

การศึกษาปัญหาสังคมในงานเขียนของเสาวรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาปัญหาสังคมในงานเขียนของเสาวรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

A STUDY OF SOCIAL PROBLEMS IN SAOWARI'S LITERARY WORKS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Arts (Thai)

Department of THAI

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	การศึกษาปัญหาสังคมในงานเขียนของเสาวรี
โดย	นางสาวศุภลักษณ์ หอมชื่น
สาขาวิชา	ภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร. นันทวัลย์ สุนทรภาระสทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

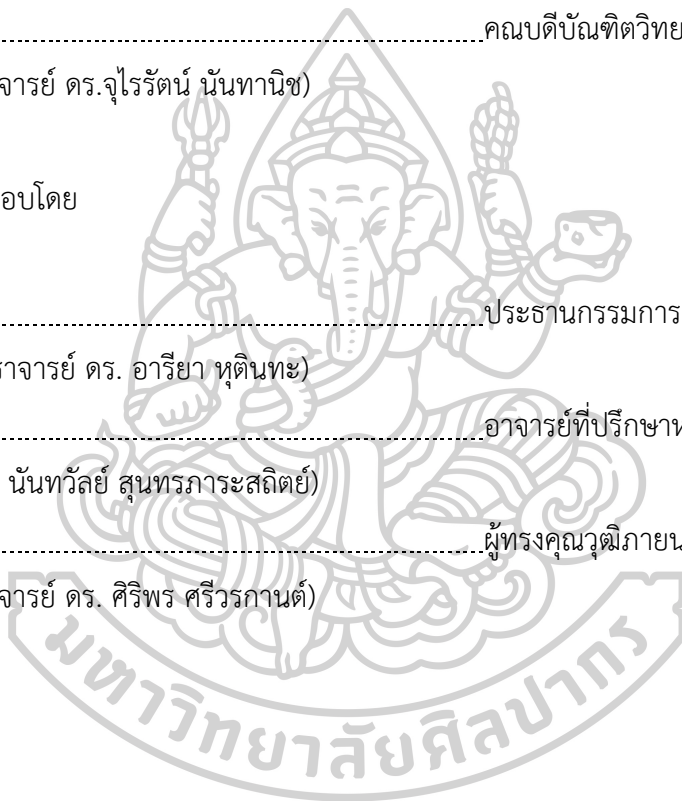
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีญา หุตินทะ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. นันทวัลย์ สุนทรภาระสทธิ์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ศรีวรกานต์)

60202204 : ภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : ปัญหาสังคม, เสาวรี, วรรณกรรมกับสังคม

นางสาว ศุภลักษณ์ หอมชื่น: การศึกษาปัญหาสังคมในงานเขียนของเสาวรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. นันทวัลย์ สุนทรภาரசติติย์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาสังคมและบริบททางสังคมในงานเขียนของเสาวรี และเพื่อศึกษาทัศนะทางสังคมของเสาวรีที่ปรากฏผ่านงานเขียน โดยศึกษาจากงานเขียนของเสาวรีจำนวน 60 เรื่อง ที่รวมเล่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2560 แบ่งเป็นนวนิยาย 3 เรื่อง เรื่องสั้น 57 เรื่อง

ผลการศึกษาพบว่าปัญหาสังคมที่ปรากฏในงานเขียนแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ซึ่งนำเสนอผ่านตัวละครหญิง เสาวรีให้ความสำคัญกับปัญหาการข่มขืน การทำแท้ง และความรุนแรงภายในครอบครัว ตัวละครหญิงในงานเขียนกลุ่มนี้ถูกนำเสนอในฐานะเหยื่อผู้ถูกกระทำ เสาวรีวิพากษ์มายาคติของการข่มขืนโดยนำเสนอผ่านฉากและตัวละครผู้กระทำผิด ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามูลเหตุของการข่มขืนมิได้อยู่ที่ตัวผู้หญิง หากอยู่ที่ผู้ชายซึ่งไม่สามารถควบคุมความปรารถนาทางเพศของตนได้ ผู้หญิงคือผู้ถูกกระทำทั้งทางกายและทางใจ นอกจากนี้เสาวรียังแสดงให้เห็นมายาคติทางศีลธรรมของสังคมที่กดทับผู้หญิงในเรื่องการทำแท้งว่าเป็นความผิดบาปโดยไม่ได้สนใจว่าพวกเธอคือเหยื่อของการถูกข่มขืน ในระดับครอบครัว ตัวละครหญิงในงานเขียนของเสาวรีแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงถูกจองจำอยู่ในบทบาทของภรรยาและแม่ ที่ต้องทนทุกข์กับการนอกใจ การใช้กำลัง การติดโรคร้ายอย่างเอชไอวี และการแบกรับความคาดหวังของลูกและสังคมในฐานะแม่ที่ดี

2) ภาวะความไม่รู้อันนำพามนุษย์ไปสู่ปัญหา เสาวรีตั้งคำถามกับองค์ความรู้สมัยใหม่และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เนื่องจากความเชื่อมั่นในองค์ความรู้ดังกล่าวทำให้มนุษย์ลดทอนคุณค่าขององค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม ซึ่งในทัศนะของเสาวรีที่ส่งผ่านงานเขียนได้แสดงให้เห็นว่าความรู้ที่มาจากความเชื่อและภูมิปัญญาดั้งเดิมไม่ได้มีคุณค่าน้อยกว่าองค์ความรู้สมัยใหม่แต่อย่างใด ตรงกันข้ามการหลงในเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ากลับนำพามนุษย์ไปสู่หายนะอย่างไร้รู้ตัว เสาวรีนำเสนอแง่มุมการเมืองของความรู้ผ่านองค์ความรู้ประวัติศาสตร์โดยชี้ให้เห็นว่าประวัติศาสตร์คืออำนาจกำหนดความรู้ของผู้ชนะมากกว่าจะเป็นความจริงของอดีต นอกจากนี้ยังมีความไม่รู้ในรูปของความหลงทั้งหลงในเงินตราและมายาของรูปลักษณะซึ่งไม่อาจนำพามนุษย์ให้พบความสุข อย่างไรก็ตาม ความไม่รู้ในที่นี้มิใช่เพียงความเขลาจากความเชื่อมั่นและความหลง แต่ยังหมายถึงความไม่อาจกำหนดรู้ในชะตากรรมของตนเอง ซึ่งทำให้มนุษย์ยังเป็นปุถุชนผู้วนเวียนอยู่ในความทุกข์

3) ความอ่อนแอของสังคม เสาวรีนำเสนอถึงมูลเหตุของปัญหาที่ทำให้สังคมอ่อนแอว่าเป็นผลมาจากองคาพยพต่างๆ ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวที่บ่มเพาะเลี้ยงดูบุคคลด้วยความรักที่ไม่เท่าเทียม สังคมการทำงานที่เต็มไปด้วยการละเมิดจรรยาบรรณ สถาบันศาสนาที่สงฆ์ยังมีอาจละกิเลส สถาบันการศึกษาที่ครูไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และรวมถึงความแตกแยกทางการเมืองที่สร้างความเกลียดชังขึ้นภายในสังคม

60202204 : Major (Thai)

Keyword : social problem, Saowari, literature and society

MISS SUPALAK HOMCHUEN : A STUDY OF SOCIAL PROBLEMS IN SAOWARI'S LITERARY WORKS THESIS ADVISOR : NANTAWAN SUNTHONPARASATHIT, Ph.D.

This thesis aims to study social problems and social contexts in the Saowari's literary works, and to analyze Saowari's social perception appearing in the literary works. By investigating 60 literary works of Saowari in 1999 to 2017, the works can be categorized into three novels and fifty-seven short stories.

The result reveals that social problem can be divided into three groups. Firstly, the violence against women is presented through female characters. Saowari takes the sexual assault, abortion, and domestic violence as serious problems. The female characters, in this group, are presented as victims of violence. Saowari criticizes the myth of sexual assault by projecting settings and offender characters. It projects that the motivation of sexual assault is not caused by the women, but it is caused by the men who are unable to control their own sexual desires. The women are physically and mentally offended. Besides, Saowari also projects the myth of social virtues dominating the women to perceive that abortion is guilty without considering that they are victims of sexual assault. In family, the female characters, in the works, project that women are imprisoned in the roles of wife and mother. They suffer with the cheating on, physical violence, HIV infection, and expectation as ideal mother.

Secondly, ignorance causes the problems. Saowari questions the trustworthiness of modern knowledges and technologies because it degrades the value of conventional wisdoms. Saowari's social perception shows that the knowledges from conventional beliefs and wisdoms are not poorer than the modern knowledges. Conversely, the fascination of technology incautiously leads human to the destruction. Saowari presents the politic of knowledge through the historical knowledges by indicating that the history seems to be power of conqueror. Moreover, the ignorance is also in the form of fascination: the fascination of money and the fascination of physical body. However, the ignorance does not mean only stupidity from the trustworthiness and fascination, but also means the uncontrollable fate making the human as commoner who lives in suffering cycle.

Thirdly, the society is weak. Saowari presents the cause of the problems weakening the society is the effect of all parts of the society. They are the nurture of individual by unequal love in a family, the violation of ethics in the work, the unabandoned desires in the Buddhism, the insufficiency of teacher in the education, and the political division causing the hatred in the society.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาอย่างสูงจาก อ.ดร.นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เป็นทั้งอาจารย์และเปรียบประดุจดังแม่คนที่สองของผู้วิจัยที่ทั้งสละเวลาแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในวิทยานิพนธ์ และเคียงเคียงผู้วิจัยในการทำงานอย่างเต็มกำลัง อาจารย์นันทวัลย์ มิเพียงให้คำแนะนำในเรื่องความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่อาจารย์ยังให้คำแนะนำในเรื่องการใช้ชีวิต ตลอดจนกำลังใจในการฝ่าฟันทำงานในยามที่ผู้วิจัยเกิดความรู้สึกท้อแท้และเหน็ดเหนื่อยกับการทำงาน จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำงานชิ้นนี้ออกมาได้จนสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีญา หุตินทะ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ศรีวรกานต์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่ออ่านและตรวจแก้วิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างมากในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอนความรู้ให้กับผู้วิจัยอย่างเต็มกำลัง ตลอดจนเอ็นดูผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาโท ปี 2560 ทุกท่าน คุณสิริมาส คุณปิติกดิ์ คุณกานดา คุณสุชาพร และคุณภัทรลดา ที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาตลอดการศึกษา ตลอดจนรุ่นพี่ รุ่นน้อง ที่มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกๆ ท่าน รวมไปถึงเพื่อนจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คุณกรกฎ และเพื่อนคนอื่นๆ ที่ผู้วิจัยสามารถเอยนามได้ไม่หมด ที่คอยให้กำลังใจ รวมถึงช่วยเหลือผู้วิจัยในเรื่องต่างๆ ด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้กับคุณพ่อสามารถ และคุณแม่ระพีพรรณ ผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิต ผู้ให้ทั้งทุนทรัพย์และกำลังใจ ซึ่งเป็นแรงสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยมุ่งมั่นไขว่คว้าใบปริญญา และสามารถทำงานได้โดยปราศจากความกังวลใดๆทั้งสิ้น รวมไปถึงญาติพี่น้องจากจังหวัดประจวบฯ และเพชรบุรีทุกๆท่าน ที่ให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

นางสาว ศุภลักษณ์ หอมชื่น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
3. สมมุติฐานของการวิจัย.....	5
4. ขอบเขตของการวิจัย.....	6
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
6. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
บทที่ 2 ความรุนแรงต่อตัวละครหญิง	11
2.1 ตัวละครหญิงกับภัยจากการถูกข่มขืน.....	14
2.1.1 ตัวละครผู้ก่อเหตุกับการนำทางชีวิตด้วยความใคร่.....	14
2.1.2 เหยื่อผู้หญิงกับบาดแผล.....	19
2.1.3 แสงแดดที่แผดเผา : ไม่มีพื้นที่ปลอดภัย.....	24
2.2 การทำแท้งกับการตีตราของสังคม.....	26
2.3 ตัวละครหญิงกับการติดเชื้อเอชไอวี : ความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางการแพทย์ ที่กระทำต่อผู้หญิง.....	30
2.4 ตัวละครหญิงกับการจงจำตนเองในพื้นที่บ้าน.....	35

2.4.1	ภรรยากับหน้าที่ที่ต้องทนทุกข์.....	36
2.4.2	น้ำตาเซ็ดหัวเขาจากสามีเจ้าชู้.....	39
2.4.3	การฆาตกรรมสามีผู้ใช้ความรุนแรง.....	41
2.5	สังคมกับการจับจ้องผู้หญิง.....	45
2.5.1	สังคมกับความคาดหวังในความเป็นผู้หญิงดี.....	45
2.5.2	สังคมกับการคาดหวังต่อแม่.....	48
บทที่ 3	ความเป็นมนุษย์กับภาวะของความไม่รู้.....	52
3.1	การผูกขาดขององค์ความรู้สมัยใหม่.....	53
3.1.1	ดร. มานิตย์กับความมั่งงาย.....	54
3.1.2	ความรู้ด้านจิตเวชกับการจัดจำแนก “คนปกติ - คนเสียสติ”.....	55
3.1.3	แพทย์ทางเลือก : การประนีประนอมกับแพทย์สมัยใหม่.....	58
3.2	มนุษย์ผู้ตกเป็นทาสของเงินตรา.....	62
3.3	มนุษย์ผู้หลงในมายาของรูปลักษณ์.....	69
3.4	ชาวไทยกับการไม่อ่านหนังสือ.....	73
3.5	ประวัติศาสตร์คือเรื่องเล่าระหว่างความจริงและความลวง.....	76
3.6	อย่างก้าวที่ซ้ารอยของปัจจุบันและอนาคต.....	79
3.7	ความไม่รู้กับธรรมชาติของมนุษย์.....	82
บทที่ 4	สังคมกับความอ่อนแอ.....	86
4.1	ความมีติดบอดในครอบครัว.....	86
4.1.1	ปัญหาความสัมพันธ์ของสามีภรรยา.....	87
4.1.2	ปัญหาการเลี้ยงลูก.....	91
4.1.3	การทะเลาะพ่อแม่.....	94
4.2	ความเจ็บป่วยและการทำอัตวินิบาตกรรม.....	95
4.3	การเมืองต่างชั่ว-ครอบครัวแตกแยก.....	98

4.4 การละเมิดจรรยาบรรณวิชาชีพ	104
4.4.1 บุคลากรทางการแพทย์.....	105
4.4.2 นักเขียน.....	111
4.4.3 ข้าราชการ	113
4.5 ศาสนากับศรัทธาที่ถูกท้าทายในสังคมร่วมสมัย	115
4.6 ความอ่อนแอของระบบการศึกษา	119
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	121
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	121
5.2 อภิปรายผล.....	125
5.3.ข้อเสนอแนะ	126
รายการอ้างอิง	127
ประวัติผู้เขียน	132

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมกับวรรณกรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในแง่ของสังคมที่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียน คือ สภาพการณ์ของสังคมมีอิทธิพลกำหนดโลกทัศน์ของนักเขียน เพราะนักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งในด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนา และการเมือง นอกจากสภาพสังคมจะมีอิทธิพลต่อความคิดนักเขียน สภาพเศรษฐกิจและการเมืองในสังคมยังมีส่วนสำคัญในการกำหนดแนวโน้มของวรรณกรรม ดังเช่น อาจทำให้นักเขียนต้องสร้างงานวรรณกรรมตามใจผู้อ่าน หรือสำนักพิมพ์ ด้วยเงินที่เป็นปัจจัยสำคัญในการใช้ชีวิต หรือในด้านการเมือง ที่สามารถบั่นทอนเสรีภาพในการแสดงความคิดของนักเขียนได้ (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2560 :6)

วรรณกรรมเองก็มีอิทธิพลต่อสังคมด้วยเช่นเดียวกัน ด้านอิทธิพลภายนอก วรรณกรรมสามารถทำให้ผู้อ่านเลียนแบบการแต่งกาย หรือการกระทำบางอย่างในวรรณกรรมได้ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า แต่ในด้านอิทธิพลภายใน ไม่สามารถมองเห็นได้ง่ายเช่นภายนอก อิทธิพลภายในคือ อิทธิพลในด้านความคิด อุดมคติหรือทรรศนะของนักเขียนสามารถเข้ามามีบทบาทชี้นำและปลูกฝังความคิดให้แก่คนในสังคมได้ รวมไปถึงทัศนะของนักเขียนที่กว้างไกล และลุ่มลึกยังสามารถที่จะคาดคะเนความเป็นไปได้ของบางเรื่องในอนาคตได้อีกด้วย ความสัมพันธ์ดังที่กล่าวมาจะเห็นว่าความสัมพันธ์ของสังคมกับวรรณกรรมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “วรรณกรรมเป็นคั่นฉ่องแห่งยุคสมัย” (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2560 :7)

วรรณกรรมที่นำเสนอประเด็นทางสังคมอย่างตรงไปตรงมาเรียกว่า “วรรณกรรมสร้างสรรค์” วรรณกรรมแนวนี้ผู้เขียนมุ่งนำเสนอเนื้อหาที่จริงจัง สะท้อนปัญหาชีวิตและปัญหาสังคมด้านต่าง ๆ ผู้เขียนมักมีกลวิธีที่หลากหลายในการสะท้อนสังคมทั้งการเสียดสี ประชดประชัน หรือตีแผ่ความเลวร้ายตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมโดยตรง เช่น ปัญหาชนชั้น เพศและความรุนแรง ฯลฯ (ชูศักดิ์ ภัทรกุลฉวี, 2558 : 31-33) วรรณกรรมกลุ่มสร้างสรรค์นี้ได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมแนวเพื่อชีวิตซึ่งเป็นวรรณกรรมที่เสนอภาพปัญหาความทุกข์ยากของคนในสังคมอย่างหลากหลาย วรรณกรรมเพื่อชีวิตเฟื่องฟูมากในช่วง พ.ศ.2516 – 2519 แต่หลังทศวรรษที่ 2520 วรรณกรรมปรับตัวจากงานแนววรรณกรรมเพื่อชีวิตตามอุดมการณ์มาร์กซิสต์ไปเป็นงานแนวสังคมที่นำเสนอภาพความทุกข์ยาก

ของคนในสังคมอย่างหลากหลาย (สรณัฐ ไตลังคะ, 2556 : 181) จนอาจกล่าวได้ว่า งานวรรณกรรมแนวสร้างสรรค์คือคล้ายตัวมาจากงานวรรณกรรมเพื่อชีวิตโดยยังคงลักษณะหรือบทบาทของวรรณกรรมที่ดีแก้ปัญหาของสังคมอยู่ แต่มีได้เน้นที่การกดขี่หรือความไม่เท่าเทียมทางชนชั้นเพียงอย่างเดียว

วรรณกรรมแนวสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นพื้นที่ของนักเขียนชายเป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากความสำเร็จของวรรณกรรมเพื่อชีวิตอันเป็นต้นทางของวรรณกรรมสร้างสรรค์ นักเขียนที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่เป็นนักเขียนชาย เช่น วัฒน์ วรรลยางกูร, เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, สุรชัย จันทิมาธร, วิสา คัญทัพ ฯลฯ ในขณะที่นักเขียนหญิงถูกมองว่าเขียนงานแนวตลาด เรื่องรักน้ำเน่า ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช (2558 : 150) กล่าวถึงบรรยากาศที่มีการแบ่งประเภทงานวรรณกรรมผ่านเพศสถานะในช่วงทศวรรษ 2510 ไว้ค่อนข้างน่าสนใจว่า งานเขียนของนักเขียนชายมักถูกกล่าวถึงเชิงคุณภาพ มีเนื้อหาสาระเชิงอุดมคติ ขณะที่นักเขียนหญิงที่เขียนเรื่องรักกลับถูกตีตราว่าเป็น “นักเขียนโสเภณี” ทั้งที่นักเขียนชายจำนวนไม่น้อยก็หากินด้วยเรื่องรักเช่นกัน กรณีตัวอย่างในช่วงเวลานั้นคืองานเขียนของสุวรรณี สุคนธา

การเติบโตหรือการได้รับการยอมรับของนักเขียนหญิงในพื้นที่วรรณกรรมแนวสร้างสรรค์เริ่มปรากฏในปลายทศวรรษ 2520 ถึงต้นทศวรรษ 2530 เมื่อนักเขียนหญิงอย่างกฤษณา อโศกสิน ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์แห่งชาติ (ซีไรต์) ในปี 2528 และจิระนันท์ พิตรปรีชา ในปี 2532 อัญชลี ในปี 2533 กอปรกับการกลับมาของนิตยสารเรื่องสั้นอย่างช่อการะเกดในปี 2532 ที่ถือเป็นนิตยสารที่ดีพิมพ์ผลงานแนวสร้างสรรค์และสร้างนักเขียนหน้าใหม่จำนวนมากในช่วงเวลานั้น เช่น วินทร์ เลียววาริณ เดือนวาด พิมวนา เสาวรี ฯลฯ

เสาวรี หรือชื่อจริง เสาวรี เอี่ยมล่อ เป็นนักเขียนหญิงที่เขียนงานวรรณกรรมแนวสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง คือ ตั้งแต่ปี 2527 จนถึงปัจจุบัน แม้บางช่วงเวลางานเขียนของเธอจะทิ้งช่วงไปบ้าง แต่เธอก็ยังคงกลับมาสร้างสรรค์ผลงานเสมอและผลงานของเธอก็นำเสนอปัญหาสังคมที่หลากหลาย แสดงให้เห็นถึงการตระหนักในบทบาทหรือพันธกิจของนักเขียนที่มีต่อสังคมผ่านงานเขียน ซึ่งเป็นอุดมคติของงานแนวสร้างสรรค์ ตัวอย่างการนำเสนอปัญหาทางสังคมในงานเขียนของเสาวรี เช่น ปัญหาความรุนแรงทางเพศที่เกิดกับผู้หญิงจากการถูกข่มขืน ปัญหาการแพร่เชื้อเอดส์จากสามีผู้ภรรยา และจากมารดาสู่บุตร หรือแม้แต่ปัญหาความแตกแยกในครอบครัวจากปัญหาการเมืองในทศวรรษ 2550 เสาวรีก็นำเสนอไว้เช่นกัน

ประสบการณ์ในเส้นทางสายนักเขียนของเสาวรีเริ่มเมื่อปี 2527 กับเรื่องสั้นเรื่องแรกชื่อ “ผู้แพ้” ในปี 2530 เรื่องสั้น “คนฉิดศพ” ได้รับการตีพิมพ์ในนิตยสารวัยหวาน ปี 2532 เธอตีพิมพ์เรื่องสั้นที่เสนอประเด็นผู้หญิงอย่าง “ทำแท้ง” และ “Woman and AIDS” หลังจากนั้นอีกถึงสิบปีกว่าที่ผลงานรวมเล่มนวนิยายเรื่องแรกของเสาวรีจะได้รับการพิมพ์ คือ นวนิยายเรื่อง **ห้องสีน้ำเงิน** ที่ตีแผ่ปัญหาการแพร่เชื้อเอชไอวีที่ลุกลามเข้าสู่ครอบครัว ซึ่งเป็นผลจากการที่สามีติดเชื้อแล้วนำมาแพร่สู่ภรรยาโดยไม่รู้ตัว จนนำไปสู่การทำแท้งที่ทางการแพทย์ตัดสินว่าดีต่อแม่และเด็ก ในเรื่องนี้เสาวรีชี้ให้เห็นความรุนแรงซ้ำซ้อนที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ทั้งการติดโรคร้ายจากสามี และการถูกความรู้ทางการแพทย์บีบบังคับให้กำจัดทารกในครรภ์ทิ้ง เสาวรีได้ตั้งคำถามกับองค์ความรู้ทางการแพทย์ที่ถูกสถาปนาขึ้นเพื่อเยียวยาและช่วยเหลือชีวิต แต่ขณะเดียวกันด้วยความรู้ชุดนี้ก็สามารถเป็นเหตุผลให้คร่าชีวิตเด็กผู้บริสุทธิ์ได้

เสาวรีประกอบอาชีพเป็นพยาบาล งานเขียนจำนวนหนึ่งของเธोजึงแสดงถึงการครุ่นคิดต่อบทบาทของความรู้ทางการแพทย์ ดังกล่าวถึงแล้วในนวนิยายเรื่อง **ห้องสีน้ำเงิน** ความน่าสนใจในงานเขียนของเสาวรีก็คือ งานเขียนของเธอไม่ได้เชิดชูหรือให้คุณค่าความรู้ด้านการแพทย์สมัยใหม่เหนือกว่าความรู้ชุดอื่น โดยเฉพาะการพยายามนำเสนอภาพของแพทย์สมุนไพรมที่สามารถช่วยเหลือผู้คนได้ไม่ต่างกับการแพทย์สมัยใหม่ ดังปรากฏในเรื่องสั้น “หมอวิเศษ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแพทย์พื้นบ้านหรือแพทย์สมุนไพรมได้ช่วยเหลือและบำบัดทุกข์ของผู้คนที่ยังขาดโอกาสเข้าถึงแพทย์สมัยใหม่ ซึ่งนับเป็นการยกสถานะของภูมิปัญญาพื้นบ้านให้ทัดเทียมกับองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์

การหยิบยกประเด็นแพทย์พื้นบ้านมานำเสนอในเรื่องสั้นของเสาวรีเกิดขึ้นในเวลาที่กำลังเคียงกับการบรรจุแพทย์แผนไทยเป็นสาขาหนึ่งในมหาวิทยาลัยแพทย์ในปี 2550 ซึ่งหมายถึงการยอมรับและให้สถานะองค์ความรู้แก่แพทย์แผนไทย งานเขียนของเสาวรีจึงเป็นงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมอย่างชัดเจน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะที่โดดเด่นอย่างหนึ่งในงานเขียนของเสาวรี

นอกจากจะนำเสนอเหตุการณ์ร่วมสมัยใหม่แล้ว งานเขียนของเสาวรียังแสดงถึงการก้าวนำสังคมอีกด้วย นั่นคือ ทศนะเกี่ยวกับการทำแท้งในผู้หญิงที่ถูกข่มขืนว่าเป็นการปลดปล่อยและช่วยเหลือผู้หญิง ปรากฏในเรื่องสั้น “ผู้บริสุทธิ์” ที่เผยแพร่ในปี 2537 เรื่องสั้นเรื่องนี้ตีแผ่ปัญหาการทำแท้งที่สังคมใช้บรรทัดฐานทางศีลธรรมเข้ามาตัดสิน จึงส่งให้ทั้งตัวละครหญิงที่ทำแท้งและผู้ที่ทำแท้ง

ให้ผู้หญิงเหล่านั้นกลายเป็นคนบาปของสังคม แต่ทว่าในเสียงผู้หญิงที่ถูกข่มขืนและตั้งครรภ์กับพยาบาลผู้จำเป็นต้องรับทำแท้งเถื่อน พวกเธอเชื่อว่านั้นคือทางแก้ปัญหา

เธออดตมมือที่ยังไม่ได้ทำอะไรลงแซในน้ำยาแลเดินไปหยิบหนังสือเล่มเล็กๆ เล่มหนึ่งบนโต๊ะ ฉันเห็นบนหน้าปกสีฟ้าอ่อนเขียนไว้ว่า คู่มือทำแท้ง

“นี่เป็นความจริง ฉันคิดว่าการทำแท้งจะเป็นเรื่องที่ถูกต้องเหมาะสมได้ ในหนังสือนี้บอกว่าคุณผู้หญิงที่แนะนำว่าเราต้องรู้สึกโหดร้ายและทรมานหลังจากการทำแท้งอย่างแน่นอนนั่นก็คือผู้หญิงที่มีทรัพยากรอย่างเพียงพอแล้ว ไม่ค่อยจะมีโอกาสเจ็บป่วย และไม่เคยนึกถึงเด็กที่หัวโหลยและหนาวเหน็บเลย”

(เสาวรี, 2542 : 70)

จากข้อความที่ยกมาจะเห็นว่าเสาวรีพยายามที่จะสอดแทรกความคิดว่าหรือการทำแท้งจะเป็นทางออกที่ดีให้กับผู้หญิงที่ตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืน เพราะแทนที่ผู้หญิงจะต้องแบกรับความอับอายจากการท้องไม่มีพ่อ แบกรับความเจ็บปวดจากบาดแผลทางใจที่จะวนซ้ำเมื่อต้องเลี้ยงดูลูกที่ชวนให้ระลึกถึงเหตุการณ์อันเลวร้าย แต่การทำแท้งอาจให้โอกาสผู้หญิงได้กลับมาใช้ชีวิตปกติและเป็นอิสระจากพันธนาการมีชีวิตที่ตอกย้ำความเจ็บปวดจากการถูกข่มขืนได้ การเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับการทำแท้งในเวลาที่บรรทัดฐานทางศีลธรรมยังเข้มแข็งนี้จึงเป็นดั่งโคมที่ฉายนำสังคมไปสู่ทางออกของปัญหา ซึ่งหลังจากนั้นอีก 11 ปี คือ ในปี 2548 ประเทศไทยก็ประกาศใช้กฎหมายที่ให้สิทธิ์แก่ผู้หญิงซึ่งถูกข่มขืนสามารถทำแท้งได้

กล่าวได้ว่าเสาวรีเป็นนักเขียนที่ให้ความสำคัญกับปัญหาความรุนแรงทางเพศที่เกิดจากการข่มขืนเป็นอย่างมาก เพราะไม่เพียงประเด็นเหล่านี้จะปรากฏในเรื่องสั้น แต่เธอยังเขียนนวนิยายที่สะท้อนปัญหาดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนคือ เรื่อง **ผู้หญิงกลางแดด** ซึ่งตีพิมพ์รวมเล่มครั้งแรกในปี 2546 นวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องของตัวละครเอกที่ถูกข่มขืนจนตั้งครรภ์และไม่อาจทำแท้งได้ด้วยครอบครัวที่ยึดมั่นกรอบของความเชื่อว่า “เด็กคือผู้บริสุทธิ์” แต่การให้กำเนิดบุตรชายที่หน้าตาเหมือนอาชญากรที่ก่อเหตุข่มขืน ทำให้ตัวละครหญิงผู้ถูกข่มขืนต้องทนทุกข์ทรมานกับบาดแผลในจิตใจที่เหมือนถูกกระทำซ้ำ ย้ำเตือนทุกครั้งที่สบตากับลูกชายของเธอเอง ความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับลูกชายจึงเป็นความสัมพันธ์ที่รักไม่ได้เกลียดไม่หลง เสาวรีอุปมาอันตรายที่จะเกิดกับผู้หญิงเหมือนแสงแดดซึ่งดำรงอยู่ในธรรมชาติและยากที่จะหลีกเลี่ยง จากชื่อของนวนิยายก็สะท้อนให้เห็นความคิดของเสาวรีเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงทางเพศที่เกิดกับผู้หญิงว่า เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นราวกับเป็นปกติธรรมดาในชีวิตประจำวันและอาจไม่มีใครตระหนักถึงอันตรายเหล่านั้น เหมือนกับที่ทุกคนคุ้นชินกับแดด

ดังกล่าวมานี้จะเห็นว่างานเขียนของเสาวรีแสดงถึงพันธกิจและอิทธิพลที่นักเขียนและงานเขียนมีต่อสังคมอย่างเห็นได้ชัด งานของเธอเป็นทั้งบทบันทึก ฉายสะท้อนและวิพากษ์ปัญหาสังคมในหลายมิติ อีกทั้งคิดนำและเสนอแนวทางแก้ไขเพื่ออนาคต จึงไม่แปลกที่งานของเสาวรีจะได้รับรางวัลมากมาย ไม่ว่าจะเป็นรางวัลเรื่องสั้นชนะเลิศช่อการะเกด ซึ่งในทศวรรษที่ 30 รางวัลช่อการะเกดเป็นรางวัลเรื่องสั้นที่ได้รับการยอมรับจากแวดวงวรรณกรรมอย่างมาก เสาวรีเองได้รับรางวัลนี้ถึงสองครั้ง นอกจากนี้ เธอยังได้รับรางวัลเรื่องสั้นดีเด่นจากสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยฯ ในปี 2540 จากเรื่องสั้น “ภาพลวง” และหนังสือรวมเรื่องสั้นชื่อเดียวกันนี้ก็เข้ารอบสุดท้ายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์แห่งเอเชียหรือซีไรต์ ในปี 2542 อีกเช่นกัน ต่อมาในปี 2558 รวมเรื่องสั้น “จะหลับตาลงได้อย่างไร” ก็ได้รับรางวัลชนะเลิศเซเวนบุ๊กอวอร์ด กล่าวได้ว่าตลอดระยะเวลาที่สามสิบปีที่เสาวรีและงานเขียนของเธอปรากฏอยู่ในวงวรรณกรรมไทย เธอได้รับการยอมรับในแนวทางการเขียนงานสร้างสรรค์สะท้อนปัญหาสังคม และด้วยแนวทางดังกล่าวจึงทำให้งานของเสาวรีน่าสนใจที่จะนำมาศึกษาวิจัยในแง่มุมของการนำเสนอปัญหาสังคม ซึ่งจากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ายังไม่มีผู้ใดค้นคว้าเกี่ยวกับงานของเสาวรีมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษางานเขียนของเสาวรีทั้งนวนิยายและเรื่องสั้น โดยหวังว่าการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยให้เห็นมุมมองของนักเขียนหญิงที่มีต่อปัญหาสังคมและช่วยเติมเต็มการศึกษาปัญหาสังคมที่ปรากฏผ่านวรรณกรรมในแต่ละช่วงเวลาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาสังคมและบริบททางสังคมในงานเขียนของเสาวรี
2. เพื่อศึกษาทัศนคติทางสังคมของเสาวรีที่ปรากฏผ่านงานเขียน

3. สมมุติฐานของการวิจัย

งานเขียนของเสาวรีนำเสนอภาพปัญหาสังคมที่หลากหลายและสัมพันธ์กับบริบททางสังคม โดยให้ความสำคัญกับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ปัญหาการครอบงำขององค์ความรู้สมัยใหม่ ความลุ่มหลงในเงินตราและรูปลักษณ์ และความอ่อนแอของสังคมที่เป็นผลมาจากปัญหาครอบครัว ปัญหาด้านการศึกษา และปัญหาทางการเมือง

4. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษางานรวบรวมงานเขียนของเสาวรีในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่สามารถค้นหางานเขียนของเสาวรีที่ตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ.2527-2532 ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษางานเขียนของเสาวรีเฉพาะที่ได้รวมเล่มตีพิมพ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542-2560 โดยแบ่งเป็น นวนิยายจำนวน 3 เล่ม และเรื่องสั้นที่ได้รวมเล่ม จำนวน 6 เล่ม รวมงานเขียนทั้งสิ้น 60 เรื่อง ดังนี้

นวนิยาย	เรื่องสั้น
1. ห้องสีน้ำเงิน พ.ศ. 2542	1. รวมเรื่องสั้นเรื่อง ภาพลวง พ.ศ. 2542
2. ผู้หญิงกลางแดด พ.ศ. 2546	2. รวมเรื่องสั้นเรื่อง ละครคือชีวิต พ.ศ. 2544
3. ชิงช้าสีแดง พ.ศ. 2552	3. รวมเรื่องสั้นเรื่อง ตามหาชั่วชีวิต พ.ศ. 2551
	4. รวมเรื่องสั้นเรื่อง เราตกอยู่ในสมรภูมিরอบอีกครั้ง พ.ศ. 2554
	5. รวมเรื่องสั้นเรื่อง จะหลับตาลงได้อย่างไร พ.ศ. 2557
	6. รวมเรื่องสั้น เรื่อง จดหมายจากกาลเวลา พ.ศ. 2560

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบปัญหาสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมของเสาวรี
2. ทำให้ทราบทัศนะของเสาวรีที่มีต่องานเขียน

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสารและเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ขั้นตอนการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เป็นองค์ความรู้สำหรับงานวิจัยนี้ โดยศึกษา
 - 1.1 งานเขียนเกี่ยวกับเสาวรี
 - 1.2 ทฤษฎีและแนวคิดเรื่องการวิจารณ์วรรณกรรมเบื้องต้น
 - 1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับวรรณกรรมกับสังคม
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล
 - 2.1 รวบรวมงานวรรณกรรมที่รวมเล่มของเสาวรี
 - 2.2 ศึกษาภูมิหลังของเสาวรี

2.3 ศึกษางานเกี่ยวกับข้อมูลเชิงสังคมในเรื่องความรุนแรงในผู้หญิงและสถาบันครอบครัว

3. วิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ปัญหาสังคมและบริบทสังคมที่เกี่ยวข้องในงานเขียนของเสาวรี

3.2 วิเคราะห์ทัศนคติทางสังคมของเสาวรี จากงานเขียน

4. สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสาวรี และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมร่วมสมัยกับงานของเสาวรี

7.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสาวรี

จากการศึกษาพบว่าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสาวรีปรากฏจำนวนน้อย พบเพียง 2 งานวิจัย ได้แก่ 1) งานวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545” ของทิพย์โชค ไชยวิศิษฐ์กุล (2549) ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาประเด็นภาพสะท้อนในด้านต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร โดยผลงานของเสาวรี อยู่ในประเด็นเรื่องภาพสะท้อนด้านเทคโนโลยี จากเรื่องสั้นเรื่อง “จากแดนไกล” เรื่องสั้นเรื่องหนึ่งจากเรื่องสั้นรวมเล่ม **ภาพลวง** ของเสาวรี ที่เข้ารอบ 7 เล่มสุดท้ายรางวัลซีไรต์ ในปี พ.ศ. 2542 กล่าวถึงความเจริญในด้านเทคโนโลยีที่ในอนาคตจะมีความก้าวหน้า มีการใช้หุ่นยนต์พยาบาลแทนแรงงานพยาบาลที่เป็นมนุษย์ เป็นความเจริญที่เข้ามาลดบทบาทแรงงานมนุษย์ให้หมดไป

2) งานวิจัยเรื่อง “สภาพสะท้อนโรคเอดส์ในบันเทิงคดีไทยช่วง พ.ศ. 2532 ถึง พ.ศ. 2547” ของ จิตรพรรณ พึ่งพงษ์ (2550) งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ ซึ่งผลงานนวนิยายเรื่อง **ห้องสีน้ำเงิน** ของเสาวรีมาเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ โดยกล่าวถึงภาพความทุกข์ของตัวละคร นีรากับรสสุคนธ์ ที่ต้องติดโรคเอดส์จากสามี พวกเธอมีความทุกข์จากโรคนี้เป็นอย่างมากทั้งทางร่างกายและจิตใจ

งานวิจัยทั้ง 2 เรื่องคัดเลือกตัวบทเพียงบางเรื่องของเสาวรีมาเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ ซึ่งล้วนเป็นประเด็นทางการแพทย์ทั้งสิ้น เน้นย้ำให้เห็นว่าเสาวรีเป็นนักเขียนที่สนใจเขียนเรื่องทางการแพทย์อย่างแท้จริง โดยเริ่มจากการใช้ความรู้จากเรื่องใกล้ตัวมาช่วยสร้างสรรค์ผลงาน

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยทั้ง 2 เรื่องอย่างละเอียด พบว่างานวิจัยทั้ง 2 เรื่องยังไม่ได้ครอบคลุมประเด็นปัญหาทางสังคมในอีกหลายด้านที่เป็นจุดเด่นของงานเสาวรี ดังนั้นแล้วผู้วิจัยจึงต้องการศึกษางานเสาวรีทั้งหมด เพื่อให้เห็นครอบคลุมกับประเด็นต่างๆที่เสาวรีต้องการนำเสนอ ซึ่งงานของผู้วิจัยจะมีความแตกต่างกับงานวิจัย 2 เรื่องข้างต้นตรงที่ ผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นปัญหาสังคมและทัศนคติที่เสาวรีมีต่อประเด็นต่างๆ ในสังคมในงานเขียนทั้งหมดของเสาวรีที่ได้รับตีพิมพ์รวมเล่ม

7.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมร่วมสมัยกับงานเขียนของเสาวรี

การศึกษางานเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมในที่นี้เป็นการศึกษางานวรรณกรรมทั้งของนักเขียนชายและนักเขียนหญิง โดยมุ่งเน้นงานวิจัยของนักเขียนที่มีประเด็นปัญหาสังคมที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542-2560 ซึ่งเป็นปีที่ผลงานของเสาวรีได้ตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อศึกษาให้เห็นว่า นักเขียนส่วนใหญ่ที่สร้างผลงานร่วมสมัยกับเสาวรี มีการนำเสนอประเด็นภาพสะท้อนสังคมในด้านใดบ้าง ซึ่งการทบทวนงานวิจัยในครั้งนี้จะมีการตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจ เพื่อจะทำให้เห็นถึงทิศทางของงานวรรณกรรมแนวสะท้อนสังคม ดังนี้

ประการแรก การศึกษาภาพสะท้อนเกี่ยวกับครอบครัวได้รับการนำเสนอมากที่สุด มีการนำเสนอปัญหาครอบครัวที่หลากหลาย เช่น ปัญหาเรื่องความรุนแรง พบในงานวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนความรุนแรงในครอบครัวที่ปรากฏในนวนิยายครอบครัวไทย” ของ รสริน ดิษฐบรรจง (2558) ศึกษานวนิยายจำนวน 37 เรื่อง จำนวนนักเขียน 5 คน ได้แก่ กฤษณา อโศกสิน ศรีฟ้า ลดาวัลย์ ว.วินิจฉัยกุล ทมยันตี และปิยะพร ศักดิ์เกษมตั้งแต่ปี พ.ศ.2513-2556 งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นให้ผู้หญิงถูกผู้ชายใช้ความรุนแรง ทั้งการทำร้ายร่างกายด้วยการทุบตี และการทำร้ายจิตใจด้วยการใช้คำพูดหยาบคายในการด่าทอ นักเขียนพยายามชี้ให้เห็นว่าในสังคมไทยยังมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งปัญหานี้เป็นต้นตอที่ทำให้เด็กๆในครอบครัวกลายเป็นเด็กมีปัญหาและเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากพ่อแม่

ปัญหาต่อมาคือ ปัญหาหย่าร้าง พบในงานวิจัยเรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นในช่วงปี พ.ศ.2545-2549” ของ อนงค์ จันทรวงศ์ (2551) โดยศึกษาเรื่องสั้นของนักเขียน 2 คน คือ ปราบดา หยุ่น และ เตือนวาด พิมวนา คนละ 10 เรื่อง งานวิจัยเรื่องนี้ชี้สิ่งที่นักเขียนทั้งสองนำเสนอเหมือนกันคือ ปัญหาครอบครัวเรื่องการหย่าร้าง โดยปราบดา นำเสนอภาพปัญหาการหย่าร้างที่ส่งผลกระทบต่อไปถึงลูกๆในครอบครัวที่ต้องปรับตัวเมื่อครอบครัวไม่สมบูรณ์ส่งผลให้เด็กบางคนเกิดปัญหา ในด้านของเตือนวาด นำเสนอให้เห็นว่าการหย่าร้างเกิดมาจากการนอกใจกันและกันของคู่สมรส ทำให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวเปลี่ยนไปจนนำไปสู่การหย่าร้าง

นอกจากประเด็นในข้างต้นยังมีการนำเสนอภาพสะท้อนสังคมในประเด็นอื่นๆหลากหลาย ประเด็น ได้แก่ 1.ประเด็นปัญหาสังคมเมือง นำเสนอภาพของความเจริญของเมือง การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อชนบท ตลอดจนความวุ่นวายของเมืองที่มีทั้งความแออัดและมลพิษ ปัญหาเรื่องนี้ถูกนำเสนอมากที่สุดรองลงมาจากปัญหาครอบครัว 2.ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ นำเสนอภาพของการขาดสภาพคล่องทางการเงินของประเทศ เกิดการว่างงาน สร้างความเดือนร้อนให้แก่ประชาชนจำนวนมากส่งผลกระทบต่อเรื่องความเป็นอยู่ของประชาชน และ3.ปัญหาด้านการเมือง นำเสนอภาพนักการเมืองไทยที่ทำงานทุจริต และการคอร์รัปชันเงินของประชาชน ประเด็นจากภาพสะท้อนเหล่านี้ ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นความทุกข์ของคนในสังคมที่ต้องเผชิญกับปัญหาเหล่านี้มาอย่างยาวนาน

ประการที่สอง งานวิจัยส่วนใหญ่นิยมเลือกวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลมักมาเป็นตัวบทในการวิเคราะห์ อาทิ กลุ่มวรรณกรรมซีไรต์ ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์สภาพสังคมไทยในเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ระหว่างปี พ.ศ.2524-2542” ของ กันตภัทร เกตติ และคณะ (2545) โดยศึกษาเรื่องสั้นจำนวน 7 ชุด ชุดละ 88 เรื่อง ต่อมาคือกลุ่มรางวัลพานแว่นฟ้า พบในงานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า ปี พ.ศ.2550-2553” ของ Qin Hongbo (2555) ศึกษาเรื่องสั้นจำนวน 48 เรื่อง อีกทั้งยังมีกลุ่มรางวัลแว่นแก้ว พบในงานวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมไทยจากนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้วระหว่างปี พ.ศ.2553-2555” ของ Cnunxiao Chen (2557) ศึกษานวนิยายจำนวน 9 เล่ม จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการศึกษาวรรณกรรมรางวัลจำนวนมาก การศึกษาวรรณกรรมรางวัลจำนวนมากแสดงให้เห็นว่างานวรรณกรรมรางวัลเป็นงานที่ได้รับความเชื่อถือว่าจะสามารถนำเสนอหรือสะท้อนประเด็นเกี่ยวกับ

สังคมได้เป็นอย่างดี เพราะเวทีวรรณกรรมมีบทบาทสูงในการสนับสนุนงานเขียนที่ดีแก้ปัญหาสังคม เป็นเวทีที่ให้ค่ากับงานสะท้อนสังคมอย่างแท้จริง

ประการที่สาม งานวิจัยเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมส่วนใหญ่ขาดการทบทวนบริบททางสังคม ในงานวิจัย ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยทั้งหมดพบว่า ในวรรณกรรมส่วนใหญ่ นักวิจัยมักศึกษาประเด็น โดยเน้นสิ่งที่ปรากฏในตัวบทของนักเขียนเป็นสำคัญ งานวิจัยเหล่านี้ไม่ได้ทบทวนบริบทและประเด็น ต่างๆในสังคมลงไปในงานวิจัย ลักษณะดังกล่าวนี้อาจมีข้อบกพร่องอยู่ที่ เมื่อเวลาผ่านไป อาจทำให้ กระแสทางสังคมบางประการ มีแนวโน้มหรือทิศทางที่เปลี่ยนไป การไม่ทบทวนข้อมูลทางสังคมใน งานวิจัยจะทำให้ผู้อ่านที่ไม่ได้เกิดร่วมสมัยกับนักเขียน ไม่เข้าใจเจตนาารมณ์ของนักเขียนอย่างละเอียด ลึกซึ้ง ดังนั้นแล้วการทบทวนบริบททางสังคมไปพร้อมๆกับการศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมจึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่ง

กล่าวโดยสรุปคืองานวิจัยวรรณกรรมแนวสะท้อนสังคมที่ร่วมสมัยกับเสาวรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2560 เป็นงานวิจัยมีประเด็นศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเป็นหลัก ได้แก่ปัญหา ครอบครัว ปัญหาเยาวชน ปัญหาการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาเหล่านี้ล้วนมาจากงาน เขียนที่ได้รับรางวัลจากเวทีวรรณกรรมเป็นหลัก ทั้งเวทีวรรณกรรมซีไรต์ รางวัลพานแว่นฟ้า รางวัล พานแว่นแก้ว สื่อให้เห็นถึงงานแนวสะท้อนสังคมต้องการชี้ให้เห็นถึงปัญหาสังคมเป็นหลัก และนำไปสู่ การแก้ปัญหาให้สังคมดียิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาปัญหาสังคม ในงานเขียนของเสาวรีอย่างยิ่ง ด้วยทำให้เห็นถึงความใหม่ของการศึกษางานเขียนของเสาวรีทั้งหมดที่ ยังไม่มีผู้ศึกษา รวมไปถึงการทราบทิศทางในการวิจัยเกี่ยวกับงานเขียนวรรณกรรมสร้างสรรค์ที่จะเป็น ประโยชน์ต่อวงการวรรณกรรมสืบไป

บทที่ 2

ความรุนแรงต่อตัวละครหญิง

ความรุนแรงทางเพศถือได้ว่าเป็นปัญหาร้ายแรงปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคม *ประมวลศัพท์ และความรู้สิทธิมนุษยชน เล่ม 2 ศัพท์สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนศึกษา* ได้นิยามความรุนแรงทางเพศ หรือ Sexual Violence หมายถึง

การกระทำที่ใช้ความรุนแรงต่อบุคคล อันมีพื้นฐานมาจากเพศสัมพันธ์หรือมีวัตถุประสงค์ทางเพศ ส่วนใหญ่เหยื่อของการกระทำ มักเป็นผู้หญิงซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับ วัย ฐานะ อาชีพ หรือสภาพทางกาย เนื่องจากค่านิยมหรือเจตคติทางสังคมที่ถือว่าผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง จึงเป็นสาเหตุหลักของการใช้ความรุนแรงทางเพศกับผู้หญิง รูปแบบของความรุนแรงทางเพศมักเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเพศซึ่งเป็นการกระทำ ต่อผู้หญิง เช่น การกระทำ อนาจาร การลวนลามทางวาจาการพูดส่อเสียดจนเกิดความเสียหาย การลวนลามทางกาย เช่น กอด จับ สัมผัสจับต้องร่างกาย ตลอดจนถึงการข่มขืนกระทำชำเราโดยการใช้กำลังประทุษร้าย และการข่มขืนกระทำชำเราแล้วฆ่า เป็นต้น

(วิชัย ศรีรัตน์ และคณะ, 2556: 192)

เช่นเดียวกันกับทางด้าน องค์การอนามัยโลก นิยามความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง หรือ Violence Against Women ไว้ว่า

"any act of gender-based violence that results in, or is likely to result in, physical, sexual, or mental harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life."

(องค์การอนามัยโลก, 2564)

คำกล่าวข้างต้นเผยให้เห็นว่าความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง คือความรุนแรงที่เกิดขึ้นที่มีแนวโน้มจะส่งผลให้เกิดความเสียหายทางร่างกายหรือความทุกข์ทรมานต่อผู้หญิง รวมไปถึงการคุกคามจากการบังคับขู่เข็ญหรือการละเมิดสิทธิ์ส่วนตัว นับเป็นความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิงเช่นเดียวกัน จากนิยามที่กล่าวไปทั้งหมดจะเห็นได้ว่าความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงเป็นภัย

คุกคามที่ทำร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีที่มาจากความไม่เท่าเทียมทางเพศในสังคม เป็นแนวคิดที่ฝังรากลึกมาอย่างยาวนานในหลายสังคม

ในสังคมไทยปัญหาความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง พบเห็นได้จากสื่อต่างๆ ทั้งในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือตามข่าวโทรทัศน์ อาทิ ข่าวสามีทำร้ายร่างกายภรรยา หรือข่าวผู้หญิงถูกข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น หรือหากพิจารณาจากจำนวนคดีข่มขืนในสำนักงานตำรวจหรือในมูลนิธิช่วยเหลือสตรีต่างๆ ตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมาจำนวนคดีข่มขืนนับว่ามีจำนวนมาก แต่ก็ยังมีผู้หญิงอีกจำนวนมากที่ถูกกระทำรุนแรงแต่ไม่กล้าแจ้งความ เพราะอับอาย หรือกลัวเสียชื่อเสียง ซึ่งเป็นผลมาจากค่านิยมความไม่เท่าเทียมกันทางเพศในสังคมไทย (สุขุมมา อรุณจิต, 2562: 168)

สถิติคดีข่มขืนที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นนับแต่อดีตเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ถึงผลกระทบจากความไม่เท่าเทียมทางเพศในสังคมไทย อดีตในปี พ.ศ. 2533 สถิติคดีทางเพศของศาลชั้นต้นทั่วประเทศพบว่ามีจำนวนคดีข่มขืนที่ขึ้นสู่ศาลชั้นต้นจำนวน 2,817 นับจากปีนั้นจำนวนคดีข่มขืนก็พุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้จะผ่านไปถึง 10 ปี จำนวนของเรื่องดังกล่าวก็มิมีที่ที่จะลดลง โดยในปี 2543 มีจำนวนคดีเพิ่มสูงขึ้นเป็น 5,840 คดี นั่นคือจำนวนคดีเพิ่มเป็น 2 เท่า (อภิสรรา บังเร้ว, 2545 : 1-2) นอกจากนี้ยังมีข้อมูลสถิติคดีข่มขืนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และมูลนิธิปวีณา ที่ล้วนบ่งชี้ว่าจำนวนเรื่องข่มขืนมีจำนวนมากในสังคม เป็นสัญญาณบ่งบอกถึงความไม่ปลอดภัยเพิ่มขึ้นของผู้หญิงในสังคม

ตารางที่ 1 สถิติรับเรื่องร้องทุกข์มูลนิธิปวีณา ประเภทข่มขืนกระทำชำเรา ในปี 2543-2557

ปี พ.ศ.	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
จำนวน	161	298	314	268	192	380	296	167
ปี พ.ศ.	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	
จำนวน	338	522	635	456	431	389	524	

ตารางที่ 2 ข้อมูลสถิติคดีข่มขืนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในปี 2550-2556

ข่มขืน กระทำ ซ้ำเรา	พ.ศ 2550	พ.ศ 2551	พ.ศ 2552	พ.ศ 2553	พ.ศ 2554	พ.ศ 2555	พ.ศ 2556
จำนวนคดี ที่ร้องทุกข์	4,275	4,688	4,895	4,459	3,805	3,572	3,276
จำนวนที่ จับได้	2,213	2,286	2,457	2,720	2,628	2,371	2,030

ข้อมูลที่ปรากฏในข้างต้นทั้งหมดไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นในเชิงปริมาณเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความรุนแรงที่กระทบผู้หญิงในสังคมไทย ผู้หญิงในสังคมไทยกำลังเสี่ยงที่จะเผชิญกับภัยข่มขืนมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ในสถิติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะเห็นได้ว่าจำนวนคดีที่ร้องทุกข์มากกว่าจำนวนคดีที่จับได้ ในปี 2552 เป็นปีที่มีจำนวนคดีเยอะที่สุดถึง 4,895 คดี แต่จับกุมได้เพียงครึ่งเดียวของจำนวนทั้งหมด ในส่วนของมูลนิธินิธิพัฒน์ ในปี 2553 ซึ่งเป็นปีถัดมาก็เป็นปีที่มีจำนวนผู้หญิงร้องทุกข์มากที่สุดถึง 635 ราย สื่อให้เห็นว่าเวลาที่ผ่านไปข่มขืนมีแต่เพิ่มขึ้น ปัญหานี้ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ผู้กระทำผิดยังคงลอยนวลไม่ได้รับโทษและอาจจะมีโอกาสก่อเหตุซ้ำกับผู้หญิงได้อีกเสมอ

เสาวรีเป็นนักเขียนหญิงที่นำเสนอความรุนแรงทางเพศที่เกิดกับผู้หญิง ผลงานจำนวนมากของเธอแสดงให้เห็นปัญหาผลกระทบของผู้หญิงทั้งเรื่องข่มขืน ทำแท้ง รวมไปถึงการกดทับผู้หญิงของโครงสร้างสังคมชายเป็นใหญ่ ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกและชีวิตของผู้หญิงเป็นอย่างมาก

งานเขียนของเสาวรีจึงเป็นเหมือนกระบอกเสียงเรียกร้องความเป็นธรรมให้ผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางเพศ ดังในคำกล่าวที่ว่า “วันนี้ฉันพุ่มพวยน้อยลง เพียงอยากบอกเล่าเรื่องราวผ่านตัวละคร ฉันไม่ใช่เฟมินิสต์ เพียงแต่ฉันบอกความรู้สึกเจ็บปวดผ่านมาทางพวกเขา บอกความคิดเห็นให้สังคมได้รับรู้...” (เสาวรี, 2552: คำนำผู้เขียน) คำกล่าวนี้เป็นคำนำผู้เขียนจากนวนิยาย

เรื่อง **ชิงช้าสีแดง** เป็นเรื่องที่น่าเสนอปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่ผู้หญิงต้องเผชิญ และจากคำกล่าวนี้ยังแสดงให้เห็นจุดประสงค์หนึ่งในการสร้างงานของเสาวรีที่สังเกตเห็นว่าความรุนแรงทางเพศคือปัญหาร้ายแรงปัญหาหนึ่งของผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงเจ็บปวด ซึ่งจะแสดงให้เห็นผ่านนวนิยายและเรื่องสั้น ดังนี้

2.1 ตัวละครหญิงกับภัยจากการถูกข่มขืน

งานของเสาวรีเสนอประเด็นข่มขืนมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2557 เสาวรียังคงสอดแทรกปัญหานี้ในงานเขียนอย่างต่อเนื่อง ปรากฏทั้งในเรื่องสั้นจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ “เสียงแห่งความตาย” “ดวงดาวยังคงอยู่บนฟ้าและจะอยู่บนฟ้าตลอดไป” “ดวงชะตา” “สัญชาตญาณ” และ “แม่น้ำ” และในนวนิยายเรื่อง **ผู้หญิงกลางแดด** ที่กล่าวถึงประเด็นข่มขืน โดยเฉพาะ

2.1.1 ตัวละครผู้ก่อเหตุกับการนำทางชีวิตด้วยความใคร่

ตัวละครผู้ก่อเหตุในงานเขียนของเสาวรี แบ่งออกเป็นกลุ่มผู้ก่อเหตุได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคนแปลกหน้า และกลุ่มคนใกล้ชิด ซึ่งผู้ก่อเหตุทั้งหมดนี้ล้วนมีความต้องการทางเพศเป็นที่ตั้ง ไม่สนใจความสัมพันธ์หรือความรู้สึกของผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อ

1) ผู้ก่อเหตุในกลุ่มคนแปลกหน้าเป็นกลุ่มอาชญากรที่มาจากชนชั้นล่างของสังคมทั้งสิ้น เสาวรีผลิตซ้ำภาพจำความเชื่อของสังคมว่าอาชญากรต้องเป็นคนแปลกหน้า ทั้งผู้ใช้แรงงาน และอดีตนักโทษ ในเรื่องสั้น “แม่น้ำ” “สัญชาตญาณ” และนวนิยาย **ผู้หญิงกลางแดด** ซึ่งผู้ก่อเหตุกลุ่มนี้ไร้ความสัมพันธ์กับเหยื่อ จึงมีลักษณะของการข่มขืนที่เลวร้ายและทารุณต่อเหยื่อเป็นอย่างมาก

กรณีของนายหมัด คนรับจ้างเลี้ยงวัว ในนวนิยาย **ผู้หญิงกลางแดด** เขาลงมือข่มขืนเดือนเพ็ญ เด็กสาวลูกนายจ้างอย่างทารุณ ในขณะที่เธอกลับมาจากโรงเรียนในช่วงเย็น เสาวรีให้ภาพรูปลักษณ์ของหมัดในลักษณะกักขฬะ สอดคล้องกับพฤติกรรมรุนแรงที่เขากระทำ

“เข้ามาทำไม ออกไปนะ” ความตกใจความหวาดกลัวระคนอยู่ในน้ำเสียงและท่าทางที่นำเวทนา คนเลี้ยงวัวยิ้มและเดินเข้ามาที่ละก้าวอย่างช้าๆ เด็กหญิงร้องลั่นและวิ่งหนี จำได้ว่าเธอพยายามจะหาทางไปให้ถึงประตูนั้นและเกือบจะไปถึงอยู่แล้วถ้ามีมือหยาบกร้านดำเกรียมนั้นจะไม่คว้าเอาไว้เสียก่อน

“หุบปากเสีย ไม่อย่างนั้นตายแน่” เด็กหญิงทรุดฮวบลงกับพื้น น้ำตานองหน้า มือหนา สกปรกปิดอยู่ที่ปากอันสั่นเทาของเธอ

“ดีมาก” เมื่อเธอเงยบ มั่นก็คลายมือออก เด็กหญิงร้องตะโกนอีกครั้ง คราวนี้นัยน์ตาของ เจ้าคนเลี้ยงวัวถ่มทิ้ง ขณะที่มืออีกข้างของมันเงื้อขึ้นและตบลงที่ใบหน้าของเด็กหญิงสุดแรง

(เสาวรี, 2546: 32-33)

การกระทำของนายหมัดเป็นการข่มขืนเดือนเพ็ญอย่างโหดร้าย อารมณ์ของนายหมัดเต็มไปด้วยความใคร่อย่างเต็มเปี่ยม ทำให้แม้เด็กหญิงจะดิ้นรนขัดขืนเพียงไหนก็ไม่ใช่ผล ซึ่งนอกจากพฤติกรรมความรุนแรงที่หมัดกระทำ คำที่ใช้เรียกนายหมัดยังช่วยตอกย้ำให้ภาพของนายหมัดดู กักขะสอดคล้องกับพฤติกรรมชั่วร้ายที่เขากระทำ ดังเช่น “มือหยาบกร้านดำเกรียม” “มือหนา สกปรก” “นัยน์ตาของเจ้าคนเลี้ยงวัวถ่มทิ้ง” ความคำหนา สกปรก ของรูปลักษณ์นายหมัด สัมพันธ์กับภาพจำของผู้ใช้แรงงานระดับล่างที่ต้องไม่มีความรู้ ไม่สะอาด และหยาบกระด้าง เพราะกรำงานหนัก ความสกปรกที่แสดงออกผ่านรูปลักษณ์มักถูกผู้คนมองอย่างเชื่อมโยงไปถึงจิตใจให้กลายเป็นคนที่ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ และความยั้งคิด ผิดชอบชั่วดี

ตัวละครผู้ก่อเหตุที่ประกอบอาชีพรับจ้างอย่างกลุ่มคนงานขับรถบรรทุกอ้อยก็ถูกสร้างให้เป็นเป็นผู้ก่อเหตุที่ตกอยู่ใต้อำนาจฝ่ายต่ำไม่ต่างกัน ในเรื่องสั้น “แม่น้ำ” กลุ่มคนงานขับรถบรรทุกอ้อยลงมือรุมโทรมข่มขืน สีดา หญิงสาวขายบริการ ขณะที่เธอกำลังยืนสนทนากับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำโรงงานอย่างอกอวอ การข่มขืนในกรณีนี้เป็นการข่มขืนที่แตกต่างและเลวร้ายมากขึ้นกว่ากรณีของนายหมัด เพราะเป็นการข่มขืนแบบโทรมหญิง และยังฉุดคร่าผู้หญิงต่อหน้าบุคคลอื่น

...คนขับรถบรรทุกสี่ห้าคนก็เดินมาและดึงหล่อนไปเหมือนว่าบ้านเมืองไม่มีชื่อมีแป เหมือนหล่อน เป็นของสาธารณะ พวกนั้นกดหล่อนลงบนพื้นริมกำแพง ซึ่งห่างจากป้อมยามของเขาเพียงหนึ่งร้อย เมตร เขาไม่ได้ยินเสียงร้องของหล่อน พวกนั้นคงอุดปากหล่อนไว้

“อย่ายุ่งไม่จั้นเจ็บ” มีเสียงดังข้างหลังเขา

(เสาวรี, 2542: 95)

พฤติกรรมรุมโทรมข่มขืนหญิงสาวของกลุ่มคนงานขับรถบรรทุกอ้อยตอกย้ำภาพของ อาชญากรที่มาจากชนชั้นล่างของสังคมได้เป็นอย่างดี “พวกนั้นกดหล่อนลงบนพื้นริมกำแพง” “พวกนั้นคงอุดปากหล่อนไว้” เป็นการกระทำความรุนแรงที่มาจากอำนาจความต้องการทางเพศที่ควบคุมไม่ได้ อาชญากรกลุ่มนี้กระทำทารุณกับผู้หญิงเหมือนเธอเป็นเพียงเครื่องบำบัดความใคร่เท่านั้น ทั้ง

การ ยึดร่างกายปิดปากเหยื่อผู้หญิงเพื่อไม่ให้ส่งเสียง ล้วนทำเพื่อไม่ให้ผู้หญิงหลุดพ้นไปจากความต้องการทางเพศของตนเองได้ ความศึคคะนองของการรวมกลุ่มของคนที่มีอาชีพรับจ้างขับรถบรรทุก อ้อยยังตอกย้ำถึงภาพของอาชญากรที่เป็นคนแปลกหน้าและมาจากชนชั้นล่าง

ความรุนแรงของความใคร่สามารถทำให้ผู้ก่อเหตุลงมือฆ่าเหยื่อผู้หญิงได้อย่างง่ายดาย ตัวละครอาชญากรรายสุดท้ายที่เป็นคนแปลกหน้ามาในรูปแบบของ ชายแก่อดีตนักโทษ อายุ 75 ปี ในเรื่องสั้น “สัญญาตัญญาณ” ชายผู้นี้เพิ่งได้พ้นโทษออกมาจากเรือนจำได้ไม่นาน หลังจากติดคุกมา 50 ปี เมื่อพ้นโทษเขาได้ก่อเหตุฆ่าข่มขืนสองแม่ลูกคู่หนึ่งที่เข้ามาช่วยเหลือเขาขณะลี้ภัยที่สวนสาธารณะ เขาได้ใช้ความชราภาพกับการแต่งกายที่สุภาพของตนเข้ามาสร้างความเชื่อใจต่อเหยื่อ ความใคร่ที่ซ่อนอยู่ภายใต้ภาพความน่าสงสารนี้ทำให้อาชญากรรายนี้สามารถลงมือก่อเหตุได้อย่างแนบเนียนโดยที่เหยื่อไม่ทันระวังตัว ดังการเล่าผ่านสายตาคู่ผู้เล่าเรื่องที่อยู่เบื้องหลังที่บรรยายภาพอดีตนักโทษว่า “... เลื้อยเช็ดแขนยาวสีขาวของคุณตากลัดกะดุมเรียบริ้วๆ คุณสุภาพและช่วยให้คุณตาไม่หนาวมากยามที่ลมแม่น้ำโขงมา...” (เสาวรี, 2542: 123)

นอกจากความใคร่ที่ซ่อนอยู่ใต้ภาพความน่าสงสาร สิ่งที่ทำให้ตัวละครผู้กระทำผิดรายนี้แตกต่างไปจากรายอื่น คือ เขาเคยได้รับบทเรียนจากการทำความผิดมาก่อน เขาต้องโทษในคุกมาเป็นเวลานาน 50 ปี แต่เขาก็ไม่สามารถสำนึกตนได้ เห็นจากการที่เขาตั้งใจก่อเหตุฆ่าข่มขืนสองแม่ลูกอย่างโหดร้าย เขาไม่สามารถที่จะละทิ้งสัญญาตัญญาณความชั่วร้ายในจิตใจของตนเองลงไปได้ โอกาสที่สังคมมอบให้ไม่อาจทำให้ชายแก่ผู้นี้มีสำนึกดีแต่อย่างใด ดังข้อความว่า “คุณตานึกถึงอดีตที่ผ่านมา หัวลิบปี ปรกกายตาของคุณตาวาวโรจน์ขึ้นมาอีกครั้ง หัวลิบปีในเรือนจำไม่ได้ทำให้คุณตาเปลี่ยนไป...” (เสาวรี, 2542: 123)

การนำเสนอถึงตัวละครผู้ก่อเหตุที่เป็นคนแปลกหน้าของเสาวรีสะท้อนให้เห็นการผลิตซ้ำภาพจำเก่าของผู้เหตุข่มขืนที่มาจากชนล่าง ซึ่งจะมีความรุนแรงและโหดร้ายมีต่างจากภาพจำของคนในสังคม คนกลุ่มนี้ยังคงเป็นกลุ่มคนที่ไม่น่าไว้วางใจและเป็นอันตรายสำหรับผู้หญิงเสมอ เสาวรีให้ภาพดังกล่าวในช่วงแรกของการเขียนงานคือช่วง ปี พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นช่วงเวลาคนในสังคมยังคงมีทัศนคติหวาดกลัวคนแปลกหน้ากับเรื่องข่มขืนอยู่มาก

2) ผู้ก่อเหตุที่เป็นคนใกล้ชิด อาชญากรในกลุ่มนี้เป็นการนำเสนอภาพผู้กระทำผิดที่ต่างไปจากภาพจำเดิมของสังคมที่มองว่าผู้ก่อเหตุข่มขืนต้องเป็นคนแปลกหน้าเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงคือคนใกล้ชิด คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน ทุกคนสามารถเป็นผู้ก่อเหตุข่มขืนได้ทั้งสิ้น สอดคล้องกับในงานวิจัยเรื่อง *ข่มขืน ขืนขม* ของ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2550: 43) ที่ศึกษาผู้ต้องหาในเรือนจำที่กระทำความผิดในคดีข่มขืน พบว่าในส่วนของความสัมพันธ์ของผู้ก่อเหตุกับเหยื่อ ผู้ก่อเหตุส่วนใหญ่จะเป็นคนใกล้ชิดกับเหยื่อ ทั้งเพื่อน คนรัก คนรู้จักกัน มีอัตราสูงเป็นอันดับ 1 ของผลการวิจัย

ตัวละครผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ที่เสาวรีนำเสนอ ได้แก่ พ่อผู้ให้กำเนิด และเพื่อนบ้านผู้มีพระคุณปรากฏในเรื่องสั้น “ดวงดาวยังอยู่บนฟ้าและจะอยู่บนฟ้าตลอดไป” และในนวนิยาย **ผู้หญิงกลางแดด** ทั้งสองเรื่องทำให้เห็นว่า ไม่ว่าผู้ชายเหล่านั้นจะมีสถานภาพหรือสถานะทางสังคมสูงเพียงใด แต่เมื่อตกอยู่ใต้พลังของความใคร่ พวกเขาก็ไม่คำนึงถึงศีลธรรมหรือคุณธรรมใดๆ

ตัวละครผู้กระทำผิดในคราบของพ่อผู้ให้กำเนิด เป็นผู้ก่อเหตุที่สามารถลงมือข่มขืนลูกสาวของตนเองได้เพราะความต้องการทางเพศเข้าครอบงำจนขาดสติ ในเรื่องสั้น “ดวงดาวจะอยู่บนฟ้าและจะอยู่บนฟ้าตลอดไป” พ่อมีเมมาจากสุราจึงได้ข่มขืนธัญริกา ลูกสาววัย 14 ปี ขณะที่ลูกสาวกำลังเดินออกมาจากห้องน้ำ

...ห้องน้ำปุ่ด้วยอิฐบล็อก หลังคาปุ่ด้วยสังกะสี อาบน้ำเสร็จหนูกระโจนมอกขึ้นมาในห้อง พ่อรออยู่ที่นั่น หนูอุทานเบาๆ “อ้าว..พ่อ”

พ่อมองหนูด้วยสายตารักใคร่ พ่อกลับมาเมื่อไหร่ ทำไมกลับเร็ว พ่อบอกว่าคิดถึงหนู อ้อ คิดถึงอย่างนั้นหรือ หนูได้กลิ่นเหล้าออกมาจากตัวพ่อ ร้อนนะพ่อว่า พร้อมกับถอดเสื้อออก มานั่งขึ้นมาใกล้ๆพ่อ หนูบอกว่าแต่งตัวก่อนนะพ่อ หนูเพิ่งอาบน้ำเสร็จ

“แต่งทำไม” พ่อทำเสียงสูงแล้วก็หัวเราะ “มาหาพ่อแป๊บเดียว”

“พ่อออกไปก่อน” หนูว่า

“พ่อยังดูหนุ่มมัย” พ่อทำตาวานใส่หนู “หรือหนูว่าพ่อดูแก่เกินไป ปีนี้อพ่อเพิ่งห้าสิบสามเองนะ” สีหน้าพ่อรู้กริมเกินไป หนูอึดอัด

“หนูไม่รักพ่อแล้วรี พ่อที่หนูฝันถึงมาตลอดอย่างไรละ” พ่อหัวเราะเบาๆ...

(เสาวรี, 2557: 132-133)

ผู้ก่อเหตุอาศัยมายาคติความเป็นพ่อที่ลูกสาวมีให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการก่อเหตุข่มขืน พฤติกรรมทั้งการจ้องมอง การนั่งรออยู่ในห้องลูก และคำพูดของผู้เป็นพ่อแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะข่มขืนลูกสาว ไม่ใช่เพียงเพราะอารมณ์ชั่ววูบ นั้นเพราะความต้องการทางเพศได้กลืนกินจิตสำนึก

ของความเป็นพ่อที่พึงมีจนหมดสิ้น พ่อผู้นี้มีเพียงความใคร่ในตัวลูกสาวเท่านั้น อีกทั้งเมื่อความใคร่ดังกล่าวผสมผสานเข้ากับความสัมพันธ์ที่ห่างเหินจากการไม่ได้เลี้ยงดูลูกสาวมาตั้งแต่แรก จึงทำให้จิตสำนึกของความเป็นพอลดน้อยลงไปมากยิ่งขึ้น ทำให้พ่อที่เป็นแต่เพียงพ่อทางสายเลือดแต่ไร้สายสัมพันธ์สามารถลงมือข่มขืนลูกของตนเองได้อย่างไม่รู้สึกรู้ชาติใดๆ

ผู้ก่อเหตุที่อาศัยความไว้วางใจจากเหยื่ออีกรายคือ รวี ชายหนุ่มอายุ 19 ปี ซึ่งอยู่ในฐานะของเพื่อนบ้านผู้มีพระคุณ จากนวนิยายเรื่อง **ผู้หญิงกลางแดด** รวีลงมือข่มขืน สายใจ เด็กหญิงปากแหงเพดานโหว่อายุ 14 ปี ครอบครัวของรวีผู้ก่อเหตุมีบุญคุณช่วยเหลือครอบครัวสายใจในยามลำบาก ทำให้เขาได้รับการไว้วางใจจากครอบครัวนี้อย่างไม่มีเงื่อนไข ยามที่เขากลับมาจากการเรียนที่กรุงเทพฯ ครอบครัวของสายใจก็จะคอยนำอาหารมาให้เขาทุกวันด้วยความเป็นห่วงเพราะรวีมีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตนเองจึงไม่อยากกลับบ้าน

เขาเดินเข้าไปหาร่างนั้น ยกมือหนึ่งขึ้นปิดปาก อีกมือหนึ่งรวบร่างอวบของเธอไว้ สัมผัสนั้นยิ่งเร้าอารมณ์ดิบให้ลุกโชนขึ้น เมื่อเธอตื่นและเริ่มส่งเสียงร้องอื้ออึงออกมา อารมณ์ของเขาก็เจือด้วยความโกรธ เขาลากเธอเข้ามาในบ้าน กำหมัดชกออกไปที่หน้าต่างจนเด็กสาวตัวงอ และดวงตาเต็มไปด้วยความหวาดกลัว เขาทำร้ายเธออีก ดวงตาของเขาเต็มไปด้วยความสับสน มันแฝงความยินดี แฝงความปวดร้าวยุติภายใต้ดวงตาคู่เดียวกัน

(เสาวรี, 2546 :86)

พฤติกรรมความรุนแรงที่รวีกระทำสวนทางกับความไว้วางใจที่ครอบครัวสายใจมีให้เขา รวีใช้กำลังความเป็นชายที่เหนือกว่าลงมือข่มขืนสายใจอย่างทารุณ โดยไม่สนว่าเด็กหญิงคนนี้จะกลายเป็นลูกของใครคนคูนั่นแต่อย่างใด ในสำนึกของรวีสายใจเป็นเพียงเด็กหญิงไร้ทางสู้ที่เขาสามารถระบายอารมณ์ทางเพศได้เท่านั้น และอารมณ์ทางเพศของเขาจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นเมื่อสายใจตื่นรนขัดขืน “สัมผัสนั้นยิ่งเร้าอารมณ์ดิบให้ลุกโชนขึ้น” แสดงให้เห็นถึงสัญชาตญาณความต้องการทางเพศที่รุนแรงของผู้ชายที่มองผู้หญิงเป็นเพียงเครื่องบำบัดความต้องการทางเพศเท่านั้น

อำนาจของความใคร่ที่มากเกินไปทำให้รูปลักษณ์ของสายใจที่เป็นเด็กหญิงปากแหงเพดานโหว่ไม่สำคัญสำหรับผู้ก่อเหตุอย่างรวี แม้รวีจะรู้เห็นว่าสายใจเป็นผู้หญิงที่มีรูปลักษณ์ไม่ปกติ แต่ความต้องการทางเพศที่ต้องการครอบครองความบริสุทธิ์ของผู้หญิงทำให้เขาลงมือก่อเหตุได้อย่างไร้การตระหนักรู้ ดังการเล่าผ่านสายตาของผู้เล่าเรื่องที่อยู่นอกเรื่องที่บรรยายถึงอารมณ์ของรวีขณะมองสายใจ

ที่หน้าบ้านเด็กสาวตัวอ้วนกลมตาโตปากแหว่งยังคงจอตระจรรย์ยานไว้ที่โคนต้นไม้เธอ
สวมเสื้อยืดสีฟ้าตัวใหญ่มีชื่อโรงเรียนอยู่ด้านหลังนั่งกางเกงขาสั้นเหนื่อเข่านั่งหันหลังแกว่งขาอยู่บน
ท้ายรถจักรยานเขายืนมองดูช่วงขาอวบๆที่แกว่งไกวไปมาอยู่เงียบๆภายใต้ดวงใจที่ไหวกระเพื่อม
ด้วยความรู้สึกที่เหมือนคลื่นลมอันบ้าคลั่งกลางทะเล

(เสาวรี, 2546: 85-86)

การจ้องมองเรื้อนร่างของสายใจหญิงสาวปากแหว่งเพดานโหว่ที่เขพบเจอในทุกวันอย่างมี
อารมณ์ทางเพศ ยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าความต้องการทางเพศของผู้ชายมีอำนาจสามารถทำให้ชายที่เคย
เป็นคนดีสามารถเปลี่ยนไปเป็นปีศาจร้ายได้ โดยมีสนภาพลักษณ์ของหญิงสาว

ตัวละครอาชญากรในกลุ่มคนใกล้ชิดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ทำให้เห็นว่า ชนชั้นหรือการมี
ประวัติต้องโทษเป็นเพียงแค่มายาคติที่สังคมสร้างเป็นภาพจำให้กับผู้ก่อเหตุข่มขืนเท่านั้น ในความเป็น
จริงคนใกล้ชิดก็สามารถก่อเหตุข่มขืนอย่างรุนแรงได้ไม่แพ้คนแปลกหน้าเหล่านั้น ช้ำร้ายคนใกล้ชิดยัง
น่ากลัวกว่าคนแปลกหน้าตรงที่พวกเขาจะสามารถใช้ความไว้วางใจจากความสัมพันธ์เข้ามาทำให้เหยื่อ
ไม่ทันระวังตัวได้

งานเขียนของเสาวรีมีพัฒนาการในการนำเสนอตัวละครผู้ก่อเหตุข่มขืน โดยในช่วงแรกในปี
พ.ศ. 2535-2546 เสาวรีผลิตซ้ำภาพจำความเชื่อของสังคมว่าอาชญากรต้องเป็นคนแปลกหน้าที่มา
จากชนชั้นล่าง แต่หลังจากนั้นจนถึงปี พ.ศ.2557 มุมมองความคิดของเสาวรีเปลี่ยนไปเป็นผู้ก่อเหตุ
ที่มาจากคนใกล้ชิด จากที่นำเสนอแม้จะเป็น 2 กลุ่มที่เหมือนจะแตกต่างกัน แต่แท้จริงไม่ต่างกัน ตรงที่
มนุษย์ผู้ชายไม่เคยควบคุมความปรารถนาของตนเองได้ พวกเขาล้วนใช้กำลังที่เพศสรีระมอบให้มา
กระทำรุนแรงต่อผู้หญิง

2.1.2 เหยื่อผู้หญิงกับบาดแผล

ผลกระทบที่ผู้หญิงได้รับหลังจากถูกข่มขืนคือผลกระทบทางร่างกายและทางจิตใจ ในด้าน
ร่างกายเป็นผลกระทบจากความบอบช้ำทารุณตามอวัยวะต่างๆ ซึ่งระยะเวลาจะช่วยให้รอยแผล
เหล่านั้นหายไปได้ แต่ในด้านผลกระทบทางจิตใจเป็นผลกระทบที่เยียวยาได้ยากและนานที่สุด จะ
แสดงออกมาในรูปแบบของอาการทางจิต ซึ่งมีทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น อาการหวาดกลัว ตื่น
ตระหนก หวาดระแวง สับสน กังวล ละอายใจ ไม่ไว้วางใจ ปฏิเสธสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นต้น ส่วนปัญหาในระยะ
ยาวที่พบได้ เช่น โรคซึมเศร้า การพยายามฆ่าตัวตาย การหลีกเลี่ยงหรือ ลดความสนใจในเรื่อง

เพศสัมพันธ์ รู้สึกลดทอนคุณค่าในตนเอง รวมไปถึงการเกิดโรค post-traumatic stress disorder และ rape trauma syndrome อาการเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากจิตแพทย์ (อานนท์ จำลองกุล, 2560 :612) เห็นได้ว่าผู้หญิงที่ผ่านการถูกข่มขืนจะมีสภาพจิตใจที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป อาการเหล่านี้แสดงถึงผลกระทบทางด้านจิตใจที่ร้ายแรงกว่าทางร่างกาย

งานเขียนของเสาวรีแสดงให้เห็นถึงบาดแผลทางใจที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงที่ถูกข่มขืน คือ การที่ตัวละครหญิงที่ถูกข่มขืนต้องป่วยด้วยอาการทางจิตเวช PTSD และมีอาการทุกข์ทรมานจากความเจ็บปวดของการถูกสอบสวนในกระบวนการยุติธรรมของกฎหมายที่เหมือนถูกข่มขืนซ้ำด้วยคำพูด ซึ่งส่งผลให้ตัวละครหญิงเหล่านั้นมีอาจมีชีวิตเช่นเดิมได้อีกต่อไป

1) PTSD หรือ Post Traumatic Stress Disorder คือโรคเครียดภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ จัดเป็นโรคทางจิตเวชชนิดหนึ่ง มักจะเกิดขึ้นกับคนที่ประสบกับเหตุการณ์สะเทือนขวัญบางอย่างมาอย่างรุนแรง เช่น การถูกข่มขืน การผ่านเหตุการณ์ทางสงคราม เป็นต้น ผู้ที่เป็นโรคนี้อาจจะมีภาวะอาการ หวนระลึกถึงเหตุการณ์ครั้งนั้นบ่อยๆ ตื่นตัวง่าย ฝันร้าย หวาดกลัวอย่างรุนแรง วิตกกังวล ซึมเศร้า รู้สึกหมดหวังไร้ทางออก ผู้ป่วยที่มีภาวะเป็นโรคนี้อาจมีอาการดังกล่าวติดต่อกันเป็นเวลานาน จำเป็นที่จะต้องได้รับการรักษาทั้งการทานยาและการได้รับคำปรึกษาจากจิตแพทย์ (วิลาสินี ฝนดี, 2563 : 399)

เหยื่อตัวละครหญิงที่มีอาการ PTSD จะมีอาการหวาดกลัวเมื่อเกิดฝนตกและฝันร้ายถึงเหตุการณ์เก่าๆที่ถูกข่มขืน ในเรื่องสั้น “เสียงแห่งความตาย” ผู้หญิงหลายคนที่ถูกข่มขืนพักรักษาตัวรวมตัวกันที่สถานบำบัดศูนย์สุขภาพจิต หลายคนมีความทุกข์ที่ไม่สามารถปลดปล่อยได้ ซึ่งในศูนย์ก็จะให้พวกเธอทำกิจกรรมต่างๆเพื่อบรรเทาทุกข์โดยมีเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิด ในการบำบัดจากศูนย์แม้จะได้รับการดูแลอย่างดี ทว่าชีวิตของผู้หญิงที่มีความบอบช้ำจากการถูกข่มขืนใจก็ไม่สามารถมีชีวิตเช่นเดิมได้อีกต่อไป อาการเหล่านี้ยังคงตามหลอกหลอนผู้หญิงที่ถูกข่มขืนให้จมอยู่กับฝันร้ายไปอย่างยาวนาน

“ไม่ไปได้ไหมคะ วันนี้ไม่อยากทำดอกไม้ ดิฉันอยากจะนั่งอยู่ที่นี้ ตรงมุมตึกนั้นน่าจะไม่ปลอดภัยถ้าเกิดฝนตกขึ้นมาอีก จะมีคนแอบอยู่ตรงนั้นแน่นอน มันจะลากดิฉันไปตามพื้นดิน และโคลนจะติดตามเสื้อผ้า”

...เธอเล่าว่า เมื่อคืนเธอฝันเห็นปีศาจ มีเสียงแห่งความตายมาร้องเรียกอยู่ที่นั่นด้วยเสียงอันโหยหวนน่ากลัว แล้วก็มีเสียงน้ำไหลรินใกล้ๆ เธอถามฉันว่า เมื่อคืนนี้เธออยู่ที่ไหน แล้วเธอก็ร้องให้ให้กับชีวิตที่อับปางลง เธอค่ำครวญว่าโลกนี้โหดร้าย ท้องฟ้าไม่เคยเป็นสีฟ้า มันแดงฉาน น่ากลัว บางครั้งมีตอร์นโด ลมแรง เมฆดำไม่เคยเคลื่อนตัวจากการบดบังพระอาทิตย์และพระจันทร์สีเหลืองทอง ฟ้าแลบและฟ้าร้องเสียงกึกก้อง เธอบอกว่า เธอได้ยินเสียงแห่งความตายร้องเรียกเธออยู่ ณ ที่นั่น ฉันมองออกไปยังท้องฟ้าด้านทิศตะวันออก ท้องฟ้ายังคงเป็นสีฟ้า แสงแดดแจ่มกระจ่าง ไม่มีเค้าของลมฝนแม้แต่หยดเดียว

(เสาวรี, 2542: 41-42)

อาการข้างต้นคืออาการหลอนจากการป่วยด้วยโรคทางจิตเวช ซึ่งปรากฏออกมาในรูปแบบของความหวาดกลัว หวาดระแวง เมื่อเกิดฝนตก ด้วยจะทำให้หวนนึกถึงวันที่ถูกกระทำรุนแรงทางเพศ ผู้หญิงจะเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยขึ้นมาทันที รวมไปถึงอาการฝันร้ายที่ผู้หญิงจะฝันเห็นปีศาจมาร้องเรียกตลอดเวลา ปีศาจนั้นก็คือความเจ็บปวดที่ฝังลึกอยู่ในใจของผู้หญิงผู้เคราะห์ร้ายที่ยากจะสลัดทิ้งไปได้ เหล่านี้คือร่องรอยความบอบช้ำจากการถูกข่มขืน ส่งผลให้เหยื่อผู้หญิงต้องมาเข้าสู่ศูนย์บำบัดสุขภาพจิต และชีวิตของพวกเธอก็ไม่อาจเหมือนเดิมอีกต่อไป ดังประโยค “แล้วเธอก็ร้องให้ให้กับชีวิตที่อับปางลง เธอค่ำครวญว่าโลกนี้โหดร้าย” การถูกข่มขืนสร้างแผลในใจอย่างร้ายแรงและทำร้ายผู้หญิงทั้งชีวิต เปรียบได้กับว่าชีวิตนี้ได้จบสิ้นลง มีอาจกลับไปเป็นเหมือนเดิมได้อีกต่อไป

ตัวละครเดือนเพ็ญจากนวนิยาย **ผู้หญิงกลางแดด** เป็นผู้หญิงอีกรายที่ต้องป่วยด้วยอาการ PTSD จากการถูกข่มขืนโดยนายหมัดคนงานรับจ้างเลี้ยงวัว ผลของความรุนแรงได้สร้างบาดแผลทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างหนักให้กับเดือนเพ็ญ ซึ่งบาดแผลทางใจร้ายแรง และส่งผลกระทบยาว เธอถูกตอกย้ำซ้ำๆจากการตั้งครรภ์และต้องทนเลี้ยงดูเด็กที่เกิดมาจากการล่วงละเมิดที่เธอประสบ ความทุกข์นี้พัฒนาไปสู่อาการทางจิตที่รักษาได้ยาก

เรื่องของคนเลี้ยงวัวผสมกลมกลืนอยู่ในคืนวันอันทึมทึบราย คืนวันที่คิดว่าชีวิตของเธอหล่อหลอมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับโลกร้ายใบนี้ คืนอันทรามานที่เธอจะนึกถึงแต่ทุ่งหญ้าอันกว้างใหญ่ไพศาล ต้นไม้ที่ถูกตัดกิ่งลิดก้านจนแทบมองไม่ออกว่ามันจะแตกใบใหม่ออกมาได้อย่างไรกับใบหน้าด้ามเมือมของคนเลี้ยงวัวคนนั้น

ซึ่งมันช่างเหมือนกันอย่างกับพิมพ์เดียวกับเจ้าเด็กที่กำลังโผล่หน้าออกมาจากรั้วนั้น ไม่ผิดกันแม้แต่ดวงตาดำสนิทคู่นั้นเลยทีเดียว

(เสาวรี, 2546:21)

ถ้วยไอศกรีมสีฟ้ายังตั้งอยู่ที่เดิม มดดำยังคงรวมตัวกันอย่างหนาแน่น หญิงสาวนั่งเหม่อ
มองออกไปนอกบ้าน นัยน์ตาที่ดูครุ่นคิดเคร่งเครียดเมื่อครู่ กลับกลายเป็นว่างโหวง เหมือนภาชนะที่
ถ่ายเทสิ่งของออกจนหมดเกลี้ยง เหลือเพียงภาชนะเปล่า

(เสาวรี, 2546:38)

การใช้ชีวิตแบบผู้หญิงธรรมดาทั่วไปไม่อาจเกิดขึ้นได้กับเดือนเพ็ญ อาการ PTSD ที่เกิด
ขึ้นกับเดือนเพ็ญแสดงออกมาผ่านอาการหลอน เหม่อลอยไร้ชีวิต อาการเหล่านี้ถูกกระตุ้นด้วยใบหน้า
ของลูกที่ยามเมื่อได้เห็นจะสะท้อนถึงตัวนายหมัดผู้ข่มขืน ก่อเกิดเป็นความเครียดที่คอยตอกย้ำให้ชีวิต
ของเธอไม่อาจจะหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ การป่วยของเดือนเพ็ญส่งผลให้เธอไม่อาจทำหน้าที่แม่ได้
ซึ่งหน้าที่แม่ถือได้ว่าเป็นหน้าที่หนึ่งที่สำคัญในชีวิตของผู้หญิง การที่เดือนเพ็ญป่วยจนไม่อาจเป็นแม่
ได้ เท่ากับว่าชีวิตนี้เธอต้องกลายเป็นคนไร้ความสามารถในการมอบความรักให้ลูกตนเอง

อาการทางจิตเวชที่ตัวละครหญิงประสบเป็นร่องรอยผลกระทบของภัยข่มขืนที่ได้ทำลาย
ชีวิตพวกเธอทั้งชีวิต ตัวละครหญิงในเรื่องสั้น “เสียงแห่งความตาย” ต้องใช้ชีวิตในสถานบำบัดอย่าง
ยาวนาน และถึงแม้ว่าพวกเธอจะได้รับการบำบัด แต่ตัวละครหญิงบางรายก็ยังคงมีอาการทางจิตอยู่
เสมอ ต่อมาตัวละครหญิงเดือนเพ็ญในนวนิยาย **ผู้หญิงกลางแดด** ข่มขืนได้พรากรความสดใสของเธอใน
วัย 14 ปี ที่ควรรุ่งเรืองไปจนสิ้น กลับถูกแทนที่ด้วยการเป็นผู้ป่วยที่มีอาการทางจิต และเลวร้ายกว่านั้น
คือการก้าวข้ามอาการป่วยที่ยากยิ่ง ด้วยปัจจัยเรื่องลูกที่เป็นเหมือนตัวแทนของความรุนแรง ตอกย้ำ
ซ้ำๆ ให้แผลในจิตใจกำเริบตลอดเวลา ฆะตกรรมที่เลวร้ายของตัวละครหญิงเหล่านี้จึงเปรียบได้กับคือ
ภาพสะท้อนถึงความรุนแรงของภัยข่มขืน

2) ความเจ็บปวดของเหยื่อที่เกิดจากการสอบสวนที่ไม่ยุติธรรม เป็นความบอบช้ำทางใจอีก
ประการที่สร้างบาดแผลทางใจให้กับผู้หญิงไม่แพ้อาการป่วยจากการถูกข่มขืน ในเรื่องสั้น “เสียงแห่ง
ความตาย” เหยื่อผู้หญิงที่ถูกข่มขืนต้องเผชิญกับความทุกข์จากการตั้งคำถามของพนักงานสอบสวน
ชาย ที่แอบแฝงอคติทางเพศต่อผู้หญิง

ฉันมองเธออย่างเห็นใจ ฉันไม่โทษกรรมเก่า เพราะฉันคิดว่านี่คือกรรมใหม่ที่คนคนนั้น
สร้างขึ้นในชาตินี้และจะต้องชดใช้ให้เธอ ฉันเคารพในคำพิพากษาของศาล ฉันเคารพในกฎหมาย
แต่ฉันอยากใหักฎหมายช่วยเรามากกว่านี้ ช่วยให้ผู้หญิงของแผ่นดินได้เจ็บปวดน้อยลง มีศักดิ์ศรี
มากขึ้น ลดการถูกข่มขืนซ้ำด้วยคำพูด ขออย่าอีกครั้งว่าฉันเคารพกฎหมายที่ผู้ชายตั้งขึ้น และหวัง
เสมอว่าความยุติธรรมจะช่วยพวกเรา

(เสาวรี, 2542 : 44-45)

เหตุการณ์ในข้างต้นเป็นฉากที่ตัวละครหญิงที่เป็นผู้ป่วยเล่าเรื่องถึงเรื่องในอดีตที่แสนเจ็บปวดของเธอจากการขึ้นศาลสู้คดีข่มขืนให้กับตัวละคร “ฉันทน์” ซึ่งเป็นพยาบาลผู้ดูแล ซึ่งจากทัศนคติของพยาบาลในข้างต้น สื่อให้เห็นถึงความรุนแรงของอคติทางเพศในการสอบสวนนำไปสู่การสร้างบาดแผลความเข้าใจให้ผู้หญิงรู้สึกถูกลดทอนคุณค่าในตนเอง ภายหลังจากการถูกข่มขืน กระบวนการยุติธรรมควรจะต้องเป็นที่พึ่งให้กับผู้หญิง แต่กลับกลายเป็นว่าได้สร้างบาดแผลเพิ่มเติมให้แก่ผู้หญิงมากขึ้น คำพูดที่มาจากผู้สอบสวนแม้จะมีเจตนาในการช่วยเหลือ หากแต่ละเลยความรู้สึกทางจิตใจของเหยื่อที่ได้รับความบอบช้ำจากความรุนแรงมาแต่เดิม การสอบสวนของกฎหมายจึงเหมือนพาเหยื่อกลับไปสู่วันเกิดเหตุอีกครั้ง นำพามาซึ่งความรู้สึกผิดของผู้หญิงที่อาจรู้สึกได้ว่าการเกิดเรื่องข่มขืนขึ้นเป็นเพราะตนเองไม่ระวังตัว กลายเป็นบาดแผลในใจมากยิ่งขึ้น

การใช้ผู้เล่าเรื่องเป็นพยาบาลของเสาวรีมีส่วนเสริมช่วยให้เข้าใจความทุกข์ของผู้หญิงที่ถูกสอบสวนด้วยอคติทางเพศ ความพิเศษของการเลือกให้ผู้เล่าเลือกพยาบาล เป็นบุรุษที่ 1 คือความเป็นผู้หญิงเหมือนกัน จุดร่วมในความเป็นผู้หญิงเหมือนกันย่อมต้องเข้าอกเข้าใจความทุกข์ที่ผู้หญิงด้วยกันประสบ รวมไปถึงอาชีพพยาบาลลักษณะงานคือการคลุกคลีอยู่กับผู้ป่วยจำนวนมากย่อมต้องสังเกตเห็นว่าเรื่องดังกล่าวได้สร้างปัญหาและเป็นการกระทำรุนแรงกับผู้หญิงข้ามสอง เสาวรีควบคุมให้ผู้อ่านเห็นถึงมุมมองของพยาบาลเป็นหลักเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นนัยยะของการให้ผู้อ่านเกิดความตระหนักว่าเรื่องดังกล่าวคือปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งของผู้หญิงที่ถูกข่มขืน

ในช่วงเวลาที่เสาวรีเขียนประเด็นปัญหาเรื่องการสอบสวนผู้เสียหายจากคดีข่มขืนยังไม่มี การปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องข่มขืน เรื่องสั้น “เสียงแห่งความตาย” เขียนขึ้นในปี พ.ศ. 2535 ที่ในขณะนั้นการสอบสวนยังใช้พนักงานชายเป็นผู้กระทำเป็นส่วนใหญ่ แต่ภายหลังในปี พ.ศ. 2551 เกิดการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) ในมาตรา 133 ให้สามารถใช้พนักงานสอบสวนหญิงได้ จะเห็นได้ว่างานเขียนของเสาวรีมาก่อนการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย สื่อถึงการเป็นกระบอกเสียงของเสาวรีที่เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าว เรียกร้องความเป็นธรรมให้ผู้หญิงมาก่อนกาล

บาดแผลทางใจจากการถูกข่มขืนเป็นร่องรอยความเสียหายของผู้หญิงจากภัยข่มขืน ผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศเช่นนี้ไม่อาจที่จะลืมเลือนความเจ็บปวดที่พวกเขาประสบได้ ความเจ็บปวดจะติดตามผู้หญิงไปชั่วชีวิตให้ไม่อาจมีชีวิตปกติดังเดิมได้ ด้วยข่มขืนได้พรากศักดิ์ศรีความเป็นผู้หญิง ที่พึ่งได้รับการให้เกียรติในความเป็นเพศแม่ไปจนสิ้น ชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่งต้องสูญสลายไป

เห็นได้ชัดว่าข่มขืนไม่ได้จบลงเพียงวันเกิดเหตุเท่านั้น แต่ทั้งร่องรอยบาดแผลทางใจที่ยากจะลบเลือนให้ผู้ประสบไปตลอดกาล และทุกเรื่องในประเด็นข่มขืนสาวรีเลือกที่จะไม่กล่าวถึงการเยียวยาผู้เสียหาย ยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าข่มขืนคือภัยร้ายที่สร้างความเสียหายให้กับผู้หญิงอย่างแท้จริง

2.1.3 แสงแดดที่แผดเผา : ไม่มีพื้นที่ปลอดภัย

สาวรีเขียนนวนิยายเรื่องหนึ่งที่กล่าวถึงปัญหาการข่มขืนโดยเฉพาะ คือ นวนิยายเรื่อง **ผู้หญิงกลางแดด** ซึ่งชื่อของนวนิยายเรื่องนี้ได้เปรียบภัยข่มขืนเหมือนกับแสงแดดที่อยู่รอบตัวผู้หญิงเพื่อแสดงให้เห็นว่า แม้ในที่ที่มีแสงสว่างก็มีอาจปลอดภัยได้ ดังข้อความจากคำนำ

“อันตรายจากแสงแดดที่ร้ายล้อมตัวทำให้ข้าพเจ้านึกถึงอันตรายของผู้หญิงที่มีอยู่รอบด้านทั้งโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวเหมือนแสงแดดที่กำลังแผดเผาผิวกายแทบหม้ออยู่ในเวลานี้ ทุกย่างก้าวของผู้หญิงไม่ว่าจะสวยหรือไม่สวยอาจมีสายตาคู่หนึ่งจับจ้องมองมาอย่างประสงคร้าย...”

(สาวรี, 2546 : คำนำผู้เขียน)

อุปลักษณ์ของแสงแดดที่สาวรีเลือกใช้ สื่อถึงภัยข่มขืนที่มาในรูปแบบของความเสียหายที่มิอาจหลบเลี่ยงได้ เป็นความเสี่ยงในความปลอดภัยของชีวิตผู้หญิง เหมือนกับแสงแดดที่สาดส่องไปในทุกที่กล่าวคือ ไม่มีสถานที่ใดปลอดภัยแน่นอนสำหรับผู้หญิง แม้จะอยู่ในที่สว่าง กลางวันก็สามารถเกิดอันตรายขึ้นได้เสมอ

ประเด็นเรื่องสถานที่เกิดเหตุเป็นอีกประเด็นที่สาวรีให้ความสำคัญ ด้วยลักษณะของสถานที่สัมพันธ์กับเหยื่อที่ถูกข่มขืน โดยในงานเขียนของสาวรีกล่าวถึงพื้นที่เกิดเหตุใน 2 ลักษณะ คือ พื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ส่วนตัว เพื่อทำให้เห็นว่าทุกสถานที่ที่มีที่ใดปลอดภัยสำหรับผู้หญิงอย่างแท้จริง

1) สถานที่เกิดเหตุสาธารณะเป็นพื้นที่เกิดเหตุที่จะเกิดขึ้นกับเหยื่อผู้หญิงที่เป็นผู้ใหญ่ ในเรื่องสั้น “เสียงแห่งความตาย” สถานที่เกิดเหตุคือ มุมตึกในยามวิกาล ต่อมาในเรื่องสั้น “แม่น้ำ” เหตุข่มขืนเกิดขึ้นที่ โรงงานน้ำตาล และสุดท้ายในเรื่องสั้น “สัญญาตฤณาน” สถานที่ที่สองแม่ลูกถูกข่มขืนคือ ริมแม่น้ำในสวนสาธารณะยามค่ำคืน สถานที่เหล่านี้ล้วนเป็นสถานที่สาธารณะที่ผู้หญิงจำเป็นต้องออกไปใช้ชีวิตประจำวัน ทำงาน สุ่มเสี่ยงกับการตกเป็นเหยื่อของภัยข่มขืนอย่างหลีกเลี่ยงได้ยากยิ่ง

ความเสี่ยงที่มาพร้อมกับความจำเป็นในชีวิตเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การข่มขืนในที่สาธารณะเกิดขึ้นกับผู้หญิงวัยผู้ใหญ่ ในกรณีของเหยื่อคู่แม่ลูกที่ถูกข่มขืนที่สวนสาธารณะความจำเป็นของเธอคือต้องใช้สถานที่นี้เป็นจุดนัดรับส่งลูกและสามีหลังเลิกงานประจำ หรือในกรณีของ สีดา โสภณีสที่ถูกคนงานขับรถบรรทุกอ้อยรุมโทรมข่มขืนที่ในป่าข้างโรงงานน้ำตาล หน้าโรงงานนี้เป็นจุดรอโดยสารรถ ความจำเป็นของเธอคือการรอรถเพื่อไปทำธุระส่วนตัวอื่นๆ จะเห็นได้ว่าผู้หญิงในวัยทำงานมีภาระหน้าที่ให้จำเป็นต้องออกจากบ้านมากกว่าผู้หญิงในวัยอื่น ซึ่งสถานที่สาธารณะต่างๆ ความปลอดภัยของผู้หญิงหาได้ยากยิ่งเป็นทุนเดิม เมื่อประกอบเข้ากับอาชญากรรมข่มขืนที่แฝงเร้นอยู่ในสังคมอย่างแนบเนียน ข่มขืนจึงเกิดขึ้นกับผู้หญิงกลุ่มนี้ได้ง่าย ดังตัวอย่างจากข่าวตามสื่อต่างๆ เป็นต้น

2) สถานที่เกิดเหตุในอีกลักษณะคือสถานที่เกิดเหตุที่เป็นพื้นที่ส่วนตัว ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจะเกิดขึ้นกับเด็กผู้หญิง ดังคำกล่าวหนึ่งในนวนิยาย **ผู้หญิงกลางแดด** ที่กล่าวว่า “...ทุก ๆ ที่คือสถานที่ซึ่งต้องระแวดระวัง มีอันตรายมากมายสำหรับผู้หญิงและเด็กผู้หญิงรออยู่ข้างหน้านั้น แม้ในสถานที่ที่เราารู้สึกว่าปลอดภัยที่สุด และวันคืนที่ผ่านมาไม่เคยมีเรื่องราวเลวร้ายใดๆ เกิดขึ้นเลยก็ตาม เพราะบางทีมันก็รอวันนี้เป็นวันเริ่มต้น” (เสาวรี 2546, 197) สถานที่ที่ปลอดภัยที่สุดก็คือบ้าน แต่จากคำกล่าวที่ทำให้เห็นว่าแม้แต่บ้านที่อาศัยประจำก็มีอาจปลอดภัยได้สำหรับเด็กผู้หญิง

เหยื่อเด็กหญิงที่ถูกข่มขืนในงานของเสาวรีล้วนแต่ถูกกระทำภายในบ้านพักของตนเองทั้งสิ้น ในกรณีของเดือนเพ็ญ จากนวนิยาย **ผู้หญิงกลางแดด** เธอถูกนายหมัดข่มขืนในบ้านของตนเองอย่างอุกอาจในเวลากลางวันหลังจากที่เธอกลับมาจากโรงเรียน เช่นเดียวกับในกรณีของเด็กหญิงณัฐริกา จากเรื่องสั้น “ดวงดาวยังอยู่บนฟ้าและจะอยู่บนฟ้าตลอดไป” เธอก็ได้ถูกพ่อผู้ให้กำเนิดข่มขืนภายในบ้านพักของตนเองในเวลากลางวันด้วยความมีเมามาจากสุรา เห็นได้ชัดว่าบ้านไม่ใช่สถานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กหญิงทั้งสองอีกต่อไป บ้านได้กลายเป็นฝันร้ายที่สร้างความเจ็บปวดให้กับเด็กหญิงแทนที่ความอบอุ่นในภาพจำของบ้านที่ควรจะเป็น

สถานที่เกิดเหตุภายในบ้านที่เสาวรีนำเสนอเป็นการโต้กลับมายาคติของสังคมที่มองว่าข่มขืนต้องเกิดในพื้นที่เปลี่ยวเท่านั้น บ้านในมายาคติของสังคมคือสถานที่ที่อบอุ่น ปลอดภัย จะไม่มีอันตรายใดๆ เกิดขึ้นหากอยู่ในบ้าน แต่ทว่ามายาคตินี้ทำให้เหยื่อไม่ทันระวังตัวจนตกเป็นเหยื่อของการถูกข่มขืนได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กที่มีประสบการณ์ชีวิตน้อยและมีความไร้เดียงสา ไม่เท่าทันอาชญากรที่วางแผนก่อเหตุอย่างอุกอาจและแนบเนียน ดังเช่นพ่อ ที่อาศัยความไว้วางใจในความป็นพ่อก่อเหตุในบ้านของตนเอง หรือนายหมัดที่อาศัยเวลาที่เหยื่ออยู่ในบ้านคนเดียวเข้ามาก่อ

เหตุอย่างไม่เกรงกลัวสิ่งใด เหล่านี้ทำให้เห็นว่าแม้ผู้หญิงจะอยู่ในบ้านของตนเองก็มีโอกาสเสี่ยงที่จะถูกข่มขืนได้ไม่แพ้พื้นที่นอกบ้านเช่นกัน

ไม่มีสถานที่ใดปลอดภัยสำหรับผู้หญิง เป็นคำที่สื่อถึงอันตรายของภัยข่มขืนที่สามารถเกิดขึ้นได้กับผู้หญิงทุกคน ทั้งพื้นที่สาธารณะที่มีอันตรายอยู่รอบด้าน รวมไปถึงพื้นที่ส่วนตัวอย่างบ้านพักที่ก็มีได้อันตรายน้อยกว่าพื้นที่สาธารณะ กลับน่ากลัวยิ่งว่าตรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เรามั่นใจว่าปลอดภัย ภัยข่มขืนจึงคล้ายกับแสงแดดที่มีอยู่ในทุกๆที่ และมีอันตรายสามารถแผดเผาผิวกายของเราให้มอดไหม้ได้ ผู้หญิงพร้อมที่จะตกเป็นเหยื่อของภัยนี้ได้เสมอ ดังคำกล่าวจากเรื่องสั้น “เสียงแห่งความตาย” ที่ว่า “...ฉันเชื่อว่าไม่ว่าฝนจะตกหรือไม่ トラบใดที่การละเมิดสิทธิมนุษยชนทางเพศยังคงดำรงอยู่ เหตุการณ์เลวร้ายเช่นนี้ก็จะเกิดขึ้นเสมอ” (เสาวรี, 2542: 42) ข่มขืนคือการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง จากความใคร่ของผู้ชายที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ผู้หญิงจึงตกเป็นเหยื่อของภัยข่มขืนได้ในทุกๆที่ ข่มขืนจึงเป็นปัญหาสังคมปัญหาใหญ่ที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังเพื่อสวัสดิภาพของผู้หญิงในสังคม

2.2 การทำแท้งกับการตีตราของสังคม

การทำแท้งถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ผิดบาปอย่างมากในสังคมไทย คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ การทำแท้งขัดต่อหลักคำสอนทางศาสนาที่สอนให้เคารพชีวิตมนุษย์ ไม่เบียดเบียนหรือทำลายชีวิตผู้อื่น และยังมีเรื่องของความเชื่อการกระทำบาปบุญที่ต่อกย้ำให้การทำแท้งของผู้หญิงเป็นการกระทำที่ผิดบาปในทัศนคติของคนในสังคม หากผู้หญิงคนใดทำแท้งก็จะถูกสังคมประณามตำหนิ และผู้หญิงคนที่ทำแท้งอาจจะถูกวิญญานของเด็กที่ทำแท้งตามหลอกหลอนให้ชีวิตไม่มีความสุขตามความเชื่อของสังคมไทย (มาลี เกื้อนพกุล, ทศพร เรื่องกฤษฎ และพัชรา อุบลสวัสดิ์, 2556: 44)

หากมองในมุมมองของผู้หญิงที่ตัดสินใจทำแท้งวัฒนธรรมของสังคมดังกล่าวเป็นการผลกระทบให้กับผู้หญิงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมมองแต่ในมุมมองของมาตรฐานทางศีลธรรมว่าการทำแท้งเป็นเรื่องผิดบาป ผู้หญิงที่ทำแท้งล้วนเป็นผู้หญิงไม่ดี มุมมองเช่นนี้เป็นมุมมองที่ไม่คำนึงถึงความรู้สึกและการดำเนินชีวิตต่อไปของผู้หญิง ดังคำกล่าว “ไม่มีผู้หญิงคนไหนตั้งใจท้องเพื่อทำแท้ง” ผู้หญิงทุกคนย่อมรู้ถึงผลกระทบต่อสุขภาพหลังจากการทำแท้งด้วยกันทั้งสิ้น ฉะนั้นการเลือกตัดสินใจทำแท้งย่อมต้องมีเหตุผลส่วนตัวที่สำคัญที่ทำให้ผู้หญิงยอมที่จะเสี่ยงทำแท้ง หากแต่วัฒนธรรมของสังคมมิได้มองถึงประเด็นนี้ ย่อมทำให้ผู้หญิงถูกตีตราทันทีเมื่อสังคมรับรู้เธอผู้นั้นได้ทำแท้งลูกตนเอง

ในงานเขียนของเสาวรีเสนอปัญหาการทำแท้งที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม โดยเฉพาะในเรื่องของการทำแท้งในผู้หญิงที่ถูกข่มขืน ในกรณีของเดือนเพ็ญ จากนวนิยาย **ผู้หญิงกลางแดด** ที่ตั้งครมร์จากการถูกข่มขืนและจำเป็นต้องเก็บเด็กไว้ตามคำขอของทวดที่ไม่ต้องการให้เดือนเพ็ญและครูดาวเรื่องลูกสาวตนซึ่งเป็นแม่ของเดือนเพ็ญสร้างบาปกรรม

“เดือน หนูทำอะไรกับเด็ก เรื่องมันก็นานนมมาแล้ว ทำไม่ถึงทำใจกันไม่ได้เสียที รวีมันบริสุทธิ์ มันไม่รู้เรื่องราวอะไรด้วย ทำไม่ถึงไปลงโทษมัน” ทวดเฮ็ดตะโร เพราะทนไม่ไหวเหมือนกัน ทวดอาจจะผิดที่ในอดีตเป็นคนรังแกเอาเด็กไว้ ทั้งๆ ที่ไม่ว่าหมอหรือใครต่างก็สนับสนุนให้ทำแท้งเสีย แต่ทวดไม่เห็นด้วย ทวดบอกว่า

“อย่าสร้างกรรมกันอีกต่อไปเลย มันบาปนะ เอาอย่างนี้ ให้เดือนคลอดออกมาแล้วแม่จะเลี้ยงเอง”

(เสาวรี, 2546: 36)

คำขอของทวดส่งผลให้เดือนเพ็ญต้องแบกรับหน้าที่ความเป็นแม่อย่างจำใจ ซึ่งสร้างความปลอดภัยให้เธอทุกครั้งเมื่อมองหน้าลูกที่เป็นตัวแทนความโชคร้ายในชีวิต เธอไม่สามารถเป็นแม่ได้และต้องทนทุกข์ทรมานไปนานหลายปี เห็นได้ชัดว่าการห้ามทำแท้งเพราะกลัวบาปกรรมเป็นการตรึงเดือนเพ็ญไว้กับความทุกข์ คำว่า “บาป” เป็นกรอบที่ดีค่าให้ความสำคัญแต่กับคำสอนทางศาสนาและเด็กพร้อมกับคาดหวังให้ผู้หญิงต้องเป็นแม่ ดูแลลูก ดังคำกล่าวของทวดที่ว่า “เดือน หนูทำอะไรกับเด็ก เรื่องมันก็นานนมมาแล้ว ทำไม่ถึงทำใจกันไม่ได้เสียที รวีมันบริสุทธิ์ มันไม่รู้เรื่องราวอะไรด้วย ทำไม่ถึงไปลงโทษมัน” คำพูดของทวดเปรียบเสมือนมุมมองของผู้ใหญ่ในสังคม ที่คาดหวังให้เดือนเพ็ญต้องลืมเรื่องข่มขืนและหันกลับมารักลูก แต่ไม่เคยเห็นใจผู้หญิงอย่างเดือนเพ็ญที่จะต้องแบกรับความทุกข์ทรมานจากเรื่องนี้มากเพียงใด

ผู้ที่มีได้ถูกกระทำไม่มีทางเข้าใจความทุกข์ของผู้หญิงที่ถูกข่มขืน เช่นเดียวกับในกรณีของผู้หญิงรายหนึ่ง จากเรื่องสั้น “ผู้บริสุทธิ์” ที่ถูกข่มขืนจากคนในครอบครัวจนตั้งครมร์ให้เพื่อนพามาทำแท้งที่คลินิกแห่งหนึ่งของพี่ต้อย เพื่อนของเธอมีอาชีพเป็นพยาบาล เพื่อนเธอไม่เห็นด้วยกับการทำแท้ง โดยมองว่าเป็นการกระทำที่เลวร้ายและก่อบาปกรรม

เธอมาหาฉันด้วยความวิตกกังวล แก้มตบและมีสีขื่นเต็มสองแก้ม

“ช่วยหาสถานที่และอยู่เป็นเพื่อนฉันเท่านั้น” เธอพูด

“เธอจะทำอย่างนั้นได้หรือ มันบาปนะ” ฉันพูดด้วยความตระหนก เธอโบกมือ

“ใครๆ ก็พูดอย่างนี้ พูดเหมือนที่เธอพูดทุกคำนั่นแหละ” เธอหันมามองหน้าฉัน ริมฝีปากสั่น

ระริก

“ฉันขอร้องนะ คิดว่าฉันขอร้อง” เธอทอดกายลงอย่างอ่อนแรง ดวงตาอ้างว้าง หม่นมัว

(เสาวรี, 2542: 68)

คำพูดของเพื่อนพยาบาลเป็นคำพูดในมุมมองของคนที่ไม่เคยตกอยู่ในสภาพเป็นทุกข์จากการตั้งครมร์เพราะถูกข่มขืน ความคิดของเธอไม่ต่างจากคนทั่วไปที่มองการทำแท้งคือการสร้างบาป เธอใช้กรอบของคำว่า บาป มารั้งให้เพื่อนล้มเลิกความตั้งใจ โดยมองข้ามสภาพความทุกข์ใจของเพื่อนที่แสดงออกทางใบหน้าอย่างชัดเจนไป แม้ท้ายที่สุดเธอจะตกลงยอมไปเป็นเพื่อนหญิงสาวที่ต้องการทำแท้ง แต่ทว่าไปในอารมณ์ของความเป็นเพื่อนที่ห่วงใยเพื่อน ยังมิได้คลายข้อกังขาในใจที่มองการทำแท้งเป็นสิ่งผิด

ทัศนคติที่มองว่าการทำแท้งคือการสร้างบาปเป็นการตีตราผู้หญิงเป็นคนผิดอย่างไม่ยุติธรรม มักจะมาจากคนที่ไม่เคยประสบชะตากรรมเลวร้ายทั้งสิ้น ผู้หญิงจะกลายเป็นคนผิดในทันทีเมื่อพวกเขาเลือกทำแท้ง ส่งผลให้ผู้หญิงต้องจำยอมรับตาชีวิตและมีความทุกข์ไม่จบสิ้น ดังเช่นเดือนเพ็ญ และเช่นเดียวกับผู้หญิงในเรื่องสั้น “ผู้บริสุทธิ์” ที่ถูกหัตถานไม่ให้ทำแท้งจนทำให้การมาทำแท้งต้องทำแบบปกปิด ซ่อนเร้น เพื่อหลบเลี่ยงการถูกประณาม กล่าวได้ว่าผู้หญิงที่ถูกข่มขืนถูกกระทำ ความรุนแรงซ้ำซ้อนจากกรอบศีลธรรมของสังคม ที่เข้ามาซ้ำเติมความความเจ็บปวดของความรุนแรงจากการถูกข่มขืนให้เพิ่มมากขึ้น

บุคคลที่เปิดสถานที่รับทำแท้งเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่จะถูกสังคมตีตราประณามไม่ต่างจากผู้หญิง เป็นเพราะการทำแท้งเสรีในสังคมนอกจากจะถูกมองว่าผิดศีลธรรมยังเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ทำให้บุคคลที่รับทำแท้งต้องลักลอบปกปิดสถานที่ทำแท้ง เพื่อหลบเลี่ยงการถูกประณามและจับกุม ดังเช่นในเรื่องสั้น “ฉันเป็นเพียงผู้ปลดปล่อยความเศร้าเท่านั้น” มีการบุกจับกุมอุษา หญิงสาวเจ้าของคลินิกทำแท้งในจังหวัดราชบุรี ...ช่างภาพถ่ายภาพหน้าตรง ใบหน้านิ่งามซึ่ง ผมยาวดำขลับ มองอย่างไรก็ไม่เหมือนคนใจร้าย...(เสาวรี, 2554: 128) ทัศนคติหนึ่งของนักข่าวที่มาทำข่าวการทำแท้งพร้อมตำรวจ ภาพของอุษากลายเป็นคนใจร้ายในทันทีเมื่อเธอตกเป็นผู้ต้องหาในคดีรับทำแท้ง เช่นเดียวกันกับกรณีพี่ต้อย ผู้รับทำแท้งในเรื่องสั้น “ผู้บริสุทธิ์” ที่ถูกบุคคลภายนอกแสดงท่าทีรังเกียจอย่างชัดเจน

ฉันรู้สึกขยะแขยง นัยน์ตาของพี่ต้อยดูต่ำช้า ผิวพรรณก็ดูสกปรกชวนคลื่นเหียน

...ฉันมองพี่ต้อยอย่างรังเกียจ เธอกำลังทำตัวเหมือนพระเจ้าผู้มีความเมตตา

(เสาวรี, 2542: 66-67)

...ฉันรังเกียจการทำงานของพีต้อย เธอลาออกมาหลายปีแล้วหลังจากถูกสอบสวนเกี่ยวกับกรณีรับจ้างทำแท้งเถื่อน ฉันไม่เคยนึกถึงเธอเลย...

(เสาวรี, 2542: 68)

...“พีต้าทำแท้งมาตั้งมากมาย พีต้าไม่กลัวบาปกลัวกรรมเลยหรือ พวกเด็กๆ ที่พีต้าทิ้งเคยมาทวงชีวิตคืนจากพีต้าบ้างไหม”

(เสาวรี, 2542: 72)

พีต้อยบุคคลที่รับจ้างทำแท้งถูกรังเกียจอย่างเห็นได้ชัดจากเพื่อนของลูกค้าที่มาทำแท้งที่ใช้กรอบศีลธรรมในการตัดสิน เธอวิพากษ์งานของพีต้อยว่าเป็นงานที่เลวร้ายน่ารังเกียจ “ขยะแขยง” “ตัวชั่ว” “สกปรก” คำเหล่านี้ล้วนเป็นคำที่แสดงความหมายในทางลบ สื่อให้เห็นภาพจำที่มองผู้รับทำแท้งอย่างพีต้อยได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการมองภาพผู้รับทำแท้งด้วยกรอบทางศีลธรรมที่การทำแท้งคือการฆ่าชีวิตคน พีต้อยจึงกลายเป็นอาชญากรฆ่าเด็กในความคิดเธอ

ความจำเป็นของการต้องมาทำแท้งมีเพียงตัวละครหญิงผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงและผู้รับทำแท้งเท่านั้นที่เข้าใจเหตุผลของการกระทำ สำหรับตัวละครหญิงผู้ตกเป็นเหยื่อ ความทุกข์จากการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมคือเหตุผลสำคัญของการตัดสินใจ และในส่วนของผู้รับทำแท้งคือการลดความทุกข์ของผู้หญิงและช่วยลดปัญหาสังคมที่จะเกิดขึ้นจากเด็กที่เกิดมาจากการไม่ต้องการของพ่อแม่

ฉันคิดว่าการทำแท้งน่าจะเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายได้ ในหนังสือนี้บอกว่าผู้หญิงที่แนะนำว่าเราต้องรู้สิทธิโหดร้ายและทารุณภายหลังจากการทำแท้งอย่างแน่นอนนั่นก็คือผู้หญิงที่มีทรัพยากรอย่างเพียงพอแล้ว ไม่ค่อยจะมีโอกาสเจ็บป่วย และไม่เคยนึกถึงเด็กที่หิวโหยและหนาวเหน็บเลย”

(เสาวรี, 2542 : 70)

“เราอยู่กับความโหดร้ายและไร้ปราณีของสังคมมาโดยตลอด เธอลองก้าวออกไปข้างนอกที่ถนนนั่นสิ อันตรายทุกอย่างรอเธออยู่ตั้งแต่ก้าวแรก เพียงแต่วันนี้หรือวันพรุ่งนี้เธออาจจะโชคดี ความชั่วร้ายมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง...”

...

“ฟังนะ เธอไม่ใช่ผู้บริสุทธิ์หรอก เด็กๆ พวกนั้นล่ะ เขาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ชั่วร้ายของสังคม”

(เสาวรี, 2542: 72-73)

การทำแท้งในกรณีท้องไม่พร้อมจากการถูกข่มขืนเป็นการช่วยปลดปล่อยผู้หญิงและเด็กออกจากความทุกข์ที่ไม่มีใครเข้าใจ ผู้หญิงไม่ควรต้องมาทนทุกข์กับเรื่องที่เกิดขึ้น สำหรับตัวเด็กก็ไม่ควร

จะต้องเกิดมาพบกับความเลวร้ายจากการถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับความรักจากพ่อแม่ กรอบศีลธรรมที่สังคมใช้ตัดสิน กดดันผู้หญิง ไม่ได้ช่วยให้ปัญหาเหล่านี้หมดไปกลายเป็นการสร้างปัญหาเพิ่มมากขึ้น

การทำแท้งเมื่อท้องไม่พร้อมจากการถูกข่มขืนผู้หญิงควรมีสิทธิ์เลือกมากกว่าที่จะให้สังคมเป็นผู้กำหนด การท้องในกรณีดังกล่าวแตกต่างไปจากการท้องในกรณีอื่นๆ เพราะเป็นการตั้งครรภ์ที่ผู้หญิงถูกบังคับขืนใจ การเกิดการตั้งครรภ์จึงเป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจและเป็นการตอกย้ำความทุกข์จากความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับ ส่งผลให้การท้องในกรณีนี้ผู้หญิงควรมีสิทธิ์ในการเลือกยุติการตั้งครรภ์ได้อย่างไม่ถูกประณามจากสังคมและคนรอบข้าง แต่ทว่าสังคมให้คุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่กำลังจะเกิดมามากกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานบนร่างกายผู้หญิง การตีตราผู้หญิงที่ทำแท้งจึงเกิดขึ้น ซึ่งเป็นทัศนคติที่ไม่ยุติธรรมสำหรับผู้หญิง งานของเสาวรีกำลังทำหน้าที่เรียกร้องสิทธิพื้นฐานดังกล่าวให้กับผู้หญิง ด้วยไม่มีใครเข้าใจความทุกข์นี้ได้ดีไปกว่าผู้หญิงที่ถูกข่มขืนจนตั้งครรภ์

งานเขียนของเสาวรีสนับสนุนการทำแท้งในผู้หญิงที่ถูกข่มขืนอย่างชัดเจนมาอย่างยาวนาน ก่อนที่จะมีกฎหมายอนุญาตทำแท้งผู้หญิงถูกข่มขืน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ที่เสาวรีเขียนงานในประเด็นดังกล่าวเพราะต้องการลดความทุกข์ทรมานทางใจให้แก่ผู้หญิงผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรง เนื่องจากการเลี้ยงดูลูกที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมที่กระทำความรุนแรงกับตนเองทำให้ผู้หญิงรู้สึกคล้ายอยู่กับความรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และเด็กที่เกิดมาในสภาพไม่พร้อมก็อาจเป็นปัญหาสังคมต่อไป ซึ่งในขณะนั้นการทำแท้งในทุกกรณีเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ต่อมาในภายหลังมีการแก้ไขกฎหมายอาญาที่อนุญาตให้ผู้หญิงถูกข่มขืนสามารถทำแท้งได้ในปี พ.ศ. 2548 แสดงให้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาใหญ่สำหรับผู้หญิงผู้เคราะห์ร้าย และเสาวรีเป็นนักเขียนหญิงผู้สังเกตเห็นปัญหานี้มาก่อนกาล

2.3 ตัวละครหญิงกับการติดเชื้อเอชไอวี : ความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางการแพทย์ที่กระทำต่อผู้หญิง

โรคเอดส์เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่คร่าชีวิตประชากรในประเทศไทยไปจำนวนมาก โรคดังกล่าวเกิดขึ้นจากการได้รับเชื้อ HIV เข้าสู่ร่างกาย โดยเชื้อจะเข้าไปทำลายระบบภูมิคุ้มกันของมนุษย์ ทำให้ภูมิคุ้มกันบกพร่องนำไปสู่การแสดงอาการของการเป็นโรคเอดส์ มีการตรวจพบผู้ป่วยครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2527 ในขณะนั้นกลายเป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่ การรักษาทางการแพทย์ยังไม่มีวิธีการรักษา และประเทศไทยยังไม่มีระบบหลักประกันสุขภาพที่เอื้อให้ทุกคนเข้าถึงการรักษา ส่งผลให้ผู้ป่วยส่วนใหญ่ในขณะนั้นมักจะเสียชีวิต (ขวัญชาย ดำรงขวัญ, 2561: 9) ซึ่งในช่วงยุคแรกเริ่มของ

การระบาด ในปี พ.ศ.2527-2544 มีจำนวนผู้ป่วยสะสมสูงถึง 181,484 เสียชีวิต 50,054 ราย (กองระบาดวิทยา, 2544: 1) เห็นได้ชัดว่าผู้เสียชีวิตมีจำนวนมากกว่าครึ่งของผู้ป่วยสะสม โรคเอดส์จึงกลายเป็นหนึ่งในโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่คร่าชีวิตประชากรในสังคมไทยไปเป็นจำนวนมาก

การติดเชื้อ HIV ในสถาบันครอบครัวเป็นการติดเชื้อที่แสดงถึงการทวีความรุนแรงของโรคเริ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2531-2533 เรียกได้ว่าเป็นยุคเริ่มประจักษ์ในเรื่องโรคเอดส์มากยิ่งขึ้น ก่อนหน้านี้กลุ่มผู้ติดเชื้อเอดส์มักจะเป็นกลุ่มชายรักชาย หรือหญิงขายบริการเป็นส่วนใหญ่ แต่ในช่วงดังกล่าวเกิดการระบาดของโรคที่เข้ามาสู่ครอบครัวมากขึ้น และผู้นำเชื้อก็คือผู้ชายที่ชอบเที่ยวแล้วนำเชื้อไปสู่ภรรยา ท้ายสุดก็แพร่เชื้อต่อไปกับลูกในครรภ์ ส่งผลให้อัตราการติดเชื้อจากแม่สู่ลูกก็เพิ่มขึ้นมากด้วยเช่นกัน (วิพุธ พูลเจริญ และคณะ, 2547 :9) แสดงให้เห็นถึงภาวะการระบาดของโรคเอดส์ที่มีความน่ากลัวและรุนแรงขึ้น เพราะแม้แต่บุคคลที่มีได้พาตนเองไปเสี่ยงอย่างกลุ่มผู้หญิงแม่บ้าน ก็มีโอกาที่จะได้รับเชื้อผ่านทางสามีก็ทำได้เช่นกัน

การยุติการตั้งครรภ์กลายเป็นหนทางหนึ่งที่ทางการแพทย์สนับสนุนเพื่อลดผลกระทบที่คาดว่าจะตามมาทั้งแม่และเด็กในภายหลัง เกิดขึ้นในปี 2534-2535 นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์ เลขาธิการแพทยสภา ได้มีการเสนอขอแก้ไขกฎหมายการทำแท้ง ผลักดันให้เปิดโอกาสหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อ HIV สามารถทำแท้งได้ เพราะมองว่าเด็กที่จะเกิดมาจะเกิดผลกระทบ ทั้งการถูกรังเกียจจากคนในสังคม การถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง และกลายเป็นภาระของสังคมไปในที่สุด อีกทั้งหากเด็กเกิดมา 1 ใน 3 ของเด็กที่เกิดจะมีโอกาสติดเชื้อ HIV และจะทำให้เด็กเหล่านั้นเสียชีวิตตั้งแต่อายุยังน้อย หรือหากรอดเด็กก็จะต้องเป็นกำพร้าเพราะขาดพ่อและแม่ ผู้หญิงที่ติดเชื้อส่วนใหญ่จึงไม่อยากให้เด็กเกิดมา การผลักดันให้มีกฎหมายนี้จึงเป็นการช่วยให้แม่ลูกไม่ต้องเผชิญชะตากรรมที่เลวร้ายในอนาคต (ชลิตาภรณ์ สงสัมพันธ์, 2561 :117)

เชื้อไวรัส HIV จากมารดาจำเป็นจะต้องติดต่อสู่ทารกในครรภ์เสมอไป การตั้งครรภ์ในขณะที่แม่ติดเชื้อ HIV ทารกมีโอกาสติดเชื้อ เพียงแค่ร้อยละ 11 ถึง 60 ซึ่งขณะอยู่ในครรภ์แพทย์มีสามารถที่จะตัดสินใจได้ว่าทารกติดเชื้อแน่นอนหรือไม่ ด้วยเป็นเรื่องที่วินิจฉัยยาก เพราะสามารถพบผลตรวจลงได้หากตรวจในขณะตั้งครรภ์ วิธีการตรวจที่แม่นยำที่สุดคือการตรวจหาเชื้อภายหลังทำการผ่าคลอด ด้วยวิธีเปิดหน้าท้องจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด ซึ่งวิธีการผ่าท้องคลอดเป็นวิธีที่ช่วยลดการแพร่เชื้อ HIV ไปสู่

ทารกได้มาก (รวงผึ้ง สุทเธนทร์ และวรรณิ กัญฐกมาลากุล, 2555: 55-56) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการทำแท้งอาจมีใช้ทางเลือกที่จำเป็นเสมอไป ด้วยทารกมีโอกาสรอดจากการติดเชื้อสูง

งานเขียนเรื่อง **ห้องสีน้ำเงิน** เป็นนวนิยายที่เสาวรีให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของการติดเชื้อ HIV ในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการติดเชื้อจากแม่สู่ลูก ที่ตีพิมพ์ในปี 2542 แต่ในขณะที่เขียนคือช่วงปี พ.ศ. 2532-2539 เชื้อ HIV กำลังแพร่ระบาดเข้ามาในครอบครัวอย่างหนัก ซึ่งประเด็นดังกล่าวได้สื่อให้เห็นในแง่มุมของผู้หญิงกลุ่มแม่บ้านที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทั้งจากสามีผู้เป็นที่รักและจากแพทย์ที่บังคับให้ผู้หญิงต้องทำแท้งลูกของตนอย่างไม่เต็มใจ

1) ความรุนแรงในครอบครัวจากสามี

การได้รับเชื้อ HIV จากสามีอย่างไม่มีตั้งใจคือความรุนแรงในครอบครัวประการหนึ่งที่ตัวละครหญิงกลายเป็นเหยื่อ ตัวละครรสสุคนธ์ และนิรา เป็นหญิงสาวผู้โชคร้ายที่รู้ข่าวว่าตนเองได้รับเชื้อ HIV จากสามีอย่างไม่มีตั้งใจ ในขณะที่ตั้งครรภ์ ทำให้ชีวิตของพวกเธอมีความทุกข์ทรมานเหมือนตกนรกทั้งเป็น

“ผมจะโทษของผมหัดด้วยวิธีไหน จะให้ผมตายลงไปไหนที่นี่ เดียวนี้ ผมยอมทุกอย่างขอเพียงให้คุณรู้สึกดีขึ้นบ้างเท่านั้น”

คนที่นอนอยู่บนเตียงน้ำตาไหลพราก เวลาที่ผ่านมาเธอไม่เคยคิดเลยว่าภาสกรจะเป็นคนทำลายครอบครัว เขาเป็นคนดี ดีที่สุด แต่แล้วมันก็เกิดเรื่องร้ายๆขึ้นจนได้ ความสุขที่เคยมีมามลายหายไปไหนพรึบตา เธอไม่สามารถยอมรับความจริงข้อนี้ได้ ความศรัทธาที่เคยมีสูญสลายเหลือแต่ความสับสนและเวทนาต่อชะตากรรมของเขา ของตัวเอง และลูกในท้อง...

(เสาวรี, 2542: 105-106)

ภาสกรกระทำความรุนแรงกับรสสุคนธ์ผู้เป็นภรรยาทั้งทางกายและทางใจ ด้วยการทำให้ภรรยาติดเชื้อ HIV ที่ต้องได้รับการรักษาไปตลอดชีวิต และในทางใจทำให้เธอสูญเสียความสุขในชีวิตแทนที่ด้วยความทุกข์ใจ ผิดหวังที่คนที่ทำร้ายเธอคือคนที่เธอรัก รวมไปถึงลูกที่กำลังจะเกิดอาจจะติดเชื้อจนนำไปสู่การเสียชีวิตได้ในอนาคต “เธอไม่สามารถยอมรับความจริงข้อนี้ได้ ความศรัทธาที่เคยมีสูญสลาย เหลือแต่ความสับสนและเวทนาต่อชะตากรรมของเขา ของตัวเอง และลูกในท้อง” แม้ว่าภาสกรจะสำนึกผิดแต่ก็มิได้ทำให้รสสุคนธ์รู้สึกดีขึ้น เพราะในความเป็นแม่บ้านที่ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ส่งผลให้เรื่องที่เกิดขึ้นเธอรู้สึกผิดหวังและรับไม่ได้อย่างรุนแรง ด้วยมิใช่ผลตอบแทนอย่าง

ยุติธรรมที่เธอควรได้รับ การที่ภาสกรนำเชื้อ HIV มาสู่รสสุคนธ์จึงคือความรุนแรงในครอบครัวประการหนึ่งที่รสสุคนธ์ถูกยึดเยียดให้ต้องเผชิญ

เช่นเดียวกันกับกรณีของ นิรา พยาบาลสาวที่ต้องการเป็นเหยื่อของสามีไม่ต่างจากรสสุคนธ์ แต่ทว่าชะตากรรมของเธอเลวร้ายยิ่งกว่าด้วยเธอต้องเสียชีวิตจากการติดเชื้อ HIV จากสามี คู่ชีวิตของนิราทำงานเป็นปลัดอำเภอ เธอตรวจพบเชื้อ HIV ในร่างกายขณะตั้งครรภ์ได้ 3 เดือน ส่งผลให้เธอกับสามีหย่าร้างและเธอได้ตัดสินใจทำแท้งลูก ภายหลังเธอได้เสียชีวิตในอีกไม่กี่ปีต่อมาที่โรงพยาบาล บำราศนราดูรอย่างโดดเดี่ยว

ที่โรงพยาบาลบำราศนราดูร นายแพทย์วิทิตได้พบนิราที่นั่น เธอนอนอยู่บนเตียงคนไข้ สภาพร่างกายผ่ายผอม ใบหน้าดำคล้ำ ไม่เหลือร่องรอยนิราคนเดิมเลยแม้แต่น้อย ร่างนั้นเหมือนโครงกระดูก เสียงหายใจดังผ่านหน้ากากออกซิเจนที่ครอบอยู่เป็นจังหวะถี่กระชั้น เมื่อเขาเดินเข้าไปและจับมือผ่ายผอมบิบบเบาๆ น้ำตาสองสายก็พลันไหลริน

(เสาวรี, 2542: 130)

สภาพร่างกายของนิราจากความเจ็บป่วยด้วยเชื้อ HIV เป็นสิ่งที่ตอกย้ำถึงความรุนแรงในครอบครัวที่สามีมอบให้ “สภาพร่างกายผ่ายผอม ใบหน้าดำคล้ำ ร่างนั้นเหมือนโครงกระดูก” คือภาพของผู้ติดเชื้อ HIV ที่พัฒนากลายเป็นโรคเอดส์แสดงอาการที่ยากต่อการรักษาให้ดีขึ้น นิราต้องทนรับกับชะตากรรมในสภาพเช่นนี้ไปจนสิ้นลมหายใจอย่างทุกข์ทรมาน สำหรับนิรา สามีจึงเป็นฆาตกรที่มาในคราบของคนรักที่เธอให้ความไว้วางใจ พรากชีวิตและอนาคตที่ควรจะมีความสุขจากการสร้างครอบครัวไปจนสิ้น

สิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวละครหญิงทั้งสองคนสื่อถึงอุทาหรณ์สำคัญให้กับผู้หญิงกลุ่มแม่บ้านถึงการตกเป็นเหยื่อที่จะได้รับความเสี่ยงจากการติดเชื้อ HIV จากสามีได้โดยง่าย ด้วยผู้หญิงในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเปราะบางที่ไม่สามารถป้องกันตนเองได้ง่าย เพราะในการหลับนอนกับสามีเป็นหนึ่งในหน้าที่สำคัญของการเป็นภรรยาที่สมบูรณ์ ผู้หญิงผู้เป็นภรรยาไม่สามารถหลีกเลี่ยงหน้าที่นี้ได้ ทำให้ผู้หญิงกลุ่มนี้เสี่ยงที่จะรับเชื้อจากสามีที่ออกไปเที่ยวนอกบ้านได้อย่างไม่ทันตั้งตัว กลายเป็นเหยื่อของความรุนแรงในครอบครัวที่ผู้หญิงคาดไม่ถึง

งานเขียนของเสาวรีในประเด็นข้างต้นนับเป็นเสียงหนึ่งที่เรียกร้องความเป็นธรรมให้กับผู้หญิงกลุ่มแม่บ้านที่ติดเชื้อ HIV ในอดีตช่วงเวลาที่เสาวรีเขียนงานประเด็นดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่ยัง

HIV เป็นเรื่องอุบัติใหม่ในสังคม ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมยังขาดความรู้ความเข้าใจต่อเชื้อ รวมไปถึงภาพจำในความเข้าใจของคนในสังคมที่ผู้ติดเชื้อมักจะเป็นคนสำส่อนทางเพศ เป็นคนไม่ดี เพราะการระบาดในช่วงแรกนั้นกลุ่มผู้ติดเชื้อเป็นชายรักชาย และหญิงขายบริการเป็นส่วนใหญ่ ภาพจำเหมารวมต่อผู้ติดเชื้อเช่นนี้ ส่งผลให้ผู้หญิงแม่บ้านที่ติดเชื้อได้กลายเป็นที่รังเกียจของสังคมไปโดยปริยาย เพราะเป็นที่เข้าใจว่าผู้ติดเชื้อล้วนเป็นคนไม่ดีจึงได้รับเชื้อ เห็นได้ชัดว่าการที่หัวหน้าครอบครัวนำเชื้อมาแพร่สู่ภรรยาไม่ใช่เป็นแต่เพียงความรุนแรงทางสุขภาพเท่านั้น แต่เป็นการทำลายศักดิ์ศรีของผู้หญิงให้ต้องเผชิญกับการตกเป็นที่รังเกียจของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ งานเขียนของเสาวรีที่ปรากฏจึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกลุ่มนี้คือเหยื่อ มิควรที่สังคมจะรังเกียจ

2) ความรุนแรงทางการแพทย์ที่กระทำต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี

ในนวนิยายเรื่อง **ห้องสีน้ำเงิน** ผู้หญิงที่ได้รับเชื้อ HIV ขณะตั้งครรภ์จะถูกแพทย์กลุ่มหนึ่งในโรงพยาบาลใช้ความรู้ทางการแพทย์พยายามบังคับให้ผู้หญิงเหล่านั้นทำแท้งลูกในครรภ์เพื่อตัดปัญหาที่จะเกิดขึ้นมากับแม่และเด็กในอนาคต โดยใช้วิธีรวมตัวผู้หญิงแล้วนี้พร้อมกับเปิดภาพวิดีโอความทุกข์ทรมานของเด็กที่ติดเชื้อ HIV หลังคลอดเพื่อกระตุ้นความสงสารของผู้เป็นแม่ให้ยอมทำแท้ง

ภาพต่อมาคือ ภาพทารกผอม หัวโต ใบหน้าเป็นสามเหลี่ยมเหมือนเด็กขาดอาหารในเอธิโอเปีย หายใจหอบเร็วจนเห็นชายโครงโยกไปมาและอกนูนจนเห็นได้ชัด เสียงบรรยายต่อไปว่า “เขาได้รับความทรมานมากกว่าที่คุณคิด ใครล่ะจะช่วยพวกเขาให้พ้นไปเสียจากความทรมานเหล่านี้ได้”

ภาพต่อมาคือ ภาพทารกที่ได้รับการใส่ท่อช่วยหายใจ มีเครื่องช่วยหายใจเครื่องใหญ่กว่าตัวเด็กหลายเท่า มีสายออกซิเจนสีเขียว สายแอร์รี่สีเหลืองโยงออกจากตัวเครื่อง เด็กได้รับความทรมานจากการหาเส้นเลือดดำเพื่อให้น้ำเกลือ ในภาพมีการแทงเข็มเข้าไปและต้องถอดออกอยู่เรื่อยไป เนื่องจากไม่สามารถหาเส้นเลือดพบ เด็กยังหายใจ มีเสียงบรรยายต่อไปว่า

“นี่คือการหายใจด้วยกลไกทางวิทยาศาสตร์เท่านั้นเอง ปล่อยให้เขาไปเถิด อย่าให้เขาต้องเกิดมาเพื่อผจญกับสิ่งเลวร้ายเช่นนี้อีกเลย”

...“ไม่มีประโยชน์ที่จะทรมานลูกน้อยที่คุณรัก เขาจะได้พบกับความทุกข์ทรมานอย่างที่สุด อย่าให้ภาพอันเลวร้ายเช่นนี้เกิดกับลูกน้อยของคุณอีกต่อไปเลย คุณช่วยเขาได้”

(เสาวรี, 2542: 55-56)

วิธีการโน้มน้าวใจของแพทย์สร้างขึ้นมาได้ว่าทารกเป็นเหยื่อของแม่ ผู้หญิงผู้เป็นแม่จะกลายเป็นผู้ผิดที่ทำร้ายลูกในทันทีหากปล่อยให้ลูกเกิดมา เด็กจะต้องมีชะตากรรมที่น่าเศร้า ทุกข์

ทรมานกับการติดเชื้ออย่างช้าๆ และนำไปสู่ความตาย การกระทำเช่นนี้จึงเป็นการบังคับผู้หญิงให้ยอมจำนนเข้ารับการบำบัดอย่างเสียมิได้ ด้วยผู้หญิงเกิดความสงสัยว่าจะเกิด มียากให้ลูกเผชิญกับความทุกข์ทรมานจากการติดเชื้อ HIV กล่าวได้ว่าแพทย์ใช้ความอาทรของความเป็นแม่ที่มีใจห่วงใยลูกเข้ามาเป็นเครื่องมือทำร้ายผู้หญิงอย่างเลือดเย็น

การทำแท้งในนามความปรารถนาดีของกลุ่มแพทย์เป็นความรุนแรงประการหนึ่งที่กระทำต่อกลุ่มตัวละครหญิงที่ติดเชื้อ HIV มิใช่ความรุนแรงทางกายหากแต่เป็นความรู้แรงทางจิตใจ การทำแท้งของแพทย์ไม่เพียงตัดโอกาสการเกิดมาของเด็กที่เป็นสิทธิ์ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่พึงจะได้รับ แต่ยังเป็นการตัดโอกาสการเป็นแม่ของผู้หญิงที่ตั้งใจอุ้มท้องลูกเพื่อสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์ ความปรารถนาดีของแพทย์ได้พรากความสุขที่พึงมีของครอบครัวไปจนสิ้น

งานเขียนของเสาวรีสื่อให้เห็นถึงการไม่สนับสนุนความรุนแรงดังกล่าวผ่านตัวละครหมอมัสลิน หมอหญิงที่เล็งเห็นว่าความรู้ทางการแพทย์ควรจะเป็นสิ่งที่ใช้ช่วยเหลือมากกว่าทำลาย โดยหมอมัสลินต้องการเปลี่ยนการทำงานของโรงพยาบาลที่แต่เดิมเน้นการตรวจหาและทำลายเด็กในครรภ์แม่ติดเชื้อ โดยเธอมองว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง ตัวอย่าง ...*การุณยเวชจะต้องสร้างบทบาทใหม่ให้กับสังคม ต้องประคับประคองและให้ความช่วยเหลือต้องเป็นที่พึ่งให้กับผู้คนในสังคมที่โชคร้ายเหล่านั้น การป้องกันและยับยั้งจะต้องไม่ใช่การดำเนินการอย่างป่าเถื่อนอีกต่อไป (เสาวรี, 2542: 71)* แนวทางที่หมอมัสลินกระทำเป็นการตอบโต้ว่าทรรณเด็กเป็นเหยื่อของแม่ที่กลุ่มแพทย์ส่วนหนึ่งสร้างขึ้น ผู้หญิงกับเด็กเป็นเพียงเหยื่อของความโชคร้ายจากเชื้อ HIV อย่างไม่ตั้งใจจากหัวหน้าครอบครัว ซึ่งเมื่อผู้ป่วยได้รับความทุกข์จากการเจ็บป่วยผู้เป็นแพทย์มีหน้าที่เบาเทาทุกข์นั้นให้หมดไป เพราะหัวใจหลักของวิชาความรู้ของแพทย์มีขึ้นเพื่อช่วยชีวิตคนเป็นหลัก การมุ่งทำแท้งเป็นวิธีหลักจึงมิใช่หนทางที่แพทย์พึงกระทำ

2.4 ตัวละครหญิงกับการจอบจำตนเองในพื้นที่บ้าน

บทบาทของผู้หญิงในสังคมไทยถูกกำหนดให้ทำหน้าที่ดูแลสมาชิกในครอบครัวและความเรียบร้อยต่างๆภายในบ้าน สถานะแรกๆที่ผู้หญิงจะได้หลังกำเนิดคือสถานะลูกสาว จะต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่เป็นสำคัญ ภายหลังแต่งงานผู้หญิงจะเปลี่ยนสถานะเป็นภรรยา คาดหวังให้ต้องทำหน้าที่ดูแลสามีและจัดการความเรียบร้อยต่างๆภายในบ้าน เมื่อผู้หญิงมีลูกสถานะจะขยับขึ้นมาเป็น

แม่ หน้าที่ที่เพิ่มขึ้นคือต้องอบรมสั่งสอน ขัดเกลาลูกให้เป็นคนดีมีคุณภาพของสังคม จะเห็นได้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ในชีวิตผู้หญิงคือบ้าน และบุคคลในครอบครัวเสมอ มีอาจแยกตัวออกมาได้อย่างเด็ดขาด

สังคมไทยมีค่านิยมมากมายที่ยึดผู้หญิงให้อยู่กับหน้าที่ภายในบ้าน ตัวอย่างเช่นในวรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอ ปรากฏภาพของเมียที่เชื่อฟังสามีโดยไม่มีเงื่อนไข และภาพของแม่ คือนางบุญเหลือที่มอบความรักความห่วงใยต่อลูกชายอย่างไม่เสื่อมคลาย (เสนาะ เจริญพร, 2546 :38) หรือในวรรณคดีเรื่อง กฤษณาสมน้องก็ได้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนความประพฤติของผู้หญิงและหน้าที่ของภรรยาที่ดี ซึ่งนอกจากจะสอนในสิ่งที่ผู้หญิงพึงกระทำแล้วยังนำเสนอภาพการกระทำของผู้หญิงที่สังคมไม่ยอมรับ (สุภาวดี เพชรเกต, 2560: 93-94) เหล่านี้คือกระบวนการขัดเกลาทางสังคมโดยอ้อมประการหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อควบคุมผู้หญิงให้เป็นไปตามความต้องการของสังคม ซึ่งการบ่มเพาะดังกล่าวมีผลทำให้ผู้หญิงเชื่อว่าตนเองต้องเป็นผู้ตาม ต้องอดทนกับผู้ชายในครอบครัวให้มากที่สุด

ตัวละครผู้หญิงในฐานะภรรยาเป็นตัวละครที่ได้รับความทุกข์จากเรื่องในครอบครัวมากที่สุด ในงานเขียนของเสาวรี ทั้งจากความทุกข์ทางกายและทางใจที่มาจากตัวสามี และครอบครัวของสามี ในงานเขียน 5 เรื่อง ได้แก่เรื่องสั้น “ลึงโทะษ” “ตัวละครที่หายไป” “ภาพเขียนมรณะ” “จวบจนวันที่ยาตาย” และนวนิยาย **ชิงช้าสีแดง**

2.4.1 ภรรยา กับหน้าที่ที่ต้องทนทุกข์

1) ภรรยาที่ปราศจากลูกกับสามีที่ปราศจากความอาทร

ในเรื่องสั้น “ลึงโทะษ” เผยให้เห็นหน้าที่ผลิตทายาทที่สร้างความทุกข์มหาศาลให้กับผู้หญิงผู้เป็นภรรยา จากเรื่องตัวเองและสามีเป็นคู่สามีภรรยาอายุมาก แต่พวกเขาต้องการที่จะมีลูก โดยเฉพาะสามีที่คาดหวังการมีลูกจากภรรยาอย่างมาก เขามักจะกล่าวตำหนิภรรยาของเขาในเรื่องนี้อยู่บ่อยครั้ง กระทั่งภรรยาเขาตัดสินใจใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์โดยใช้ไข่ของผู้หญิงคนอื่นที่ยังสาวมาผสมกับเชื้อของสามีเธอแล้วฝังเข้าท้องของเธอ สุดท้ายไม่สำเร็จเธอแท้งลูก หลังจากนั้นสามีก็หมางเมินและไม่พูดกับเธออีกต่อไป การกระทำดังกล่าวของสามีคือการตำหนิภรรยาที่ไม่สามารถทำหน้าที่ภรรยาอย่างที่ควรจะเป็นได้ นั่นคือการผลิตทายาทเพื่อความสมบูรณ์ของครอบครัว

...สตรีวัยกลางคนก้าวเข้ามาในห้องนอนเมื่อเวลาตีมากแล้ว สามีของเธอ นอนหลับสนิทอยู่บนเตียง เธอมองเห็นเขาเพียงรางๆจากแสงจันทร์ที่ส่อง เข้ามาทางหน้าต่าง นึกถึงคืนแรกของการแต่งงาน เวลานี้ไม่ทราบว่าคุณที่เท่าไร กระนั้นเธอก็ยังมองเห็นความสง่างามของชายผู้เป็นสามี

แม้เส้นผมบนศีรษะของเขาจะแซมด้วยสีขาวจำนวนมากก็นับว่าดูภูมิฐาน รื้อรอยบนใบหน้าบ่งบอกถึงชีวิตและประสบการณ์อันยาวนานที่ทำให้รากฐานในชีวิตวันนี้ มั่นคงแต่ก็เป็นความมั่นคงเพียงวัตถุ ถ้าเพียงแต่เธอจะมีลูกให้เขาสักคน บางทีวันพรุ่งนี้เขาอาจจะคลายความมั่นใจลง...บางทีเขาควรจะได้มีลูกกับผู้หญิงสักคนหนึ่ง เขาพยายามใส่ความคิดเรื่องลูกเข้ามา เมื่อรู้สึกว่าเขาเริ่มคิดในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เป็นเพราะเธอไม่สามารถมีลูกกับเขาได้นั้นแหละ เขาจึงต้องลงโทษเธอ เขาพูดเสมอๆ ว่า “เราควรจะมีลูกที่น่ารักสักคน”

(เสาวรี, 2544 :53-55)

ผู้หญิงผู้เป็นภรรยาถูกจองจำไว้กับภาระของการต้องเป็นภรรยาที่สมบูรณ์ ซึ่งก็คือการมีลูกให้กับสามี การมีลูกคือหน้าที่ที่สามีคาดหวังจากภรรยา เห็นได้จากอาการหมองเหม็น เฉยชา คือการตำหนิผู้หญิงผู้เป็นภรรยาแบบกรายๆ ส่วนตัวผู้หญิงความต้องการของเธอคือการมีตัวตนในบ้านและในใจของสามีอีกครั้ง เธอจึงพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้สามีสมปรารถนา ด้วยคิดว่าการมีลูกจะช่วยทำให้ครอบครัวมีความสุขมากยิ่งขึ้น สามีจะเลิกอาการเฉยชาใส่เธอ แต่ทว่ายิ่งเธอพยายามมีลูกให้สามีมากเท่าไรก็ยิ่งทำให้เธอเป็นทุกข์มากยิ่งขึ้น สถานะของการต้องเป็นภรรยาที่สมบูรณ์เช่นนี้จึงไม่ต่างอะไรกับการมองภรรยาเป็นเพียงเครื่องจักรผลิตทายาทเท่านั้น

สิ่งที่ยึดโยงตัวละครภรรยาให้จำทนกับหน้าที่ก็คือความรักที่มีให้สามีและความต้องการก้าวข้ามไปสู่ความเป็นแม่อันเป็นหน้าที่ที่ทำให้ผู้หญิงเป็นหญิงที่สมบูรณ์ ตัวละครภรรยาอดทนต่อความผิดหวังของสามีกับการมีลูกมาเป็นเวลานาน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความรักสามีในการสร้างครอบครัวให้มั่นคง อีกประการตลอดระยะเวลาที่ยาวนานของเธอไม่อาจก้าวข้ามไปสู่ความเป็นแม่ได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ผู้หญิงที่แต่งงานปรารถนา การไม่อาจได้เป็นแม่จึงเหมือนชีวิตของเธอขาดหายไป

“วันนี้ฉันไปคลินิกสูติแพทย์มา แล้วก็เลยไปสวนสาธารณะ ไปสนามเด็กเล่น ที่นั่นมีเด็กเล็กๆ มากมาย”

...สตรีวัยห้าสิบสามปียืนกอดอกอยู่ริมระเบียง เธอสูญเสียความสุขเมื่อวันวารไปอย่างไม่มีวันกลับ กระนั้นหรือ

เมื่อคืนนี้สามีของเธอยังคงมั่นใจ เป็นเช่นนี้มานานนักหนาแล้วโดยเฉพาะเมื่อเดือนสุดท้ายของการมีประจำเดือนของเธอมาถึง เธอรู้สึกว่าเป็นผู้หญิงของเธอเหลืออยู่เพียงครั้งเดียว หน้าที่ยังเป็นครั้งที่ไร้เสนหาอีกต่างหาก...

(เสาวรี, 2544: 51-52)

ชีวิตหลังแต่งงานที่สมบูรณ์ของตัวละครหญิงในเรื่องก็คือการได้เป็นแม่ การที่ไม่ได้เป็นแม่เท่ากับว่าชีวิตหลังแต่งงานเป็นชีวิตที่ไม่มีความสุข การมีลูกถูกนำมาใช้เป็นตัวแทนของความเป็นหญิง

ที่สมบูรณ์ มิเพียงต้องการจะเป็นภรรยาที่สามีรักเท่านั้น แต่ทว่าเธอต้องการเป็นหญิงที่สมบูรณ์แบบด้วยการก้าวข้ามไปสู่การเป็นแม่ อันเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ในชีวิตผู้หญิงหลังแต่งงาน การมีลูกไม่ได้จึงมีเพียงแต่ลดทอนความรัก แต่ยังทำให้เธอรู้สึกเป็นผู้หญิงไร้ค่าอีกด้วย

หน้าที่การเป็นภรรยาที่สมบูรณ์ผูกติดกับการผลิตทายาทเพื่อครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ เห็นได้ชัดว่ามีการมีลูกมีความสำคัญมากสำหรับชีวิตคู่ ความสัมพันธ์ของสามีภรรยาจะดีขึ้นหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับ การมีลูก และผู้หญิงคือคนที่ต้องรับภาระหนักที่สุดสำหรับเรื่องนี้ กล่าวได้ว่าคือหน้าที่นี้จึงจำผู้หญิงไว้กับคำว่าสมบูรณ์แบบ

2) ภรรยาที่ต้องอดทนกับการดูแลแม่สามี

การดูแลครอบครัวสามีเป็นหนึ่งในหน้าที่ที่สัมพันธ์กับพื้นที่ภายในบ้านของผู้หญิง ในเรื่องสั้น “จวบจนวันที่യാตาย” เป็นเรื่องราวความขัดแย้งของแม่สามีกับลูกสะใภ้ ที่เล่าผ่านตัวละคร หลานสาวอายุ 12 ปี ที่เกลียดย่าของเธอมาก เพราะย่าเกลียดแม่ของเธอมาตั้งแต่สมัยแม่เธอเข้ามา เป็นสะใภ้ใหม่ๆ แต่ตลอดเวลาแม่เธอก็ต้องใช้ความอดทนอย่างมาก จนกระทั่งย่าเสียชีวิต แม่กับพ่อของเธอจัดงานศพให้ย่าและเธอก็ให้ย่าได้ในที่สุด เรื่องเล่าดังกล่าวสื่อให้เห็นถึงหน้าที่ของการดูแลครอบครัวสามีเป็นสิ่งที่คาดหวังในหน้าที่ของผู้หญิงผู้เป็นภรรยาที่อยากจะหลีกเลี่ยง

ฉันมองเห็นสีหน้าหมองคล้ำของพ่อเพียงผ่านๆ พ่อจะคิดอย่างไรฉันก็ไม่ทราบอีกนั้นแหละ ส่วนแม่ช่วยพ่ออย่างแข็งขันเกี่ยวกับงานศพของย่าในฐานะเจ้าภาพ แม่เหนื่อยทีเดียวเพื่อชิมอยู่ตามโรตัมและปลายจุมกของแม่ แต่สีหน้าแม่ก็สงบเรียบเฉยไม่มีปฏิกิริยาอะไร ท่ามกลางการจับผิดของญาติพี่น้องของพ่อ ที่มีต่อแม่และลูกของแม่

(เสาวรี, 2544:134-135)

การจัดงานฌาปนกิจแม่สามีคือหนึ่งในหน้าที่ของภรรยาที่ถูกคาดหวังให้ต้องกระทำ ความเหน็ดเหนื่อยจากการเป็นเจ้าภาพจัดงาน แสดงให้เห็นถึงความทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจของผู้เป็นภรรยา ในสถานะของเธอที่มีอาจนิ่งเฉยได้ เนื่องจากจะทำให้ภาพลักษณ์ของเธอและครอบครัวต่างพร้อม “ท่ามกลางการจับผิดของญาติพี่น้องของพ่อ” ความคาดหวังที่มาพร้อมกับสายตาการจ้องมองของญาติสามีพร้อมที่จะประณามการกระทำของเธอในทันทีหากเธอเพิกเฉยต่อหน้าที่ของสะใภ้ ที่ต้องรับผิดชอบความเรียบร้อยของเรื่องต่างๆในครอบครัว แบ่งเบาภาระหน้าที่ของสามี ซึ่งเป็นสิ่งที่คาดหวังกับผู้เป็นภรรยา

การดูแลแม่สามีจึงนับเป็นการรักษาความเป็นครอบครัวที่ผู้หญิงจำต้องกระทำ การที่ตัวละครภรรยาแต่งงานเข้าบ้านสามีของผู้หญิงเปรียบเหมือนการเข้ามารุกล้ำในพื้นที่ครอบครัวของแม่สามีที่อยู่มาก่อนมาก่อน ซึ่งสิ่งที่ภรรยาจะสามารถทำได้ก็คือการทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดเพื่อหลีกเลี่ยงการมีปัญหาในครอบครัว “ตั้งแต่จำความได้ ฉันไม่เคยเห็นย่ากับแม่ทะเลาะกัน ไม่เคยเห็นแม่กระทั่งว่าพูดกัน เหมือนสงครามอันเยียบเย็น น่าสะพรึงกลัวเสียมากกว่า...” (เสาวรี, 2544:136) ความเจียบเป็นสิ่งทีภรรยาผู้เป็นสะใภ้จะสามารถกระทำได้มากที่สุดในการหลีกเลี่ยงการทะเลาะแบบเผชิญหน้าที่จะทำให้บรรยากาศภายในครอบครัวมีความตึงเครียดมากยิ่งขึ้น แม้จะดูเหมือนความเจียบคือสงครามเย็น แต่ทว่าเมื่อเทียบกับการทะเลาะมีปากเสียง ความเจียบคือตัวเลือกที่ดีที่สุดสำหรับความสงบในครอบครัว

การรักษาความเป็นครอบครัวภรรยาหมักหมมติดอยู่กับสถานะผู้หญิงผู้เป็นภรรยาเป็นหลัก ทั้งการให้กำเนิดบุตร การดูแลครอบครัวสามี สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นภายใต้บริบทของความคาดหวังในคุณสมบัติของข้างเท่าหลังที่ผู้หญิงจะต้องดูแลเรื่องภายในบ้านและแบ่งเบาภาระของสามีภายในครอบครัว จงจำให้ผู้หญิงต้องยึดมั่นในการรักษาสภาพครอบครัว แม้จะเกิดความทุกข์ก็ตาม ด้วยมายาคติที่มองว่าพื้นที่บ้านคือพื้นที่ของผู้หญิงผู้เป็นภรรยา

2.4.2 น้ำตาเซ็ดหัวเข่าจากสามีเจ้าชู้

ความอดทนของภรรยามิเพียงแต่เป็นเรื่องภายในบ้านเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงเรื่องของความสัมพันธ์ของคู่ชีวิตที่เป็นพื้นฐานของการสร้างครอบครัว ซึ่งปัญหาเรื่องการนอกใจคู่ชีวิตนับเป็นสาเหตุใหญ่ของการล้มเหลวในชีวิตคู่ ทศณะนี้มาจากอิสระทางเพศในสังคมไทยที่ให้สิทธิ์ผู้ชายมากกว่า ผู้หญิงคือบ่อเกิดของการนำไปสู่การนอกใจ

ค่านิยมให้อิสระผู้ชายมีหลายภรรยา มีมานานในสังคมไทยแม้ปัจจุบันสังคมจะพัฒนาแต่ค่านิยมนี้ก็ยังคงหลงเหลืออยู่ในสังคมไทย ในอดีตผู้ชายสามารถมีภรรยาได้หลายคนถือว่าเป็นการเสริมบารมี ในขณะที่ผู้หญิงหากทำเช่นนั้นก็จะถูกสังคมประณามว่าเป็นหญิงไม่ดี ปัจจุบันมีกฎหมายให้ผู้ชายมีภรรยาได้คนเดียว แต่ลึกๆแล้วพื้นฐานของสังคมปิตาธิปไตยที่ผู้ชายเป็นใหญ่ก็ยังคงมีเรื่องเหล่านี้ยังคงไม่ได้รับการตำหนิจากสังคมอย่างที่ควรจะเป็นตามสังคมที่พัฒนา ตัวอย่างเช่นตามข่าวในยุคปัจจุบันที่ปรากฏข่าวเกี่ยวกับการมีภรรยาหลายคนออกมาจำนวนมาก กระแสส่วนใหญ่ของข่าวที่

นำเสนออีกจะไม่ได้มองว่าเป็นปัญหา กลับมองเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ชายผู้นั้นสามารถทำได้ สิ่งนี้สื่อให้เห็นได้ชัดเจนว่าสังคมไทยให้อิสระทางเพศกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

การนอกใจเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในครอบครัวและผู้ที่ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้หญิง ในบทความเรื่อง “การนอกใจ: ใครสุข ใครทุกข์” ได้เผยให้เห็นผลกระทบของการนอกใจคู่ชีวิตว่าสุดท้ายการนอกใจไม่นำผลดีมาสู่ครอบครัว นำมาให้แต่ความทุกข์ ความผิดหวัง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผู้หญิงจะเป็นฝ่ายที่ถูกนอกใจมากที่สุด บางรายถึงกลับกลายเป็นโรคซึมเศร้าที่ต้องได้รับการเยียวยาจากแพทย์ (ชฎาภา ประเสริฐทรง, 2555) เหล่านี้เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าความซื่อสัตย์ในชีวิตคู่เป็นสิ่งที่จำเป็นมากในครอบครัว และผู้หญิงคือเหยื่อของความไม่ซื่อสัตย์ที่ต้องได้รับความทุกข์

ในงานเขียนของเสาวรี ตัวละคร อัญชิสา จากนวนิยายเรื่อง **ชิงช้าสีแดง** เผยให้เห็นถึงการตกเป็นเหยื่อของสามีเจ้าชู้จนนำไปสู่ความตายในตอนท้าย ปัจจัยที่นำเธอไปสู่จุดดังกล่าวคือความทุกข์ใจจากการเผชิญหน้ากับภรรยาใหม่ของสามี และท่าทีของสามีที่แสดงออกถึงสายใยของพวกเขา ส่งผลให้อัญชิสาไม่อาจทนมีชีวิตอยู่ต่อไปได้กับผู้ชายที่ทำร้ายจิตใจเธอ การนอกใจจึงมิใช่เพียงการทำร้ายจิตใจ แต่เป็นการทำลายชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่งไปอย่างสิ้นเชิง

ภาพความโหดร้ายแห่งชีวิตที่ไหลเลื่อนเข้ามาในห้วงเวลาอันมืดมิดกำลังไหลทันออกไป แสนไกลแล้วปล้นถิ่นเข้ามาใหม่เป็นระลอก ระหว่างภาพเหล่านั้น อัญชิสาเริ่มเลื่อนลอย หลลอนมองเห็นมือขาวนวลของแม่ส้มผัดอยู่ที่หน้าผากเห็นรอยยิ้มหม่นหมองของแม่ และนั่นนำหอม ดุสิต ทั้งแม่และน้ำหอมก็พลอยเศร้าไปด้วย ทะเลทุกข์ช่างกว้างใหญ่ไพศาลเสียจริง แล้วนั่นเจ้ามิ่งเมืองของแม่เสียงร้องของเจ้าช่างบ่งบอกว่าเจ้าทุกข์เสียเหลือเกิน แม่คงเลี้ยงเจ้าให้ดีไปกว่านี้ไม่ได้

หลลอนไม่ยอมมีชีวิตอยู่ ไม่เข้าใจว่า เขาทำแบบนี้กับหลลอนได้อย่างไร ขณะที่ปากยังพริ้วพูดว่ารัก ห่วงใยเท่าชีวิต แต่อัญชิสากลับรู้สึกว่ามีแม่อยู่ในอ้อมกอดของเขา แต่หลลอนยังหนาวเหน็บอยู่ข้างในบางครั้งรู้สึกเหงามาก ทั้งๆ ที่เขาอยู่แนบชิด เกิดอะไรขึ้น

(เสาวรี, 2552: 161)

การมองชีวิตปัจจุบันไร้ค่าของอัญชิสาเป็นผลของผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อการทำร้ายจากคนรัก แม้มิใช่การทำร้ายร่างกาย แต่การทำร้ายจิตใจส่งผลสาหัสไม่แพ้กัน เมืองเอกจึงเป็นดั่งฆาตกรที่มาในคราบของคนรัก ความทุกข์แสนสาหัสจนมีอาจมีชีวิตต่อไปได้ในข้างต้นตอกย้ำภาพของอัญชิสาได้ว่าเธอคือเหยื่อของความรุนแรงในครอบครัวที่กระทำโดยสามี ผ่านการกระทำที่ทำให้ผู้หญิงรู้สึกไร้ค่าในชีวิต

ปัจจัยเรื่องความรักคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธัญชิตติอยู่ในห่วงหุ่ข้ของความรุนแรง ดังคำกล่าวของธัญชิตติที่ว่า “ถ้าเขาเลือกเรา และเราแต่งงานกัน แล้ววันหนึ่งเขาไปมีคนอื่นใหม่ เราอาจจะตาย” (เสาวรี, 2552: 63) มุมมองความรักของธัญชิตติคือการมอบความรัก ความไว้วางใจทั้งหมดที่มีให้กับชายผู้เป็นที่รัก เป็นรักที่ทุ่มเททั้งชีวิต จึงทำให้หลังรู้ว่าสามีนอกใจ ธัญชิตติอาจไปจากเมืองเอกได้ ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของการใช้ชีวิตคู่

2.4.3 การฆาตกรรมสามีผู้ใช้ความรุนแรง

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งของสังคมที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข นับเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นภายใต้หลังคาบ้าน สถานที่ที่คิดว่าจะปลอดภัยที่สุด มักจะเกิดจากผู้ก่อเหตุซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ความรุนแรงดังกล่าวจึงเป็นความรุนแรงที่น่ากลัว ด้วยเป็นความรุนแรงที่มาจากคนใกล้ชิดที่มีความผูกพัน อาชญากรรมดังกล่าวมักจะถูกมองข้ามไม่ได้รับการลงโทษ เพราะคนในครอบครัวช่วยกันปกปิด เนื่องจากไม่ค่อยอยากให้เรื่องราวลุกลามใหญ่โตให้คนนอกครอบครัวรับรู้ (รณชัย คงสกนธ์ และนฤมล โพธิ์แจ่ม, 2551: 1-2) การปกปิดความรุนแรงที่เกิดขึ้นจึงเป็นการทำให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้รับการแก้ไข ผู้ที่ถูกกระทำก็ยังคงต้องทนรับความทุกข์ไปอย่างไม่สิ้นสุด

ผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายมาเป็นระยะเวลานานมีแนวโน้มที่จะมีอาการทางจิตและตอบโต้กลับด้วยความรุนแรงมากกว่าผู้หญิงทั่วไป เป็นอาการที่เรียกว่า Battered Woman Syndrome คือ สภาวะความตึงเครียดที่เกิดขึ้นภายหลังการถูกทารุณกรรม เกิดจากที่ผู้หญิงความรุนแรงที่ได้รับส่งผลกระทบต่อทั้งต่อร่างกายและจิตใจให้มีความเครียดมาเป็นระยะเวลานาน ผู้หญิงจะรู้สึกสูญเสียคุณค่าในตัวเอง นำพามาสู่อาการก้าวร้าวและตอบโต้กลับอย่างรุนแรงจนกลายเป็นอาชญากรในที่สุด (ปวีณี ไพรทอง, 2560: 121) จากที่กล่าวมานี้ชี้ชัดว่าการเลือกอดทนของผู้หญิงไม่ใช่ทางเลือกที่ดีเสมอไป เพราะเมื่อหมดความอดทนสิ่งที่จะตามก็คือความสูญเสียในครอบครัว

ตัวละครหญิงในเรื่องนวนิยายเรื่อง **ชิงช้าสีแดง** และเรื่องสั้น “ภาพเขียนมรณะ” เป็นตัวละครหญิงในฐานะภรรยาที่ถูกกระทำรุนแรงทางกายจากสามี ซึ่งในท้ายสุดนำไปสู่โศกนาฏกรรมในครอบครัว

ชนิษฐา จากนวนิยาย **ชิงช้าสีแดง** คือผู้หญิงที่เลือกใช้ความรุนแรงตอบโต้สามีเพื่อปลดปล่อยตัวเองออกจากความทุกข์ ก่อนแต่งงานเธอเป็นหญิงสาวสวยและมีหน้าที่การงานที่ดี แต่

หลังจากแต่งงานเธอกลายมาเป็นแม่บ้านอย่างเต็มตัว ซึ่งเธอต้องคอยรองรับการดูดีจากสามีทุกครั้งที่เขาโมโห การกระทำของสามีเป็นดังการใช้ความอดทนของเธอให้ค่อยๆหมดลงทีละน้อย จนสุดท้ายความกดดันในความทุกข์สั่งให้เธอเลือกที่จะกลายเป็นฆาตกรเพื่อหลุดพ้นจากความทุกข์จากความรุนแรงของสามี

“กูจะเลิกกับมึง อีนิด ไต่ยีนใหม่”

“ปล่อยนะ หายใจไม่ออก”

ผ้าพันคอดูเหมือนจะรัดแน่นขึ้น ขนิษฐาเห็นภาพซ้อน จุกแน่นหน้าอก วิญญาณแมวมะเข็ญออกจากร่าง ก่อนจะกลายเป็นเสือร้าย เมื่อหล่อนคว้ามัดทำครัวขึ้นมาและจ้วงแทงไปที่เขาอย่างไม่รู้ตำแหน่ง

นั่นคงเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในที่หล่อนคิดได้ในเวลานั้น มีผู้หญิงหลายคนคิดแบบนี้ พอทันที... พอทันที เมื่อถูกกดดันจนถึงขีดสุด ความทุกข์บีบให้เหลือทางออกเพียงทางเดียว คือความตายของอีกคน และมันถึงเวลาแล้วสำหรับขนิษฐา

(เสาวรี, 2552: 20-21)

การยอมเป็นฆาตกรฆ่าคนตายของขนิษฐาแสดงถึงการหมดความอดทนของการจำยอมในความทุกข์ ความรุนแรงทางกายที่สามีกระทำกับเธอในครั้งนี้เป็นความรุนแรงที่โหดร้ายเกินจะรับไหว หากเธอยอมสามีเท่ากันว่าเธอยอมฆ่าตัวตาย สัญชาติญาณการเอาตัวรอดสั่งให้เธอเลือกป้องกันตัวเอง โดยการทำร้ายสามีกลับ แม้จะเป็นการตอบโต้แบบไม่ได้ตั้งใจให้ถึงชีวิต แต่ก็กล่าวได้ว่าความตายของสามีคือหนทางรอดและปลดปล่อยพันธนาการแห่งทุกข์ที่เธอต้องอดทนมานาน

เช่นเดียวกับกรณีของแพรทอง หญิงสาวที่มีชะตากรรมไม่ต่างจากขนิษฐา เธอปลั่งมือฆ่าสามีเพื่อเอาชีวิตรอดจากการถูกทำร้ายร่างกาย และต้องโทษในฐานฆ่าคนตาย แต่ในกรณีของแพรทองได้รับการช่วยเหลือเรื่องคดีความจากกลุ่มบ้านร่มฟ้า ชมรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้หญิงจากความรุนแรงในครอบครัว ทำให้การปลดปล่อยความทุกข์ของเธอมิเพียงจบแค่ความตายของสามีแต่ยังเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ไม่ต้องรับโทษจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงดังเช่นขนิษฐา

แพรทองจำได้ดี เพราะมันเป็นวันขึ้นปีใหม่ ขณะที่คนส่วนใหญ่กำลังมีความสุขกับเทศกาล ร้องรำทำเพลง แกะห่อของขวัญด้วยรอยยิ้ม แต่เขาแกะห่อของขวัญด้วยรอยเหঁาของขวัญปีใหม่สำหรับหล่อนคือรอยแผล... เขาซ้อมหล่อนจนกระดูกหน้าแตก ต้องเข้ารับการการรักษาตัวนานเกือบเดือน

(เสาวรี, 2552: 46)

หลักฐานที่สลิลมี ได้มอบให้ศาลเพื่อที่จะบอกว่า แพรทองถูกทำร้ายร่างกายมานาน จนสภาพร่างกายและจิตใจบอบช้ำ หล่อนตกอยู่ในความหวาดกลัวมาโดยตลอด ผลการวินิจฉัยของแพทย์พบว่ากระดูกข้อมือที่แตกไม่ได้เกิดจากอุบัติเหตุ แต่เกิดจากการถูกตีด้วยของหนัก และบิดจนผิดรูป

(เสาวรี, 2552: 88)

การลุกขึ้นมาต่อสู้ของแพรทองแสดงให้เห็นการไม่ยอมตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง เห็นได้ชัดว่าสภาพร่างกายของเธอได้รับความเสียหายอย่างหนักจากการถูกทำร้ายโดยสามี จนถึงขั้นต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาล ความเจ็บปวดบวกกับพลังของการช่วยเหลือจากกลุ่มบ้านร่มฟ้าเป็นแรงเสริมสำคัญความกล้าของการต่อสู้กับคดีความในชั้นศาลเพื่อตัวเธอเอง หลักฐานจากร่างกายที่บ่งบอกว่าเธอถูกสามีทำร้ายเป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้เธอหลุดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อนจากกระบวนการยุติธรรมได้

ความทุกข์ทรมานของผู้หญิงที่ถูกสามีนอกใจมีเพียงทำให้ผู้หญิงพลังมือฆ่าสามีเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปสู่การวางแผนฆาตกรรมได้ด้วยเช่นกัน ดังเช่นตัวละคร “แม่” ในเรื่องสั้น “ภาพเขียนมรณะ” หญิงสาวผู้เป็นแม่ในเรื่องถูกสามีผู้มีอาชีพเป็นอาจารย์สอนศิลปะในมหาวิทยาลัยทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจโดยการพาผู้หญิงอื่นมาหลับนอนในบ้านเป็นเวลาหลายปี การกระทำดังกล่าวของสามีนำมาซึ่งบาดแผลความเข้าใจให้กับเธอ จนมีอาจที่ทนอยู่กับสามีได้อีกต่อไป

มีเพียงแม่กับหล่อนเท่านั้นที่รู้ว่าแท้จริงแล้วพ่อก็กษณะเพียงใด พ่อขวางพู่กันที่กาลวาดภาพแห่งพุทธะใส่หน้าแม่ จนหน้าแม่เปื้อนสีเลอะเทอะ พ่อหยาบค้ายกับแม่ใช้คำพูดที่เหมือนคนไม่มีการศึกษากับแม่ ทบตีแม่จนร่างกายและหัวใจบอบช้ำ แต่แม่ก็อดทนด้วยเหตุผลทุเรศที่สุดสำหรับหล่อน คือแม่รักพ่อมาก

(เสาวรี, 2551 : 82)

ขณะที่ดวงตะวันเริ่มฉายแสง หล่อนนอนกรวนกระวายอยู่ภายในห้อง แม่ก็ก้าวเข้ามาในบ้าน เนื้อตัวของแม่มอมแมม มือเปื้อนเปราะและชอกเล็บมีคราบสีดำเหมือนถ่าน

หล่อนมองเข้าไปในดวงตาคู่นั้น เห็นภาพเปลือยซ้อนทับอยู่กับภาพเขียนแห่งพุทธะ ซ่อนอยู่ในแก้วตาของแม่ ภาพพระริกไหวดูจะมีชีวิต มือของพ่อลูบไล้ไปที่แก้วตา

...น้ำตาของแม่ไหลทันออกมา แต่ภาพนั้นยังคงไหวระริก และเสียงหัวเราะก็ดังก้องอยู่ในดวงตาที่หยาดรีนของแม่

(เสาวรี, 2551: 95-96)

ในฐานะของผู้หญิงที่ทนทุกข์จากความรุนแรงมาอย่างยาวนานการเลือกฆาตกรรมสามีเป็นวิธีตอบโต้ความเจ็บปวดที่เธอได้รับ เธอเลือกที่จะเผาห้องแสดงภาพที่สามีจัดขึ้นไปพร้อมกับตัวสามี “เสียงหัวเราะก็ดังก้องอยู่ในดวงตาที่หยาดรินของแม่” ประโยคดังกล่าวสื่อถึงความคิดของเธอถึงชัยชนะของการหลุดพ้นจากความขมขื่นทุกข์ทรมาน เธอมีสภาวะความเครียดหลังถูกทารุณกรรมอย่างเห็นได้ชัด การกระทำของสามีบ่มเพาะให้เธอรู้สึกค่อยๆสูญเสียคุณค่าในตนเอง การกระทำของเธอทำให้เห็นถึงผลกระทบของการเลือกอดทนของภรรยาที่ถูกสามีทำร้าย การอดทนสำหรับความรักจึงเป็นเหมือนระเบิดเวลาที่รอวันทำลายล้าง

การที่ตัวละครหญิงต้องพึ่งพาเรื่องเศรษฐกิจจากสามีเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สามีใช้เป็นเหตุผลในการกระทำ ความรุนแรง ดังเช่นตัวละครชนิษฐาที่ตัดสินใจลาออกจากงานเพื่อมาเป็นแม่บ้านเต็มตัว ดังตัวอย่าง ชนิษฐาลาออกจากงานเพื่อมาเป็นแม่บ้าน ชีวิตส่วนใหญ่จะอยู่ในครัวและหลังบ้านที่เป็นสถานที่สำหรับซักผ้า (เสาวรี, 2552: 19) การเป็นแม่บ้านทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ของเธอคือบ้าน ไร่ ซึ่งสังคมและอำนาจในการต่อรองกับสามี การใช้เงินสามีจึงเท่ากับว่าภรรยาเป็นดังทาสที่ต้องคอยรับใช้ หรือในตัวละคร “แม่” ที่เธอเป็นชาวไร่ที่ผันตัวมาเป็นแม่บ้านให้สามีที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยอย่างเต็มตัว ตัวอย่าง ...ท่ามกลางสังคมของพ่อแม่เหมือนเป็นคนนอก พ่อไม่เคยพาแม่ไปไหนด้วย พ่อบอกว่า “งานของฉันไม่เหมาะกับเธอ...” (เสาวรี, 2551: 84-85) ประโยคดังกล่าวบ่งบอกถึงการด้อยค่าภรรยาอย่างเห็นได้ชัด เท่ากับว่าปัจจัยเรื่องเงินมีผลต่อทัศนคติของสามีที่มีต่อภรรยา ให้ความรู้สึกราวกับว่าสามีเป็นผู้เหนือกว่า ความรู้สึกที่มีอำนาจเหนือกว่าส่งผลให้การกดขี่ภรรยาเกิดขึ้นจนลุกลามกลายเป็นความรุนแรงในครอบครัว

การเสียชีวิตของสามีที่เกิดขึ้นเป็นเหมือนการปลดปล่อยภรรยาออกจากภาระการจอบจำตนเองในความทุกข์ ตัวละครหญิงผู้เป็นภรรยาทั้งสามคนล้วนเป็นผู้หญิงที่เป็นแม่บ้าน ทุกคนมีปัจจัยในเรื่องเศรษฐกิจที่จะต้องพึ่งพาสามี ส่งผลให้สามีสามารถใช้เป็นเหตุผลในการกระทำ ความรุนแรงได้ง่าย และผู้เป็นภรรยาสามารถทำอะไรไปได้มากกว่าการจำยอม ด้วยเหตุผลของความรักและความเป็นครอบครัว ปัจจัยที่กล่าวมานี้ก่อให้เกิดสะสมเป็นความทุกข์ภายในใจ รวบรวมว่าการทำหน้าที่ภรรยาที่ดีได้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า ซึ่งการจะหลุดพ้นไปจากสภาวะเช่นนี้คือการไม่มีตัวตนของสามี ความตายของสามีเป็นดังการปลดพันธนาการความสัมพันธ์ที่สร้างความทุกข์ทั้งหมด

บ้านคือพื้นที่ของจำภรรยาในฐานะเหยื่อความรุนแรงของครอบครัว ภาพของภรรยาที่ได้รับบาดเจ็บปวดจากสามีสื่อได้ว่าสถานะภรรยาเป็นสถานะที่ถูกกดขี่จากเรื่องในครอบครัวมากที่สุด มีความคาดหวังมากมายให้กับผู้หญิงในสถานะภรรยา ด้วยปัจจัยหนึ่งในเรื่องค่านิยมชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงในสถานะภรรยาถูกผูกติดกับความรับผิดชอบเรื่องต่างๆในครอบครัว เท่ากับว่าบ้านคือสัญลักษณ์ของแห่งความรับผิดชอบของผู้หญิงในสถานะภรรยา ทำให้ภรรยามีอาจหลุดพ้นจากความทุกข์ที่เกิดในครอบครัวไปได้

2.5 สังคมกับการจับจ้องผู้หญิง

ในสังคมที่มีค่านิยมชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงที่มีสถานะด้อยกว่าจะถูกจับจ้องเรื่องความเหมาะสม ดึงามในเรื่องต่างๆอยู่เสมอ เพราะค่านิยมดังกล่าวมองผู้หญิงเป็นสิ่งช่วยเกื้ออำนาจของครอบครัวและผู้ชาย ผู้หญิงจึงต้องเป็นผู้ที่เพียบพร้อมในทุกๆด้านเพื่อความเหมาะสมคู่ควร จะมีบทลงโทษเกิดขึ้นจากสังคมทันทีเมื่อผู้หญิงประพฤติตนไม่เหมาะสม ความมีเท่าเทียมเหล่านี้เกิดขึ้นแหละไหลเวียนอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ฝังรากลึกจนยากจะเปลี่ยนแปลงได้

2.5.1 สังคมกับความคาดหวังในความเป็นผู้หญิงดี

ความคาดหวังในความเป็นผู้หญิงดีมีอำนาจสามารถตัดสินชีวิตผู้หญิงได้ ดังตัวละคร สีดา ในเรื่องสั้น “แม่น้ำ” หญิงสาวที่ประกอบอาชีพโสเภณี เธอถูกรุมโทรมข่มขืนโดยคนงานขับรถบรรทุก อ้อย ภายหลังเกิดเหตุชาวบ้านแสดงท่าทีรังเกียจเธอ และสุดท้ายเธอตัดสินใจจบชีวิตตนเองด้วยการกระโดดลงแม่น้ำ ท่าทีแสดงความรังเกียจของชาวบ้านเป็นแรงขับสำคัญที่นำเธอไปสู่ความตาย

คนงานนั่งจับกลุ่มคุยกันในช่วงพัก พวกเขาพูดว่าหล่อนเป็นผู้หญิงในซอยแสงจันทร์ “อูย ...กะหรี่” พวกเขาพูด

(เสาวรี, 2542 : 96)

หล่อนยังคงเดินกระเซอะกระเซิง ไม่รับรู้เรื่องราวตรงหน้า ผมเผ้ายุ่งเหยิง หน้าตาซีด เหลือง หล่อนอยู่ในชุดเสื้อยัดรูปคอกว้างสีดำกับกางเกงขาสั้นสีเลือดหมู ช่วงขาเรียวยาวชวนมองของหล่อนเต็มไปด้วยรอยยุงกัดและรอยขีดข่วน เมื่อหล่อนเดินออกจากตลาด ใคร ๆ พากันหายใจอย่างโล่งอก

“มันถูกข่มขืนหรือ” ใครคนหนึ่งถาม

“กะหรี่นะ” แม่ค้าแคนเสียงอย่างดูแคลน

...หล่อนจมน้ำตายที่แม่น้ำสายนี้ ศพของหล่อนลอยขึ้นจากน้ำและมาติดอยู่ริมตลิ่ง

“แม่น้ำทั้งสายกำลังจะกลายเป็นเอตส์” คนริมแม่น้ำพูดกัน

“อัปปริยท์ๆ ผู้หญิงในช่อง เวิร์กจริงๆ”

(เสาวรี, 2542 : 98-99)

พฤติกรรมของชาวบ้านคือการตัดสินสิดาจากอคติในอาชีพโสเภณี คำพูดและท่าทีที่ชาวบ้านแสดงล้วนเป็นการกระทำที่พวกเขาต้องการสื่อว่า สิดา เป็นผู้หญิงน่ารังเกียจ “กะหรี่นะ” ผู้หญิงในช่อง” คำเรียกเหล่านี้เป็นคำเรียกในแง่ลบสะท้อนได้ว่าชาวบ้านล้วนมุ่งพิจารณาเธอไปที่อาชีพของเธอเป็นหลัก จนไม่มีใครเห็นใจการถูกข่มขืนที่เธอเผชิญ เท่ากับว่าอาชีพของผู้เสียหายมีผลต่อการตัดสินความเป็นธรรม ซึ่งการตัดสินสิดาจากอาชีพทำให้ความรุนแรงของเรื่องข่มขืนถูกกลบทับไปอย่างสิ้นเชิง

คนในสังคมให้ค่าผู้หญิงดีจากความบริสุทธิ์เท่านั้นเป็นสิ่งที่สื่อได้จากกรณีของสิดา อาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้จะถูกมองเป็นผู้หญิงไม่ดี เมื่อการแยกแยะระหว่างความจำเป็นในอาชีพที่ต้องประกอบกับความรุนแรงของการใช้กำลังข่มขืนไม่เกิดขึ้น สิดาจึงคือเหยื่อของความไม่เป็นธรรมของความยุติธรรมที่ควรมีให้กับเหยื่อที่ถูกข่มขืน คนในสังคมเมินเฉยต่อคุณค่าในชีวิตมนุษย์ โดยพิจารณาเพียงแค่เปลือกนอกที่มองเห็นเท่านั้น

สำหรับผู้หญิงที่ผ่านการถูกข่มขืนการที่สังคมให้ค่าที่พรหมจรรย์ผู้หญิงเป็นดังการตีตราจำคุกผู้หญิงไว้กับความทุกข์ชั่วชีวิต ตัวละครเดือนเพ็ญและสายใจ จากนวนิยาย **ผู้หญิงกลางแดด** เป็นตัวละครที่สื่อได้ถึงผลกระทบของการตีตราผู้หญิงจากความบริสุทธิ์ในเรื่องเพศ การหลบหนีเป็นสิ่งที่คุณหญิงทั้งสองคนนี้กระทำเหมือนกันภายหลังจากถูกข่มขืน ด้วยมีอาจหนได้กับสายตาของคนในชุมชนที่มองมาให้ความรู้สึกด้อยค่าและอับอาย

ในกรณีของเดือนเพ็ญ ความอับอายส่งผลให้เธอต้องย้ายไปอยู่กับตายายที่ต่างจังหวัด ตามความต้องการของครอบครัว “เรื่องเรียนนะ ถึงอย่างไร ปีนี้ก็ยังไม่ได้อยู่ดี แกต้องพัก ปีหน้าค่อยเรียนใหม่ แล้วแกก็ต้องย้ายโรงเรียนด้วย” (เสาวรี, 2546: 37) การกระทำของครอบครัวเดือนเพ็ญสื่อให้เห็นถึงอำนาจของการตีตราผู้หญิงที่ไม่บริสุทธิ์ของคนในสังคม

เช่นเดียวกับครอบครัวของสายใจที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจการตีตราของสังคมจนต้องหนีความอับอายจากคนในชุมชนไม่ต่างจากครอบครัวเดือนเพ็ญ

จะอย่างไรก็ตามเพื่อให้หลุดพ้นจากเส้นเชือกที่มองไม่เห็นแต่มันได้พันรัดการครอบครัวของเขาไว้ทั้งหมด หรือจะแก้เชือกเหนียวนั้นด้วยการไปแจ้งความลากค่อมันเข้าตราง ประจานมันให้โลกรู้และหยุดการกระทำของมันด้วยเงื้อมมือกฎหมาย แต่นั่นจะเป็นการกระชับปลายเชือกอีก

ด้านให้พันนาการครอบครัวของเขาไว้ให้แน่นขึ้น ด้วยการเพิ่มรอบมัดจากสายตาของคนใน หมู่บ้าน ความสงสารถูกมัดเป็นเงื่อนตาย และความเชื่อในความไม่บริสุทธิ์ถูกมัดเป็นตราสังข์ บ่งบอกหัวใจที่ตายแล้วชั่วชีวิต จะมีงานศพที่นั่น ...ห้ามได้หรือกับสายตาดังนั้น คำพูดเบา ๆ ที่เขาจะไม่ได้ยิน เหมือนกับที่ครอบครัวของเขาเคย กระซิบกระซาบถึงครอบครัวอื่นด้วยลักษณะเดียวกัน

(เสาวรี, 2546: 140-141)

ความเจ็บปวดจากการหวาดกลัวสายตาจับจ้องจากชาวบ้านของนายแสงพ่อของเดือน เพ็ญทำให้เห็นว่าค่านิยมเรื่องความบริสุทธิ์มีอิทธิพลอย่างมากต่อผู้หญิงและครอบครัว การหลบหนีคือหนทางที่จะไม่ทำให้ต้องอับอาย เพราะสายตาที่จับจ้องเหล่านั้นได้ประเมินค่าและตัดสินความไม่บริสุทธิ์ให้แก่ลูกสาวของเขาที่ถูกข่มขืนไปในตัว คำตัดสินจากการจ้องมองจึงเปรียบได้กับการสร้างบาดแผลทางใจเพิ่มเติมให้กับลูกสาวและครอบครัว

ความบริสุทธิ์ในเรื่องเพศของผู้หญิงยังถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นข้อสำคัญในการตัดสินใจเลือก คู่ครอง การ์ตูน หญิงสาววัยรุ่นจากเรื่องสั้น “รอยเงา” ถูกกรอบความเป็นผู้หญิงดีมาตัดสินชีวิตไม่ต่างจากผู้หญิงที่ผ่านการถูกข่มขืน เธอเป็นนักศึกษาที่ประกอบอาชีพไซด์ไลน์ (Sideline) คืออาชีพรับจ้าง เป็นแฟนหรือเพื่อนกินเพื่อนเที่ยว งานของเธอทำให้เธอมีเงินใช้จนสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนได้ แต่ทว่าลักษณะงานของเธอสัมพันธ์กับเรื่องเพศส่งผลให้แฟนของเธอไม่ตัดสินใจแต่งงานกับเธอ

“ผมจะแต่งงาน”

“กับใคร”

“ผู้หญิงที่ดีที่สุดสำหรับผม”

“ไม่ใช่ฉัน”

เสียงหัวเราะของผู้ชายดังเบาๆ

“เธอเป็นผู้หญิงที่ดีที่สุดของผู้ชายหลายคน”

“ไดโนเสาร์”

(เสาวรี, 2544 :76)

คนรักของการ์ตูนใช้กรอบความบริสุทธิ์ในเรื่องเพศมาตัดสินเลือกผู้หญิงที่จะมาเป็นคู่ชีวิต เขารักเธอ ทั้งคู่คบกันมานาน แต่เมื่อถึงเวลาต้องตัดสินใจแต่งงาน เขาเลือกที่จะเลิกกับการ์ตูนด้วยเหตุผลเรื่องพรหมจรรย์ของผู้หญิง “เธอเป็นผู้หญิงที่ดีที่สุดของผู้ชายหลายคน” เป็นคำปราชัยที่แฟน

ของการ์ตูนใช้เป็นเหตุผลในการเลือกคู่ครอง อาจกล่าวได้ว่าการ์ตูนคือผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของความเหมาะสมในกรอบผู้หญิงดีของสังคมเช่นเดียวกัน

การจับจ้องผู้หญิงให้ประพุดตามกรอบของผู้หญิงดีคือความรุนแรงอย่างหนึ่งที่มาในรูปแบบของความคาดหวัง มิได้เป็นการทำร้ายร่างกาย แต่ความคาดหวังคือแรงกดดันที่ทำร้ายทางจิตใจให้ผู้หญิงเกิดความรู้สึกด้อยค่าในตนเอง จากงานที่กล่าวในข้างต้นเห็นได้ว่าผู้หญิงที่เสียความบริสุทธิ์ก่อนแต่งงาน จะต้องหาทางออกให้กับชีวิตทั้งการทำอติวินิบาตกรรม การหลบหนี การเลือกอยู่อย่างโดดเดี่ยว ภาพการกระทำเหล่านี้สามารถบ่งบอกได้ถึงค่านิยมประการหนึ่งของสังคมที่มีต่อผู้หญิงที่มักมองว่าผู้หญิงไม่บริสุทธิ์คือผู้หญิงไม่ดี เหล่านี้คืออำนาจของความคาดหวังกับความเป็นผู้หญิงดีในทัศนะของคนในสังคม ที่กดดันให้ผู้หญิงเกิดความรู้สึกมีราศี ไร้คุณค่าในตนเอง นับเป็นความรุนแรงที่กดทับศักดิ์ศรีของผู้หญิงและตอกย้ำได้ถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศได้อย่างชัดเจน

2.5.2 สังคมกับการคาดหวังต่อแม่

สถานะภาพของแม่เป็นสถานะภาพที่ยั่งยืนและมีอำนาจมากที่สุดในชีวิตผู้หญิง สถานะภาพดังกล่าวได้รับการยกย่องมากที่สุดในสังคมด้วยความเป็นแม่ไม่อาจลบล้างหรือตัดขาดได้ มนุษย์ทุกคนย่อมมีแม่ผู้ให้กำเนิดได้เพียงคนเดียว แม่จึงคือผู้มีพระคุณสูงสุด ความยิ่งใหญ่ของความเป็นแม่จึงถูกพันผูกตามมาด้วยความคาดหวังที่ว่าผู้หญิงในฐานะแม่ทุกคนพึงมี นั่นคือการรับผิดชอบบุตร ด้วยการอบรมสั่งสอน ชัดเกล้าให้เป็นคนมีคุณภาพของสังคม (ปราณี วงษ์เทศ, 2549)

ความคาดหวังต่อผู้หญิงในฐานะแม่มากที่สุดก็คือเรื่องลูก สังคมไทยปลูกฝังให้มีความคาดหวังกับผู้หญิงในเรื่องนี้มาช้านาน ตัวอย่างเช่นในบทละครนอกในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ปรากฏบทบาทของแม่ที่นอกจากจะให้กำเนิดแล้วยังต้องรับผิดชอบชีวิตลูกไปชั่วชีวิต ดังในเรื่องแก้วหน้าม้า กับไชยเชษฐ์ นางเอกของเรื่องคลอดลูกโดยไร้สามีดูแลทั้งคู่ แต่ทุกนางก็ต้องเลี้ยงดูลูกและพาลูกเดินทางไปด้วยทุกที่ที่นางไป แม้จะเป็นหนทางที่ยากลำบากก็ตาม (ปรีชา เสือพิทักษ์, 2554:169-170) บทละครเหล่านี้ได้แอบแฝงการปลูกค่านิยมความเป็นแม่ในตัวผู้หญิง ผู้เป็นแม่ไม่สามารถทอดทิ้งลูกได้มิว่าจะเกิดอะไรขึ้น ผู้หญิงจะต้องยึดหยัดเพื่อลูก เมื่อมองในมุมหนึ่งความคาดหวังดังกล่าวเป็นการตรึงผู้หญิงไว้กับความรับผิดชอบต่อชีวิตหนึ่งที่เกิดมาในครอบครัวมากที่สุด

การประณามจะเกิดขึ้นทันทีหากผู้หญิงทอดทิ้งลูกของตน สังคมไทยรับไม่ได้หากผู้หญิงกระทำเช่นนั้น เห็นได้จากข่าวการพบเด็กถูกทอดทิ้งตามที่ต่างๆ คำถามแรกๆที่มักเกิดขึ้นมักจะเป็น

การตั้งคำถามถึงความรับผิดชอบของแม่เด็ก ดังตัวอย่าง “ใจักษ์ใจมารแท้! พบเด็กแรกเกิดสาย สะดือยังติดหน้าท้องถูกทิ้งพงหญ้าท้องที่ “บ้านคู่ เชียงราย” (ผู้จัดการออนไลน์, 2564) “ตามหาตัวแม่ใจร้าย หอบลูกสาวเพิ่งคลอด ใส่ถุงทิ้งศาลาข้างถนน ย่านบางพลี” (sanook, 2563) เป็นต้น คำเรียกเหล่านี้บ่งบอกถึงการตำหนิผู้หญิงที่ทอดทิ้งลูก เท่ากับว่าผู้หญิงได้บกพร่องต่อหน้าที่ต้องกระทำ นั่นคือความรับผิดชอบต่อลูกของตน

อิทธิพลของความคาดหวังต่อผู้หญิงในฐานะแม่นำพาให้ผู้หญิงใช้ชีวิตลำบากขึ้น ในงานเขียนของเสาวรี ตัวละคร “แม่” จากเรื่องสั้น “เงาตัว” ถูกอิทธิพลของความคาดหวังต่อความเป็นแม่ที่ดีตราให้เกิดความทุกข์ เพราะเธอมีพฤติกรรมที่ชอบไปวัดแล้วพูดคุยกับหลวงพ่อบนกลับบ้านตึก เป็นผลให้ชาวบ้านคิดว่าเธอมีสัมพันธ์กับพระในเชิงชู้สาว แต่แท้จริงแล้วเธอเพียงไปรับทุกข์กับหลวงพ่อบนหลังจากชิมเซร่าที่สามีเพิ่งเสียชีวิต แรงประณามของชาวบ้านส่งผลให้เธอและครอบครัวกลายเป็นจำเลยของสังคมในทันที

แม่บอกว่าเพราะอะไรแม่จึงต้องไปวัดบ่อยๆ แม่โศกเศร้า เธอรู้ แต่แม่ไม่ได้พูดเช่นนั้น แม่บอกว่าไปคุยกับหลวงพ่อบน ไปคุยกับพระ แต่บ้าแก๊ๆ พวกนั้นพูดว่า แม่ไปนอนกับพระ

(เสาวรี, 2542 :50)

แม่กลายเป็นที่นินทาของชาวบ้านอย่างสนุกปาก แต่แม่ไม่สนใจ

“หน้าด่านละสิ” ป้าแยมพูด

“แม่ไม่ได้เป็นอย่างที่พวกเขาพูด” แม่พูดเท่านั้น ทุกครั้งแม่จะพูดเท่านั้น ไม่มีคำโต้เถียง ไม่มีคำอธิบาย เธอไม่เข้าใจแม่ เธอต้องการให้แม่เลิกออกมา ออกมาสูกับปากชาวบ้าน ออกมาบอกว่าแม่ไม่ได้นอนกับพระ หรือว่าแม่นอนกับพระจริงๆ

(เสาวรี, 2542 :52)

คำประณามของชาวบ้านที่มีต่อตัวละครแม่คือการกระทำตามแนวคิดของแม่ที่ดี จากตัวอย่างจะเห็นว่า “แม่” มิได้กระทำผิดอย่างที่ชาวบ้านกล่าวหา หากแต่การกระทำของแม่ในสายตาชาวบ้านผิดต่อความคาดหวังที่พวกเขามีต่อผู้หญิงในฐานะแม่ที่ดี ที่จะต้องอยู่บ้านเลี้ยงลูก มิไปยุ่งกับชายอื่นให้มัวหมอง การที่เธอไปมีพฤติกรรมสัมพันธ์กับชายอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นบุคคลในศาสนา จึงยิ่งทำให้เสียงประณามเพิ่มมากขึ้น เพราะมีเพียงผิดแค่ความคาดหวังแต่ยังผิดจริยธรรมอันเป็นความผิดเรื่องใหญ่ในสังคม

การตัดสินคุณค่าตัวละครแม่ของชาวบ้านเป็นการตัดสินที่มีอคติทางเพศ คำตัดสินของชาวบ้านเกิดขึ้นจากการมองแค่กรอบของผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ดีเท่านั้น มิได้มองถึงพื้นฐานของความเป็น

มนุษย์ที่ย่อมมีอารมณ์ความทุกข์ ตัวละครแม่คือผู้หญิงคนหนึ่งที่มีความทุกข์จากการสูญเสียสามีและต้องการที่พึ่งทางใจจึงได้หาทางออกด้วยวิธีการสนทนากับพระ การตัดสินดังกล่าวจึงเกิดมาจากพื้นฐานอคติทางเพศที่ได้มีความเห็นอกเห็นใจผู้หญิง ด้วยมองผู้หญิงเป็นเพศที่มีสถานะด้อยในสังคม เห็นได้จากคำประณามจะเกิดขึ้นทันทีเมื่อตัวละครหญิงทำตัวผิดแผกไปจากความคาดหวังของการเป็นแม่ที่ดีโดยมิมองถึงเหตุผลของผู้หญิงเป็นสำคัญ

ความรุนแรงของความคาดหวังที่มีต่อแม่ยังมีอำนาจมากพอที่จะเกิดความรุนแรงทางร่างกายกับผู้หญิงได้ ตัวละครมาลี จาก เรื่องสั้น “ประวัติศาสตร์ไม่มีเลขหน้า” คือหญิงโสเภณีที่ถูกเทิดชายหนุ่มอายุ 17 ปี ฆาตกรรมภายในช่องที่ทำงานของเธอ ด้วยความเครียดแค้นในใจ และอับอายที่มีต่อแม่ที่เป็นหญิงขายบริการเช่นเดียวกับเธอ เหตุการณ์ดังกล่าวเผยให้เห็นอำนาจของความคาดหวังต่อหน้าที่แม่ที่ดีที่หากประพฤติดนผิดแผกสามารถสร้างความชิงชังจนนำไปสู่ความรุนแรงได้

ยังมีคนเป็นลูกอีกมากมายที่มีความรู้สึกนอ้าบอากับอาชีพของแม่ตัวเองความรู้สึกชิงชังผู้หญิงในช่องเพิ่มมากขึ้นจนเขารู้สึกว่าผิดปกติดียากทำร้ายผู้หญิงทุกคนที่นี้อายเขาทำลายช่องทุกช่องที่มีอยู่ทั่วโลกแม่ของเขาและแม่ของใครอีกหลายคนจะได้ไม่ต้องทำอาชีพที่น่าบัดสีนี้

...

กระทั้งวันนี้ มาลีเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของแม่ ถ้าเขาจัดการกับมาลีได้ บางทีความรู้สึกทรมาณเหล่านั้น อาจจะดีขึ้นหรือหายไปได้

(เสาวรี, 2560: 79)

ความผิดหวังจากหน้าที่แม่ของแม่เทิดเป็นบ่อเกิดสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดความรุนแรง การพบเจอกับมาลีของเทิดเป็นเหมือนการเจอตัวแทนผู้หญิงในอาชีพเช่นเดียวกับแม่ อาชีพโสเภณีที่ทำให้เทิดรู้สึกอับอาย แม่ของเทิดถูกเทิดตัดสินจากแนวคิดของคนอื่นๆในสังคมเกี่ยวกับอาชีพโสเภณี ที่ด้อยค่าและรังเกียจต่องานที่กระทำ บุญคุณและความดีของแม่ที่ใช้อาชีพนี้เลี้ยงดูเขาจนเติบโตหายไปพร้อมกับแนวคิดดังกล่าว การกระทำของเทิดจึงมีต่างอะไรกับตริ้งแม่ไว้กับความคาดหวังในความเป็นแม่ที่ดีของลูก ที่จะต้องมีทำให้เขาอับอาย

ความคาดหวังที่ต้องการให้เป็นแม่ที่มีต่างพร้อมสวนทางกับความเป็นจริงในชีวิตที่ตัวละครแม่ต้องเผชิญ ในเรื่อง ตัวละครแม่ของเทิดมีความจำเป็นที่ต้องมีอาชีพเสริมคือขายบริการทางเพศ นอกจากขายผลไม้ ด้วยภาระทางเศรษฐกิจที่ต้องเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว ตัวอย่าง แม่ไม่อยู่บ้านมาเกือบสัปดาห์ ก่อนออกจากบ้าน แม่ยัดเงินใส่มือเขาสามร้อยบาท พูดเบาๆว่า “ตั้งใจเรียนหนังสือนะ แม่ไปหาเงินก่อน ลักสี่ห้าวันจะกลับมา” (เสาวรี, 2560 :71) การกระทำของแม่แสดงให้เห็นชัดว่าเธอรักเทิด

และพยายามให้เทิดมีชีวิตที่ดี เธอจึงจำเป็นต้องดิ้นรนทำงานหาเงินจำนวนมากเพื่อความต้องการนั้น การยึดถือกระทำตามความคาดหวังจึงมีอาจทำได้ ด้วยความจำเป็นของภาระในการเลี้ยงลูกให้มีชีวิตที่ดีสำคัญมีแพ้กัน แต่ทว่าความดีของแม่ก็ต้องพ่ายแพ้ให้กับอำนาจของความคาดหวังต่อแม่ที่ดี หากแม่ไม่สามารถสร้างความภูมิใจให้กับลูกได้เธอก็มีอาจจะเป็นแม่ที่ดีในทัศนะของลูกได้

ความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครหญิงที่ประพடுத்தตัวผิดแผกไปจากความคาดหวังของสังคม เป็นสิ่งยืนยันได้ถึงความรุนแรงต่อผู้หญิงที่มาในรูปแบบของความคาดหวัง ตัวละครหญิงหลายตัวล้วนมีอาจมีชีวิตได้เหมือนเดิม กรอบของสังคมได้ตีตราประณามพวกเธอให้กลายเป็นหญิงไม่ดี โดยมองห้ามมูลเหตุของเรื่องที่เกิดขึ้น งานเขียนของเสาวรีทำให้เห็นว่าพวกเธอคือ “เหยื่อ” ของความรุนแรงอย่างหนึ่งจากสังคมที่มาในรูปแบบของความกดดันภายใต้สังคมที่มีมายาคติมองผู้หญิงมีเท่าเทียม

ประเด็นศึกษาในบทที่ 2 ทำให้เห็นว่างานเขียนของเสาวรีให้ความสำคัญกับเรื่องของผู้หญิงกับความรุนแรงเป็นอย่างมาก ตลอดระยะเวลากว่า 30 กว่าปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527-2562 ในเส้นทางนักเขียนเสาวรีสอดแทรกเรื่องความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงอยู่เสมอ โดยเสาวรีใช้ภาพความลำบากของตัวละครหญิงเป็นปากเป็นเสียงปกป้องผู้หญิงในสังคมที่ตกอยู่ภายใต้ระบอบชายเป็นใหญ่ที่ฝักรากลึกอยู่ในสังคมไทยมาช้านาน ในมุมมองของผู้หญิงคนหนึ่งที่เรามองว่าปัญหาผู้หญิงมีเพียงผู้หญิงด้วยกันมีความเข้าใจกัน และในฐานะของนักเขียนที่มีพันธกิจต้องรับผิดชอบสร้างสรรค์งานเขียนที่ประโยชน์ต่อสังคม

บทที่ 3

ความเป็นมนุษย์กับภาวะของความไม่รู้

ความไม่รู้ หรือเรียกอีกอย่างว่าความเขลาเป็นสิ่งที่มนุษย์มีมาช้านาน ตามตำนานการกำเนิดมนุษย์ทางศาสนามีความเชื่อว่าดัมกับอีฟคือมนุษย์ชายหญิงคู่แรกที่พระเจ้าสร้างขึ้น พวกเขาทั้งสองถูกขับออกจากสวนเอเดนบนสวรรค์ เพราะกระทำความผิดในการลักลอบขโมยผลไม้ต้องห้ามในสวนตามคำยุยงของงูตัวหนึ่งที่ทำให้อีฟเชื่อว่าจะทำให้ตนรู้แจ้งมากขึ้นจากการรับประทานผลไม้ต้องห้ามนั้น การกระทำดังกล่าวเป็นผลให้พวกเขาถูกลงโทษให้ต้องได้รับความทุกข์ยากลำบากในชีวิต จากตำนานดังกล่าวอีฟคือตัวแทนของการทำให้เห็นภาวะความไม่รู้ของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี อีฟมีความเขลาที่หลงในความเชื่อมั่นของตนเอง เชื่อว่าสิ่งที่ตนทำคือสิ่งที่ถูกต้อง แต่สุดท้ายความเขลานี้ได้นำหายนะมาให้ตนกับคนรอบข้าง

ภายหลังจากมนุษย์ปลดปล่อยตัวเองออกจากพระเจ้าสัญญาชาตญาณการเอาตัวรอดทำให้มนุษย์มีวิวัฒนาการทางความคิดมากขึ้น ความสามารถในการคิดเป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด ซึ่งการมีความคิดทำให้มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่แตกต่างจากสัตว์อื่น เมื่อมีความคิดมนุษย์ก็จะสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้หลากหลาย ระบบความคิดแบบเหตุผลจึงเกิดขึ้นเพื่อถูกใช้มาอธิบายการเรียนรู้ต่างๆ ของมนุษย์ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์เรียนรู้และแสวงหาความจริงจากเรื่องที่ตั้งคำถามได้ กล่าวคือวิวัฒนาการการมีความคิดแบบเหตุผลทำให้มนุษย์เข้าใจทั้งตนเองและสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวได้ดียิ่งขึ้น

ความซับซ้อนของสังคมที่เพิ่มมากขึ้นทำให้มนุษย์เริ่มมั่นใจในความคิดของตนเองมากเกินไป กาลเวลาที่เปลี่ยนไปบ่มเพาะให้มนุษย์มีตรรกะความคิดมากขึ้น ในยุคมนุษย์นิยมเสรี ราวคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นยุคที่มนุษย์เริ่มเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อำนาจหรืออำนาจของพระเจ้าเป็นเจ้าแถมเช่นในยุคกลางอีกต่อไป เชื่อว่ามนุษย์สามารถคิดใคร่ครวญไตร่ตรองได้ด้วยตนเองในฐานะของเสรีชน (สุเรเดช โชติอุดมพันธ์, 2560: 25) กล่าวคือมนุษย์เชื่อว่าตนเองมีความฉลาดมากพอที่จะรู้แจ้งถึงข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆ ได้ดี ทว่าความมั่นใจดังกล่าวของมนุษย์มีเพียงมิประโยชน์อย่างเดียว แต่ยังมีผลในด้านลบที่ทำให้มนุษย์สามารถหลงไปกับสิ่งที่ตนเองเชื่อถือมากเกินไป จนอาจนำภัยมาสู่ชีวิตได้ด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่นการเกิดสงคราม สาเหตุของการเกิดสงคราม

มักมาจากมนุษย์เกิดความไม่พอใจต่อสิ่งที่ตนเล็งเห็นว่าไม่ดี นี่จึงคือผลเสียของการที่มนุษย์เชื่อถือเหตุผลของตนเองมากเกินไป

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ถึงข้อถกเถียงความเขลาหรือความไม่รู้ของมนุษย์ในเรื่องต่างๆ จนนำมาสู่หายนะในชีวิต ในประเด็น 7 ประเด็น ได้แก่ 1. การผูกขาดขององค์ความรู้สมัยใหม่ 2. มนุษย์ผู้ตกเป็นทาสของเงินตรา 3. มนุษย์ผู้หลงในมายาของรูปลักษณ์ 4. ชาวไทยกับการไม่อ่านหนังสือ 5. ประวัติศาสตร์คือเรื่องเล่าระหว่างความจริงและความลวง 6. อย่างก้าวที่ซ้ารอยของปัจจุบันและอนาคต และ 7. ความไม่รู้กับธรรมชาติของมนุษย์

3.1 การผูกขาดขององค์ความรู้สมัยใหม่

สังคมในยุคสมัยใหม่ (Modern) เกิดขึ้นในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 จากการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความเคลื่อนไหวทางภูมิปัญญาเช่นนี้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและการมองโลกจากเดิมที่มองในแง่ของความเชื่อ จากยุคของศาสนา มาสู่หลักของการมองแบบค้นหาความจริงด้วยเหตุผล ด้วยความเป็นวิทยาศาสตร์นั่นคือกระบวนการประมวลความรู้เชิงประจักษ์ สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างน่าเชื่อถือ (สรณัฐ ไตลิ่งคะ, 2550: 35)

การเปลี่ยนแปลงด้านมุมมองในการมองโลกก่อให้เกิดผลต่อวิถีชีวิตของคนอย่างเด่นชัด การเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในยุคสมัยใหม่ เกิดขึ้นมาภายใต้แนวความคิดที่ว่าการพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะสามารถนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของมนุษย์ได้ ทำให้ในยุคนี้เกิด การผลิตแบบอุตสาหกรรม เป็นการผลิตแบบใหม่ที่ผลิตสินค้าเพื่อขาย จากแต่เดิมที่เป็น การเกษตรเพื่อดำรงชีพ ส่งผลให้เกิดสิ่งแวดลอมใหม่ ส่งผลต่อมาถึงการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในเมืองของคนต่างจังหวัดเป็นจำนวนมาก เพราะการผลิตดังกล่าวต้องการแรงงานจำนวนมาก ในการขับเคลื่อนการผลิต สังคมเมืองจึงขยายตัวขึ้น (สรณัฐ ไตลิ่งคะ, 2550: 18-24) สิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นผลมาจากวิธีคิดที่เปลี่ยนไปของคนในสังคมที่มองถึงการสะสมความมั่งคั่ง ซึ่งการต่อยอดพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่สามารถทำให้เกิดความมั่งคั่งได้ ทว่าก็ส่งผลให้ชีวิตของคนต้องรีบเร่งมากขึ้น อันเป็นวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากยุคก่อนอย่างสิ้นเชิง

สังคมไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสมัยใหม่จากการได้รับอิทธิพลนโยบายพัฒนาประเทศจากชาติตะวันตก เริ่มมาตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 2500 เป็นต้นมา ที่ต้องการปรับปรุงประเทศให้มีความเจริญทัดเทียมกับต่างชาติ มีการปรับปรุงด้านสาธารณูปโภคขนาดใหญ่ เปิดประเทศลงทุนกับต่างชาติ เกิด

การขยายตัวของเมือง และการศึกษาของประชาชนมากยิ่งขึ้น (สรณัฐ ไตลังคะ, 2554: 7-5) การปรับปรุงดังกล่าวคือจุดเริ่มของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคม

ความเจริญทางสังคมที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่เปลี่ยนวิถีชีวิตแต่ยังส่งผลต่อทัศนคติและความคิดของคนในสังคม ดังที่ วรรณต์ สวัสดิชัย (2550:1-2) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากความเจริญนี้ที่มีส่วนทำให้พฤติกรรมคนไทยเปลี่ยนไป จากแต่ก่อนที่เป็นผู้อ่อนโยน มีเมตตา มีความกรุณาต่อกัน ความเจริญทำให้คนเริ่มเห็นแก่ตัว เบียดเบียน และชิงดีชิงเด่นซึ่งกันและกันมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ตามมาไม่จบสิ้น อีกทั้งยังส่งผลให้คนไทยมีค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมกับบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น คือ เน้นชื่นชอบของฉาบฉวย หรือเปลี่ยนแปลงรสนิยมไปจากเดิมเร็วขึ้น

3.1.1 ดร. มานิตย์กับความมั่งงาย

ตัวละคร ดร. มานิตย์ จากเรื่องสั้น “จิตใต้สำนึก” เป็นตัวละครที่เผยให้เห็นการปะทะกันระหว่างหลักของเหตุผลแบบวิทยาศาสตร์กับเรื่องของความเชื่อที่เป็นรากฐานของสังคมไทยมาช้านาน ผ่านการกระทำของเขา โดยตัวละคร ดร.มานิตย์ อายุ 58 ปี มีอาชีพทำงานเป็นอาจารย์คณะแพทยที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง งานประจำของเขาคือสอนนักศึกษาผ่ากบ แล้วในวันหนึ่งเขาก็ได้ฝันเห็นวิญญูณหญิงชุดไทยมาทักให้เขารื้อสวนรูปปั้นกบหน้าบ้าน หากเขาทำได้เธอจะช่วยให้เขาได้ตำแหน่งคณบดีคนใหม่ของคณะแพทยศาสตร์

...เขาอ่อนแอหรือมั่งงายเช่นนั้นหรือ เปล่าเลย ด็อกเตอร์มานิตย์ตอบตัวเองอย่างมั่นใจ เพราะวันนี้เขาทำลายกำแพงความอ่อนแอในตัวเขาได้ต่างหาก เขาจึงกล้าทำในสิ่งเหล่านี้ และนี่น่าจะเป็นเหตุผลที่ดูสมเหตุสมผลทีเดียว ยัง...ยังมีอีกประการหนึ่ง เขาต้องการพิสูจน์ว่าความฝันนั้นเป็นความจริงหรือไม่ ไหล่ของด็อกเตอร์มานิตย์ที่ค้อมลู่ค้อยๆ ยึดตรงขึ้นอย่างช้าๆ ขณะเดียวกับที่กบหินอ่อนที่สวนหย่อมกำลังถูกคนงานหลายลงมาเป็นเศษหินชิ้นเล็กชิ้นน้อย ความรู้สึกมีอำนาจเหนือกว่าผุดขึ้นมาอีกครั้ง เขายิ้มที่มุมปาก ขณะที่ดวงใจไหวระเพื่อเหมือนคลื่นในทะเล

(เสาวรี, 2543 :102-103)

การรื้อรูปปั้นกบตามคำทำนายจากวิญญูณหญิงชุดไทยของ ดร.มานิตย์ สื่อให้เห็นถึงอิทธิพลของความเชื่อที่มีอำนาจสั่งคลอนระบบเหตุผลแบบวิทยาศาสตร์ แม้ดร.มานิตย์จะถูกหล่อหลอมในระบบวิทยาศาสตร์มาอย่างยาวนาน ทั้งการเรียนและการทำงาน แต่การยอมมีอำนาจทำให้เขาเลือกทำตามความเชื่อที่ไม่สามารถอธิบายได้ ถึงแม้ว่าในบางท่าทีของเขาจะดูเหมือนต้องการหลักเหตุผล ทว่าความต้องการในจิตใจทำให้เขาเมินเฉยต่อเหตุผล “เขาต้องการพิสูจน์ว่าความฝันนั้นเป็นความจริง

หรือไม่ ไหล่ของด็อกเตอร์มานิตย์ที่ค่อมลู่ค่อยๆ ยึดตรงขึ้นอย่างช้าๆ ขณะเดียวกับที่กบหินอ่อนที่สวนหย่อมกำลังถูกคนงานหลายลงมาเป็นเศษหินชิ้นเล็กชิ้นน้อย ความรู้สึกมีอำนาจเหนือกว่าผู้ดิ่งขึ้นมาอีกครั้ง” จากการกระทำนี้สื่อให้เห็นได้ว่าเรามีได้ต้องการคำอธิบายจากหลักเหตุผลอย่างแท้จริง การรื้อรูปปั้นกบจึงเกิดขึ้นภายใต้ความเชื่อของเขาว่าตนจะได้เป็นคนปกติคนใหม่ กล่าวได้ว่าสิ่งที่ทำให้ความเชื่ออยู่เหนือเหตุผลได้คืออำนาจความต้องการภายในจิตใจ

สิ่งที่ทำให้อำนาจของความเชื่ออยู่เหนือเหตุผลคือความสามารถในการเยียวยาจิตใจจากปมในวัยเด็กให้มีความหวัง ในขณะที่หลักเหตุผลแบบวิทยาศาสตร์มีอาจทำได้ ความต้องการของตัวละคร ดร.มานิตย์ คือการได้เป็นคนปกติคนใหม่ เพื่อที่เขาจะได้ลบปมในใจที่ตลอดชีวิตที่ไม่เคยชนะ เขาแพ้มาตลอดชีวิต ดังตัวอย่าง ...วัยเด็กเขาไม่เคยเอาชนะคู่ต่อสู้ได้เลยสักครั้งไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแข่งขัน การชกมวยหรือว่าการเลือกหัวหน้าชั้น นั้นมันทำให้เขาเกลียดชังการต่อสู้แข่งขันทุกชนิด เพราะไม่ยอมประสบบอยู่ในสภาพผู้แพ้ตลอดไป... (เสาวรี, 2543: 98) ปมในใจดังกล่าวเป็นแรงกระตุ้นให้ความต้องการอำนาจเพิ่มมากขึ้น นั่นหมายความว่าความแม่นยำในชัยชนะที่เขาต้องเป็นฝ่ายที่ควบคุมได้ หลักเหตุผลวิทยาศาสตร์ก็อาจจะช่วยให้เขาล่วงรู้ชะตากรรมที่ต้องได้ชัยชนะ ในขณะที่ในด้านความเชื่อสามารถทำให้เขามีความหวังว่าตนจะสมปรารถนาได้ สิ่งนี้ทำให้เห็นว่าหลักความรู้แบบวิทยาศาสตร์ที่เป็นเรื่องที่ต้องอธิบายได้มีอาจที่จะให้คำตอบในสิ่งที่ต้องการได้เสมอไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการจากความรู้สึกภายในจิตใจ

การปะทะกันระหว่างเรื่องของหลักเหตุผลกับความเชื่อทำให้เห็นว่าสังคมมีอาจดำรงอยู่ได้ด้วยแค่หลักวิทยาศาสตร์เหตุผลเท่านั้น สังคมไทยในยุคแห่งความเจริญความรู้แบบวิทยาศาสตร์ถูกให้ค่ามากที่สุด ทว่าความรู้แบบวิทยาศาสตร์มีอาจที่จะตอบสนองความต้องการทุกอย่างของคนได้ ดังเช่นความต้องการทางด้านจิตใจ อย่างในกรณีของ ดร.มานิตย์ในข้างต้น ความเชื่อสามารถเยียวยาจิตใจให้มีความหวังได้ แม้แต่คนในสายวิทยาศาสตร์ก็ยังมีเลือกเชื่อหลักเหตุผล ที่เป็นเช่นนั้นอาจเพราะเรื่องของความเชื่อเหล่านี้เป็นสิ่งที่เป็นรากฐานของสังคมไทยมาช้านาน เราจึงมีอาจปฏิเสธเรื่องเหล่านี้ไปได้

3.1.2 ความรู้ด้านจิตเวชกับการจัดจำแนก “คนปกติ - คนเสียสติ”

จิตเวชศาสตร์เป็นองค์ความรู้ทางการแพทย์ที่เกิดขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายที่จะรักษาบุคคลที่มีอาการเกี่ยวข้องกับอาการบกพร่องทางจิตใจ ซึ่งเกิดจากความบกพร่องจากการทำงานของระบบประสาทของสมองมนุษย์ มักจะมีอาการ อาทิ อาการหูแว่ว หวาดระแวง พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป หรือมีอาการวิตกกังวล ซึมเศร้าท้อแท้ จนรบกวนต่อการใช้ชีวิต ผู้ป่วยในโรคนี้นี้จำเป็นต้องได้รับการ

รักษาจากแพทย์เฉพาะทางจิตเวชอย่างรวดเร็วเพื่อมิให้อาการรุนแรงมากขึ้น (คณะแพทยศาสตร์
โรงพยาบาลรามธิบดี, 2565)

บุคคลที่มีอาการทางจิตเวชมักจะถูกตีตรารังเกียจจากคนในสังคม คนในสังคมหวาดกลัว
ผู้ป่วยทางจิตเวช ด้วยกลัวว่าผู้ป่วยจำพวกนี้มักจะเป็นบุคคลที่ชอบใช้ความรุนแรงโดยไม่คำนึงถึง
เหตุผล ชอบทำร้ายร่างกายคนทั่วไปได้โดยง่าย ทำให้ผู้ป่วยมีอายอยู่ร่วมกับคนทั่วไปในสังคมได้ บุคคล
ในครอบครัวน้อยคนที่จะรับดูแล ส่งผลให้ผู้ป่วยส่วนมากถูกส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลเป็นส่วนใหญ่
(ศิริยุพา นันสุนานนท์, 2563: 120) การเข้ามารักษาตัวในโรงพยาบาลคือการแบ่งแยกผู้ป่วยอย่าง
ชัดเจน ซึ่งยิ่งตอกย้ำภาพผู้ที่มีอาการทางจิตเวชต่อคนในสังคมว่าบุคคลที่เข้ามารักษาตัวในโรงพยาบาล
จิตเวชคือคนสติไม่ดี เป็นคนไม่ดีที่ต้องเข้ามารักษาตัว

ตัวละครแสงดาว จากเรื่องสั้น “คืนวันพุธ” เป็นตัวละครที่ถูกองค์ความรู้ทางจิตเวชเข้ามา
มีผลบงการชีวิต โดยเธอได้มีอาการผิดปกติไปจากเดิม คลั่งไคล้ชายหนุ่มคนหนึ่งในหมู่บ้านที่เคยตาม
จับเธอ แต่เธอมีสนใจ และเธอยังได้หนีออกจากบ้านไปอยู่กับชายผู้นั้น เมื่อพ่อแม่ไปตามก็พบว่าลูก
สาวมีอาการเหม่อลอย สภาพร่างกายซูบผอมและหลงใหลผู้ชายคนนั้นอย่างหนัก หลังพาแสงดาวกลับ
บ้านเธอมีอาการต่อต้าน คร่ำครวญ และกรี๊ดร้องโหยหวนในเวลากลางคืน ทำให้มีเจ้าหน้าที่จาก
โรงพยาบาลติดต่อมาทางครอบครัวเพื่อพาเธอไปรักษา ด้วยมองว่านี่คืออาการของผู้ป่วยจิตเวช ทว่า
พ่อแม่ของเธอมียินยอมเพราะเชื่อว่าลูกสาวมิได้ป่วยด้วยโรคทางจิตเวชอย่างที่กลุ่มคนจากโรงพยาบาล
กล่าวอ้าง

“หนูไม่กลับ หนูจะอยู่ที่นี้ หนูรักพี่เอ็ง”

เมื่อกลับถึงบ้าน นายจันซังแสงดาวไว้ในห้อง หล่อนร้องไห้ คร่ำครวญ และกรี๊ดร้อง
โหยหวนในตอนกลางคืน แสงดาวคนสวยเปลี่ยนไปเป็นคนละคน จากใบหน้าที่เคยสวยงามผ่องใส
กลายเป็นซูบซีด แก้มตอบ มีรอยยุ้งกัดตามใบหน้าและร่างกาย ความสวยอันตรธานไปอย่างสิ้นเชิง
...ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจที่เห็นแสงดาวคลุ้มคลั่ง แก้มฝ้าแก้มอ่อน และบอกว่า จะออกไปหาไอ้เอ็งอยู่
ตลอดเวลา

(เสาวรี, 2560: 132-133)

ข้าพเจ้ามองผ่านรอยแตกข้างฝาห้องที่ซังแสงดาว เห็นหล่อนนั่งหลังพิงเสา ร่างเปลือย
ผอมซูบ ร้องไห้ คร่ำครวญหาแต่ไอ้เอ็ง พูดว่า รักไอ้เอ็งมากมาย ภายใต้ดวงตาที่เลื่อนลอยไร้
จุดหมาย

(เสาวรี, 2560: 134)

อาการที่เกิดขึ้นกับแสงดาวในทางวิทยาศาสตร์คืออาการของผู้ป่วยที่มีอาการทางจิตเวช สายตาที่ตัวละครพยาบาลมองแสงดาวในช่วงต้นคือสายตาของบุคคลากรในสายวิทยาศาสตร์ที่มองเห็น หลักเหตุผลของปฏิกิริยาของผู้ป่วยที่แสดงออกมา ทั้งอาการกรีดร้องโหยหวน ร้องไห้ อาการเหม่อลอย คลุ้มคลั่งแก้ผ้า อาการเหล่านี้ในมุมมองของพยาบาลคือบุคคลที่ป่วยด้วยโรคจิตเวช ที่สารในสมอง ผิดปกติก่อให้เกิดอาการทางกายที่หลากหลายควบคุมตนเองไม่ได้ แสงดาวจึงคือบุคคลที่จะต้องได้รับการรักษาจากจิตแพทย์ ซึ่งการที่กลุ่มพยาบาลพยายามมาโน้มน้าวใจพ่อแม่ของแสงดาวให้ปล่อยลูกสาวไปกับพวกตนก็เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าพวกเขามองแสงดาวคือผู้ป่วยที่มีอาการทางจิตที่ต้องบำบัดในโรงพยาบาลจิตเวช

ในขณะที่อีกด้านหนึ่งในมุมมองของพ่อแม่แสงดาวมียอมปล่อยให้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เข้ามาควบคุมครอบครัวของตน ในกรณีของแสงดาวครอบครัวเธอมองว่าองค์ความรู้ทางการแพทย์สมัยใหม่มีได้เป็นสิ่งที่สามารถช่วยพวกเขาได้ แสดงให้เห็นผ่านการที่พวกเขาไม่ยอมปล่อยให้แสงดาวไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล ... “แล้วทำไมถึงเป็นไปได้ถึงเพียงนี้” ข้าพเจ้าสงสัย “บอกไปคุณก็ไม่เชื่อหรอก” นายจันพูด “เล่าก่อนดีกว่าไหม” ข้าพเจ้าพูด มองหน้านายจัน “พวกหมอ พยาบาล ไม่มีใครเชื่อเรื่องแบบนี้ พวกคุณก็จะมองว่า ลูกสาวผมมันเป็นบ้าใช่ไหม ต้องพาไปโรงพยาบาลบ้าเท่านั้น” นายจันพูดด้วยความขมขื่น (เสาวรี, 2560 :133) ด้วยพ่อแม่ของแสงดาวเล็งเห็นว่าอาการของแสงดาวคืออาการที่เกิดขึ้นผิดปกติ หนทางที่พวกเขาเชื่อคือหนทางพุทธคุณที่จะเป็นทางออก ได้ดีกว่าการแพทย์สมัยใหม่

หลวงพ่อก็เริ่มทำพิธี แสงดาวนอนหลับอยู่บนตักของผู้เป็นมารดา ข้าพเจ้าหลับตาและเริ่มสวดมนต์นะโมตัสสะ รู้สึกรอบกายเจ็บมาก จนเริ่มขนลุก ได้ยินเสียงสวดมนต์เบาๆจากหลวงพ่อบ้าง ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดมาก เหมือนมีใครมาเดินวนอยู่รอบกาย จึงค่อยๆลืมตาขึ้น ในความสลัวราง ข้าพเจ้ามองเห็นหลวงพ่อกำลังนั่งหลับตา ยกมือพนม บทที่ท่านสวดคือ พาหุ มหากาฐณีโก

...

“เอาน้ำมนต์ให้แม่เขารอกให้ลูกสาวดื่ม” หลวงพ่อพูดกับลุงเต็ม

...

“หมดทุกข์หมดโศกแล้วนะ ต่อไปตั้งใจทำความดี รักษาศีลห้าให้ได้” แสงดาวลุกนั่งพับเพียบต่างจากที่นอนอติโรยเหมือนเมื่อตอนมา หล่อนก้มลงกราบพระ 3 ครั้ง นายจันน้ำตาซึม ก้มลงกราบหลวงพ่อบ้าง

(เสาวรี, 2560 : 141-142)

ผลการรักษาแสงดาวให้หายเป็นปกติเป็นตัวบ่งชี้ถึงความแตกต่างระหว่างความรู้แบบวิทยาศาสตร์การแพทย์กับการรักษาแบบพุทธคุณความเชื่อ การรักษาด้วยความรู้แบบวิทยาศาสตร์เป็นการรักษาเพียงแค่ร่างกายภายนอกเท่านั้น แต่การรักษาแบบพุทธคุณมองถึงการรักษาทั้งทางร่างกายและจิตใจ พิธีกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงต้นเกิดขึ้นมาจากความศรัทธาของครอบครัวผู้ประสบเคราะห์อย่างแสงดาว ผสมรวมกับอำนาจของน้ำมนต์จากพิธีกรรมส่งผลให้ความเจ็บป่วยที่แพทย์สมัยใหม่ไม่อาจรักษาได้หายไป พลังความเชื่อความศรัทธามีผลต่อคนผู้นั้น พลังอำนาจจากการรักษาด้วยความเชื่อเหล่านี้ที่สามารถรักษาได้ทั้งกายใจนี้จึงคือสิ่งที่ความรู้แบบวิทยาศาสตร์หลักเหตุผลมิอาจทำได้ แสงดาวหายจากโรคด้วยวิธีทางพุทธคุณมิใช่การบำบัดจากโรงพยาบาล

แม้องค์ความรู้แบบพุทธคุณความเชื่อจะสามารถรักษาคนป่วยอย่างแสงดาวให้หายได้แต่เป็นสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยหลักเหตุผลในทางการแพทย์ศาสตร์นี้จึงมีถูกให้ค่าสำคัญ ดังตัวอย่างจากทัศนะของแพทย์สมัยใหม่ที่ว่า *วันนั้น จำได้ว่า พวกเราถูกต่อว่ามาก พวกเขาพูดว่า มงาย ไม่มี ความเป็นวิทยาศาสตร์ รู้ไปถึงไหนอายุไปถึงนั้น นี่มันคนใช้จิตเวชชัดๆ แทนที่จะรักษาให้ถูกต้อง กลับทำในสิ่งที่ไม่สมควร (เสาวรี, 2560 :144) การรักษาด้วยความเชื่อถูกด้อยค่าอย่างมาก เพราะการที่ไม่สามารถอธิบายได้จึงถูกมองว่าเป็นการหลอกลวง สะท้อนให้เห็นถึงความรู้แบบวิทยาศาสตร์มีอำนาจกดทับศาสตร์แห่งความเชื่ออย่างชัดเจน*

สิ่งที่เกิดขึ้นจากงานของเสาวรีสื่อได้ว่าเสาวรีกำลังให้ค่าความรู้จากศาสตร์ความเชื่อทัดเทียมกับศาสตร์ความรู้แบบวิทยาศาสตร์เหตุผล ความรู้แบบวิทยาศาสตร์มิอาจที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันได้เสมอไป การเชื่อเพียงหลักเหตุผลที่ต้องอธิบายได้ทำให้มนุษย์เกิดความเขลา ด้วยมั่นใจในสิ่งที่เชื่อมากเกินไป ทั้งๆ ที่หลักเหตุผลก็มิได้สามารถทำให้เราพ้นทุกข์หรือแก้ปัญหาได้เสมอไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านจิตใจที่หลักเหตุผลมิให้ความสำคัญ ความรู้ในด้านนี้เพียงแค่มิอำนาจควบคุมร่างกายมนุษย์เท่านั้น

3.1.3 แพทย์ทางเลือก : การประนีประนอมกับแพทย์สมัยใหม่

นับตั้งแต่สังคมไทยรับเอาการรักษาแบบชาติตะวันตกเข้ามา การรักษาด้วยแพทย์แผนทางเลือกหรือแพทย์แผนไทยโบราณก็ถูกลดความสำคัญลงจนการแพทย์แผนปัจจุบันกลายเป็นการรักษากระแสหลักในสังคม ก่อนหน้าที่สังคมไทยจะรับเอาอิทธิพลจากชาติตะวันตกเข้ามา การรักษาโรคภัยมักจะมาจากหมอพื้นบ้านเป็นหลัก แต่เมื่อช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 สังคมไทยเริ่มรับอิทธิพลการรักษาจากชาติตะวันตก โดยบุคคลที่นำเข้ามาเผยแพร่คือ “หมอบรัดเลย์” หลังจากนั้นได้มีการ

จัดตั้งโรงพยาบาล และเปิดโรงเรียนสอนวิชาแพทย์แผนตะวันตกเรื่อยมา การรักษาเช่นนี้เน้นความสำคัญกับร่างกายเป็นหลัก การรักษาจึงเน้นไปที่การรักษาด้วยทางยา การผ่าตัด รังสีวิทยา ยาเคมีบำบัด เป็นหลัก การให้ความสำคัญกับร่างกายจึงเป็นที่มาของการเกิดแพทย์เฉพาะทางมากมาย อาทิ แพทย์หู ตา คอ จมูก , อายุรกรรม, ศัลยกรรม เป็นต้น และการแพทย์แบบแยกเฉพาะทางเหล่านี้เป็นการรักษาหลักประจำโรงพยาบาลต่างๆทั่วประเทศ (อรทัย รวยอาจีน และกาญจนา แก้วเทพ, 2523 : 1-2) กระแสของการแพทย์สมัยใหม่ข้างต้นส่งผลให้การรักษาแบบเก่าด้วยหมอฟันบ้านถูกลดความสำคัญด้วยรูปแบบของการรักษาที่ใช้พิธีกรรมผสมกับการรักษาด้วยยาสมุนไพรที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งไม่มีโรงเรียนหรือหลักสูตรที่แน่นอน ฝีมือการรักษามักมาจากประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้ทำการรักษาเป็นหลัก(กระทรวงสาธารณสุข, 2559 : 2-4) ส่งผลให้เมื่อใช้หลักของวิทยาศาสตร์เหตุผลพิจารณาจึงถูกมองว่าเป็นเรื่องงมงาย มอมเมา ด้วยมองว่าไม่เป็นแบบแผน เทียบเท่ากับการรักษาแบบความรู้วิทยาศาสตร์

ในเรื่องสั้น “หมอวิเศษ” นายกรวด เป็นตัวละครที่น่าเสนอเรื่องราวขององค์ความรู้ดั้งเดิมอย่างแพทย์ทางเลือกที่มีคุณค่าไม่ต่างจากการแพทย์สมัยใหม่ จุดเริ่มต้นมาจากการที่น้องสาวของเขาถูกรถชนจนกระดูกขาหักแพทย์ไม่สามารถช่วยเหลือขาของน้องได้ ครอบครัวจึงพาไปรักษากับปู้น้อย ซึ่งเป็นหมอฟันบ้านที่รู้จัก หลังจากนั้นخان้องหาย ครอบครัวเลยสนับสนุนให้นายกรวดฝากตัวเป็นศิษย์กับปู้น้อย สุดท้ายเขาจึงตัดสินใจลาออกจากราชการและกลายเป็นหมอฟันบ้านคนต่อไปแทนปู้น้อย

เรื่องเล่าของครอบครัวนายกรวดเผยให้เห็นการรักษาแบบแพทย์สมัยใหม่ที่มีอาจตอบสนองความต้องการของคนได้เสมอไป ก่อนหน้าที่ครอบครัวนายกรวดจะหันไปพึ่งหมอฟันบ้านแพทย์สมัยใหม่คือทางเลือกแรกที่พวกเขานึกถึง ทว่าแพทย์สมัยใหม่ไม่สามารถสานความหวังให้พวกเขาได้ การรักษาในทางนี้น้องสาวนายกรวดจำที่จะต้องตัดขาเพื่อการมีชีวิตรอดเท่านั้น ซึ่งในภายหลังกการรักษากับหมอฟันบ้านพวกเขาพาน้องสาวนายกรวดไปตรวจอีกครั้งผลยืนยันว่าน้องสาวของเขาร่างกายดีขึ้นอย่างประหลาด ยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงว่าแพทย์สมัยใหม่อาจมิใช่ทางเลือกที่จำเป็นทางเดียวอีกต่อไป

แม่พาน้องสาวไปโรงพยาบาลเพื่อเอ็กซเรย์ คุณหมอคนเก่าจำได้ เขาสายหน้าเล็กน้อยเหมือนไม่พอใจ

“ถ้าจะไปรักษาแบบนั้นแล้ว จะมาโรงพยาบาลอีกทำไม”

คุณหมอบอก ผมแทบอ้วนจนขอให้คุณหมอช่วยเอ็กซเรย์ดูอีกครึ่ง ในที่สุดเขาก็ยอมเขียนใบสั่งเอ็กซเรย์ให้แบบไม่ค่อยพอใจเท่าไร เมื่อผลเอ็กซเรย์ออกมานั้นแหละ คุณหมอมคนเดิมก็เดินเข้ามาหา และพูดว่า

“น่าแปลก กระดูกติดเป็นปกติ เนื้อตายก็สร้างเซลล์ขึ้นมาใหม่ ลองเดินดูบ้างหรือยัง”

“ยังไม่ได้ลองเดินเลยครับ”

คุณหมอบอกให้น้องสาวลุกขึ้น และลองก้าวทีละก้าว น้องสาวค่อยๆ หย่อนเท้าลงพื้น และพยายามจะก้าว แต่ก็เหมือนขาไม่มีแรง

“อาจเป็นเพราะไม่ได้เดินมาเดือนเต็มๆลองก้าวใหม่อีกทีซิ” คุณหมอบอก คราวนี้น้องสาวสามารถทำได้ แม้จะยังไม่เหมือนปกติแต่น้องสาวเดินได้แล้ว

(เสาวรี, 2551 : 117)

พฤติกรรมของแพทย์สมัยใหม่ที่มีต่อครอบครัวนายกรวดคือการตำหนิและด้อยค่าการรักษาด้วยแพทย์แผนไทย การรักษาดังกล่าวถูกตีตราว่าเป็นเรื่องไม่เหมาะสม “เขาส่ายหน้าเล็กน้อยเหมือนไม่พอใจถ้าจะไปรักษาแบบนั้นแล้ว จะมาโรงพยาบาลอีกทำไม” การกระทำและคำพูดสุภาพที่แสดงออกมาแฝงไปด้วยอคติอย่างเด่นชัด ศาสตร์แพทย์แผนไทยมีสถานะเท่ากับเรื่องงมงายที่จะหลอกหลวงชาวบ้านให้มีอาการแย่ลง ทว่าผลการรักษาที่ปรากฏทำให้แพทย์สมัยใหม่ต้องยอมจำนนและร่วมรักษาคนไข้ไปพร้อมๆกัน สภาวะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นการประนีประนอมของการแพทย์ทั้งสองฝั่งที่บางครั้งการแพทย์สมัยใหม่ทางเดียวอาจมิได้ช่วยแก้ปัญหาความเจ็บป่วยของคนได้เสมอไป

การได้สัมผัสอย่างลึกซึ้งในการแพทย์แผนไทยจากปุณ้อยของนายกรวดช่วยส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของศาสตร์พื้นบ้านชัดเจนยิ่งขึ้น ครั้งแรกในกรณีที่นายกรวดได้เข้าไปเห็นถึงวิธีการรักษาของน้องสาวซึ่งการรักษาจากปุณ้อยช่วยให้ขาน้องสาวหาย การเห็นครั้งนี้จึงเป็นการยอมรับอย่างประจักษ์ตา และในครั้งที่สองกับการที่เขาได้เข้าไปคลุกคลีเรียนรู้สมุนไพรและการรักษาคนป่วยกับปุณ้อย การสัมผัสอย่างลึกซึ้งเช่นนี้มีผลให้บุคคลที่ไม่เคยยอมรับศาสตร์นี้อย่างนายกรวดเกิดการยอมรับศรัทธาอย่างบริสุทธิ์ใจ ตัวละครตัวนี้จึงเปรียบได้กับการเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ที่ถูกหลอกหลอมจากองค์ความรู้สมัยใหม่ การประจักษ์ด้วยสายตากับการเรียนรู้จึงเป็นวิธีการที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับคนที่ถูกหล่อหลอมมาในหลักเหตุผลได้ดีที่สุด

น้องสาวได้รับการตรวจเป็นคนสุดท้าย ปุณ้อยพูดว่า “ไม่ต้องตัดขาหรอก เอายาสมุนไพรกิน แล้วก็สวดมนต์บทธาให้ไป”

ปุณ้อยแตะที่ขาของน้องสาวเบาๆ ทำปากขมุบขมิบ ผมมองเห็นใบหน้าของน้องสาวแดงเหมือนลูกตำลึงสุก ก่อนจะเปลี่ยนเป็นสีชมพู และกลับสู่ปกติในที่สุด

“รู้สึกอย่างไรบ้าง” ผมกระซิบถามน้องสาว

“เย็นวืดไปทั้งขา แล้วก็ร้อนเหมือนกับว่าขาจะแตกเป็นเสี่ยงๆ จากนั้นความปวดหายไปเกือบหมดเลย”

“อุปทานหมู่หรือเปล่า” ผมขัด เพราะไม่เคยเชื่อเรื่องแบบนี้เลย มันไร้เหตุผลสิ้นดี

“รู้สึกอย่างนั้นจริงๆ” น้องสาวยืนยัน

กลับจากที่นั่น แม่ให้น้องสาวกินยาสมุนไพรและปฏิบัติตัวตามที่หมอวิเศษหรือปู้น้อยสั่งมา เพียงเดือนเดียวปาฏิหาริย์ก็เกิดขึ้น ขาของน้องสาวหายเกือบสนิท รอยดำที่เกิดจากเนื้อตายหายไป มองภายนอกดูไม่ออกว่ากระดูกหักและขาเน่าจนหมอแผนปัจจุบันบอกให้ตัดขาทิ้ง

(เสาวรี, 2551 : 176)

คนไข้มาหาปู้น้อยทุกวัน และเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อแพทย์แผนปัจจุบันไม่สามารถให้คำตอบกับโรคหลายโรคได้ ทางเลือกใหม่คือแพทย์แผนโบราณทั้งไทย จีน ไสยศาสตร์ ห่อหุ้มด้วยศรัทธาที่เปี่ยมล้น

ผมมอง “หมอวิเศษ” ของชาวบ้านด้วยความรู้สึกนับถือ ปู้น้อยสอนผมเรื่องสมุนไพรการปรุงยาตำหรับต่างๆ...

(เสาวรี, 2551: 181)

จากข้อความที่นำเสนอในข้างต้น ศาสตร์แพทย์แผนไทยโบราณมีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหาคความเจ็บป่วยของคนมิแพ้การรักษาแบบแพทย์แผนปัจจุบัน นอกจากความศรัทธาที่จะช่วยสร้างปาฏิหาริย์ คุณสมบัติของพืชสมุนไพรยังมีส่วนช่วยสำคัญในการรักษา จะเห็นได้ว่าการรักษา มิเพียงใช้แค่บทสวดเท่านั้นแต่ยังใช้สมุนไพรเข้ามาช่วยเหลืออาการเจ็บป่วย อาการป่วยของน้องนายกรวดหายได้ด้วยการรักษาโดยแพทย์แผนโบราณ ในขณะที่อาการของเธอแพทย์สมัยใหม่มีอาจทำได้ ดังประโยคที่ว่า “ขาของน้องสาวหายเกือบสนิท รอยดำที่เกิดจากเนื้อตายหายไป มองภายนอกดูไม่ออกว่ากระดูกหักและขาเน่าจนหมอแผนปัจจุบันบอกให้ตัดขาทิ้ง” การหายของน้องสาวนายกรวดจึงเป็นเครื่องยืนยันได้ถึงประสิทธิภาพของสมุนไพร ประสิทธิภาพรวมไปถึงการรักษาที่ชาวบ้านเข้าถึงได้ง่ายจึงเป็นตัวแทนที่เสริมคุณค่าของแพทย์แผนโบราณที่อยู่ในสังคมไทยมาช้านาน

การให้คุณค่ากับแพทย์แผนไทยจากบุคคลในสายวิทยาศาสตร์เช่นเสาวรีสื่อให้เห็นถึงการยอมรับในประสิทธิภาพของศาสตร์แพทย์แผนไทย งานเขียนของเสาวรีในประเด็นนี้ปรากฏในช่วงปี พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่การรักษาจากแพทย์แผนไทยโบราณได้รับการยอมรับอย่างมากในสังคม เห็นได้จากในปี พ.ศ. 2550 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลได้รับการบรรจุหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ลงในหลักสูตรระดับปริญญาตรี จากเดิมที่เป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (การแพทย์แผนไทยประยุกต์ศิริราช, 2560) แต่เดิมก่อนหน้านั้นการรักษาด้วยแพทย์แผนไทยโบราณเป็นการรักษาที่ถูกด้อยค่าและมองข้ามไปในสังคมดังที่กล่าวไว้ในช่วงต้น ซึ่งเสาวรีนับเป็นบุคคลากร

ทางการแพทย์คนหนึ่งที่เราเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของศาสตร์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพมิแพ้ ศาสตร์การรักษาแบบสมัยใหม่ ด้วยเป็นศาสตร์ที่เป็นรากฐานในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน หากแต่ถูก กดทับจากการเข้ามาขององค์ความรู้ใหม่ เห็นได้จากการนำเสนองานในข้างต้น

แม้ว่าเสาวรีจะเป็นบุคคลในสายวิทยาศาสตร์แต่เสาวรีพยายามให้ค่ากับชุดความรู้ดั้งเดิม ของสังคม จากการนำเสนอของเสาวรีสื่อได้ว่าเธอไม่ได้มองเรื่องเกี่ยวกับชุดความรู้ดั้งเดิมเป็นเรื่อง มงาย เชื่อถือมิได้ หรือล้าหลังแต่อย่างใด แต่เสาวรีให้ค่าเรื่องดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือ ชีวิตคนในสังคมให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ ด้วยชุดความรู้ใหม่ที่เป็นชุดความรู้กระแสหลักในสังคม ก็มีอาจให้คำตอบหรือช่วยแก้ไขปัญหาทุกอย่างของคนในสังคมได้เสมอไป

3.2 มนุษย์ผู้ตกเป็นทาสของเงินตรา

ในช่วงราวทศวรรษ 2530 สังคมโลกกำลังเผชิญกับกระแสของโลกาภิวัตน์ และในสังคมไทย ก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน ยุคโลกาภิวัตน์มีส่วนสำคัญต่อสังคมไทยมาก ส่งผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงสังคมในระยะยาว เพราะโลกาภิวัตน์ คือ การเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจประจำชาติไปสู่ เศรษฐกิจระหว่างชาติผ่านการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศโดยตรง มีการไหลของทุน การอพยพ ย้ายถิ่นฐานของผู้คนและการขยายตัวของเทคโนโลยี (สรณัฐ ไตลังคะ, 2554: 7-37) เทคโนโลยีความ ทันสมัยที่ไร้พรมแดนอย่าง “อินเทอร์เน็ต” เข้ามาทำให้ผู้คนในโลกติดต่อกันได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น การเชื่อมโยงข่าวสารและวัฒนธรรมต่างๆในโลกส่งผลต่อสังคมไทย ทำให้ค่านิยมความเป็นอยู่ของคน ไทยเปลี่ยนไปจากเดิมที่เป็นสังคมเกษตรกรรม กลายเป็นสังคมอุตสาหกรรม มีการลงทุน เคลื่อนย้าย แรงไปมาระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

สังคมอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมซึ่งเป็นระบบที่มีผลต่อวิถี ชีวิตและวิถีคิดของคนในสังคมไทยอย่างมาก ทุนนิยม (Capitalism) คือ ระบบเศรษฐกิจที่เอกชนมี บทบาทในการเป็นเจ้าของการผลิตและเป็นผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจ ระบบนี้จะขับเคลื่อนโดยการ แข่งขันภายใต้กลไกตลาดและมีกำไรเป็นสิ่งจูงใจให้ผลิตสินค้าและบริการ กลายผลิตเพื่อค้าดังกล่าว แรงงานรับจ้างคือฐานสำคัญของการผลิต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2552: 97 อ้างถึงใน เสาวณิต จุลวงศ์, 2561: 8) ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้เปลี่ยนวิถีชีวิตให้คนต้องทำงานเพื่อสะสมทรัพย์ เพื่อนำเงินที่ ได้จากการทำงานไปซื้อหาของอุปโภค บริโภค อาทิ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย หรือยารักษาโรค จาก แต่ก่อนที่ปัจจัยเหล่านี้สามารถผลิตใช้ได้ในครัวเรือน ลักษณะเช่นนี้พาไปสู่การให้ค่ากับวัตถุนิยมของ

เป็นสำคัญ กลายเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับสิ่งของนอกกายมากที่สุด ด้วยวิธีคิดที่ว่ากรรมของ เหล่านี้มากคือการนำไปสู่ความสุขที่ปราศณา

งานเขียนของเสาวรีในเรื่องสั้น จำนวน 4 เรื่อง คือ “ชำบายตีบ” “มงกุฎแก้ว” “กฎข้อที่ สาม” และ “เราต่างมีที่มาที่ไป” ได้เผยให้เห็นความเขลาของมนุษย์ในสังคมยุคใหม่ที่ตกเป็นทาสของ เงิน ผ่านการกระทำของตัวละคร จนนำมาสู่ความวิบัติในชีวิต

1) ตัวละครณัฐ ชายหนุ่มจากเรื่องสั้น “ชำบายตีบ” เป็นชายหนุ่มที่ถูกความยากจนบีบคั้นให้ ต้องละทิ้งอาชีพชิวาณาไปหางานใหม่ในต่างจังหวัด เดิมที่เขาตั้งใจจะทำงานในเมืองเพื่อไปเป็นชิวาณา อยู่กับภรรยาและลูกๆ ที่จังหวัดหนึ่งทางภาคอีสาน แต่ด้วยเป็นปัญหาข้าวราคาไม่ดี ทำให้ครอบครัว เขาเกิดหนี้สินมหาศาล การออกไปหางานทำที่จังหวัดอื่นอีกครั้ง จึงคือทางเลือกที่ดีที่สุดที่เขานึกถึง “ผมไปไม่นาน ไปเพื่ออนาคตของเรา ของคุณและของลูก” “ไม่ไปได้ไหม” หล่อนน้ำตาร่วงฟู “ผม ต้องไป” (เสาวรี, 2554: 59) การจากไปทำงานของเขาเต็มเปี่ยมไปด้วยอุดมการณ์แรงกล้าที่จะทำ เพื่อครอบครัว แต่หลังจากไปทำงานได้ไม่นาน เขาก็ไปพบกับลูกสาวของมหาเศรษฐีคนหนึ่งจากการ ช่วยชีวิตเธอไว้ ส่งผลให้เขาได้แต่งงานกับเธอ เขาจึงกลายเป็นคนมีฐานะในทันที ความสบายที่ ครอบครัวภรรยาใหม่มอบให้ทำให้เขาละทิ้งครอบครัวต่างจังหวัดไปอย่างสิ้นเชิง

การสูญเสียตัวตนและครอบครัวคือผลตอบแทนในความลุ่มหลงความร่ำรวย หลังจากเค้า ตัดสินใจกลับบ้านที่ต่างจังหวัดเพื่อมาซื้อที่ดินให้พ่อตามหาเศรษฐี เค้าไม่กล้าที่จะไปเผชิญหน้ากับ ภรรยาและลูกๆ ที่ลำบาก รวมถึงชาวบ้านใกล้เคียง ด้วยความอายและกลัวตัวตนจะถูกเปิดเผยทำให้ พ่อตาอาจจะเกิดความรังเกียจในตัวเขาได้ สิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นดังคุงในใจที่จะจงจำนายณัฐให้ ทุกข์ทรมานไปชั่วชีวิต

ถ้าคุณมองมาบนคันทนา จะเห็นชายร่างอ้วนใหญ่ใส่แจ็กเก็ตสีดำ สวมหมวกใบใหญ่ สลับ เท้าอย่างรวดเร็วยุ่บนคันทนา นั้นละ...ผม...ผมเร่งฝีเท้าขึ้นอีก แต่เท้าสองข้างคงไม่สัมพันธ์กับความ เป็นจริง เท้าขวา เท้าซ้าย ก้าวพันกัน กระทั่งผมสะดุดขาตัวเองล้มลง ข้อเท้ากระแทกกับอะไรสัก อย่างบนคันทนา ต้นหญ้าหยาบแข็งทิ่มตำซ้ำจนรู้สึกเจ็บแปลบ เลือดไหลซึมออกมาจากรอยแผลที่ ข้อเท้า

ผมเดินกะเผลก ลุงน้อยนั่งอยู่บนเตียงนาของแกเสือกจำผมได้ แกยิ้มเห็นเหงือกแดงย่ำ โม่โหมผมเป็นที่สุด

"บั๊กณัฐ ชำบายตีบ"

ผมไม่ตอบ ทั้งๆ ที่อยากจะย้อนถามแกด้วยประโยคเดียวกัน!

(เสาวรี, 2554: 67-68)

การวิ่งหนีชาวบ้านของนายณัฐเปรียบได้กับการพยายามวิ่งหนีตัวตนของตนเอง แม้เขาจะคิดถึงครอบครัวและบ้านเกิดของตนเองแค่ไหน แต่เขาก็เลือกที่จะวิ่งหนีสิ่งที่เขาเป็น การวิ่งหนีจนสะดุดขาของตนเองล้ม สื่อได้ว่าเขามีความสามารถที่จะวิ่งหนีตัวตนของตนเองได้ ในความเป็นชานาเป็นลูกอีสานเขามีอาจหลุดพ้นไปได้ และยังเมื่อมีชาวบ้านจำเขาได้ยังคงย้ำถึงการไม่อาจความเป็นนายณัฐหนุ่มชานาไปได้ กล่าวได้ว่าโทษของการเลือกความสบายคือการที่เขาต้องใช้ชีวิตอยู่บนความทุกข์จากการปกปิดตัวตนไปชั่วชีวิต เป็นดั่งปมในใจที่มีอาจหลุดพ้น ชีวิตที่อยู่ในความร่ำรวยแต่ต้องปกปิดตัวตนมิได้ทำให้เขามีความสุขอย่างที่คาดหวัง

2) เรื่องราวของครอบครัวนายโชติ จากเรื่องสั้น “มังกูแก้ว” นำเสนอให้เห็นภาพการใช้ชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อเกินตัว โดยครอบครัวนายโชติอยู่ด้วยกัน 3 คน พ่อแม่และลูกสาว เขาประกอบอาชีพเป็นพนักงานผลิตอาหารทะเลในโรงงาน ภรรยาชื่อกลอยใจเป็นแม่บ้าน ลูกสาวชื่อน้องอาย อายุ 6 ขวบ การใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในครอบครัวเต็มไปด้วยรายจ่ายที่มากกว่ารายรับ ทั้งค่าของอุปโภคบริโภค จนทำให้ครอบครัวของเขามีหนี้สินจำนวนมาก ท้ายที่สุดนายโชติตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อหวังเอาเงินประกันที่จะทำให้อายและภรรยาสุขสบาย

ความเป็นอยู่ที่ดำเนินตามสังคมเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครอบครัวนายโชติใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ ครอบครัวนายโชติมีฐานะปานกลาง พวกเขาอาศัยอยู่ในเมืองหลวง การหลอหลอมจากเมืองหลวงมีผลต่อวิถีคิดในการใช้ชีวิต โดยเงินคือปัจจัยหลักในการกำหนดความเป็นอยู่ ในทัศนะของพวกเขาการมีเงินเท่ากับมีความสุข ด้วยเงินสามารถบันดาลชีวิตที่พวกเขาต้องการได้

...เขาเกาหัวแกรกๆนอนหันหลังให้ลูกสาว ก็นั่งตัวดีเมียของเขานะสิ บอกว่าถ้าเรียนโรงเรียนวัดบ้านนอกลูกก็จะเป็นเหมือนชาวบ้านแถวนี้ มอมแมม เซอะเซอะ แต่ถ้าเรียนโรงเรียนวัดคริสต์แล้วละก็ ลูกจะดูดีมีชาติตระกูล เขาจึงตามใจ แม้ค่าเล่าเรียนจะแพงหูฉี่ก็ตาม

...

“ซื้อของไม่ครบห้าร้อยใช้บัตรเครดิตไม่ได้นะคะ”

“อ้อ” โชติรับทราบ เดินกลับเข้าไปในล็อกสินค้าอีกครั้ง คราวนี้เขาเลือกซื้อของเพิ่มเพื่อที่จะได้ใช้บัตรได้ ลูกสาวเขาร้องกินช็อกโอแลตกล่องหนึ่ง เขาดูราคาสองร้อยห้าสิบบาท แต่เขาอยากได้ขนมปังไว้กินกับกาแฟม้อเข้าด้วย โชติเลือกขนมปังราคาถูกที่สุด ตรงโซนลดราคา ดูเวลาหมดอายุคือวันพรุ่งนี้ รวมๆแล้วเกินห้าร้อยไปหลายบาท ถึงเคาน์เตอร์ไม่วีรอที่จะจ่ายเงินผ่านบัตร ลูกสาวเขาเติบโตขึ้นมาพร้อมกับดอกเบี้ยในบัตรเครดิต

...กLOYใจออกไปทำงานก่อน หล่อนชงกาแฟกินกับขนมปังชิ้นเล็กๆราคาแพงแบบคนเมือง...

(เสาวรี, 2554 :89-95)

ความลำบากที่ปรากฏสื่อได้ว่าวิถีชีวิตแบบเมืองที่ขับเคลื่อนด้วยเงินไม่ได้นำชีวิตไปสู่ความผาสุกอย่างแท้จริง การกระทำตามวิถีแบบเมืองที่เน้นความหรูหรา รวดเร็ว สร้างแต่ความทุกข์ให้กับนายโชติ ทั้งการต้องส่งลูกเข้าเรียนโรงเรียนแพงๆ เพื่อเซตหน้าชูตาให้ครอบครัว การใช้บัตรเครดิตเพื่อความสะดวกสบาย จนดอกเบีย้เพิ่มพูน หรือแม้กระทั่งการรับประทานอาหารเข้าแบบคนเมือง ที่มีราคาแพง วิถีชีวิตดังกล่าวคือการหลงมัวเมากับความเป็นเมืองในมายาคติที่จะต้องทันสมัย เจริญ รวดเร็ว ซึ่งเงินกลายเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิต เมื่อไม่มีเงินจึงทำให้เกิดทุกข์ ดังที่นายโชติกำลังประสบ การอยากได้อะไรของเขาต้องแลกมาด้วยความทุกข์จากหนี้สินมหาศาลที่ก่อตัวขึ้น

การเสียดสีของตัวละครลูกสาวคือผลตอบแทนการใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อของนายโชติ ตัวละครน้องอายลูกสาววัย 6 ขวบ เธอมีอาการทางจิตอ่อนๆที่หลงใหลในมงกุฎแก้วพร้อมกับความเพ้อฝันว่าตัวเองเป็นเจ้าของเงินทองมากมาย ภายหลังจากที่พ่อแม่ไม่สามารถซื้อของเล่นที่ตนเองชอบให้ได้เพราะขาดสภาพคล่องทางการเงิน ส่งผลให้เธอสร้างจินตนาการขึ้นมา เพื่อหลบเลี่ยงโลกแห่งความเป็นจริงที่เธอไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการ

“เอาอะไรมาเล่นหา น้องอาย”

“มงกุฎเจ้าหญิง” เด็กหญิงตอบ

“จะบ้าหรือไง เด็กบ้า นี่มันดอกไม้จันทร์ ดอกไม้ผี”

“ดอกไม้เจ้าหญิง” เด็กหญิงเถียง

“เอาทิ้งไปเดี๋ยวนี้ล่ะ” เด็กหญิงเบะปาก ร้องไห้

...

“หนูเป็นเจ้าหญิง มีคนรับใช้มากมาย จะเสกอะไรก็ได้ หนูอยากได้มงกุฎแก้วของหนูคืนมา” แล้วหนูน้อยก็น้ำตาไหลพราก

สองพ่อลูกกอดกันร้องไห้ โชติไม่เคยเสียใจอะไรเท่าครั้งนี้มาก่อน ลูกสาวสุดที่รักของเขาทำไมจึงเป็นอย่างนี้ นานมาแล้วที่เขาไม่ได้สนใจลูก ลูกเปลี่ยนและแปลกไป

“น้องอาย พ่อขอโทษ” โชติร้องไห้เหมือนตอนเขาเป็นเด็กเล็กๆ ร้องอย่างไม่อายไตน

“โอ้ โอ้ เจียบชะนะ เจียบชะ” น้องอายยกมือขึ้นลูบศีรษะโชติ นั่นทำให้เขาแทบสติแตก

(เสาวรี, 2554: 99-100)

อาการดังกล่าวเป็นผลมาจากการใช้ชีวิตและการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ โชติกับภรรยาใช้ชีวิตแบบฟุ้งเฟ้อ เน้นความหรูหราเกินตัว ส่งผลให้ลูกสาวของเขาได้รับการปลูกฝังวิธีคิดว่าตนเองจะต้องได้ในสิ่งที่ต้องการ เมื่อถูกขัดใจจึงเกิดอาการรับไม่ได้ และหลีกเลี่ยงจากความเป็นจริง มงกุฎจาก

ดอกไม้จันทน์คือตัวแทนของมงกุฎแก้วราคาแพงที่พ่อแม่อาจซื้อให้เธอได้ ด้วยเธอมองเห็นตัวเองคือเจ้าหญิงจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ใช้เงินซื้อทุกอย่างที่ต้องการตลอดมา สภาวะเช่นนี้เกิดขึ้นท่ามกลางการไม่สนใจของพ่อแม่ที่ละเลยการให้ความรักความอบอุ่นกับลูก สะสมไปนานวันก่อเป็นอาการทางจิต อาการของเธอจึงมีต่างอะไรกับการใช้ชีวิตอยู่ในจินตนาฉากเช่นเดียวกับพ่อแม่เธอที่ใช้เงินฟุ้งเฟ้อโดยมิสนใจฐานะความเป็นจริงของตนเอง

3) ภาพของการค้าขายไม่สุจริตเพื่อความสะสมความมั่งคั่ง เกิดขึ้นในเรื่องสั้น “กฎข้อที่สาม” จากพฤติกรรมของตัวละครนายเล้ง ที่ต้องการความร่ำรวยจนหลงผิดประกอบกิจการร้านอาหารกลางคืนที่มีการทำผิดกฎหมายทุกรูปแบบ จากคำแนะนำของเพื่อนในกฎ 3 ข้อที่เชื่อว่ากระทำแล้วจะร่ำรวย โดยมีสินค้าตกเดือนของใคร ส่งผลให้ในท้ายที่สุดร้านของเขาถูกเปิดโปงจากลูกค้าที่ถูกเอาเปรียบจากร้านเป็นผลให้ธุรกิจของเขาเสี่ยงที่จะถูกปิดกิจการ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นอีกหนึ่งความเขลาของมนุษย์ที่ตกเป็นทาสของเงินตราที่ยอมทำทุกอย่างโดยมิสนใจใดๆทั้งสิ้น

สภาพสังคมในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงคือปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้ตัวละครเล้งหลงมัวเมาได้ง่าย ก่อนที่เขาจะก้าวเข้าสู่การค้าขายผิดกฎหมาย เขาเคยค้าขายอย่างสุจริตมาก่อน ทว่าการค้าขายที่ไม่ได้กำไรจากภาวะเศรษฐกิจในประเทศบีบให้ตัวละครเล้งต้องปรับตัวกับร้านอาหาร ทั้งราคาวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้น ทั้งการลดคุณภาพสินค้า แต่ไม่ว่าจะปรับอย่างไรก็มีเป็นผลดีขึ้น

...ภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั้งแฮมเบอร์เกอร์ดีซีส และภัยพิบัติทั้งหลายที่เกิดในประเทศไทย ทำให้กิจการร้านเริ่มทรุดลง ลูกค้าบางตาลงเห็นได้ชัด แต่ละครอบครัวเริ่มรัดเข็มขัดแน่นขึ้น ร้านผมทำท่าจะไปไม่รอด ทำของดีให้ลูกค้าก็บ่นว่าอาหารแพง ผมจึงปรับใหม่ เอาของเหมาเกรดสามเกรดสี่จากตลาดนำมาทำอาหารแทน สดราคาลงได้บ้าง แต่ลูกค้าก็บ่น...

(เสาวรี, 2554: 75)

ผมดำเนินกิจการร้านอาหาร “สามะเลเทมา” อย่างสนุกด้วยกฎเพียง 2 ข้อ ที่ไอ้เคี้ยงเคยบอกไว้ เมียผมเปลี่ยนรถอีกคัน และขอเงินไปผ่าตัดรอยตีนกาที่โรงพยาบาลชื่อดัง ผมอารมณ์ดีไม่ว่าอะไร เงินไหลมาเทมา ลูกค้ายังคงมากันอย่างเนืองแน่นทุกวัน ด้วยอาหารและเครื่องดื่มที่ยัดใส่กัญชา และยัดใส่ของปลอมบวกค่าเช่าราคาแพง ใครไม่จ่ายก็เจอฤทธิ์ของคาบฤทธิ์กับพรรคพวก รายได้ผมวันๆหนึ่ง บางวันเหยียบสองแสน ผมเพลิดเพลินกับความเจริญรุ่งเรืองของกิจการ เด็กสาวในร้านเป็นที่ถูกตา ถูกตัว ถูกใจของชายทั้งหลาย โดยเฉพาะชายวันดีกที่กระเป๋าทน...

(เสาวรี, 2554 : 79-80)

ความเขลาจนหลงผิดของนายเล้งถูกระตุ้นด้วยสัญชาตญาณของการต้องเอาตัวรอด สภาพเศรษฐกิจในสังคมคือตัวกระตุ้นให้นายเล้งเลือกเดินทางผิด ด้วยการค้าขายกำไรคือสิ่งจำเป็น ซึ่งในสภาพเศรษฐกิจในช่วงต้นเป็นสภาพเศรษฐกิจที่ไม่เอื้อต่อการค้าขายให้มีกำไร การปรับตัวที่ไม่เป็นผลทำให้ความเจริญของธุรกิจมิเกิดขึ้น การเลือกหนทางค้าขายอย่างผิดกฎหมายจึงเป็นเหมือนหนทางรอดในชีวิตให้กับนายเล้งและครอบครัว ในสภาพสังคมที่ต้องใช้เงินในการขับเคลื่อน

การถูกประจานจนเสียงที่จะถูกจับกุมคือผลตอบแทนจากความเขลาในการหลงผิดทำธุรกิจผิดกฎหมายของนายเล้ง แม้ว่าธุรกิจของเขาจะดำเนินไปได้ด้วยดีจนเขาร่ำรวยมีชีวิตที่สุขสบาย ทว่าความสบายจากการทำผิดมีอาจอยู่กับเขาไปได้ไม่นาน ความโลภที่เขาทำให้เขาลืมที่จะตระหนักคิดถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เขาถูกลูกค้านำเรื่องเปิดโปงหลังจากถูกทางร้านเอาเปรียบและทำร้ายร่างกาย ฉากด้านล่างแสดงให้เห็นถึงความทุกข์ของนายเล้งที่ตระหนักคิดได้ในวันที่สายเกินไป

ผมใจสั้น เหนือออกท่วมตัวท่ามกลางสายลมเย็นที่พัดโชย สมัยนี้ผมไม่เชื่อว่าเงินจะอุดได้หมด ภาพข่าวมากมายที่ไฉนก็เขี่ยพวกนั้นไปเจาะมาน่าเสนอ ล้วนเป็นภาพข่าวเกี่ยวกับผู้มีอันจะกินทั้งนั้น บางครั้งพวกมันทิวความเป็นฮีโร่มากกว่าเงิน ผมหลับตาเห็นภาพหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และส่วนกลางทุกฉบับพาดหัวข่าวตัวโตว่า “ร้านสามะเลเทเมา” ขูดรีดทำร้ายลูกค้า ชาร์จเงินเกินความเป็นจริงและยึดใ้สัญญาในอาหาร เตี้ยจะว่ายังไง ตระกูลของผมจะประณามผมขนาดไหน ก่อนหน้านั้นผมไม่คิดว่าเรื่องจะบานปลายไปขนาดนี้ แล้วนี่ผมจะทำยังไงดี

(เสาวรี, 2554: 85)

อาการวิตกกังวลของนายเล้งคืออาการของคนที่หวาดกลัวความอับอายและสูญเสียจากการถูกประจาน สิ่งที่เขาวิตกกังวลที่สุดคือเรื่องที่ปกปิดถูกเปิดเผย ด้วยเรื่องที่ต้องปกปิดมักจะต้องเป็นเรื่องไม่ดีที่ไม่ต้องการให้ใครรู้ นายเล้งไม่ต้องการให้คนในตระกูลรับรู้ถึงสิ่งที่เขาทำ เพราะตระกูลคนจีนของเขาถูกสั่งสอนให้ขยันทำมาหากินสุจริต และต้องไม่กลัวความลำบาก ซึ่งสิ่งที่นายเล้งทำได้ตรงข้ามกับคำสอนของตระกูลอย่างสิ้นเชิง ทำให้หากความผิดที่เขาทำเปิดเผยเขาจะถูกตำหนิและไม่มีที่ยืนในวงศ์ตระกูล ความทุกข์จากความกลัวนี้จึงคือผลตอบแทนจากความเขลาในการหลงผิดไปกับความโลภในเงินทองของนายเล้ง เป็นผลตอบแทนที่ว่าไม่มีทางออกใดให้กับคนรู้ว่าผิดแล้วยังทำผิด

4) ในเรื่องสั้น “เราต่างมีที่มาและที่ไป” นำเสนอภาพความตกต่ำของชีวิตจากการเลือกประกอบอาชีพขายบริการชำซอนเพื่อเงินตรา ผ่านตัวละครเนียน เด็กสาวอายุ 16 ปี ที่ก้าวเข้าสู่อาชีพขายบริการตั้งแต่วัยสาวด้วยความเต็มใจ หลังประกอบอาชีพนี้ได้หลายปีเธอตัดสินใจลาออก ทว่า

สุดท้ายเธอก็หันมาประกอบอาชีพเก่าเพราะปัจจัยทางการเงินที่เธอมองว่าอาชีพอื่นไม่ได้ให้ผลตอบแทนที่พึงพอใจเท่าอาชีพขายบริการ

นั่งก่อนเนียน นิ่ง” เขากุ๊กกุกอัยกัอั้งไม่เกำครำมวางลงตรงหน้า หล่อนนั่งลงอย่างว่าง่ายและเล่าให้เขาฟังอย่างละเอียดถึงชีวิตที่จากห้องแสงตะเกียงในตลาดไปในเช้าวันนั้น หล่อนไปทำงานทำเป็นลูกจ้างตามร้านขายอาหาร และหล่อนก็แท้งลูกคนแรกไปในวันหนึ่ง จากนั้นหล่อนก็เปลี่ยนงานไปเรื่อยๆ ในที่สุดก็ต้องไปประกอบอาชีพเดิมที่ตลาดในจังหวัดแถวภาคใต้ หล่อนราคาตก แต่ก็มันก็ยังทำให้พอมีพอกินมากกว่าไปประกอบอาชีพอื่น แล้ววันหนึ่งหล่อนก็พบว่าตัวเองตั้งครรภ์อีกเมื่ออายุได้สี่สิบปี หล่อนอึ้งมั่งจอนคลอดและพบว่าตัวเองไม่มีปัญญาจะเลี้ยงดูใครสักคนที่เพิ่มเข้ามาในชีวิตได้

...เขามองอย่างไม่เชื่อสายตา เนียนนั่นเอง หล่อนดูฝ่ายพอมจนดูเหมือนซากศพ เนื้อนวลที่เคยเปล่งปลั่งก็แห้งเป็นหนังติดกระดูก หล่อนแค้นไปมากอย่างที่เขาก่อนก็นึกไม่ถึง เขาคำนวณอายุของหล่อนเนียนอ่อนกว่าเขาเก้าปี วันนี้หล่อนมีอายุสี่สิบเอ็ด

(เสาวรี, 2544 : 159)

การเลือกกลับมาทำอาชีพโสเภณีอีกครั้งของตัวละครเนียนเผยให้เห็นถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีอำนาจกำหนดชีวิตคน มูลเหตุหลักดันให้เนียนต้องเลือกประกอบอาชีพโสเภณีอีกครั้งคือการเงินที่ขัดสน “หล่อนราคาตก แต่ก็มันก็ยังทำให้พอมีพอกินมากกว่าไปประกอบอาชีพอื่น” งานอื่นๆที่เลือกกระทำค่าตอบแทนมิทำให้เนียนใช้ชีวิตในสังคมได้ เหตุผลของเนียนจึงเป็นเหตุผลที่ขับเคลื่อนด้วยความสบาย มิได้มองถึงผลเสียที่จะตามมา อีกทั้งมูลเหตุของเงินก็ได้ปลุกความรับผิดชอบที่พึงมีต่อลูกออกไปด้วย “หล่อนอึ้งมั่งจอนคลอดและพบว่าตัวเองไม่มีปัญญาจะเลี้ยงดูใครสักคนที่เพิ่มเข้ามาในชีวิตได้” ลูกจึงคือภาระของชีวิตเมื่อถูกตัดสินด้วยปัจจัยเรื่องเงิน ยิ่งเป็นการตอกย้ำภาพของการดิ้นรนในยุคสมัยใหม่ที่ต้องให้ความสำคัญกับเงินเพื่อการเอาชีวิตรอด

ตัวละครเนียนจึงเป็นตัวแทนที่เสาวรีใช้วิพากษ์ความเขลาของการหลงผิดไปกับการใช้ชีวิตในยุคเศรษฐกิจปัจจุบัน ด้วยการให้เห็นผลตอบแทนในความเขลานั้น ...เขามองอย่างไม่เชื่อสายตา เนียนนั่นเอง หล่อนดูฝ่ายพอมจนดูเหมือนซากศพ เนื้อนวลที่เคยเปล่งปลั่งก็แห้งเป็นหนังติดกระดูก หล่อนแค้นไปมากอย่างที่เขาก่อนก็นึกไม่ถึง เขาคำนวณอายุของหล่อนเนียนอ่อนกว่าเขาเก้าปี วันนี้หล่อนมีอายุสี่สิบเอ็ด (เสาวรี, 2544 : 159) คำกล่าวของนายเบี้ยวเพื่อนคนสนิทของเนียนที่มีต่อเนียนบ่งบอกได้ถึงสภาพร่างกายที่โรยราเกินกว่าวัยที่ควรจะเป็น ทำให้เห็นถึงความผิดพลาดในการเลือกที่หลงผิดของเนียน ที่ต้องตอบแทนด้วยความทุกข์ทรมานทางร่างกายไปตลอดชีวิต

ทรัพย์สินสมบัตินอกการที่มนุษย์เพียรพยายามกอบโกยจะสามารถสร้างความสุขให้ชีวิตได้จริง หรือ นี่คือคำถามจากงานเขียนที่ปรากฏในประเด็นมนุษย์ผู้ตกเป็นทาสของเงินตรา ซึ่งคำตอบจากงานที่นำเสนอคือได้ว่าเงินมิสามารถทำให้มนุษย์มีความสุขอย่างแท้จริงได้ ตัวละครทั้งสามเรื่องล้วนถูกทำลายชีวิตจากการตกเป็นทาสของเงิน ความอยากได้อะไรก็มีมากขึ้นไปกระตุ้นให้มนุษย์เกิดความเขลา เช่นเดียวกับอีฟในตำนานการสร้างโลกที่นำเสนอในช่วงต้น ตอกย้ำให้เห็นว่าความเขลามีอยู่ในตัวมนุษย์เสมอ และจะปรากฏขึ้นมาเมื่อมนุษย์มีความต้องการในจิตใจ จนความต้องการนั้นแปรเปลี่ยนเป็นความโลภ มีผลเข้ามาบดบังสติของมนุษย์ และเมื่อมนุษย์หลงผิดมักจะมีผลตอบแทนความเขลานั้นเสมอ

3.3 มนุษย์ผู้หลงในมายาของรูปลักษณ์

สังคมในยุคปัจจุบันที่เราเชื่อว่าเป็นยุคแห่งความก้าวหน้า คนในสังคมจะมีชุดความเชื่อหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับเปลือกนอกของกันและกันอย่างมาก ความรู้สึกส่วนตัวถูกนำมาใช้ตัดสินคุณค่าของคนด้วยกันจากมาตรฐานที่คิดขึ้นมาเอง ตัวอย่างเช่น การดื่มกาแฟสตาร์บัคส์ (Starbucks) ภาพลักษณ์ของคนที่ดีจะกลายเป็นบุคคลที่ดีเป็นผู้มีฐานะ มีรสนิยม เพราะที่คนจะดั่งกล่าวถูกผูกเข้ากับความมีชื่อเสียงและราคาแพงของกาแฟ ทำให้กาแฟดังกล่าวได้รับเสียงตอบรับจากคนในสังคมเป็นอย่างมาก

เปลือกนอกที่ถูกให้ค่าแท้จริงแล้วคือความปรารถนาที่ถูกปกปิดอยู่ส่วนลึกภายในจิตใจของมนุษย์ ความอยากได้ อยากมีคือพื้นฐานของมนุษย์ ทว่าความต้องการนี้ถูกปกปิดไว้ด้วยกติกาสังคมบางประการ มนุษย์จึงต้องสร้างเกาะกำบังป้องกันตนเองเพื่อเก็บกอดความต้องการที่มีและกลมกลืนไปกับสังคม เปลือกนอกที่คนชื่นชอบจึงคือความต้องการที่คนผู้นั้นปรารถนา รวมไปถึงยังสามารถปกปิดของบกพร่องของตนเอง ที่คิดว่าเป็นเรื่องน่าอับอายได้อีกด้วย (วุฒิกิจ คงคา, 2550: 3)

หากสังคมขับเคลื่อนไปด้วยการหลงรูปลักษณ์ภายนอกผลกระทบที่จะตามมาคือการละเลยคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้น ตัวอย่างเช่น ชาวการหลอกโอนเงินจากคนหน้าตาดี ที่เราสามารถพบเห็นได้บ่อยครั้งจากช่องทางข่าวต่างๆ ซึ่งเป็นกลไกอย่างหนึ่งของกลุ่มมิชชันนารีที่ใช้หลอกให้เหยื่อให้ตกหลุมพรางได้ง่าย การที่คนสามารถตกเป็นเหยื่อได้ง่ายก็ล้วนมาจากพฤติกรรมชื่นชอบคนจากภายนอกด้วยทัศนคติที่ว่าคนรูปลักษณ์ดีเท่ากับคนดี ทว่าในสังคมปัจจุบันนี้ทัศนคติดังกล่าวคือภัยทางสังคมประการหนึ่ง

เช่นเดียวกับงานเขียนของเสาวรี จำนวน 3 เรื่อง ที่นำเสนอถึงความเขลาประการหนึ่งของมนุษย์ในยุคปัจจุบันกับการหลงรูปลักษณ์ภายนอก ได้แก่ เรื่องสั้น “สังข์ทอง” “นักเขียน” และ “เด็กหนุ่มผู้หักไม้ตีมาเป็นนักเขียน” เผยให้เห็นถึงผลกระทบของการหลงเปลือกนอกของคน

ในเรื่องสั้น “สังข์ทอง” นำเสนอถึงการหลงรูปกายภายนอกจนทำให้ชีวิตไม่ประสบความสำเร็จ ผ่านตัวละครนายสังข์และการขบขันจากปัจจัยภายนอก นายสังข์ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าสังข์ทอง เขาเป็นหนุ่มต่างจังหวัดที่เป็นโรคสังข์ทองมาตั้งแต่เด็ก ทำให้โดนคนในหมู่บ้านล้อเลียนเป็นประจำ ปมในวัยเด็กจากการถูกล้อขบขันให้เขาอยากประสบความสำเร็จจากการเป็นนักร้องเพื่อกลบฝังปมเรื่องสังข์ทองของตน ทว่าการจะเป็นนักร้องสังข์จะต้องศัลยกรรมใบหน้าใหม่และเปลี่ยนแปลงตัวตนเดิม “ผมรู้ว่าคุณร้องเพลงได้ดี ในฐานะที่ผมก็อยู่ในแวดวงนี้ ผมทราบว่า คุณมีความสามารถ แต่เราจะปฏิเสธความจริงอย่างหนึ่งไม่ได้เลยว่า คนดูสมัยนี้เขาไม่ได้ฟังเสียงของนักร้องอย่างเดียว” (เสาวรี, 2551: 23) ค่านิยมของสังคมที่บูชาความงามภายนอกคือตัวขบขันที่สองที่ทำให้ตัวละครสังข์หลงในวังวนของเปลือกนอก

สังข์นั่งมองตัวเองอยู่หน้ากระจก ไม่อยากเป็นเงาเสียงของใคร ความต้องการมีตัวตนโดดเด่นอยู่ภายใน แต่ใครจะยอมรับคนหน้าตาอย่างเขา

สังข์นอนพลิกไปพลิกมา คิดว่าต้องเก็บเงินให้ได้มากๆ เพื่อที่ว่าวันหนึ่งเขาจะได้เป็นสังข์คนใหม่ที่ทุกคนต้องตะลึงโดยเฉพาะคนในหมู่บ้านที่เฝ้ามองเขาอย่างดูแคลนมาตั้งแต่เด็ก พ่อแม่จะไม่ต้องอับอายใครอีกต่อไป ถ้าหน้าตาดี เสียงของเขาไม่มีปัญหาอยู่แล้ว เขาก็มีอัลบั้มเป็นของตัวเองในวันหนึ่ง และวันนั้นเขาจะเป็นนายตัวเอง จะลบเงาของนักร้องคนอื่นที่เขาเฝ้าเพลงมาร้องให้หมดสิ้น

(เสาวรี, 2551: 32)

ทัศนะของตัวละครสังข์เผยให้เห็นการพ่ายแพ้ต่อมายาภาพลักษณ์ภายนอกของสังข์ สติยังคิดถูกกดทับด้วยความต้องการภายในจิตใจจากปมในวัยเด็กและความฝันในอนาคตที่จะทำให้เขาปลดแอกตนเองออกจากความทุกข์ในปัจจุบัน หน้าตาที่ดีในทัศนะของสังข์จะบันดาลให้สังข์ได้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาไม่เคยได้ สังข์เลือกใช้ภาพลักษณ์ที่ดีมาเป็นเกราะป้องกันตนเองจากความผิดหวังและความทุกข์ กล่าวได้ว่าค่านิยมของรูปลักษณ์ภายนอกที่ดีเท่ากับประสบความสำเร็จเกิดขึ้นได้ง่ายจากคนที่มีปมด้อยในชีวิต

อย่างไรก็ตาม เรื่องสั้นมีเพียงทำให้เห็นถึงความหลงในภาพลักษณ์เท่านั้น แต่ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงบทลงโทษในความเขลาจากการลุ่มหลงเปลือกนอก ผ่านจุดจบของตัวละครสังข์ที่นำตนเองไปสู่ความตายจากการสูญเสียตัวตน

นิว ข้ามเขตต์นอนอยู่อย่างเดียวดายในห้องนอนของโรงแรมซานเมือง เขารู้สึกหนาวเหน็บ และหวาดกลัว นิวหวาดกลัวตัวเอง เขาไม่เคยหาตัวเองพบ เพราะเขาอ่อนแอเกินไป เขาฆ่าตัวตนของเขาออกไปจากจิตวิญญาณและไม่อาจเรียกมันกลับคืนมาได้ จะหัวเราะพวกที่เคยดูถูกเขาได้อย่างไร ถ้าคนพวกนั้นไม่รู้ว่าเขาคือใคร จะมีประโยชน์อะไรที่จะเรียกร้องหาตัวตนที่ไม่เคยมีของตัวเอง

นิว ข้ามเขตต์ สูญเสียทุกสิ่ง เขาไม่สามารถแสดงตัวตนของความเป็นสังข์ทองให้ใครเห็น ไม่สามารถแสดงความเป็นลูกต่อบุพการีได้ เขาไม่มีวันลืมภาพของแม่ที่เป็นลมล้มลงไปต่อหน้าต่อตา เมื่อได้ยินว่าสังข์ตายแล้ว และพ่อที่ยืนยิ้มปากขบกรามนิ่ง ไม่ว่าเขาจะเป็นไอ้หน้าผีของใคร แต่เขาก็คือลูกของพ่อกับแม่

วันนี้นิว ข้ามเขตต์ ค้นพบตัวเองแล้ว

(เสาวรี, 2551: 40-41)

ตัวตนใหม่ในชื่อนิว ข้ามเขตต์คือสิ่งที่สื่อถึงความล้มเหลวของทางเลือกเปลือกนอก เป็นผลตอบแทนในความไม่รู้ของสังข์ เขามีเพียงสูญเสียตัวตนในความเป็นลูกของพ่อแม่ แต่เขายังสูญเสียตัวตนของสังข์ทองที่สามารถเอาชนะคนในหมู่บ้านที่เคยล้อเลียนเขาได้ “จะหัวเราะพวกที่เคยดูถูกเขาได้อย่างไร ถ้าคนพวกนั้นไม่รู้ว่าเขาคือใคร” ความเป็นนิว ข้ามเขตต์จึงมิใช่ผลสำเร็จ แต่เป็นภัยของความหลงที่มาในรูปแบบของความงามที่คนหลงไหล

ประเด็นเรื่องการหลงในภาพลักษณ์ของอาชีพนักเขียน ปรากฏในเรื่องสั้น “นักเขียน” ผ่านตัวละครเด็กหนุ่มที่หลงไหลในงานเขียนของนักเขียนจนทำให้เกิดศรัทธาไปถึงตัวของนักเขียน เขาจึงใช้เวลาว่างทั้งหมดที่เขามีเข้ามาดูแลเรื่องความเป็นอยู่ของนักเขียน ด้วยหวังว่าจะได้วิชาความรู้กลับไปทำงานที่ตนเองรัก พฤติกรรมดังกล่าวของเด็กหนุ่มเป็นภาวะของการขึ้นขอบจนนำไปสู่ความหลงไหลตัวตนบุคคลโดยขาดการประเมินค่า

“คุณคือนักเขียนในดวงใจของผม นอกจากเลียฟตอลสตอยแล้ว...ก็คือคุณ”

นักเขียนอึ้งน้อยๆ มุมปาก “อย่างนั้นก็เดียวหรือ”

“ครับ...แต่ว่า...” เด็กหนุ่มอีกอึก

“อะไรหรือ” นักเขียนถามแบบนั้นด้วยสายตา

“แต่ว่า ผมยังไม่เคยอ่านงานของคุณเลย”

นักเขียนเงียบไปชั่วขณะ

“ถ้าอย่างนั้นแล้ว ฉันจะเป็นนักเขียนในดวงใจของเธอได้อย่างไรกันล่ะ”

“ผมศรัทธาในตัวคุณ”

(เสาวรี, 2551 :203)

ความไม่รู้ของตัวละครเด็กหนุ่มเผยให้เห็นความเขลาของการเลือกศรัทธาแค่เพียงเปลือกนอก ในอาชีพนักเขียนเท่านั้น การที่เด็กหนุ่มไม่เคยอ่านงานของนักเขียนแต่ศรัทธาในตัวนักเขียน เป็นสิ่งยืนยันได้ถึงการให้ความสำคัญแค่อาชีพของนักเขียนเท่านั้น เป็นความเขลาของการหลงอยู่ในภาพลักษณ์อาชีพว่านักเขียนและงานเขียนเป็นอย่างเดียวกัน

พฤติกรรมของตัวละครนักเขียนคือสิ่งที่เสาวรีใช้ตอบโต้ความเขลาของการหลงในเปลือกอาชีพแท้จริงแล้วตัวละครนักเขียนมีลักษณะนิสัยตรงข้ามกับงานเขียนที่ดีของตนอย่างสิ้นเชิง เขาเป็นผู้ชายที่บกพร่องในหน้าที่สามี จากการกระทำความรุนแรงกับภรรยา และการเป็นครูที่บกพร่องจากการหลอกใช้เด็กหนุ่มเพื่อความสบายของตน

“วันนี้ฉันต้องส่งค่าเลี้ยงดูไปให้เขาอีกก้อนหนึ่ง นังแพศยา” นักเขียนพูด

“ก็เธอแพ็คดีนี่ ซ้อมเมีย แล้วก็อะไรอีกนะ อ้อ...ยกยอกเงินกลางกลาง”

“เงินของภรรยาก็คือเงินของสามี” นักเขียนตอบ

“พรุ่งนี้ฉันจะเอาข้าวมาส่ง”

“ไม่ต้องลำบากหรอกฉันมีเด็กหนุ่มช่างห้องคอยปรนนิบัติอยู่”

(เสาวรี, 2551 :214)

ตัวตนที่แท้จริงของนักเขียนไม่ต่างจากคนทั่วไปที่มีกิเลสตัณหา การที่เสาวรีสร้างให้ตัวละครนักเขียนมีพฤติกรรมดังกล่าวเป็นการสื่อให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างตัวบุคคลกับตัวงานอย่างชัดเจน งานเขียนที่ตินักเขียนมีเสมอไปที่จะดีเช่นงานตน เพราะนักเขียนก็คือมนุษย์คนหนึ่งในสังคม ทำให้ภาพการหลงผิดกับมายาภายนอกของเด็กหนุ่มชัดเจนยิ่งขึ้น

การหลงไปกับภาพลักษณ์ของผู้มีการศึกษาเป็นปัญหาของการหลงมายาภาพลักษณ์อีกประการหนึ่ง ปรากฏขึ้นในเรื่องสั้น “เด็กหนุ่มผู้หักไม้ตีมาเป็นนักเขียน” จากตัวละครเด็กหนุ่ม เขาเป็นอดีตนักศึกษาที่ลาออกมาทำงานนักเขียน และเขาเป็นลูกชายคนเดียวของบ้านที่ได้รับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เป็นผลให้แม้เขาจะลาออกกลับบ้าน ครอบครัวก็ยังยกย่องเขาอยู่ดี แม้จะผิดหวังไปบ้างก็ตาม ดังตัวอย่างพฤติกรรมของแม่ที่มีต่อลูกชายตน เด็กหนุ่มเก็บเนื้อเก็บตัวอยู่แต่ในห้องได้สองสามวัน นานๆ จะโผล่ออกมาสักที นางจันผู้เป็นแม่เตรียมอาหารเข้าไว้ให้ลูกชายก่อนจะ

ออกจากบ้านไปทำงานเช่นเดียวกัน สายมากแล้วเมื่อเด็กหนุ่มตื่นขึ้นมา เขาถอนหายใจ...(เสาวรี, 2557: 33) การกระทำของแม่เผยให้เห็นสิทธิพิเศษของลูกชายที่สุขสบายมีจำเป็นต้องตรากตรำทำงาน เช่นคนอื่นๆในครอบครัวอย่างชัดเจน

ตัวละครของเด็กหนุ่มจึงเป็นสิ่งที่สื่อให้เห็นได้ถึงความรักความหลงของครอบครัวที่ทำให้เขากลายเป็นคนเห็นที่นึกถึงแต่ตนเองเท่านั้น ผ่านการกระทำของเขาที่สนใจเพียงความฝันของตนเอง จนหลงลืมภาระของครอบครัว

เด็กหนุ่มวางนิตยสารลง สายตามองฝ่าเปลวแดดไปในนาข้าวที่กำลังเติบโตเป็นต้นกล้า เขาไม่เคยลำบากเหมือนพ่อแม่และพี่ชายทั้งสอง พ่อแม่ส่งให้เขาได้เรียนสูงกว่าใคร ขณะที่เขากำลังก้าวเดินไปสู่ถนนสายอาชีพช่าง ทางเดินชีวิตของเขาก็พลิกผันเมื่อพบว่าตนเองศรัทธาต่อวิถีชีวิตของนักเขียนใหญ่ช่างห้อง...

พ่อเกี่ยวข้าวแล้ว ปีแล้วปีเล่าที่ชีวิตของพ่อกับแม่เป็นเช่นนี้ เด็กหนุ่มยังคงอยู่กับความฝัน...

(เสาวรี, 2557 :40)

การตระหนักรู้ถึงความลำบากของครอบครัวแต่เลือกที่จะนิ่งเฉยของเด็กหนุ่มแสดงให้เห็นการให้ค่าครอบครัวน้อยกว่าความฝันในชีวิต เด็กหนุ่มได้สร้างทางเดินของตนเองด้วยการทิ้งครอบครัวไว้ข้างหลัง ซึ่งมูลเหตุของทัศนคติมาจากการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่ได้ดูแลหรือกดดันเขา “เขาไม่เคยลำบากเหมือนพ่อแม่และพี่ชายทั้งสอง พ่อแม่ส่งให้เขาได้เรียนสูงกว่าใคร” สื่อให้เห็นถึงการให้ค่าลูกที่เรียนหนังสือ ในค่านิยมของคนมีการศึกษาเท่ากับว่ามีต้องทำงานหนัก นี่จึงคือปัจจัยที่หนุนการกระทำของเด็กหนุ่มให้รักตนเองมากกว่าครอบครัว

งานเขียนของเสาวรีเผยให้เห็นความเขลาในการหลงรูปลักษณ์ภายนอกเป็นสำคัญ ซึ่งความหลงคือการสร้างปัญหาในรูปแบบหนึ่ง เกิดขึ้นจากภาพในความคิดอุดมคติที่ชื่นชอบสิ่งนั้นของมนุษย์ เห็นได้จากพฤติกรรมของตัวละครเสาวรีที่นำเสนออ้วนมัวเมาอยู่กับมายาของเปลือกนอกที่มักจะสวนทางกับคุณค่าภายใน บทลงโทษที่เกิดขึ้นกับตัวละครเหล่านั้นคือบทลงโทษสำหรับความมีติดบอดของการหลง ย้ำเตือนเป็นอุทาหรณ์ให้ตระหนักว่ามนุษย์จะมีความสามารถประสบความสำเร็จได้หากมนุษย์ให้ค่าแค่เปลือกนอกเท่านั้น

3.4 ชาวไทยกับการไม่อ่านหนังสือ

สังคมไทยปัจจุบันกำลังเผชิญปัญหาสภาพการอ่านหนังสือของคนไทยที่มีจำนวนน้อยลง ด้วยนิสัยหรือความชอบของคนในสังคมยุคปัจจุบันที่มีพฤติกรรมการชอบดู ชอบฟังมากกว่าชอบอ่าน

หนังสือ แม้ในกลุ่มผู้รู้หนังสือการอ่านก็ไม่แพร่หลาย โดยเฉพาะหนังสือที่มีสาระจำนวนคนอ่านยิ่งน้อยลง ก่อให้เกิดวาทกรรมเสียดสีที่ว่า “คนไทยอ่านหนังสือปีละ 8 บรรทัด” แสดงให้เป็นปัญหาการอ่านหนังสือของคนไทยเข้าขั้นวิกฤต เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน เห็นได้จากการนำเสนอข่าวของสื่อในสังคม ตัวอย่างเช่น พาดหัวข่าวจากหนังสือพิมพ์คมชัดลึกในปี 2015 “เปิดผลดัชนีวัฒนธรรมการอ่านไม่ผ่านเกณฑ์” และพาดหัวข่าวจาก Manager 360 ในปี 2018 ที่ว่า “วัฒนธรรมการ “อ่าน” ของไทย บนหนทางตีบตันและล่มสลาย” (พงศ์ศักดิ์ สังขสิญญ, 2563: 1-3) จากตัวอย่างดังกล่าวทำให้เห็นถึงวิกฤตการอ่านหนังสือที่เกิดขึ้นในสังคมมานานหลายปี

สาเหตุที่คนไทยไม่ชอบอ่านหนังสือมาจากหลายปัจจัย ประการแรก คนไทยไม่ได้ถูกปลูกฝังให้มีการรักการอ่านตั้งแต่แรก สืบเนื่องมาจากอดีตการอ่านถูกจำกัดอยู่ในกลุ่มคนผู้รู้หนังสือเท่านั้น ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้มีจำนวนน้อย คนทั่วไปหรือที่เรียกว่าไพร่ อ่านหนังสือกันน้อย ประกอบกับคนสมัยก่อนมักจะหวงวิชาความรู้จึงเน้นถ่ายทอดกันผ่านทาง การเล่า ร้อง เล่น มากกว่าการอ่าน ต่อมาประการที่สอง หนังสือดีๆ มีราคาแพง ทำให้เข้าถึงผู้คนได้ยาก ประการที่สามคือการที่คนส่วนใหญ่มักจะไม่เห็นประโยชน์ของการอ่านหนังสือ ด้วยมองว่ามีอาชีพที่จะจดจำสิ่งที่อ่านได้ทั้งหมดและมีรู้จะนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างไร และประการสุดท้าย สภาพสังคมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีความเจริญ มีผลทำให้คนสนใจหนังสือน้อยลง ด้วยมักจะสนใจกิจกรรมอื่นๆ เช่น เกมส์ แชนท์ จากอินเทอร์เน็ตที่มาจากความเจริญของเทคโนโลยีมากกว่า (พัชรี สุวรรณสอด, 2560: 189) ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เห็นว่าพื้นฐานการหล่อหลอมของสังคม มีผลต่อลักษณะนิสัย ตรรกะความคิดของคนในสังคม

ปัจจัยเกี่ยวกับความเจริญทางเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านหนังสือของคนในสังคมมากที่สุด ผลจากการสำรวจยอดผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ปีแรกที่ให้บริการ มียอดผู้ใช้งานสูงขึ้นทุกปี ตัวอย่างเช่นในปี พ.ศ. 2547 มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงถึง 18 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2557 คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตสูงถึง 7.2 ชั่วโมงต่อวัน หรือเท่ากับใช้เวลา 1 ส่วน 3 ของวัน อยู่กับหน้าจอ (TK park, 2558) เรียกได้ว่า ในยุคปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่ยุคของเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตอย่างเต็มรูปแบบ เป็น “สังคมก้มหน้า” ที่ทุกคนสนใจจดจ่ออยู่กับเครื่องมือสื่อสารมากกว่าสิ่งรอบตัว นี่จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้หนังสือไม่มีบทบาทใดๆ ในชีวิตของคนยุคปัจจุบัน

ในงานเขียนของเสาวรีเรื่องสั้น “หนังสือในกล่องไม้” ในปี พ.ศ. 2560 นำเสนอภาพของคนในสังคมปัจจุบันที่ละเลยการอ่านหนังสือดีสาระดีๆ โดยแสดงให้เห็นผ่านตัวละครพ่อค้าหนังสือเร่คนหนึ่งที่ออกเร่ขั้รถขายหนังสือมาระยะหนึ่ง แต่มีค้อยได้รับความสนใจจากคนในสังคมเท่าใดนัก วัน

หนึ่งเขาไปเจอชายแก่คนหนึ่งได้มอบกล่องไม้เก่าแก่ที่มีหนังสือให้เขา ซึ่งเมื่อรับมาเขาฝนเห็นชายเฒ่าคนหนึ่งบอกให้เขาเดินทางไปทางทิศตะวันตกแล้วพยายามขายหนังสือในกล่องนี้ให้ได้ภายใน 3 ปี หากพ้นจากนี้ไม่มีคนซื้อให้นำหนังสือในกล่องไม้นี้ไปโยนทิ้งแม่น้ำ ท้ายที่สุดพ่อค้าหนังสือจึงต้องนำหนังสือในกล่องไม้นี้ไปโยนทิ้งแม่น้ำ

เรื่องราวของตัวละครพ่อค้าหนังสือเร่เผยให้เห็นความเขลาของคนในสังคมที่ไม่เห็นค่าของหนังสือที่ดี จนมีผลอาจทำให้หนังสือหายไป ในตอนจบของเรื่องที่พ่อค้าเร่ต้องโยนหนังสือในกล่องไม้ทิ้ง คือสัญลักษณ์ที่สื่อให้เห็นถึงการไม่มีอยู่ของหนังสือ ดังประโยค ...เขาแปลกใจกับท่าทีของลูกค้า และมีความรู้สึกเศร้า ที่หนังสือประวัติศาสตร์ที่ดีที่สุด ไม่มีใครมองเห็นค่าของมันเลย แม้กระทั่งคนที่เขาคิดว่า คุณ่าจะมีสาระในการเลือกอ่านหนังสือที่สุด (เสาวรี, 2560: 38) ในฉากนี้คือเหตุผลของการไม่มีอยู่ของหนังสือ ด้วยหนังสือดีในกล่องไม้ถูกวางขายอยู่สามปี มีแต่คนมาหยิบจับ แต่ไม่มีใครเลือกซื้อ พวกเขาถูกค้าส่วนใหญ่สนใจแต่หนังสือโป๊ จนเป็นเหตุให้พ่อค้าต้องทิ้งมันไปตามสัญญา สะท้อนให้เห็นถึงความเขลาของคนยุคปัจจุบันที่ละเลยการใช้สติพิจารณาสาระความรู้ที่ดี มองเพียงเปลือกนอกที่สวยงามฉาบฉวยเท่านั้น

สิ่งที่คนในสังคมให้ความสำคัญมากกว่าการอ่านหนังสือคือเทคโนโลยีความเจริญของเครื่องมือสื่อสาร เสาวรีเผยให้เห็นภาพของคนในสังคมกับการให้ค่ากับเทคโนโลยีความเจริญดังกล่าว จากสถานที่ที่ตัวละครพ่อค้าเร่ไปขายหนังสือ เขามักพบเห็นพฤติกรรมของคนในชุมชนนั้นว่า โทรศัพท์มือถือคืออุปกรณ์ที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ แม้แต่คนที่ต้องทำงานแบบหาเช้ากินค่ำก็ยังต้องมีสิ่งนี้ เป็นดั่งสิ่งสำคัญในชีวิตที่พวกเขาขาดไม่ได้

แม่ค้าน้ำผลไม้ นั่งเฝ้าอยู่โคนต้นตะแบก หลอนก้มหน้ากดโทรศัพท์ มองเห็นมือหลอนเลื่อนไปมาอย่างรวดเร็ว เขาสังเกตเห็นหลอนใช้โทรศัพท์ไอโฟน วันก่อนเขาไปขายหนังสือหน้ามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง นักศึกษาแต่ละคนก้มหน้ากดโทรศัพท์แบบนี้ทุกคนเดินไปข้างหน้า พร้อมกับก้มหน้ากดโทรศัพท์ไปตลอดทาง บางคนใส่หูฟัง ถ้าเขาเป็นพ่อค้าโทรศัพท์คงรวมมหาศาล แต่เขาคือพ่อค้าหนังสือเร่

(เสาวรี, 2560 :40)

อากัปรियाของการก้มหน้ากดโทรศัพท์โดยมีสนใจสิ่งรอบข้างของแม่ค้าและนักศึกษาเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนผ่านยุคสมัย พฤติกรรมดังกล่าวคือพฤติกรรมของคนยุคปัจจุบันที่ให้ความสนใจเรื่องที่อยู่ในจอโทรศัพท์เท่านั้น ด้วยในยุคปัจจุบันในการรับรู้ว่าคุณคนสามารถรับรู้เรื่องราวต่างๆอย่างรวดเร็วผ่านอินเทอร์เน็ต ในขณะที่ตัวละครพ่อค้าเร่เปรียบได้กับคนในยุคก่อนที่

ใช้เวลาว่างไปกับการอ่านหนังสือ ในยุคที่ยังไม่มีความเจริญจากเทคโนโลยี พฤติกรรมของแม่ค้าและนักศึกษาในสายตาเขาจึงถูกมองว่า เป็นพฤติกรรมที่แปลกตา ดังประโยค “ถ้าเขาเป็นพ่อค้าโทรศัพท์คงรวยมหาศาล แต่เขาคือพ่อค้าหนังสือเร่” เป็นน้ำเสียงเชิงประชดประชันที่มีนัยยะถึงการท้อใจกับงานขายหนังสือที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไม่สนใจ

เทคโนโลยีที่ถูกให้ความสำคัญในแง่หนึ่งสามารถทำภัยมาสู่ผู้ใช้ได้เช่นกัน ดังตัวอย่างพฤติกรรมของแม่ค้าในเรื่องที่หมกมุ่นกับโทรศัพท์มือถือมากเกินไปจนอาจนำอันตรายให้กับเจ้าของได้

“ระวังนะ ข้าววันก่อนมีการฆ่าปาดคอชิงไอโฟนกัน” พ่อค้าหนังสือเร่ได้ยินวินมอเตอร์ไซด์พูด แม่ค้าน้ำผลไม้ตัวดีตามอง

“ลุงก็พูดเข้า”

“ก็เตือนๆไว้ สมัยนี้มันอันตราย”

(เสาวรี, 2560 :40)

ความทันสมัยแปลกใหม่มาพร้อมกับภัยอันตรายที่มากขึ้น เรียกได้ว่าเป็น “สังคมเสี่ยงภัย” มากับความเจริญที่คนไม่ทันคาดคิด “ก็เตือนๆไว้ สมัยนี้มันอันตราย” ประโยคดังกล่าวสื่อให้เห็นได้ว่า คนด้วยกันสามารถที่จะฆ่ากันเองได้เพื่อสิ่งของเหล่านี้ ชีวิตของแม่ค้าผลไม้ไม่สามารถเกิดอันตรายได้ทุกเมื่อ จากความโลภของคนด้วยกัน ซึ่งในสังคมปัจจุบันที่เทคโนโลยีถูกให้ค่ามากกว่าชีวิตคน นี่จึงคืออันตรายที่มาพร้อมกับความเจริญที่คนหลงใหล

แนวคิดของเสาวรีชัดเจนว่าเธอเป็นนักเขียนที่ให้ความสำคัญกับการอ่านหนังสือซึ่งเป็นสิ่งที่คนในสังคมยุคปัจจุบันละเลย งานเขียนของเสาวรีเขียนขึ้นในปี พ.ศ. 2560 เป็นยุคเวลาที่คนในสังคมให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีจากอินเทอร์เน็ตมาก ความรวดเร็วจากเทคโนโลยีดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมไปอย่างสิ้นเชิง จนทำให้หนังสือถูกลดความสำคัญ งานของเสาวรีเผยให้เห็นการตั้งคำถามกับความเจริญดังกล่าวว่าวิถีชีวิตเช่นนั้นดีจริงหรือ ความทันสมัยที่ต้องแลกมากับการระวังตัว ด้วยการที่คนให้ค่าเทคโนโลยีทำให้สิ่งของเหล่านั้นมีค่ามากกว่าชีวิตคน

3.5 ประวัติศาสตร์คือเรื่องเล่าระหว่างความจริงและความลวง

คำว่า ประวัติศาสตร์ (History) ในความหมายกว้างๆ คือ การศึกษาอดีตที่เกิดขึ้นไปแล้วมาจนถึงปัจจุบัน หรืออาจจะเรียกได้ว่า หมายถึง วิถีความเป็นไปของมนุษย์และสังคมในช่วงเวลา ยาวนานจากอดีตถึงอนาคต (ธงชัย วินิจจะกุล, 2562 : 3-4) ซึ่งเราเชื่อว่าประวัติศาสตร์เป็นเรื่องที่

เกิดขึ้นจริงมาก่อนในสังคมนั้นๆ จากการเรียงเรียงและสอบสวนของนักประวัติศาสตร์ ทำให้ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวที่มีผลต่อการเข้าใจของคนในสังคม

การศึกษาประวัติศาสตร์ไม่เพียงแต่จะทำให้ทราบรากเหง้าความเป็นมาแต่ยังมีจุดหมายสำคัญในการปลูกฝังความเชื่อชุดหนึ่งในสังคม การเรียนประวัติศาสตร์อาจเป็นการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย เพราะเป็นวิชาที่ต้องท่องจำเยอะ แต่ในระบบการศึกษาไทยจำเป็นต้องบังคับเรียนวิชาดังกล่าวด้วยจุดหมายสำคัญที่ต้องการสร้างความภูมิใจในชาติให้คนในสังคม ซึ่งประวัติศาสตร์กระแสหลักที่ถูกยอมรับให้ได้รับการถ่ายทอดคือประวัติศาสตร์แบบราชาชาตินิยม ในปัจจุบันเป็นชุดความรู้ที่มีพลังอำนาจแบบศาสนาโลกาวิสัยชนิดหนึ่งที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในระดับที่ไว้ซึ่งนมัสการ การละเมิดความเชื่อทางประวัติศาสตร์ประเภทนี้จึงนับเป็นอาชญากรรมทางความคิดที่ผู้ละเมิดต้องได้รับการลงโทษอย่างรุนแรงทำนองเดียวกับการหลั่งศาสนา กล่าวได้ว่าจุดหมายสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์จึงมีเพียงแค่นี้เพื่อรู้เท่านั้น แต่ยังมีจุดประสงค์สำคัญคือเพื่อปลูกฝังความเชื่อความศรัทธาชุดหนึ่งที่ไม่พึงสงสัยให้คนในสังคมเช่นเดียวกัน (ธงชัย วินิจจะกุล, 2562: 4-5)

ในงานเขียนของเสาวรีมีการตั้งคำถามกับความจริงของประวัติศาสตร์ที่มนุษย์เชื่อว่าเป็นความจริง แท้จริงเรื่องเหล่านั้นเป็นความจริงแท้หรือไม่ ประเด็นดังกล่าวปรากฏในเรื่องสั้น “รอยถลอกบนหนังสือประวัติศาสตร์หน้า 25” ผ่านตัวละครเด็กหนุ่ม เขาได้ซื้อหนังสือประวัติศาสตร์เรื่องประวัติศาสตร์ชนชาตินักรบในหุบเขา แต่หนังสือของเขามีปัญหา ในหน้าที่ 25 มีรอยถลอกยับเยินจนไม่สามารถอ่านได้ เมื่อเอาไปเปลี่ยนที่ร้านก็ไม่สามารถทำได้เพราะทุกเล่มเป็นเช่นนี้หมด เขาจึงอ่านข้ามหน้านั้นไปจนจบเล่ม และจนในคืนหนึ่งเขาอนหลับฝันพบว่าตัวเองไปตื่นอยู่อีกสถานที่หนึ่งในอดีตที่นั่นเขาได้พบความจริงว่าพระเจ้ายอดธงที่ได้บันทึกในประวัติศาสตร์ว่าเป็นยอดวีรบุรุษผู้ทรงคุณธรรม เขาได้ปราบกบฏเถาเมืองที่โหดเหี้ยมลงได้ ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น สิ่งที่เด็กหนุ่มเห็นคือเรื่องราวของพระเจ้ายอดธงในอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีพฤติกรรมโหดร้าย โดยพระเจ้ายอดธงและพวกขุนนางมีประพฤติมิชอบ เช่น ช่มเหล่งแกชูดริตเงินชาวบ้าน จนชาวบ้านทนไม่ไหวลุกขึ้นมาวมกลุ่มต่อสู้สุดท้ายชาวบ้านคือกลุ่มนายเถาเมืองไม่สามารถชนะได้เพราะจำนวนคนน้อยกว่าและไม่อยากให้พี่น้องตนตายเพิ่มจึงได้ทำข้อตกลงกับพระเจ้ายอดธงว่าให้ฆ่าตนและปล่อยทุกคนไป แม้ประวัติศาสตร์จะจารึกเขาว่าเป็นกบฏก็ตาม หลังจากตื่นขึ้นมาชายหนุ่มได้ลงมือฉีกหนังสือหลังหน้า 25 ทิ้ง และเขียนประวัติศาสตร์ขึ้นมาใหม่

พฤติกรรมของตัวละครพระเจ้ายอดธงที่เด็กหนุ่มได้พบสื่อให้เห็นถึงการลดความน่าเชื่อถือของประวัติศาสตร์ที่คนส่วนใหญ่รับรู้ จากเรื่องจะเห็นได้ว่าก่อนหน้าที่เด็กหนุ่มจะหลับฝันเข้าไปในอดีตประวัติศาสตร์ที่คนส่วนใหญ่รับรู้รวมทั้งตัวเขาคือพระเจ้ายอดธงเป็นคนดี เขาทำประโยชน์มากมายเพื่อบ้านเมืองและประชาชน ทว่าหลังจากเด็กหนุ่มย้อนมาในอดีตสิ่งที่รับรู้กลับตรงกันข้าม

“พวกท่านล้วนมีพ่อแม่เหมือนกัน เราต่างรักพวกเขาเท่าๆ กัน ขอให้สงครามครั้งนี้สิ้นสุดที่ตรงนี้เถิด”

“แม้ประวัติศาสตร์จะจารึกว่าเจ้าเป็นกบฏใช่หรือไม่”

“ถูกต้อง”

เด็กหนุ่มกำห่อผ้าไว้แน่น น้ำตาชายชาติทหารไหลซึม เสียงของแม่ยังแว่วอยู่ใกล้หู

“ยาสมุนไพรรองเผ่าเรา เอาไว้ใช้เมื่อเจ็บไข้ ยามอดยามอยากไม่มีอาหารและน้ำ ให้เอาแท่งบอระเพ็ดมาอมไว้จะช่วยได้นะลูก”

สามร้อยปีผ่านไป หน้าประวัติศาสตร์ในหนังสือหน้า 26 ได้จารึกไว้ว่า

“พระเจ้ายอดธงได้ชัยชนะศึกกับไอ้ถาเมือง กบฏที่เลวร้ายที่สุดในแผ่นดินของชาวหุบเขา ซึ่งแม้แต่ลูกหลานของชาวหุบเขาเองยังตราหน้าว่าเขาเป็นคนเลวที่สุดของแผ่นดิน ศิระของไอ้ถาเมืองถูกเสียบประจานอยู่หน้าประตูเมือง ภายในปากของไอ้ถาเมืองอมบอระเพ็ดท่อนเล็กๆไว้หนึ่งท่อน ผู้คนผ่านไปมาถ่มน้ำลายลงพื้นและกันค้ำสาปแช่ง”

(เสาวรี, 2560: 25)

การเขียนเรื่องราวสรรเสริญให้พระเจ้ายอดธงเป็นวีรบุรุษที่ตรงข้ามกับความเป็นจริงที่เด็กหนุ่มประสบแสดงถึงนัยยะของผู้ชนะที่มีอำนาจกำหนดเรื่องราวเพื่อจุดประสงค์ส่วนตน ผลประโยชน์ที่จะได้อย่างเด่นชัดคือการสรรเสริญ แต่อีกทางคือการประณามสาปแช่งผู้เห็นต่าง ดังประโยค “แม้แต่ลูกหลานของชาวหุบเขาเองยังตราหน้าว่าเขาเป็นคนเลวที่สุดของแผ่นดิน” นัยยะสำคัญคือเพื่ออำนาจที่มั่นคง การที่ลูกหลานของนายถาเมืองกลุ่มที่ต่อต้านพระเจ้ายอดธงเชื่อในสิ่งที่พระเจ้ายอดธงเขียนขึ้น เท่ากับว่าเรื่องเล่านั้นได้มีอำนาจครอบงำทัศนคติของชนรุ่นหลังให้เชื่อตามเรื่องนั้นได้อย่างง่ายดาย แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงอำนาจของเรื่องเล่าจากประวัติศาสตร์ที่มีต่อคนรุ่นหลัง

ประวัติศาสตร์อาจไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นจริงเสมอไป แต่คือเรื่องแต่งที่ผู้มีอำนาจใช้เพื่อควบคุมคนในสังคม นี่คือคำตอบที่ได้จากงานเขียนของเสาวรี สิ่งทำงานเสาวรีเสนอคือการตั้งคำถามกับชุดความรู้ที่คนในสังคมถูกหล่อหลอมว่าเป็นความจริง ด้วยคำว่า “ประวัติศาสตร์” คำคำนี้ทำให้เรื่องที่ถูกเขียนขึ้นได้รับการยกย่องยอมรับว่ามั่นคงคือความจริงที่เกิดขึ้นในอดีต งานของเสาวรีทำให้เห็นว่าแท้จริงแล้วเรื่องที่มีมนุษย์ตั้งตนว่าเป็นผู้รู้มาตลอดไม่ใช่ความจริง มันคือความเขลาที่มนุษย์หลงคิดไปเอง

3.6 อย่างก้าวที่ซ้ารอยของปัจจุบันและอนาคต

ธรรมชาติของวิวัฒนาการมนุษย์คือการเติบโตไปข้างหน้าทั้งในด้านร่างกายและสติปัญญา ความรู้ความสามารถที่มนุษย์สั่งสมเพื่อการเจริญเติบโตจะเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้มนุษย์มีชีวิตรอดในสังคม เพราะมนุษย์มีความสามารถหยั่งรู้สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ มนุษย์จึงจำเป็นต้องเรียนรู้จากบทเรียนในอดีตที่เคยเกิดขึ้น เพื่อเรียนรู้ถึงความผิดพลาดมิให้เกิดขึ้นซ้ำ และพัฒนาไปสู่อนาคตที่ดียิ่งขึ้น

งานเขียนของเสาวรีได้นำเสนอภาพความเขลาของมนุษย์กับการดำเนินรอยตามความผิดพลาดแบบอดีต ในเรื่องสั้น 2 เรื่อง ได้แก่ “เงาอดีต” และ “โลกที่สูญหาย”

เรื่องสั้น “เงาอดีต” เป็นเรื่องสั้นที่นำเสนอการวนซ้ำกลับมาจุดเดิมจากความไม่รู้ของคนในสังคมปัจจุบันจากปัญหาความแตกแยกในสังคม โดยเสาวรีเลือกนำเสนอผ่านตัวอย่างเหตุการณ์ในเรื่องที่เป็นประวัติศาสตร์เสียกรุงศรีอยุธยาเพื่อเป็นอุทาหรณ์ถึงสถานการณ์ความขัดแย้งของคนร่วมชาติจนสูญเสียบ้านเมือง จากตัวละครक्रमงคที่มีหน้าที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และ ศิลธรรมในโรงเรียนแห่งหนึ่ง

“กรุงแตกทั้งสองครั้ง เกิดจากมีคนหักกิ่งไม้ทีละกิ่ง”
 นักเรียนยังไม่เข้าใจดี แต่มีบางคนเริ่มมีหน้าตาฉลาดขึ้น ครุมงคได้ยินเสียงพูด
 ว่า
 “รวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย”
 “นั่นละ การแตกความสามัคคีทำให้ถูกทำลายจนประเทศเสียเอกราช
 เปรียบเสมือนกิ่งไม้ที่ครูให้นักเรียนหัก”
 “เราเสียกรุงครั้งแรกเพราะแตกสามัคคีหรือครับ” นักเรียนถาม
 “เราเสียกรุงทั้งสองครั้งเพราะไทยแตกสามัคคี” ครุมงคหยิบกิ่งไม้กิ่งที่เหลือมาหักเสียง
 ดังเปาะๆ นักเรียนนั่ง เสียงหักกิ่งไม้แทงเข้าไปในความคิดของเด็กนักเรียน ครุมงคพูดซ้ำๆ แต่ซัด
 “เราเรียนประวัติศาสตร์เพื่อที่จะเรียนรู้อดีตทั้งดีและไม่ดี และเลือกที่จะไม่ทำให้
 ประวัติศาสตร์ที่ไม่ดีซ้ารอย”

(เสาวรี, 2557: 171-172)

การเรียนการสอนของครุมงคเผยให้เห็นการเสียดสีคนในสังคมไม่เรียนรู้อดีตที่สังคมในอดีตเคยแตกแยกจนนำมาสู่ความวิบัติของเมือง ดังเช่นอยุธยาที่ต้องแตกพ่ายถึง 2 ครั้ง มูลเหตุมาจากคนอยุธยาสิ้นความสามัคคี นำเสนอผ่านครุมงค กับการนิยามกิ่งไม้มาเป็นตัวแทนของคนในสังคม กิ่งไม้ที่หักง่ายคือสัญลักษณ์ของการแตกความสามัคคี ดังคำกล่าวที่ว่า “เราเรียนประวัติศาสตร์เพื่อที่จะ

เรียนรู้อดีตทั้งดีและไม่ดี และเลือกที่จะไม่ทำให้ประวัติศาสตร์ที่ไม่ดีซ้ำรอย” เรื่องราวจากประวัติศาสตร์จึงคือบทเรียนที่จำเป็นสำหรับคนปัจจุบัน

งานเขียนของเสาวรีในเรื่องสั้น “โลกที่สูญหาย” เสาวรีวิพากษ์ถึงความทะนงตนในความรู้สมัยใหม่ของมนุษย์ที่นำมนุษย์ไปสู่หายนะ ผ่านตัวละคร “ฉัน” หญิงสาวผู้รอดชีวิตเพียงหนึ่งเดียวจากเหตุการณ์วันสิ้นโลก เธอต้องใช้ชีวิตอยู่ในถ้ำไม่ได้เห็นแสงตะวัน ทำให้ร่างกายวิวัฒนาการได้แต่เพียงพืชดังตัวอย่าง

...ตอนนี้เหลือฉันเพียงคนเดียวเท่านั้น พวกเขาทยอยตายกันไปตามอายุขัย พ่อตายเมื่ออายุได้แปดสิบปี ทิ้งฉันซึ่งน่าจะมียุได้เกือบสองร้อยปีแล้วละมัง ...ตั้งแต่อพยพมาอยู่ที่นี้ ฉันกินแต่พืชผักเท่านั้น ไม่มีสิ่งมีชีวิตอื่นเหลือรอดมาเป็นอาหารของพวกเขา สรรพชีวิตล้มหายตายจากไปตั้งแต่ น้ำแข็งขั้วโลกเหนือละลาย

(เสาวรี, 2551: 105)

เรื่องเล่าของตัวละครฉันทำให้เห็นความลำบากในการเอาชีวิตรอดในโลกที่ทุกอย่างดับสูญ การมีชีวิตอยู่โดยกินเพียงพืชคือสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำ

มูลเหตุที่ทำให้เกิดวันสิ้นโลกมาจากฝีมือของตัวละครมนุษย์โลกที่มีความโลภไม่สิ้นสุด ก่อนหน้าที่ตัวละครฉันจะต้องเข้าไปอยู่ในถ้ำ เธอเคยอยู่ในโลกที่อุดมสมบูรณ์มาก่อน โลกในยุคก่อนมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายให้ชีวิตมนุษย์ ทว่าผู้คนในโลกนั้นต่างพากันใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย คำนึงถึงเพียงผลประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง เป็นเหตุให้สุดท้ายธรรมชาติลงโทษมนุษย์โลกด้วยการทำให้เกิดภัยพิบัติ นำพาไปสู่การสูญพันธุ์

...มีข่าวมานานแล้วว่า น้ำแข็งขั้วโลกจะละลาย น้ำจะท่วมโลก และหายนะจะเกิดกับมนุษยชาติ

วิทยุโทรทัศน์ออกข่าวตลอดเวลาถึงการช่วยรณรงค์ประหยัดพลังงาน

“ถ้าเราหยุดใช้น้ำมันทั่วโลก เราจะลดการละลายตัวของน้ำแข็งขั้วโลกได้”

“น้ำแข็งขั้วโลกละลายเร็วกว่าที่นักวิทยาศาสตร์คาดการณ์ไว้”

พอบอกว่ารู้ทั้งรู้ แต่ไม่มีใครทำได้ เรายังต้องมีโรงงานผลิตวัสดุต่างๆ ที่กลายเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิต ต้องมีรถยนต์ รถโดยสาร ต้องใช้พลังงานจากน้ำมันตลอดเวลา ถ้าขาดสิ่งเหล่านี้ก็เปรียบเสมือนว่า ชีวิตของคนยุคนี้คงจะแตกดับไปก่อนที่น้ำแข็งขั้วโลกจะละลาย

(เสาวรี, 2551 : 107)

การสูบน้ำมันมหาศาลคือการกระทำที่แสดงถึงความเขลาของมนุษย์ที่หลงคิดแต่จะตักตวงผลประโยชน์ให้ตนเองจนละเลยความเป็นธรรมของธรรมชาติ น้ำมันคือปัจจัยการผลิตพื้นฐานของการผลิตสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆของคน “เรายังต้องมีโรงงานผลิตวัสดุต่างๆ ที่กลายเป็นสิ่งจำเป็น

ในชีวิต ต้องมีรถยนต์ รถโดยสาร ต้องใช้พลังงานจากน้ำมันตลอดเวลา” คนในโลกยุคก่อนคำนึงแต่ผลประโยชน์ของตนที่จะมีสิ่งของอำนวยความสะดวกใช้ ทว่าสิ่งที่มนุษย์ทำการเอาเปรียบและทำลายธรรมชาติ ทำยที่สุดผลจากน้ำแข็งขั้วโลกละลายก็ได้ทำให้มนุษย์สูญพันธุ์ นี่จึงคือความเขลา มนุษย์ที่หลงคิดว่าตนเองเป็นผู้รู้ สามารถเอาเปรียบธรรมชาติได้

แม้ว่าความเขลาของมนุษย์ในยุคก่อนจะถูกตักเตือนจากธรรมชาติให้เป็นบทเรียนแล้ว ทว่า ความไม่รู้ที่อยู่ในตัวตนของมนุษย์ยังคงทำให้มนุษย์ในยุคหลังพยายามดิ้นรนไปสู่ความล่มสลาย เดียวกัน นำเสนอผ่านตัวละคร “ผม” เป็นมนุษย์ลึกลับที่เกิดขึ้นในยุคหลังที่ยุคเก่าล่มสลาย เขาทำงาน เป็นนักข่าวและได้สัมภาษณ์ตัวละครอื่น ผู้หญิงจากโลกยุคเก่า เธอได้เล่าถึงเรื่องราวต่างๆในยุคก่อน ทั้งความเจริญ ผลกระทบที่เกิดขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อย้ำเตือนมียากให้มนุษย์ยุคหลังเผชิญทุกข์จากการสิ้นเผ่าพันธุ์

ผมก้มหน้าลง เหลือขึ้น เมื่อเงยหน้าขึ้น ผมเห็นบรรพบุรุษของผมมองผมด้วยดวงตา
ปวดร้าว

“คิดว่าจะมีชื่อเสียงจากการเขียนบทความนี้ใช่ไหม” ผมสะดุ้ง

“ผมเพียงอยากรจะนำเสนอสิ่งที่สังคมควรรับทราบเท่านั้น เพื่อว่าประวัติศาสตร์จะได้ไม่
ซ้ำรอย”

“จะไม่มีใครเชื่อเธอ ความขัดแย้งจะทำให้เธอลงสู่หายนะ”

“ทำไม” ผมถาม

“โลกทุกยุคไม่แตกต่างกัน โลกยุคเธออาจจะสูญหายเร็วกว่าโลกยุคของฉันด้วยซ้ำ”

(เสาวรี, 2551: 120)

สัปดาห์ต่อมารัฐบาลได้ส่งเจ้าหน้าที่บุกมาถึงโรงพิมพ์ของเราและยึดหนังสือที่เหลือออก จากโรงพิมพ์ทั้งหมดจากนั้นมีการประกาศถึงประชาชนว่าถ้าใครมีหนังสือเหล่านี้ไว้ในครอบครองให้ ส่งคืนทางการทันทีมิฉะนั้นจะมีความผิดฐานก่อความไม่สงบอันจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาและ ความมั่นคงของชาติใหม่ของเรา

(เสาวรี, 2551: 121-122)

การกระทำของมนุษย์ลึกลับยุคหลังที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำที่แสดงออกถึงการใช้อำนาจเพื่อความโลภอย่างชัดเจน ประสบการณ์ของตัวละครอื่นที่ผ่านบทเรียนโลกล่มสลายทำให้เธอเห็นว่าสิ่งที่เธอพูดจะมีใครเชื่อ “โลกทุกยุคไม่แตกต่างกัน โลกยุคเธออาจจะสูญหายเร็วกว่าโลกยุคของฉันด้วยซ้ำ” มิใช่ไม่เชื่อเพราะไม่เห็น แต่เป็นการมิเชื่อเพราะต้องการครอบครองความเจริญ ซึ่งการจะทำเช่นนั้นได้ก็ต้องมีความรู้และทดลอง สิ่งที่มีมนุษย์ทุกยุคจะมีเหมือนกันคือความต้องการในสิ่งต่างๆที่

ตนเองไม่มี การสืบเรื่องของโลกที่สาบสูญเป็นประจักษ์พยานเด่นชัดว่านอกจากต้องการรู้เรื่องราว ยังต้องการเลียนแบบความรู้จากโลกยุคก่อนที่มีความเจริญ และการกระทำของรัฐในข้างต้นที่ต้องการ ปิดหูปิดตาประชาชนไม่ให้รู้เรื่องราวในอดีตก็สื่อได้ถึงการใช้อำนาจเพื่อหยุดยั้งการตระหนักรู้ถึงภัย พิบัติของคนในยุคที่จะขัดขวางความเจริญในโลกยุคใหม่ของพวกเขา

การที่มนุษย์ยุคหลังกำลังจะกระผิออย่างมนุษย์ยุคก่อนแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วมนุษย์ไม่ได้ พัฒนาตนขึ้นอย่างที่ควรจะเป็น แต่มนุษย์มีความเขลาเพียงหลงคิดว่าตนเองพัฒนาแล้ว ซึ่งการที่เสาวรี สร้างตัวละครในยุคหลังให้มนุษย์กลายเป็นลิงเช่นกาลก่อนตอกย้ำได้ว่า หากมนุษย์ยังมีความเขลา การมัวเมา มนุษย์ก็จะวิวัฒนาการไม่ก้าวหน้าสักเพียงใดก็ตาม

งานเขียนของเสาวรีนำเสนอถึงความไม่รู้ของมนุษย์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในปัจจุบัน มนุษย์ก็ไม่เรียนรู้ประวัติศาสตร์ แม้จะมีอดีตให้เรียนรู้ก็ตามแต่มนุษย์ก็ยังแตกแยกกันเองเช่นอดีต จนไม่รู้ว่าประเทศกำลังจะมีปัญหาเช่นเดียวกับเมืองอยุธยา เมืองที่เคยรุ่งเรืองในอดีตแต่ต้องล่มสลาย เพราะความขัดแย้งของคนในชาติเป็นมูลเหตุสำคัญ เช่นเดียวกันกับอนาคตที่มนุษย์เชื่อว่าก้าวหน้า แต่ก็ต้องล่มสลายเพราะความไม่รู้ของมนุษย์เป็นปฐมเหตุ

3.7 ความไม่รู้กับธรรมชาติของมนุษย์

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ถูกกำหนดให้เกิดมาโดยมิสามารถล่วงรู้ชะตากรรมของตนเอง เป็นเหตุ ให้ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์จะต้องพบเจอกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องพบเจอ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งปัญหาที่พบเจอจะเข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ผลกระทบของปัญหาขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์ว่าจะสามารถจัดการปัญหาเหล่านั้นได้รวดเร็วเพียงใด

งานเขียนของเสาวรีจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องสั้น “ไม่มีคำตอบให้กับคำถามของชีวิต” “ตามหาชั่วชีวิต” และ “ความทุกข์ในชีวิต” เรื่องสั้นทั้งหมดเผยให้เห็นการไม่อาจกำหนดรู้ในชะตากรรมของตนเอง อันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ที่มีผลให้มนุษย์เกิดความทุกข์ในชีวิต

เรื่องสั้น “ไม่มีคำตอบให้กับคำถามของชีวิต” เป็นเรื่องสั้นที่นำเสนอภาพความทุกข์ของผู้หญิง กลุ่มหนึ่งที่ล้วนมีปัญหาชีวิตที่มีอาจปลดเปลื้องได้ เรื่องราวที่เกิดขึ้นนำเสนอผ่านตัวละคร “ข้าพเจ้า” ในงานเลี้ยงวันเกิดของเพื่อนคนหนึ่งที่ทำให้เพื่อนๆ ทุกคนได้มีโอกาสร่วมตัวสังสรรค์กัน

“อยากนอนกินนอนเถอะ อยากอ้วกก็อ้วก หรืออยากจะร้องไห้ก็ร้องไปเลย” นังนันท์พูด
ขึ้น ข้าพเจ้านั่งเงียบๆ มีบางคนหลบไปนอนคนเดียวตาย คงอยากฝันถึงอะไรสักอย่างที่ดีที่สุดในชีวิต

“ชีวิตแก่ดีเหลือเกินอำแดงเอ๋ย” นังนันทพุดอ้อแอ้ มองมาที่ข้าพเจ้า

“แกชอบกินไก่ทอด แกก็กินแต่ไก่ทอด” มันหัวเราะ

...ในห้องมีแต่กลิ่นชวนคลื่นเหียนผสมกับกลิ่นชีวิตที่น่าอนาถ ข้าพเจ้าเก็บถ้วยเก็บชามไปไว้ข้างใน
จุดยากันยุงและนั่งมองดูเพื่อนๆ ทีละคน ไม่มีใครสมบูรณ์ในชีวิตเลยหรือ พวกเขาล้วนโหยหาอะไร
กันสักอย่างสองอย่างแล้วหากันยังไม่พบอีกหรือ
...คนเราเกิดมาเพื่ออะไร ข้าพเจ้าเพียรถามตัวเองซ้ำแล้วซ้ำเล่าในยามวิกาล แต่ไม่มีคำตอบให้กับ
คำถามของชีวิต

(เสาวรี, 2544: 48-50)

ตัวอย่างในข้างต้นเผยให้เห็นความทุกข์จากการไม่รู้ชะตากรรมตนเองของมนุษย์ ความทุกข์
ของเพื่อนๆ ที่ตัวละครข้าพเจ้าเห็นเป็นสิ่งที่ธรรมชาติกำหนดให้มนุษย์ต้องเผชิญ เสาวรีใช้ตัวละครที่
เติมไปด้วยความทุกข์เหล่านี้เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากความทุกข์ของ
เรื่องในชีวิตไปได้ ทำได้เพียงเผชิญหน้า คร่ำครวญ และแก้ปัญหาต่อไปเท่านั้น ดังที่ตัวละครนันทกำลัง
กระทำ การได้กล่าวความทุกข์ในใจคือหนทางหนึ่งที่จะช่วยเยียวยาความทุกข์ออกไปได้บ้าง

ภาพของมนุษย์ผู้ไม่พอใจกับชีวิตปัจจุบัน ปรากฏในเรื่องสั้น “ตามหาชั่วชีวิต” ผ่านตัวละคร
วิจิต ลูกชายเจ้าของโรงงานน้ำแข็งที่ไม่อยากรับสืบทอดกิจการโรงงานน้ำแข็งของครอบครัว จึงออก
เดินทางตามหาความฝันของตนเอง โดยที่ไม่แน่ใจว่าความฝันที่ตนต้องการคืออะไร ...ไม่ใช่การดำเนิน
ชีวิตดุดจปัจจุบัน อยู่ใต้ความคิดของเตี้ย ที่โลกนี้มีแต่น้ำแข็ง ความคิดของสังคม ผิดถูกมีคำตอบชัดเจน
เขาไม่เชื่อเช่นนั้น ระยะเวลาหลังจากกับเตี้ยห่างไกลกันเหมือนฟ้ากับทะเล... (เสาวรี, 2551: 127) วิจิตมอง
ชีวิตปัจจุบันไร้ค่า ชีวิตที่ผูกติดอยู่กับครอบครัวไม่ใช่สิ่งที่เขาต้องการ เส้นทางชีวิตที่เขาเลือกจึงเป็น
เส้นทางที่ถอยห่างออกจากครอบครัว

ตัวละครวิจิตจึงคือตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นภาพแทนของมนุษย์ผู้หลงใหลปัจจุบัน
การไม่พอใจกับชีวิตปัจจุบันทำให้เขามุ่งแสวงหาความต้องการจากโลกอื่นในทัศนะของเขาคิดว่ามัน
จะดี ทว่าเมื่อได้ประสบกับโลกอื่นที่เขาต้องการ สิ่งนั้นก็กลับไม่ใช่สิ่งที่เขาต้องการอย่างแท้จริง ความว่าง
เปล่าที่เขาประสบคือบทรหัสของทะเลปัจจุบัน

“โลกอนาคต โลกอดีต โลกปัจจุบัน อะไรคือโลกที่จริงแท้และมีคุณค่าที่สุด”

นำแปลกที่คราวนี้เขากลับไม่พบคำตอบอย่างเคย วิจิตรู้สึกกระสับกระส่าย ลุกขึ้นจาก
เตียง เดินไปที่ผนังห้องสีเงิน กำแพงสีด้านกักขังเขาไว้ หรือเขาสร้างกำแพงขึ้นมากักขังตัวเอง ไม่มี
ช่องหน้าต่าง ไม่มีช่องระบายอากาศใดๆทั้งสิ้น เขาทุบกำแพงเสียงดัง ตีบ ตีบ ความหนาแน่น
สะท้อนผ่านสันมือกลับมา วิจิตได้คำตอบว่า “หมดหวัง”

(เสาวรี, 2551 :141)

วิชิตน้ำตาไหลพรากหลับตาลงเป็นครั้งสุดท้าย ภาพรุ่งกินน้ำปรากอยู่ในห้วงมโนนิคม่วง คราม น้ำเงิน เขียว เหลือง แสด แดง เป็นภาพที่เห็นแจ่มชัด เขาหลับตาแน่นสายศิระชะไปมาปวดร้าวและหมองไหม้ เวลานี้เขาเพียงปรารถนาจะได้ยินเสียงเครื่องปั่นน้ำแข็งที่ดังบาดหูจากโรงน้ำแข็งของเตี้ย ปรารถนาที่จะสัมผัสไอเย็นจากน้ำแข็งแต่ละก้อน และหวังเป็นครั้งสุดท้ายว่า จะได้ยินเสียงต่ำของเตี้ยแม้เพียงไกลๆก็ตาม

(เสาวรี, 2551 :144)

บทลงโทษที่วิชิตเผชิญคือการมีอาจหวนคืนปัจจุบันได้ การได้เผชิญโลกอดีตและอนาคตตามความต้องการที่ตั้งใจแต่ได้รับความผิดหวัง ทำให้เขาคิดถึงครอบครัวในปัจจุบันที่เขาทิ้งมา ทว่าเขามีอาจจะกลับไปได้ เขาติดอยู่ในโลกอนาคตที่เขาฝันหา ทำได้เพียงนอนคิดถึงเสียงจากโรงน้ำแข็งของเตี้ยเท่านั้น บทลงโทษที่เกิดขึ้นจึงมีนัยยะสื่อเตือนใจให้เห็นถึงคุณค่าของปัจจุบัน ผ่านตัวละครวิชิตที่ถูกความไม่รู้อันเป็นธรรมชาติของมนุษย์เข้าครอบงำจนทำให้ไม่คิดว่าปัจจุบันที่เป็นอยู่แล้ว

ในเรื่องสั้น “ความทุกข์ในชีวิต” เป็นเรื่องสั้นเรื่องสุดท้ายที่เผยให้เห็นการไม่อาจกำหนดรู้ในชะตากรรมของตนเอง โดยได้นำเสนอภาพความทุกข์จากการล่วงรู้ความคิดของคนอื่น ผ่านตัวละครนายธานินทร์ ชายหนุ่มที่ได้รับพรจากคนขับเกวียนในป่าให้มีความสามารถล่วงรู้ความคิดของคนรอบข้างได้ ซึ่งพรดังกล่าวทำให้เขาไม่สามารถใช้ชีวิตปกติได้

“คุณอยู่ที่นี้ไม่ได้แล้วธานินทร์ การที่คุณล่วงรู้ความคิดของคนอื่นจะทำให้ที่นี้ไม่มีความสุข คุณเคยได้ยินไหมว่า น้ำขุ่นอยู่ในน้ำใสอยู่นอก เราไม่จำเป็นต้องไปล่วงรู้ความคิดของคนอื่นหรอก เพราะมันจะทำให้เราอยู่ในสังคมไม่ได้”

(เสาวรี, 2560 :156)

ผมมารู้สึกตัวที่โรงพยาบาลจิตเวช สาวตรีเยี่ยมอ่อนหวานเมื่อพูดกับผมว่า

“คุณต้องพักรักษาตัวอยู่ที่นี้นะคะ อาจต้องอยู่ตลอดชีวิตเลยก็ได้” หล่อนพูด ผมมองหน้าหล่อนด้วยความขิงขัง จำได้ว่า ก่อนที่ผมจะหมดสติไป ประกอบตรงเข้ามาจับตัวผมไว้ และเหมือนมีของแข็งตีกระทบศิระชะอย่างรุนแรง จากนั้นเมื่อฟื้นผมถูกจับตัวมาอยู่ที่นี้

(เสาวรี, 2560 :161)

การมีพลังวิเศษคือทุกขลาภสำหรับตัวละครนายธานินทร์ การได้ยินความคิดของคนรอบข้างทำให้เขาต้องถูกไล่ออกจากงาน และถูกภรรยานำตัวมาส่งที่โรงพยาบาลจิตเวช ซึ่งบุคคลเหล่านี้คือคนปกติที่มียอมรับพลังวิเศษของนายธานินทร์ เขาจึงกลายเป็นคนแปลกแยกจากคนรอบข้างไปอย่างสิ้นเชิง ผลตอบรับที่เขาเผชิญสื่อให้เห็นถึงบทลงโทษของการฝืนธรรมชาติของมนุษย์ที่ถูกสร้างให้เป็นคนธรรมดาที่มีอำนาจพิเศษ

เสาวรีสร้างเรื่องเหนือจริงเพื่อเผยให้เห็นว่าธรรมชาติที่สร้างมนุษย์ไม่ให้อำนาจความคิดของคนอื่น เป็นสิ่งที่ได้อยู่แล้ว กล่าวคือ การเป็นคนปกติจะทำให้ชีวิตมนุษย์มีความสุขมากกว่าการมีพลังพิเศษที่ฝืน ธรรมชาติ ภารกิจของตัวละครนายธานินทร์ทำให้เห็นว่ามนุษย์ควรพอใจในสิ่งที่ตนมี เพราะการมีในสิ่งที่ เกินตัวจะนำผลร้ายมาสู่ตนเอง เป็นย่ำเตือนให้มนุษย์ละทิ้งความเขลาจากการไม่รู้ว่าคุณค่าอันเป็น ธรรมชาติของมนุษย์เป็นสิ่งที่ได้อยู่แล้ว

กล่าวโดยสรุป การนำเสนอทั้ง 3 เรื่องของเสาวรีทำให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ กำหนดให้มนุษย์ไม่รู้เป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดสำหรับมนุษย์ แม้ในบางประการจะทำให้มนุษย์เกิดความ ทุกข์ แต่มนุษย์ก็ยังสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ ในทางกลับกันการมุ่งแสวงหาการล่วงรู้ชะตากรรมอัน เป็นเรื่องฝืนธรรมชาติจะมีผลให้มนุษย์พบแต่ความวิบัติในชีวิต เห็นได้จากเรื่องสั้น “ตามหาชั่วชีวิต” และ “ความทุกข์ในชีวิต” เรื่องสั้นทั้งสองเรื่องเสาวรีใช้การสร้างเรื่องแฟนตาซีเพื่อเสียดสีกับความคิด ที่มนุษย์มักคิดว่าการล่วงรู้ชะตากรรมจะทำให้มีแต่เรื่องดี ๆ แต่จริงๆในด้านหนึ่งเป็นการสร้างความ ทุกข์ที่มากกว่าเดิม

จากการวิเคราะห์งานเขียนของเสาวรีทำให้เห็นว่าภาวะของความไม่รู้หรือความเขลาเป็นสิ่งที่ อยู่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด และความไม่รู้ดังกล่าวนำพามนุษย์ไปสู่ปัญหาในเรื่องต่างๆ ของชีวิต ซึ่ง ความไม่รู้สัมพันธ์กับปัจจัยหลายประการ ทั้งความไม่รู้ที่สัมพันธ์กับองค์ความรู้แบบวิทยาศาสตร์ สมัยใหม่ ที่คนมักจะเชื่อมั่นอยู่กับความเจริญจนไม่เห็นคุณค่าของความรู้ดั้งเดิมในสังคมที่มีมาอย่าง ยาวนาน เสาวรีทำให้เห็นความขัดแย้งขององค์ความรู้ดั้งเดิมที่ไม่ค่อยค่าไปกว่าองค์ความรู้สมัยใหม่ เช่นเดียวกันที่ความไม่รู้ยังทำให้มนุษย์ในยุคสมัยใหม่หลงให้ความสำคัญกับเงิน รูปลักษณ์ภายนอก มากเกินไป เสาวรีแสดงให้เห็นว่าความหลงดังกล่าวคือความมืดบอดทางปัญญาและนำพามนุษย์ไปสู่ ความวิบัติในชีวิต รวมไปถึงเสาวรียังได้นำเสนอแง่มุมของความเชื่อในองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ที่ มนุษย์เชื่อถือมาอย่างยาวนาน ว่าแท้จริงแล้วสิ่งที่มนุษย์เคยเชื่อมิใช่สิ่งที่เป็นความจริง แต่เกิดจาก ความต้องการของผู้มีอำนาจกำหนดเพื่อจุดมุ่งหมายของตนเองมากกว่า นอกจากนี้เสาวรียังได้นำเสนอ ถึงความไม่รู้ที่สัมพันธ์ในเชิงนามธรรมกับความเขลาที่ทำให้มนุษย์ทำผิดซ้ำซ้อนเช่นเดิมจากความไม่รู้ อันเป็นธรรมชาติของตน ตอกย้ำให้เห็นว่าความไม่รู้คือปัญหาประการหนึ่งของมนุษย์

บทที่ 4

สังคมกับความอ่อนแอ

ในสังคมไทยมีวรรณกรรมพุทธทำนาย หรือความเชื่อพุทธทำนายที่กล่าวถึงความอ่อนแอของสังคมไทยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 5000 ปี แสดงผ่านการทำนายฝันของพระเจ้าปเสนทิโกศล 16 ประการ ตัวอย่างเช่น 1. ความฝันเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ทำนายถึงอนาคตภายหน้าจะเกิดภัยธรรมชาติ ฟ้าฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล 2. ความฝันเกี่ยวกับเรื่องเยาวชนมั่วสุมเสพกาม โดยวัยรุ่นหนุ่มสาวจะอยากมีครอบครัวก่อนวัยอันควร ผู้หญิงจะมีลูกตั้งแต่วัยเยาว์ 3. เรื่องเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในแผ่นดิน ผู้คนในภายหน้าที่มีอำนาจจะมีความโลภ ความอยากในเงินทองมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการทำงานที่ไม่สุจริต เป็นต้น (โรม บุนนาค, 2560) คำทำนายเหล่านี้มุ่งนำเสนอแนวคิดให้คนในสังคมตระหนักถึงความทุกข์ ความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ที่มีมูลเหตุเกิดขึ้นจากการละทิ้งศีลธรรมของคนในสังคม (ธนบัตร ใจอินทร์, 2561: 38)

ปัจจุบันปัญหาหลายประการดังกล่าวได้เกิดขึ้นจริงในสังคมเป็นการตอกย้ำให้เห็นความอ่อนแอของสังคม อาทิ ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น มูลเหตุเกิดจากการที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปสู่ความเจริญอย่างรวดเร็ว การดิ้นรนเอาตัวรอดในสังคมจึงมิใช่เรื่องง่าย ส่งผลให้คนในสังคมหลงไปกับการกระทำผิดได้ง่ายยิ่งขึ้น วนเวียนต่อไปเป็นปัญหาสังคมตามมาอย่างไม่จบสิ้น

เช่นเดียวกับในงานเขียนของเสาวรีที่มีการนำเสนอมูลเหตุความอ่อนแอของสังคม ใน 6 ประเด็น ได้แก่ 1. ความมีติดบอดในครอบครัว 2. ความเจ็บป่วยและการทำอัตวินิบาตกรรม 3. การเมืองต่างขั้ว-ครอบครัวแตกแยก 4. การละเมิดจรรยาบรรณวิชาชีพ 5. ศาสนากับศรัทธาที่ถูกท้าทายในสังคมร่วมสมัย และ 6. ความอ่อนแอของระบบการศึกษา ดังนี้

4.1 ความมีติดบอดในครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันหลักและสถาบันแรกของมนุษย์ ที่นอกจากจะให้กำเนิดแล้วครอบครัวยังต้องมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกิจกรรมต่างๆของคนในครอบครัว รวมไปถึงเป็นที่พึ่งทางใจให้สมาชิกยามที่มีปัญหาในชีวิต ความสำคัญเช่นนี้ทำให้สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญ

มากในสังคม ด้วยการใช้บุคคลจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานจากครอบครัวที่ขัดเกลา
กันมา

การเปลี่ยนแปลงระบบครอบครัวจากครอบครัวขยายมาสู่ครอบครัวเดี่ยวมีส่วนทำให้เกิด
ปัญหาครอบครัว สภาพครอบครัวไทยดั้งเดิมอยู่กับแบบครอบครัวใหญ่ที่มีทั้งปู่ย่า ตายาย ญาติพี่น้อง
อยู่ร่วมกัน ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสังคมจากเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรม สภาพครอบครัวแปร
เปลี่ยนไปเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีเพียง พ่อแม่ลูก มากขึ้น ประกอบกับความเท่าเทียมของชายหญิงที่
เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้คนในครอบครัวมีหน้าที่การทำงานเพื่อหาเงินเพิ่มมากขึ้น หากแต่อิทธิพลดั้งเดิม
ของวัฒนธรรมไทยยังอยู่เหนียวแน่นที่มองว่าผู้หญิงยังต้องมีหน้าที่เลี้ยงลูก ดูแลสามี ทำงานบ้าน
เช่นเดียวกับสมัยก่อน ทำให้หน้าที่ของผู้หญิงหนักมากขึ้น เป็นจุดเริ่มต้นของการเสี่ยงเกิดปัญหา
สั่นคลอนความสัมพันธ์ของคนคู่สามีภรรยา นำพามาสู่การเกิดปัญหาครอบครัวได้ (Lingfen Mo,
2560 :3)

ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวมีสาเหตุมาจากหลายประการ อาทิ ความคาดหวังในชีวิต
สมรส ความคิดเห็นในการเลี้ยงดูลูกที่ขัดแย้งกัน ความไม่พึงพอใจในสยส่วนตัวของคู่สามีภรรยา เป็น
ต้น ปัญหาเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นส่งผลให้เกิดความห่างเหินในความสัมพันธ์ นำพาไปสู่การหย่าร้างได้ (บุญ
ประคอง ภาณุรัตน์, 2502: 2) ส่งผลให้ความเป็นครอบครัวมีปัญหา และอาจก่อปัญหาลูกโซ่ต่างหากกับ
ลูกตามมาได้ในอนาคต กล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดสิ่ง
ต่างๆกับคนในครอบครัว ขึ้นอยู่กับว่าจะนำพาไปสู่ความสำเร็จหรือปัญหาในชีวิต

งานเขียนของเสาวรีจำนวนหนึ่งนำเสนอปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทั้งเรื่องของ
ความสัมพันธ์ของคู่ชีวิต รวมไปถึงเรื่องของสายใยพ่อแม่ลูก โดยทำให้เห็นว่ารากฐานของความสัมพันธ์
ที่ไม่มั่นคงนำมาซึ่งการล่มสลายของความเป็นครอบครัว แสดงผ่านเรื่องสั้นจำนวน 8 เรื่อง ได้แก่
“ผมกลับมาที่เขาหลักอีกครั้ง” “เขาหลักวันนี้” “จากฉากแรกจนถึงฉากสุดท้าย” “นัยในความรัก”
“ซัยชนะหมายเลยศุณย์” “เตี้ย” “ของขวัญปีใหม่” และ “ความฝันของพ่อ”

4.1.1 ปัญหาความสัมพันธ์ของสามีภรรยา

ในงานเขียนของเสาวรีตัวละครผมในเรื่องสั้น “ผมกลับมาที่เขาหลักอีกครั้ง” และตัวละคร
หมอวิชฌุ จากเรื่องสั้น “จากฉากแรกจนถึงฉากสุดท้าย” เป็นตัวละครในบทบาทสามีที่มีพฤติกรรม
คล้ายคลึงกันคือการนอกใจภรรยาแบบปกปิด เป็นการกระทำผิดแบบตั้งใจที่นำพาด้วยอารมณ์
เช่นเดียวกัน

การกระทำของตัวละครผมเป็นไปอย่างตั้งใจที่ไร้ซึ่งสำนึกต่อครอบครัว เขาทำงานเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มในโรงแรมแห่งหนึ่งทางภาคใต้ เขาออกใจภรรยาไปมีสัมพันธ์กับนิตยา หญิงสาวร่วมงาน จนเธอเรียกร้องให้เขาหย่ากับภรรยา ความหลงใหลที่เขามีต่อตัวนิตยาทำให้เขาหลงลืมทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัว

...ความสัมพันธ์ของผมกับหล่อนนั้นมีเวลานานสองปีตั้งแต่ผมมาทำงานที่นี่ เรารวมหลับนอนกันเสมอๆ ท่ามกลางเสียงคลื่นและลมบกลมทะเลที่พัดผ่าน ผมไม่เคยบอกหล่อนว่ารักเลยสักคำ เพราะผมไม่ได้รักหล่อน ผมแต่งงานแล้วมีภรรยาและลูกสาวน่ารักอยู่ที่บ้าน หล่อนเป็นเพียงของว่างชั่วคราวเท่านั้น

(เสาวรี, 2551 :149)

คริสต์มาสปีนี้ ภรรยาและลูกสาวตัวน้อยจะมาร่วมงานด้วย ผมรู้สึกอึดอัดเป็นอย่างมากที่นิตยาเริ่มออกมาจู้จี้จ้านและแสดงตัว ผมจะอย่างไรดี

ในที่สุดผมบอกภรรยาว่า อย่าเพิ่งมาเลย ผมงานยุ่งมาก การจัดงานคริสต์มาสให้กับแขกที่นู่นวุ่นวายเหลือเกิน เพราะพวกฝรั่งไม่เหมือนคนไทย อะไรผิดพลาดไม่ได้มาตรฐานแม้แต่นิดเดียว พวกเขาก็ร้องเรียนแล้ว และนั่นหมายถึงตำแหน่งของผมด้วยเช่นเดียวกันว่าจะก้าวหน้าหรือถอยหลัง

(เสาวรี, 2551: 149-150)

เนื่องจากตัวละครผมมีความสัมพันธ์แบบซ้อนเร้นกับนิตยา เขาจึงต้องพยายามหลบซ่อนการมีตัวตนของเธอกับครอบครัวของเขา การปฏิเสธลูกและภรรยาไม่ให้มาร่วมฉลองงานปีใหม่ที่โรงแรมเป็นวิธีการที่เขาใช้หลบซ่อนภรรยาได้ดีที่สุด ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นวิธีการที่ใช้ปกป้องผลประโยชน์ของเขาได้ทั้ง 2 ทาง ทั้งในด้านการของการได้คบกับนิตยาต่อไป ตัวอย่างจากย่อหน้าแรกเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้ถึงการห่วงใยความสัมพันธ์ภายนอกของเขากับนิตยา และการรักษาความลับเพื่อความเป็นครอบครัวจากภรรยา การโกหกจึงเป็นหนทางที่เขาได้ประโยชน์มากที่สุดสำหรับความสัมพันธ์เหล่านี้

ในขณะที่ตัวละครหมอวิชญ์จากเรื่องสั้น “จากฉากแรกจนถึงฉากสุดท้าย” ไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์ของเขากับภรรยาได้จากการแอบนอกใจ หมอวิชญ์ได้แอบไปมีลูกกับผู้หญิงคนอื่นอย่างลับๆเป็นเวลาหลายปี จนกระทั่งเด็กป่วยแล้วแอบพามาโรงพยาบาล ทำให้นิรามย์ภรรยาของเขารู้ความจริง ส่งผลให้ทั้งคู่ต้องเลิกกัน

กระทั่งประตูที่แง้มอยู่เปิดออก ร่างของหมอวิชญ์ยืนอยู่ที่นั่น เขาผงะเมื่อเห็นนิรามย์ แต่แล้วก็รีบสาวเท้าก้าวเข้ามาหาเธออย่างรวดเร็ว

“มัย” ดวงตาของเขาเหมือนคนป่วยหนัก และกำลังจะตายในไม่ช้า ไม่มีคำพูดอะไร หลุดออกมาจากปาก ไม่มีคำสารภาพ ไม่มีคำขอโทษ แต่ในไม่ช้าอาจจะมีคำอำลา

(เสาวรี, 2544: 25)

“ต่อไปคุณจะมีชีวิตที่ดี ไม่ต้องมาทนกับคนเลวๆอย่างผม ผมรู้ว่าคุณรับความเลวของผม ไม่ได้ ผมจะไม่ทำร้ายใครอีก”

น้ำตาเท่านั้น น้ำตา จิตแพทย์บอกว่า ร้องไห้ให้สาแก่ใจอย่าเก็บมันไว้ถ้าเราอยากร้องไห้ ร้องเสีย ร้องไห้ให้กับชีวิตของผู้หญิงที่น่าสมเพชคนหนึ่ง

(เสาวรี, 2544 :33)

การกระทำของหมอวิษณุสร้างความเจ็บปวดให้นิรามัยจนความสัมพันธ์ของคู่วิดามิอาจ ดำเนินต่อไปได้ น้ำตา คือสิ่งที่สามารถสื่อได้ถึงความเสียใจที่นิรามัยมีต่อการกระทำของหมอวิษณุผู้ เป็นสามี ในขณะที่หมอวิษณุต้องจำนนกับหลักฐานที่ภรรยาของเขาเห็น แม้เขาจะสำนึกผิด แต่เขามี สามารถปฏิเสธความผิดที่เขากระทำได้ ความไวใจที่ถูกทำลายเป็นผลให้ชีวิตคู่ของนิรามัยกับหมอวิษณุ จบลง

นอกจากพฤติกรรมของตัวละครสามีที่ทำหน้าที่สามีบกพร่อง ฝ่ายตัวละครภรรยาก็มี พฤติกรรมที่กระทำผิดต่อสามีเช่นเดียวกัน ปรากฏในเรื่องสั้น “เขาหลักวันนี้” และ “นัยในความรัก” เป็นตัวละครหญิงที่มีพฤติกรรมนอกใจสามีและใช้อำนาจกดขี่สามี นำพาไปสู่ความล้มเหลวของชีวิตคู่

พฤติกรรมนอกใจสามีเกิดขึ้นในตัวละครอร จากเรื่องสั้น “เขาหลักวันนี้” เธอเป็นภรรยาของ ตัวละครผมจากเรื่องสั้น “ผมกลับมาที่เขาหลักอีกครั้ง” เธอกลับลอบมีความสัมพันธ์กับ นิคม เพื่อนชาย คนสนิทอย่างลับๆ ในขณะที่สามีไปทำงานต่างจังหวัด ด้วยความเหงาที่สามีทำงานไกลบ้านทำให้เธอ เลือกลงใจกลับไปนอนกับนิคมเพื่อความสุขในชีวิตทดแทนในสิ่งที่ต้องการจากสามี

ลับร่างของเขา ดิฉันโทรหานิคม...

ชีวิตของดิฉันเป็นเช่นนี้ เจ็บเหงา เปล่าเปลี่ยว ตลอดระยะเวลาสี่ห้าปีที่ผ่านมา นิคม เป็นคนเต็มส่วนขาดของชีวิตให้เต็ม เราเรียนรู้ที่จะเล่นรักกันอย่างซ่อนเร้น เต็มเสน่ห์ให้แก่กัน และกัน โชคไม่ดีอยู่บ้างที่ดิฉันไม่ใช่คนโสด แต่จะแปลกอะไร ในเมื่อ สามีของดิฉันเป็นคนทำให้ชีวิต ที่เคยงดงามต้องมุกกร่อน เขาไม่ได้ใช้ธรรมะของผู้ครองเรือนอันสาธุชนพึงกระทำเลยแม้แต่น้อย

สามีดิฉันเดินทางไปได้สามวัน อยู่ชิวๆ เขาโทรบอกอย่างนั้น บุรุษไปรษณีย์มาส่งพัสดุ ตอนสายๆ ดิฉันเซ็นรับ ปลายทางมาจากพิษณุโลก เมื่อเปิดห่อกระดาษสีน้ำตาลออก ก็พบหนังสือ เรื่องงากี้ ดิฉันไม่รอช้าโทรไปหานิคม ถามว่าเมียเขาเดินทางไปแถวพิษณุโลกบ้างไหม เขาปฏิเสธ

(เสาวรี, 2557 :106-107)

การไม่มีเวลาเพื่อครอบครัวของสามีถูกนำมาเป็นข้ออ้างในการกระทำการนอกใจของเธอร เธอเลือกที่จะคบกับนิคมแบบลับๆ เป็นระยะเวลาโดยไม่รู้สึกรู้สึกับสามี ด้วยใช้เหตุผลในเรื่องสามีมีกระทำตัวเช่นสามีที่ควรทำ เพื่อให้การตัดสินใจของเธอกลายเป็นความชอบธรรม การกระทำดังกล่าวทำให้เธอใช้ชีวิตไม่เป็นสุข เป็นความระแวงภายในใจที่จะคอยกัดกินเธอไปชั่วชีวิต

ตัวละคร นรกร จากเรื่องสั้น “นัยในความรัก” เป็นภรรยาอีกคนที่กระทำผิดต่อสามีซึ่งมาในรูปแบบของการใช้อำนาจกดขี่สามีมากเกินไปจนนำไปสู่การหย่าร้าง เธอมีอาชีพเป็นครู ความเจ้าระเบียบในนิสัยของเธอส่งผลให้เธอใช้มันบ่งการชีวิตสามี จนกลายเป็นการพูดจาทำลายจิตใจให้สามีรู้สึกต่ำต้อย ส่งผลให้สามีสามารถทนใช้ชีวิตร่วมกับเธอได้อีกต่อไป

ผมคงจะไม่กลับมาที่นี่อีก トラบใดที่คุณยังไม่สามารถเข้าใจอะไรได้ดีไปกว่าสิ่งที่เคยเคยเข้าใจ ผาถูกชาย 2 คนไว้กับคุณด้วย คุณทำหน้าที่แม่ได้ดีแน่นอน แม้ว่าหน้าที่ของการเป็นภรรยา นั้นคุณจะทำให้ผมผิดหวังและสำนึกเหมือนว่าตนเองเป็นเพียงเศษสวะ คุณเข้าใจไหมกับคำว่า “ภรรยาที่ดี” ผมเพียงหวังว่าคุณจะให้เกียรติผมบ้าง นอกเหนือจากความรักที่คุณเคยพูด ผมต้องการอะไรอีกเล็กน้อย ที่จะประคับประคองความรักของเราไว้บ้าง ผมไม่รู้ว่ามันคืออะไรเหมือนกัน แต่สิ่งนั้นผมรู้ว่าคุณไม่มี คุณเข้าใจไหมนร... ความจริงคุณเป็นผู้หญิงที่ฉลาด แล้วคุณรู้ไหมว่ามีความหมายแค่ไหนกันล่ะ กับการที่คนๆ หนึ่งจะผูกพันคนอื่นคนหนึ่งไว้ด้วยอำนาจ

(เสาวรี, 2542 :142)

“สันดานดิบละสิ” เธอแค้นเสียง เมื่อเริ่มหวาดระแวงสามี หรือเมื่อยามอยู่น้อยอย่างสงบ เธอก็ก่อเรื่องเล็กๆน้อยๆ ขึ้นได้อยู่ดี

“คุณปิดประตูอะไรอย่างนั้น เสียงดังไปถึงปากซอย ไม่มีสมบัติผู้ดีเอาเสียเลย หนวกหูจนจะเป็นประสาทอยู่แล้วนะ”

(เสาวรี, 2542 :147)

คำพูดและการกระทำของสามีนรกรที่ขอย่ำร้ายเพราะทนภรรยาอย่างนรกรไม่ไหวสะท้อนให้เห็นถึงการให้เกียรติกันเป็นสิ่งที่สำคัญมากในชีวิตคู่ จากตัวอย่างจะเห็นว่านรกรใช้คำพูดตำหนิสามีอย่างรุนแรง การจ่ายอมของสามีที่ผ่านมาคือกริยาที่นรกรเชื่อว่าเขาจะไม่มีทางทิ้งเธอไป ทว่าความเจ็บบของสามีเปรียบเสมือนระเบิดเวลาที่รอวันปะทุ ตัวอย่างจากย่อหน้าแรกแสดงให้เห็นถึงความอึดอัดใจที่สามีมีต่อเธอและสิ่งที่สามีต้องการอย่างแท้จริง นั่นคือการให้เกียรติเขาในฐานะคู่ชีวิต “ผมเพียงหวังว่าคุณจะให้เกียรติผมบ้าง” ความไม่เท่าเทียมที่นรกรกระทำกับสามีจึงทำให้เห็นว่ากรใช้อำนาจกับคนรักจึงไม่สามารถทำให้ชีวิตคู่มีความสุขได้

ความไม่ซื่อสัตย์และการไม่ให้เกียรติคู่ชีวิตเป็นการละเลยความสำคัญกับความเป็นครอบครัวที่เป็นรูปธรรมประการหนึ่ง จากภาพเสนอกรณีของตัวละครในงานเขียนของเสาวรีทำให้เห็นได้ว่าความเป็นครอบครัวมีความสามารถดำเนินต่อไปได้หากคู่ชีวิตมีจิตใจต่อกัน จะมีบทลงโทษเกิดขึ้นกับคนที่ไม่ซื่อสัตย์ในทางใดทางหนึ่ง ทำให้เห็นว่ามีมีการทำผิดใดที่จะลายนวลไม่ได้รับการลงโทษ ซึ่งการทำผิดที่ตนเองรู้ แม้อีกฝ่ายจะไม่รู้ก็ถือเป็นการทำผิดอยู่ดี ด้วยศีลธรรมที่ฟังมีล่มสลาย

4.1.2 ปัญหาการเลี้ยงลูก

การเลี้ยงลูกให้เติบโตมาอย่างดีนั้นเป็นงานที่ยากมากสำหรับพ่อแม่ เนื่องจากการเลี้ยงดูมีผลต่อการเติบโตของเด็กทั้งในด้านพฤติกรรมและสุขภาพจิต Baumrind ได้แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กที่ส่งผลต่อพฤติกรรมได้หลักๆ 4 แบบ ได้แก่ 1.รูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ เป็นการเลี้ยงดูที่พ่อแม่สนับสนุนพัฒนาการตามวุฒิภาวะของเด็ก พร้อมกับกำหนดขอบเขตพฤติกรรม แต่ทั้งนี้ก็จะเปิดโอกาสรับฟังเหตุจากเด็กด้วย 2.รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุม เป็นการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดที่พ่อแม่จะวางกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตาม ใช้อำนาจควบคุมแบบบังคับ ซึ่งจะมีบทลงโทษหากเด็กไม่ปฏิบัติตาม 3.การเลี้ยงดูแบบตามใจ เป็นการเลี้ยงดูที่ปล่อยให้เด็กตัดสินใจเรื่องต่างๆด้วยตนเอง ไม่เรียกร้องหรือควบคุมพฤติกรรมของเด็ก พ่อแม่มีหน้าที่ให้คำปรึกษายามเด็กเข้ามาขอความช่วยเหลือ และ 4.การเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง เป็นการเลี้ยงดูที่แตกต่างกับทั้งหมด เพราะเป็นการเลี้ยงดูที่พ่อแม่จะไม่ให้ความสนใจต่อความต้องการของเด็ก การเลี้ยงดูเช่นนี้เป็นการเพิกเฉยต่อเด็ก มักจะเกิดขึ้นกับพ่อแม่ที่หมกหมุ่นอยู่กับปัญหาของตน (ดูลยา จิตตะยโสธร, 2552: 175-177) ข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู เพราะส่งผลกระทบต่อชีวิตของคนคนหนึ่ง

ในงานเขียนของเสาวรีตัวละครที่เป็นลูก จากเรื่องสั้น “ซัยชนะหมายเลยศุณย์” และ “ของขวัญปีใหม่” ล้วนเป็นลูกที่มีข้อบกพร่องในการใช้ชีวิตจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ทั้งสิ้น ทั้งในเรื่องความลำเอียง รวมไปถึงความกดดันต่อลูก เป็นความมีคบอดในครอบครัวอีกประการหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวมีปัญหา

การกลายเป็นคนเห็นแก่ตัวของตัวละครลูกชาย จากเรื่องสั้น “ของขวัญปีใหม่” เป็นผลผลิตจากการเลี้ยงลูกลำเอียงของพ่อแม่ ครอบครัวนี้มีลูกสาวอีก 2 คน แต่พวกเขารักและภาคภูมิใจในตัวลูกชายมากกว่าลูกสาวเพราะลูกชายได้รับราชการตำรวจ ตั้งแต่เล็กจนโตพ่อแม่จะตามใจเขาทุกอย่าง และทุกๆเทศกาลปีใหม่ ที่บ้านจะจัดงานตอนรับการกลับมาของลูกชายอย่างยิ่งใหญ่เสมอ “พ่อเดินไปเดินมาอยู่รอบๆ เตา แม่สั่งให้มาช่วยทำห่อหมก ปีใหม่นี้พ่อกับแม่มีความสุขกับการรอคอยลูก

ชายคนเดียวเหมือนเดิม ไม่ต่างจากปีใหม่ก่อนๆ เลยแม้แต่น้อย (เสาวรี, 2544: 105) พฤติกรรมของตัวละครพ่อกับแม่แสดงออกอย่างชัดเจนถึงการเอาใจใส่ลูกชายที่พวกเขารัก ในขณะที่ลูกชายของพวกเขาไม่ได้รักหรือเอาใจใส่พ่อแม่เท่าที่พ่อกับแม่ทำให้เขา

เขาลุกขึ้นจากที่นอน หยิบกล่องของขวัญที่อุดสำห้ไปเลือกซื้อของขวัญในมือ กำมันแน่นก่อนจะเปิดดูอีกครั้ง ในกล่องสีเหลี่ยมมีนาฬิกาข้อมือที่คนอย่างเขาหรือพ่อจะไม่มีวันซื้อใส่ เขาลงทุนครั้งแรกแพงขนาดนี้ และอีกกล่องสำหรับคุณนายผกา ภรรยาของเจ้านาย เป็นสร้อยข้อมือทองคำลายดอกพิกุล...

...

“สวัสดิ์ครับ ผู้หมวดคนใหม่” เขาเอ่ยเบาๆ พร้อมกับเปิดกล่องของขวัญขึ้นมาพิจารณา เจ้านายน่าจะพอใจมันมากทีเดียว นึกถึงข้อมือวางเปล่าของพ่อ แม่บอกว่านาฬิกาของพ่อเสียหายหลายวันแล้ว แต่พ่อกำลังเอาไปซ่อม พ่อไม่ได้เอาไปซ่อมที่ร้าน แต่เพื่อนของพ่อรับอาสาจะซ่อมให้ พ่ออาจต้องรอนานสักนิด...

...เขาจะไม่ละล้าละลังเหมือนที่เคยเป็นว่า ของขวัญปีใหม่มันควรจะเป็นอะไรระหว่างกระป๋องดาวทองที่ติดอยู่บนฝา กับความเป็นไอ้หนูลูกพ่ออย่างที่พ่อต้องการ เขาตระหนักดีว่า สังคมรอบข้างของเขาจะต้องสยบให้กับดาวทองไม่ใช่ความเป็นไอ้หนูลูกพ่อ

(เสาวรี, 2544 :109-112)

การกระทำของลูกชายที่เห็นการเลื่อนยศตำแหน่งสำคัญกว่าการซื้อของขวัญให้พ่อในวันปีใหม่เป็นการกระทำที่สื่อให้เห็นถึงผลกระทบของการเลี้ยงลูกแบบลำเอียง ความเอาใจใส่ที่พ่อแม่มีให้ลูกชายทำให้เขากลายเป็นคนเห็นแก่ตัว “เขาตระหนักดีว่า สังคมรอบข้างของเขาจะต้องสยบให้กับดาวทองไม่ใช่ความเป็นไอ้หนูลูกพ่อ” ความเห็นแก่ตัวของลูกชายแสดงออกผ่านทางกรกระทำและคำพูดที่ไม่นึกถึงความรู้สึกของคนในบ้าน ความยิ่งใหญ่ที่เขาได้รับจะต้องไม่อยู่เพียงในบ้านเท่านั้น แต่เขาต้องการการยอมรับจากสังคมภายนอก เขาเชื่อว่าอำนาจจากการเลื่อนตำแหน่งจะนำพาให้เขาไปสู่จุดมุ่งหมายได้

ผลตอบแทนจากความลำเอียงที่พ่อแม่ได้รับคือการไม่มีความสุขในสิ่งที่กระทำ อาการเงิบของพ่อแม่หลังจากลูกชายกลับไปทำงานกระชั้นหันคือความหมายของความผิดหวัง เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมาพวกเขารอคอยการกลับมาของลูกชายมากที่สุด ทว่าลูกชายไม่เห็นคุณค่าสิ่งเหล่านี้เท่าที่ควร

“ทำไม...จะกลับแล้วหรือ” แม่จ้องหน้าลูกชาย ความอบอุ่นความรักทั้งหมดที่ประเคนให้ ทำให้แม่รู้สึกเหมือนหัวใจจะโอบยิบตามไปด้วย

“ครับแม่”

“วันนี้ยังเป็นวันหยุดอยู่ไม่ใช่หรือ” พ่อพูด

“ผมต้องรีบกลับไปสะสางงานที่ค้างค้าง”

พ่อกับแม่เจียบ...

...

พื้นร่างสูงของลูกชาย บ้านก็เจียบ เขาจากไปพร้อมกับทั้งความเจียบเหงามาสู่บุพการี ลูกสาวยืนนิ่งอยู่ที่เดิม พ่อกับแม่หันมามอง แต่สีหน้ายังคงไม่เบิกบาน กล่องของขวัญในมือลูกสาวตกลงข้างตัว เธอเปิดประตูห้อง

(เสาวรี, 2544: 112-113)

การกระทำของพ่อแม่สะท้อนถึงค่านิยมยกย่องลูกชายของสังคม ผ่านสายตาของตัวละคร น้องสาวคนสุดท้องที่มองพฤติกรรมของพ่อแม่และพี่ชายด้วยสายตาของคนที่ไม่เข้าใจการเผชิญเรื่องดังกล่าวจนซาซิม “ลูกสาวยืนนิ่งอยู่ที่เดิม พ่อกับแม่หันมามอง แต่สีหน้ายังคงไม่เบิกบาน พฤติกรรมเช่นนี้ทำให้คนในครอบครัวไม่มีความสุข” ตัวตนของลูกสาวมีอาจทดแทนความต้องการลูกชายไปได้ แม้ลูกสาวจะทำดีมากกว่าลูกชายด้วยการใส่ใจของขวัญพ่อแม่ ทว่าไม่ใช่สิ่งที่พ่อแม่ต้องการ บทลงโทษของความเหงาความเสียใจจึงมีเพียงเป็นบทลงโทษสำหรับความลำเอียงของพ่อแม่ แต่ยังทำให้เห็นความมีเดบอดของพฤติกรรมคนในครอบครัวที่ไม่ทำให้ใครมีความสุข

นอกจากนี้ยังมี ตัวละครในฐานะลูกอย่างนายไมยราบ จากเรื่องสั้น “ชัยชนะหมายเลยศูนย์” ที่มีปัญหาจากการเลี้ยงดูของครอบครัว เขาได้รับการเลี้ยงดูแบบกดดันและใช้กำลังจากพ่อทำให้ชีวิตของเขามีปัญหา ไมยราบเติบโตมาจากการถูกพ่อดูดาและดูถูกในทุกๆเรื่อง ดังประโยค “เก่าเจ็ง” นั้น เป็นสิ่งที่ผมได้ยินมาตลอดตั้งแต่จำความได้ เมื่อได้ยินเสียงนี้ ผมก็นึกทำทางของเตี้ยออกทันที... (เสาวรี, 2554: 46) คำเรียกในข้างต้นคือคำดาที่พ่อของไมยราบใช้เรียกเขามาตั้งแต่เกิด รวมไปถึงการทำร้ายร่างกายยามที่เขาทำผิด ดังตัวอย่าง ผมถูกเตี้ยกระที่บจนแขนขวาหัก ปวดแขนไม่เท่าปวดหัวใจ ดวงน้อยๆของผม... (เสาวรี, 2554: 53) การกระทำของพ่อเป็นการกระทำที่สร้างความเจ็บปวดและสะสมกดดันให้กับไมยราบจนนำไปสู่การพยายามพิสูจน์ตัวเองและจบลงด้วยอาการทางจิต

“คุณไมยราบ ถ้าคุณไม่ยอมกินยาดีๆ หมอจะช็อกไฟฟ้าคุณนะ”

ผมมองหน้าคุณหมอสาวสวยอย่างอ่อนวอน

“ไม่เป็นก็ดีแล้ว กินยาซะ”

ผมหยิบยามากินทันที “ไม่ช็อกไฟฟ้านะครับคุณหมอ

คุณหมอสาวสวยยิ้มให้ผม “เป็นยังไงบ้างละวันนี้”

ผมนั่งโยกตัวแรงๆ ยิ้มให้เพื่อนที่เดินไปเดินมา

(เสาวรี, 2554: 45)

การเป็นโรคทางประสาทของไมยราบคือผลกระทบที่เกิดจากการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้องในครอบครัว ฉากในข้างต้นเป็นช่วงเวลาที่บั้นปลายชีวิตของไมยราบหลังจากที่เขากลับไปหาครอบครัวอีกครั้ง หลังจากพยายามไปสร้างธุรกิจพิสูจน์ตัวเองให้ดีขึ้น แต่พวกเขาป่วยมิสามารถจำไมยราบได้ ส่งผลให้ไมยราบผิดหวังจนมีอาการทางประสาท ความผิดหวังจากอาการป่วยของเตี้ยที่ไม่สามารถจำเขาได้ไม่ได้เป็นเพียงแค่ความเสียใจ แต่เป็นดั่งการสูญเสียความมั่นใจในตนเองไป ความกดดันที่เตี้ยสร้างให้เขากลับมาทำร้ายเขาอีกครั้ง จากที่กล่าวมาทำให้เห็นว่าคนที่ถูกเลี้ยงดูมาจากการดุด่าและทุบตีจะไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต เน้นย้ำได้ถึงถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู

4.1.3 การละเลยพ่อแม่

ตัวละครพ่อ ในเรื่องสั้น “ความฝันของพ่อ” เป็นพ่อที่ต้องมีบั้นปลายชีวิตที่ยากลำบากเพราะไร้การเหลียวแลจากลูก เขาเป็นข้าราชการบำนาญ มีลูก 3 คน เขายอมขายบ้านของตนเองและยกเงินเก็บทั้งหมดในชีวิตเพื่อใช้หนี้ให้กับลูกสาวคนโตทั้งหมด ทำให้เขาต้องย้ายไปอยู่บ้านเช่าหลังหนึ่งในชุมชนแออัดแทนบ้านหลังเก่าที่ขายไป ชะตาชีวิตของตัวละครพ่อทำให้เห็นความบกพร่องในหน้าที่ลูกที่ต้องดูแลพ่อแม่อย่างชัดเจน

“มาอยู่บ้านหลังใหม่ พ่อจะรับผิดชอบทุกอย่างเอง” ชายชราเอ่ยต่อหน้าทุกคน
 ดังนั้นจึงไม่มีใครช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในบ้าน บ้านเปรียบเสมือนที่พักพิง
 ชั่วคราวของทุกคนอีกครั้ง แม้จะเป็นเพียงบ้านเช่าหลังเล็กๆก็ตาม

...
 ลูกสาวคนเล็กไม่ได้ลูกไปไหนหล่อนั่งอยู่ที่เดิม กวาดสายตาไปรอบๆด้วยความรู้สึก
 หงุดหงิด หล่อนอายุ 27 ปี ทำงานธนาคารที่มีข่าวออกมาว่ากำลังจะปลดพนักงานออกอีกความ
 วิตกกังวลความขุ่นมัวทับถมทวีขึ้นทุกวันลงโทษพี่สาวที่ทำให้พ่อต้องขายบ้านขายที่ดินและเงินทุก
 บาททุกสตางค์หายวับไปกับเจ้าหนี้ไม่เหลือเป็นมรดกไว้ให้ใครอย่างที่ควรจะเป็นภาพของพ่อที่นอน
 ขดตัวอยู่เบื้องหน้าสร้างความรู้สึกคับแค้นให้กับหล่อนมากขึ้นพ่อทำตัวเอง แล้วยังมาโทษหาเอา
 อะไร

(เสาวรี, 2544 :116-117)

พ่อที่ตื่นสายตาของลูกถูกให้ค่าไปที่การมีเงินและการทำตัวมีประโยชน์เป็นส่วนใหญ่ ไม่มีใครสนใจความรู้สึกและความเป็นอยู่ของพ่อ ลูกๆล้วนสนใจเพียงผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก ดังตัวอย่าง “ไม่มีใครช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในบ้าน” “ไม่เหลือเป็นมรดกไว้ให้ใครอย่างที่ควรจะเป็น” การกระทำและความนึกคิดของลูกนำไปสู่สถานะของพ่อในบ้านที่ไม่ต่างจากผู้อาศัยยามหมดผลประโยชน์กับลูก สะท้อนถึงความมีขอบเขตในครอบครัวที่แสดงออกมาให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม

เช่นเดียวกันกับ ตัวละครเตี้ย จากเรื่องสั้น “เตี้ย” ที่ต้องทุกข์ใจและมีอาการป่วยเพราะลูกชายหนีออกจากบ้านไม่กลับมาสนใจ ลูกชายเขาชื่อ อาอู๋ จากเรื่องสั้น “ชัยชนะหมายเลขศูนย์” หนีออกจากบ้านตั้งแต่วัยรุ่น เพราะทนการดูต่ำของเตี้ยไม่ไหว หลังจากลูกชายหนีออกจากบ้านเตี้ยจึงตระหนักในสิ่งที่ทำและพยายามแก้ไข ทว่าทุกสิ่งทุกอย่างกลับเลวร้ายลง เขาไม่สามารถหาลูกพบและมีอาการป่วยที่ยากจะรักษา

วันที่ลื้อหนีออกจากบ้าน เตี้ยเหมือนถูกฆ่าให้ตายทั้งเป็น เตี้ยเป็นต้นเหตุ เตี้ยรู้ แม่ลื้อโกรธเตี้ยมากคืนนั้นเตี้ยร้องไห้ และบอกแม่หรือว่าจะตามหรือกลับมาให้ได้ ไม่ว่าจะต้องแลกด้วยชีวิตเตี้ยก็ตาม

...
เตี้ยหาลื้อไม่เจอ เงินก็หมด หิวก็หิว เตี้ยไปเป็นลมอยู่ที่หัวลำโพง มีคนพาส่งตำรวจ เตี้ยร้องไห้ เตี้ยเล่าให้ตำรวจฟัง เขาเอาข้าวให้กิน ให้เงินเตี้ยเป็นค่ารถเดินทางกลับบ้าน เตี้ยมองหาลื้อทุกเส้นทางที่ผ่าน แต่ไม่พบแม่เงาของอาอู๋ลูกชายของเตี้ย เตี้ยกลับบ้านพร้อมกับความบอบช้ำ แม่ลื้อตอกชกหัว เอี้ยลื้อนั่งซิม ครอบครัวยุคเรามาหากินไม่ได้ ถ้าลื้อไม่กลับมา

(เสาวรี, 2554: 73-74)

การกระทำของตัวละครอาอู๋เป็นการกระทำที่ทำร้ายคนในครอบครัวทางอ้อม การหนีออกจากบ้านด้วยอารมณ์ส่งผลให้คนในครอบครัวร้อนใจและไม่มีความสุข เตี้ยของเขาต้องลำบากและทุกข์ใจจากการออกไปตามหาเขา ความทุกข์ที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว ความสัมพันธ์ที่มีปัญหาไม่ทำให้คนในบ้านมีความสุข

รากฐานความสัมพันธ์ที่ไม่มั่นคงนำไปสู่การล่มสลายของความเป็นครอบครัวเป็นเรื่องที่เห็นได้จากงานเขียนของเสาวรี เป็นความมีอคติในครอบครัวหลายแง่มุม ทั้งเรื่องของสามีภรรยา และพ่อแม่ลูก เรื่องเหล่านี้ล้วนคือปัญหาความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว แค่เพียงคนในครอบครัวละเลยกันและกันความเป็นครอบครัวก็จะเกิดปัญหา และอาจส่งผลกระทบต่อสังคมได้ ด้วยสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่มีผลต่อสังคมโดยตรง ครอบครัวที่มีปัญหาก็อาจมีผลให้สังคมมีปัญหาได้เช่นกัน

4.2 ความเจ็บป่วยและการทำอัตวินิบาตกรรม

การฆ่าตัวตาย หรือเรียกว่าการทำอัตวินิบาตกรรมเป็นสิ่งที่เลวร้ายที่สุดที่อาจจะเกิดขึ้นได้กับคนที่รู้สึกสิ้นหวังมากกับชีวิต ผู้ที่นำพาตนเองไปสู่ภาวะการพยายามจะฆ่าตัวตายคือผู้ที่ได้รับความ

เสียหายทางจิตใจอย่างหนักเป็นภาวะของการไร้คุณค่าในตนเอง โดยจะมองว่าการอัตวินิบาตกรรมเป็นทางออกที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้ไม่ต้องทนกับความเจ็บปวดใดๆอีกต่อไป

การทำอัตวินิบาตกรรมไม่เพียงจบแค่ตัวผู้ก่อเหตุเท่านั้นแต่ยังส่งผลกระทบทั้งกับผู้ก่อเหตุและครอบครัว หากการกระทำเป็นผลสำเร็จ ผลกระทบแรกคือนำความเสียใจไปสู่ครอบครัวหรือครอบครัว แต่หากไม่เป็นผลสำเร็จ จะเกิดผลกระทบระยะยาวต่อผู้ก่อเหตุอย่างแน่นอน ประภาส อุครานันท์ และคณะ (2554 :2-3) กล่าวถึงผลกระทบจากการพยายามทำอัตวินิบาตกรรมที่เกิดขึ้นทางด้านร่างกาย จะได้รับการเสียหายหนักจากบาดแผลที่พยายามทำร้ายตนเอง อาทิ การกรีดตามร่างกาย บาดแผลในระบบทางเดินอาหารจากการรับประทานสารเคมีหรือสารพิษ ด้านจิตใจ ก่อให้เกิดปัญหาทางจิตอื่นๆตามมาได้ง่าย รวมไปถึงการหันกลับไปฆ่าตัวตายซ้ำในภายหน้าอีกครั้ง

สาเหตุสำคัญของการเลือกจบชีวิตมักมาจากทัศนคติเชิงลบต่อเรื่องในชีวิตที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น เรื่องความเจ็บป่วยจากอาการป่วยเรื้อรัง ในงานวิจัยเรื่อง “การประเมินความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย” ของ มาโนช หล่อตระกูล (2554 : 187) ได้กล่าวถึงความเสี่ยงของคนที่จะฆ่าตัวตาย พบว่าการเป็นโรคเรื้อรัง หรือโรคที่รักษาไม่หาย เสี่ยงที่ผู้ป่วยจะคิดสั้นฆ่าตัวตายเป็นอย่างมาก เช่น โรคเอดส์ โรคมะเร็ง เป็นต้น พวกเขาเหล่านี้มักรู้สึกว่าชีวิตเป็นภาระ อยากหนีปัญหา ผู้ป่วยเหล่านี้จำเป็นต้องมีจิตแพทย์คอยให้คำปรึกษาใกล้ชิด สาเหตุที่พบบ่อยอีกประการคือเรื่องของความรัก ตัวอย่างในปี 2545 ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิตพบว่า จากการศึกษาการเฝ้าระวังพฤติกรรมการทำร้ายตนเองในกลุ่มที่เสียชีวิต ของโรงพยาบาลทั่วประเทศ ปัจจัยในเรื่องกลุ่มความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิด เป็นกลุ่มปัญหาที่กระตุ้นให้เกิดการฆ่าตัวตายมากที่สุด ซึ่งพบถึง ร้อยละ 29.0 (กรมสุขภาพจิต, 2547 :10)

จากที่กล่าวในข้างต้นสื่อให้เห็นได้ว่าการเลือกทำอัตวินิบาตกรรมสัมพันธ์ความทัศนคติของคน ความคิดเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด การฆ่าตัวตายไม่ใช่โรคร้าย แต่คือภัยร้ายจากความคิดของคนอ่อนแอจากปัญหาที่กำลังเผชิญ

ในงานเขียนของเสาวรีเผยให้เห็นอิทธิพลของความอ่อนแอของคนจากปัญหาชีวิต ในตัวละคร “ผม” จากเรื่องสั้น “ฤดูกาล” ที่ตัดสินใจจบชีวิตตนเองเพราะรับไม่ได้ที่ตนเองป่วยด้วยเชื้อ HIV ชีวิตหลังจากการป่วยจึงเหมือนตกรกทั้งเป็น ทั้งความผิดหวังกับตัวเองและเกิดความรู้สึกผิดต่อภรรยาที่เขารัก การตัดสินใจจบชีวิตในความคิดของเขาจึงคือการปลดปล่อยตนเองออกจากความทุกข์ทั้งปวงที่ตนแบกรับ

...บทสุดท้ายของชีวิตดำเนินต่อไปเมื่อน้ำยาสัมผัสริมฝีปาก มันร้อนลวก ปวดแสบ ทูรนทुरาย ในความเจ็บปวด ผมร้องไห้ ขวดน้ำยาเหมือนถูกใครสักคนปัดกระเด็น ผมแสบร้อนในท้อง แค่อีกเดียวก็เพียงพอจะส่งวิญญาณผมได้แล้ว

...ผมไม่ต้องการสายยางที่ยัดเข้ามาในโพรงจมูกของผมเช่นในขณะนี้ ไม่ต้องการน้ำเกลือที่ต่ออยู่ที่แขนซ้ายของผม ไม่ต้องการเจ้าของเหลวสีเหลืองอ่อนเหมือนน้ำมะนาวที่กำลังไหลผ่านจากหลอดแกวอันใหญ่มาทางสายยาง ที่ต่อเข้าไปในกระเพาะอาหารของผม ผมอยากตะโกนบอกพวกเขาว่า อย่ามายุ่งกับชีวิตของผม เอาสิ่งชั่วร้ายเหล่านี้ออกไปจากร่างกายของผมเถิด ผมขอร้อง

(เสาวรี, 2542: 105-106)

การทำอัตวินิบาตกรรมของตัวละครผมนำพาด้วยอารมณ์ในด้านลบของจิตใจเป็นที่ตั้ง ถ้อยคำที่ว่า “แค่อีกเดียวก็เพียงพอจะส่งวิญญาณผมได้แล้ว” เป็นถ้อยคำที่แสดงถึงการไม่เกรงกลัวความตายหรือความเจ็บปวด ความตายถูกแปรเปลี่ยนเป็นความกล้าโดยมีความทุกข์ใจจากอาการป่วยเป็นแรงหนุน แม้แต่การช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ก็ถูกมองว่าเป็นความไม่ต้องการ กล่าวคือ หากความตายเป็นหนทางของการปลดปล่อย การช่วยชีวิตก็คือบ่วงที่รังไม่ให้พ้นทุกข์ ตอกย้ำให้เห็นถึงอารมณ์ของการอยากสิ้นชีวิตอย่างแท้จริง

เรื่องสั้นดังกล่าว มิเพียงแสดงภาพความทุกข์ของคนแต่ยังทำให้เห็นทัศนคติของผู้ป่วยที่มีต่อการเชื้อ HIV จากประโยคในทัศนคติของตัวละครผมที่ว่า

...ผมเพิ่งหนีออกมาจากโรงพยาบาลบำราศนราดูร หลังจากที่ผมมีอาการของโรคปอด และผลการตรวจเลือดครั้งที่สองบอกว่า ผมมีเชื้อ เอช.ไอ.วี อยู่ในกระแสเลือด ผมทนเห็นดวงตาปวดร้าวตัดพ้อต่อว่าของภรรยาผมไม่ได้อีกต่อไป ลมหายใจของผมมีกลิ่นของความตายทุกขณะ

(เสาวรี, 2542 : 111-112)

การพยายามหลบหนีออกจากโรงพยาบาลและการไม่สามารถทนสายตาภรรยาได้นั้นเป็นผลมาจากทัศนคติที่รังเกียจต่อการติดเชื้อที่ว่าผู้ป่วยจะต้องเป็นที่รังเกียจของคนที่พบเห็น ด้วยในยุคสมัยก่อนผู้ป่วยที่ติดเชื้อจะมีภาพจำว่าเป็นคนสำส่อน เป็นคนไม่ดี ผู้ป่วยด้วยเชื้อนี้เป็นคนน่ารังเกียจทัศนคติของตัวละครผมจึงคือตัวแทนความคิดของคนในยุคเก่า ทางออกที่เลือกทำอัตวินิบาตกรรมจึงคือทางออก มิเพียงให้ตนพ้นทุกข์ แต่ยังมีต้องทนกับความทุกข์จากทัศนคติของคนรอบข้างที่เป็นดั่งการซ้ำเติมความทุกข์

ประเด็นในเรื่องการทำอัตวินิบาตกรรมจากความอ่อนแอของคน ปรากฏอีกครั้งในเรื่องสั้น “พวงหรีดที่แขวนอยู่ริมหน้าต่างบานในสุด” เรื่องสั้นดังกล่าววิพากษ์การทำอัตวินิบาตกรรมด้วย

มูลเหตุเรื่องความรักเป็นการกระทำที่มนุษย์พ่ายแพ้ให้กับทัศนคติด้านมืดในจิตใจตน นำเสนอผ่านตัวละครป้ามาลี ที่มองการกระทำทำอัตวินิบาตกรรมของหลานชาย นิรันดร ด้วยมูลเหตุของความรักที่ไม่สมปรารถนาเป็นเรื่องที่น่าผิดหวัง

จะมีใครสักคนที่จะคิดทะนุถนอมความรักและคนรักของตนเอาไว้ ไม่หอรก บางครั้งความรักก็ไม่ใช่เรื่องน่าทะนุถนอมสักเท่าไร เมื่อเราค้นพบว่ามนุษย์ไม่ได้ให้ค่าของความรักอย่างที่ควรจะเป็น

คุณป้าอยากเชื่อว่า สาเหตุหนึ่งที่ความรักสามารถทำลายเด็กหนุ่มได้ ก็เป็นเพราะเด็กหนุ่มให้นิยามความรักนั้นผิดพลาดไป สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของการเข้าใจผิด เขาเขียนไว้ในจดหมาย เขาไม่มีค่า ไม่มีเกียรติและศักดิ์ศรีเหลืออยู่เลย เมื่อเด็กสาวที่เขารักปฏิเสธเขาในวันหนึ่ง ความรักในวันนี้อย่างเขาจบลงแล้ว คุณป้าคิดถึงเด็กสาวตนนั้นอีกครั้งหนึ่ง ป้านี้เธอจะเป็นอย่างไรบ้าง

(เสาวรี, 2544 :82)

การทำอัตวินิบาตกรรมของตัวละครนิรันดรเพราะความรักไม่ต่างอะไรกับการจบชีวิตเพราะความเข้าใจผิด เขาตีความเรื่องความรักผิด ความรักของเขาคือการครอบครอง เมื่อไม่ได้เท่ากับว่าเขาไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต การมองตนเองด้อยค่าจึงเกิดขึ้น “เขาไม่มีค่า ไม่มีเกียรติและศักดิ์ศรีเหลืออยู่เลย เมื่อเด็กสาวที่เขารักปฏิเสธเขาในวันหนึ่ง” การกระทำที่เกิดขึ้นจึงคือความเขลาของความคิดที่ทำให้สติมืดบอด การกระทำอัตวินิบาตกรรมที่เกิดขึ้นจากความเขลาจึงเป็นการหลบหนีความผิดหวังที่ไม่เหมาะสม

ความเลวร้ายจากเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตนำไปสู่การทำอัตวินิบาตกรรมได้โดยง่ายเป็นความอ่อนแอทางอารมณ์ของมนุษย์ประการหนึ่ง แสดงให้เห็นจากการขาดสติของตัวละครในงานเขียนของเสาวรี พวกเขาล้วนแล้วแต่เป็นคนที่ตกอยู่ในบ่วงของความทุกข์จนขาดความยังคิดถึงเหตุและผลในการกระทำ ชี้ให้เห็นปัญหาหนึ่งของมนุษย์ หากมนุษย์ทุกคนในสังคมใช้อารมณ์นำพาชีวิตสังคมก็จะมีอาจเดินหน้าต่อไปได้

4.3 การเมืองต่างขั้ว-ครอบครัวแตกแยก

ปัญหาทางการเมืองในช่วงทศวรรษ 2550 เป็นต้นมา เป็นปัญหาการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองในสังคมไทยปัจจุบัน จุดเริ่มต้นเกิดขึ้นเมื่อมีการรัฐประหารนายทักษิณ ชินวัตร ในปี พ.ศ.2549 ในขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในสมัยที่2 ขณะนั้นผู้ก่อการรัฐประหารคือ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบก คณะผู้ก่อการเรียกตัวเองว่า “คณะปฏิรูปการปกครอง

ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” โดยใช้ข้อหารัฐบาลทักษิณมีพฤติกรรมเข้าข่ายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ แทรกแซงรัฐธรรมนูญ และสร้างความแตกแยกในสังคม รวมไปถึงคดีเลียงกาษีต่างๆของครอบครัวชินวัตร อันเป็นข้อหาร้ายแรงให้หลุดพ้นจากตำแหน่ง และยุบพรรคไทยรักไทย ซึ่งในการรัฐประหารครั้งนี้เป็นการรัฐประหารครั้งสำคัญเพราะเป็นการรัฐประหารนายกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนอย่างล้นหลามทั้ง 2 สมัย นับแต่นั้นการเมืองไทยอยู่ในวิกฤตการเมืองระหว่างผู้สนับสนุนและผู้คัดค้านทักษิณ ชินวัตร เรื่อยมาจนนำไปสู่การเคลื่อนไหวของมวลชนจำนวนมาก (ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคริส เบเคอร์, 2557 : 394-398)

กลุ่มมวลชนคนเสื้อเหลืองและเสื้อแดงเป็นกลุ่มความขัดแย้งมวลชนที่นำไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญในสังคมไทย กลุ่มคนทั้ง 2 กลุ่มนี้เกิดขึ้นมาจากทั้งการสนับสนุนและต่อต้านระบอบทักษิณ โดยกลุ่มผู้ต่อต้านคือกลุ่มคนเสื้อเหลือง ใช้ชื่อว่า “กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” (พธม.) คนกลุ่มนี้เคลื่อนไหวขับไล่รัฐบาลทักษิณมาตั้งแต่ก่อนรัฐประหาร มีอุดมการณ์คือ ราชอาณาจักรนิคม ฝ่ายกลุ่มคนเสื้อเหลืองสนับสนุนนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ให้เป็นนายกรัฐมนตรีอย่างเปิดเผย ในขณะที่อีกฝ่ายสนับสนุนนายทักษิณ เรียกตนเองว่า กลุ่มคนเสื้อแดง ใช้ชื่อว่า “แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” (นปช) อุดมการณ์สำคัญของกลุ่มนี้คือการปกป้องประชาธิปไตย หรือเรียกแบบสากลว่าเสรีประชาธิปไตย มีบทบาทสำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 วิธีการประท้วงของทั้ง 2 กลุ่มนี้คือการใช้การประท้วงบนท้องถนน เพื่อกระตุ้นให้เกิดขบวนการมวลชน ที่นับเป็นการกระตุ้นให้มีขบวนการมวลชนที่รวมคนหลากหลายอาชีพไว้ด้วยกันอย่างเปิดเผยครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย (เอกพลณัฐ ญัฐพิทักษ์, 2556 : 1-3) อุดมการณ์ประกอปกับมวลชนจำนวนมากเหล่านี้ต่อมาได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อโต้ตอบกันของแต่ละฝ่ายจนทำให้ความผันผวนทางการเมืองบ่อยครั้ง ดังเช่น ในปี พ.ศ. 2551 กลุ่มคนเสื้อเหลืองชุมนุมต่อต้านนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ น้องเขยนายทักษิณ ให้ลาออกจากตำแหน่งนายก โดยใช้วิธีกดดันด้วยการเข้าปิดล้อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานดอนเมือง สร้างความเสียหายให้กับเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เป็นเหตุให้นายกต้องลาออกจากตำแหน่งและศาลมีคำสั่งยุบพรรคพลังประชาชน และพรรคร่วมรัฐบาลอีก 2 พรรค (วิกิพีเดีย, 2564)

ในปี พ.ศ.2553 เกิดการชุมนุมและปราบปรามครั้งยิ่งใหญ่ของกลุ่มคนเสื้อแดง ผู้ชุมนุมเรียกร้องให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น ส่งผลให้ในกลางปี พ.ศ.2553 เกิดการปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุมครั้งยิ่งใหญ่ ที่เรียกว่า “โศกนาฏกรรมกลางกรุง” เพราะมี

ผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมากนับพันราย ในช่วง 69 วันของการชุมนุม จากการสลายการชุมนุมในครั้งนั้น (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2563)

เหตุความรุนแรงครั้งใหญ่ทางการเมืองเกิดขึ้นอีกครั้งหลังรัฐบาลจากระบอบทักษิณกลับมาใช้อำนาจ หลังจากความรุนแรงในปี พ.ศ.2553 ในปี พ.ศ.2554 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้จัดให้มีการเลือกตั้งครั้งใหม่ในเดือนกรกฎาคม พรรคฝ่ายทักษิณได้ตั้งพรรคใหม่ชื่อ “เพื่อไทย” โดยส่งนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร น้องสาวนายทักษิณ เข้าเป็นหัวหน้าพรรคและชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ผลการเลือกตั้งสรุปได้ว่าพรรคของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นผู้ชนะเลือกตั้งในครั้งนั้น จากคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในภาคเหนือและภาคอีสานอย่างถล่มถลาย หลังจากดำรงตำแหน่งได้ไม่นานจากนั้นอีก 2 ปี ในปี พ.ศ.2556 รัฐบาลได้เสนอ “ร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรม” หมายถึง การลบล้างการกระทำความผิดอาญาที่บุคคลได้กระทำความผิดแล้ว ส่งผลให้นายทักษิณ ชินวัตร หลุดพ้นจากโทษผิดในคดีทั้งหลายที่ถูกศาลตัดสินไปแล้ว และเดินทางกลับประเทศไทย (คริส เบเคอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2557 : 406-408) ซึ่งกฎหมายนี้เป็นชนวนเหตุให้เกิดความวุ่นวายทางการเมืองที่มีผู้ออกมาต่อต้านชุมนุมอีกครั้ง

เหตุการณ์ความวุ่นวายในกลางทศวรรษ 2500 คือความวุ่นวายที่เรียกว่าวิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. 2556–2557 ที่เรียกเช่นนี้เพราะการประท้วงต่อต้านรัฐบาลครั้งนี้เกิดขึ้นตั้งแต่เดือนสิงหาคม ในปี พ.ศ.2556 ไปจนถึงเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ.2557 ซึ่งกลุ่มผู้ชุมนุมมีชื่อว่า กลุ่ม “คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” หรือ (กปปส) โดยมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ เป็นแกนนำคนสำคัญ ออกมาต่อต้านและขับไล่ให้รัฐบาลลาออก มีการยกระดับการชุมนุมขึ้น ตั้งแต่การเป่านกหวีดไล่ ไปจนถึงการปิดถนนสายหลักสำคัญทั่วกรุงเทพมหานคร จนนำไปสู่ความรุนแรงและการใช้อาวุธเพื่อสลายการชุมนุม สุดท้ายในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 เกิดการรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลนำโดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (วิกิพีเดีย, 2564)

ความวุ่นวายของปัญหาการเมืองที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานทำให้เห็นได้ว่าอำนาจมวลชนเป็นอำนาจสำคัญในการขับเคลื่อนความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในยุคทศวรรษ 2550 เห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้งเกิดมาจากการประท้วงโดยมวลชนจำนวนมาก โดยสื่อคือตัวกลางกระจายข่าวสารให้คนได้รับรู้ยังยิ่งขึ้น ทั้งจากโทรทัศน์ โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น สิ่งนี้จึงทำให้ผู้คนทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงเรื่องการเมืองได้อย่างง่ายดาย

แม้ว่าความทันสมัยของช่องทางการสื่อสารจะทำให้คนได้รับรู้ข่าวสารได้ง่ายขึ้น แต่อีกมุมหนึ่งก็สามารถทำให้เกิดความขัดแย้งได้ง่ายเช่นกัน หนึ่งในความขัดแย้งในครอบครัวจากปัญหาทัศนคติต่างกันในการเดินการเมือง ข่าวสารที่มาจากช่องทางสื่อทำให้ผู้เสพเชื่อถือว่าคือข้อเท็จจริง เมื่อรวมกับความเชื่อของแต่ละคน que เลือกอุดมการณ์ทางการเมืองคนละฝั่ง ความขัดแย้งทางทัศนคติจึงเกิดขึ้น ปัญหาดังกล่าวอาจมิใช่ปัญหาจากการเมืองในทางตรง แต่คือปัญหาแฝงที่มาจากเรื่องการเมืองของสังคมไทยที่มีมาอย่างยาวนาน

เรื่องสั้นของเสาวรีที่นำเสนอภาพครอบครัวที่แตกแยกด้วยเรื่องการเมืองที่ใช้วิเคราะห์มี 2 เรื่อง ได้แก่ “จากดวงตาที่เหลือข้างเดียวของพ่อ” และ “คนแต่งหน้าศพ” เรื่องสั้นทั้งสองแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของความวุ่นวายทางการเมืองที่เข้ามามีอิทธิพลต่อสถาบันครอบครัว

“จากดวงตาที่เหลือข้างเดียวของพ่อ” เป็นเรื่องสั้นที่ให้ภาพของปัญหาการเมืองเข้ามาทำลายสายสัมพันธ์ในครอบครัวจนหมดสิ้น นำเสนอผ่านเรื่องราวของครอบครัวหนึ่งที่อยู่ด้วยกัน 4 คน ตัวละครพ่อเป็นทหารผ่านศึกเวียดนาม เขามีอุดมการณ์ทางการเมืองฝ่ายเสื้อแดง ในขณะที่ลูกชายคนเล็กของบ้านอยู่คนละฝั่งกับพ่อ ส่งผลให้พ่อเกลียดชัง วุฒิ ลูกชายคนเล็กอย่างมาก แสดงให้เห็นผ่านการกระทำ ...น้องชายวางกล่องของขวัญให้พ่อกับแม่คนละกล่อง พ่อขว้างของขวัญลงถังขยะ แม่มองพ่ออย่างโกรธจัด “แกแล้วคิดได้เท่านี้หรือไง” แม่โวยวาย พ่อไม่สนใจ เดินไปเปิดทีวีช่องเอเชียอาทิตย์ต่อ...(เสาวรี, 2557: 155) ในฉากนี้ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่แตกสลายของพ่อกับลูกอย่างชัดเจน พ่อใช้อารมณ์โกรธในการเมืองที่ลูกชายอยู่คนละฝั่งมาลงกับครอบครัว ซึ่งการกระทำดังกล่าวมิเพียงทำลายความสัมพันธ์ของพ่อลูก แต่ยังทำให้บรรยายและทุกคนภายในบ้านไม่มีความสุขอีกต่อไป

ความรู้สึกละแวมเหมือนเดิมแบบนี้เกิดขึ้นมาหลายปี ตั้งแต่บ้านเมืองเราเริ่มแบ่งฝักแบ่งฝ่ายในชีวิตผม ไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าการเมืองจะเข้ามามีอิทธิพลภายในครอบครัวได้มากขนาดนี้ มันเกิดอะไรขึ้นกับครอบครัวของผม ...เมื่อพ่อมีแนวคิดทางการเมืองเป็นอีกอย่าง แม่และน้องชายผมมีความคิดไปอีกอย่าง เราต่างพูดกันไม่รู้เรื่อง เราต่างลิ้มความสัมพันธ์ลึกลับที่เคยมีให้แกกัน ผมไม่อยากจะทำด้วยซ้ำว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในวันนี้เป็นความจริง

“ไอ้วุฒิถูกยิง” เสียงโทรศัพท์ปลายสายบอก

ความมืดมิดปกคลุมดวงใจของผม ถ้าเขาตายผมจะบอกพ่อว่าอย่างไร

“ถ้ามันไปตาย กูจะไม่ทำศพมึง ไอ้ลูกชั่ว” เสียงพ่อคำรามลั่นก่อนที่วุฒิจะก้าวออกจากบ้าน เขาหันมาบอกพ่อว่า

“เรามีอุดมการณ์ที่ต่างกันฮะพ่อ และผมไม่มีวันถูกล้างสมองเหมือนอย่างที่คุณเป็น”

พอมองน้องชายดวงตาที่เหลือเพียงข้างเดียว ขาอีกข้างที่เหลือกระเผลกไปข้างหน้า
พร้อมด้วย ไม่น่า

“มึงไม่ต้องกลับมาให้กูเห็นหน้าอีก”

(เสาวรี, 2557: 152-153)

จะเห็นว่าเรื่องความสัมพันธ์ที่แตกแยกในครอบครัวมีมูลเหตุเกิดจากการไม่เคารพความเห็นต่างของกันและกัน แสดงให้เห็นชัดเจนผ่านการกระทำและคำพูดระหว่างพ่อกับลูก ในส่วนของลูกอุดมการณ์ที่มีทำให้เขาใช้วิธีเลือกปฏิเสธทัศนคติของพ่ออย่างโจ่งแจ้งทันที ดังประโยค “เรามีอุดมการณ์ที่ต่างกันซะพ่อ และผมไม่มีวันถูกล้างสมองเหมือนอย่างที่คุณเป็น” ในขณะที่พ่อเลือกใช้อารมณ์ความโกรธเป็นหลักในการตอบโต้ลูกชาย “มึงไม่ต้องกลับมาให้กูเห็นหน้าอีก” การกระทำของทั้งสองคนสื่อถึงการใช้อารมณ์โดยไร้เหตุผลกับเรื่องของความต่างทางความคิด วิธีนี้ไม่สามารถทำให้เกิดความปรองดองได้

ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวที่เกิดขึ้นจะยุติลงได้หากคนในครอบครัวตั้งสติและเลือกหันมาให้ความสำคัญกับคนในครอบครัว แนวคิดสำคัญที่สื่อจากงานเขียนของเสาวรี แสดงให้เห็นผ่านการตายของตัวละครวุฒิ ลูกชายคนเล็กของบ้านที่ออกไปมีอบทางการเมืองจนถูกยิงเสียชีวิต การตายของลูกชายทำให้ตัวละครพ่อกลับมาตระหนักคิดถึงคนในครอบครัวอีกครั้ง

จวบจนวันที่ 21 มกราคม รัฐบาลประกาศยุบสภา พ่อจึงถามถึงน้องชาย

“ติดต่อกันไม่ได้เลยครับ” ผมพูด พ่อเริ่มมีอาการกระสับกระส่าย ดวงตาที่เหลือเพียงข้างเดียวเริ่มอ่อนแสงลง

“ตามมันกลับมาอยู่บ้านเดี๋ยวก็ถูกกระสุนตายห่ากันพอดี”

“ครับ” ผมพูด

...พ่อมาเคาะประตูห้องพร้อมกับตะโกนเรียกผมเสียงสั่นเทา ผมลุกขึ้น งุนงวนว่าตัวเองไม่ได้หลับเสียงเพลงยังคงก้องอยู่ในหูผม

“มีอะไรครับพ่อ” ผมถาม

“นอนไม่หลับ เป็นหวัดไอ้วุฒิ”

“เดี๋ยวน้องก็กลับมาครับพ่อ” ผมปลอบใจ พ่อกอดผมน้ำตาไหลออกมาจากดวงตาที่

เหลือเพียงข้างเดียวของพ่อ

(เสาวรี, 2557: 162-263)

น้ำตาที่ไหลออกจากดวงตาข้างเดียวของตัวละครพ่อเป็นสิ่งที่สื่อให้เห็นถึงการเกิดความตระหนักเข้าใจต่อความสำคัญของครอบครัว การที่ลูกเสี่ยงภัยถึงชีวิตทำให้ความรู้สึกของความเป็นพ่อที่ห่วงใยลูกเกิดขึ้น รวมไปถึงพฤติกรรมกรรมการพยายามตามหาลูกด้วยความห่วงใย เหล่านี้คือการทำ

หน้าที่พ่อของครอบครัว การร้องไห้จากตาข้างเดียวของพ่อจึงมิใช่เพียงเพียงความสำนึกเสียใจเท่านั้น แต่ยังเปรียบเสมือนการสำนึกต่อการเลือกมองการเมืองในมุมที่ตนเองเชื่อมั่นเพียงด้านเดียวจนนำมาสู่การสูญเสียอีกด้วย

ความขัดแย้งจากความเห็นต่างทางการเมืองที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว ปรากฏอีกครั้งในเรื่องสั้น “คนแต่งหน้าศพ” นำเสนอให้เห็นภาพการเสพข่าวการเมืองจากอินเทอร์เน็ตมากเกินไป ส่งผลให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เป็นความรุนแรงทางกายที่นำไปสู่การเสียชีวิตของตัวละครภรรยา ที่ถูกสามีใช้ปืนยิงจนเสียชีวิตภายในบ้านพักของตนเอง

บ้านทาวเฮ้าส์หลังนี้มีสองชั้น ชั้นบนจะมีหน้าต่างเปิดออกทางทิศตะวันออกสองบาน เสียงสามีตะโกนว่าให้เปิดหน้าต่าง ฝ่ายภรรยาตะโกนกลับเช่นกันว่าบ้านหลังนี้ไม่มีหน้าต่าง จากนั้นก็เป็นเสียงกันต่ากันและกัน

(เสาวรี, 2557: 189)

...สามีของฉันเริ่มพูดเรื่องการเมืองมากขึ้น ไม่ฟังใคร เขาอยู่กับหน้าจอคอมพิวเตอร์เกือบทั้งวัน แต่เขารู้เกือบทุกเรื่องที่เกิดขึ้นในโลกใบนี้ อ้อ จะพูดว่าไม่ฟังใครก็คงไม่ได้นะคะ เพราะเขาฟัง ไม่ใช่สิ อ่านเอาจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ เขามีเพื่อนมากมายที่ร่วมอุดมการณ์เดียวกัน เขาฟังพรรคพวกกันเท่านั้น เขาส้มที่จะมองและฟังคนอื่นที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากเขาบ้าง เขาเป็นศัตรูกับทุกคนที่มีความคิดเห็นต่างจากเขา เขาส้มแม่แต่ฉัน

(เสาวรี, 2557 :195-196)

จากตัวอย่างในข้างต้นสื่อได้ว่าการเสียชีวิตของภรรยาไม่เพียงเกิดจากการจากความโกรธของสามีเท่านั้นแต่การเสียชีวิตเป็นนัยยะที่สื่อถึงภัยจากความเห็นต่างทางการเมือง การเปิดหน้าต่างคือสัญลักษณ์ของการพยายามเชิญชวนให้เข้าร่วมอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน การที่สามีทะเลาะกับภรรยาเรื่องหน้าต่างที่เธอมองไม่เห็น คือความต้องการที่จะให้ภรรยาเห็นหรือเชื่อในเรื่องเดียวกันกับตน การที่เธอไม่เห็นจึงสื่อได้ว่าภรรยาไม่เข้าใจอุดมการณ์ทางการเมืองของสามี เป็นผลให้เธอถูกสามีปลิดชีวิต ด้วยความไม่พอใจของสามี เป็นนัยยะที่สื่อถึงความรุนแรงของคนที่ยึดมั่นเพียงอุดมการณ์ของตนจนมิเปิดใจให้คนอื่นที่เห็นต่างจากตน

ปัญหาความแตกแยกทางการเมืองกับปัญหาในครอบครัวถูกมองในลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน เสาวรีใช้ภาพความขัดแย้งทางทัศนคติในครอบครัวเป็นตัวแทนของคนในสังคมที่มีความขัดแย้งกันทางการเมือง ซึ่งจากเรื่องมูลเหตุมาจากคนแต่ละคนในครอบครัวไม่เคารพในเหตุผลซึ่งกันและกัน กลายเป็นความเกลียดชังในความเห็นต่าง และเมื่อพิจารณาจากบริบทสังคมการเมืองที่กล่าว

ไว้ในช่วงต้นมูลเหตุของการเกิดความขัดแย้งคล้ายคลึงกัน กล่าวได้ว่างานเขียนของเสาวรีจึงเป็นการเสียดสีความขัดแย้งทางการเมืองที่นำมาแต่ความสูญเสีย สร้างแต่ความเกลียดชัง ด้วยความเห็นต่างมิได้ถูกมองด้วยเหตุผลที่จะพยายามสร้างความเข้าใจกันและกันแต่ใช้อารมณ์เป็นที่ตั้งมองอีกฝ่ายเป็นศัตรู การไม่แยกแยะความแตกต่างเช่นนี้คือความอ่อนแอของสังคมประการหนึ่งเช่นกัน

4.4 การละเมิดจรรยาบรรณวิชาชีพ

จรรยาบรรณหรือจรรยาบรรณวิชาชีพ คือ ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ เป็นสิ่งสำคัญในการประกอบอาชีพ เพราะช่วยส่งเสริมและควบคุมให้ผู้ประกอบอาชีพประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับงาน ช่วยทำให้ทั้งบุคคลและองค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยเป็นการดำเนินงานบนรากฐานของความถูกต้องทั้งตามกฎหมายและจริยธรรม (สุนิสา เซ่งตระกูล, 2551: 13-22)

การเกิดประเพณีที่ไม่เหมาะสมมีผลต่อภาพลักษณ์ของอาชีพ ปัจจุบันสภาพสังคมไทยที่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีผลต่อการตระหนักรู้ลดลงในจรรยาบรรณวิชาชีพ ตัวอย่างเช่น อาชีพครู อาชีพที่ถูกคาดหวังให้เป็นต้นแบบของการสร้างคนดีมีคุณภาพ ประพฤติของครูที่ไม่เหมาะสมในปัจจุบันเกิดขึ้นหลายประการจากช่องทางสื่อต่างๆ ได้แก่ การทำร้ายร่างกายนักเรียน การทำอนาจารนักเรียน เรื่องชู้สาว ทูจจริตในหน้าที่ เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อภาพลักษณ์ของครูขาดความน่าเชื่อถือ ผู้ปกครองขาดความไว้วางใจที่จะปล่อยบุตรหลานมาเล่าเรียน (จุฑามาศ เขื่อนมัน, 2559) สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้เห็นว่าจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นสิ่งทีละเมิดมิได้ ตอกย้ำความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้วยหลักจรรยาบรรณมีเพียงแต่จะควบคุมผู้ประกอบอาชีพเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมภาพลักษณ์ต่ออาชีพนั้นๆอีกด้วย

เรื่องสั้นในงานเขียนของเสาวรี จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ “สมองตาย” “สาปศรัทธา” “จากแดนไกล” “หมอใหญ่” “โศกนาฏกรรมของนักเขียนในศตวรรษที่ 21” และ “ลายโอง” ได้นำเสนอภาพการละเมิดจรรยาบรรณวิชาชีพที่สำคัญ ใน 3 อาชีพ ได้แก่ 1. บุคลากรทางการแพทย์ 2. นักเขียน และ 3. ข้าราชการ ดังนี้

4.4.1 บุคลากรทางการแพทย์

หลักสำคัญของจรรยาบรรณของแพทย์ที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1. เน้นประโยชน์ผู้ป่วยสูงสุด (beneficence) ผู้ประกอบอาชีพทางการแพทย์จะต้องมีความจริงใจกับผู้ป่วย คำนึงถึงประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นหลัก 2. หลักไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย (Non-maleficence) โดยสิ่งที่จะทำจะต้องไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วยทั้งทางกายและทางใจ 3. หลักเคารพการตัดสินใจของผู้ป่วย (Autonomy) ผู้ป่วยมีสิทธิ์อันชอบธรรมที่จะรู้สาเหตุและอาการป่วยของตัวเองและเลือกวิธีการรักษาตามความเหมาะสม 4. หลักความเป็นธรรม (Justice) ผู้รักษาจะต้องรักษาผู้ป่วยอย่างยุติธรรมโดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจหรือชนชั้นทางสังคมของผู้ป่วย 5. การรักษาความลับของผู้ป่วย (confidentiality) แพทย์จะต้องไม่นำความลับในการรักษาของผู้ป่วยไปเผยแพร่ ด้วยอาจจะเสื่อมเสียมาถึงตัวผู้ป่วยได้ และ 6. หลักความซื่อสัตย์ (fidelity) แพทย์จะต้องไม่พุดโกหกผู้ป่วยหรือใช้อำนาจมิชอบแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน (ชวภณ กิจหรือญกุล และวิภาวิณย์ อรรถนพพรชัย, 2564: 253-255) หลักสำคัญที่กล่าวมาทำให้เห็นว่าอาชีพของแพทย์สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการนึกถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับคนไข้เป็นสำคัญ คนไข้คือสิ่งที่แพทย์สามารถละลายได้

เรื่องสั้นของเสาวรีนำเสนอภาพของบุคลากรทางการแพทย์ที่ละเลยผลประโยชน์ของคนไข้ใน 4 เรื่อง ได้แก่ “สมองตาย” “หมอใหญ่” “สาปศรัทธา” และ “จากแดนไกล” เรื่องสั้นเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการบกพร่องต่อจรรยาบรรณวิชาชีพแพทย์และพยาบาล ที่ทั้งเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว รวมไปถึงการไม่เห็นความสำคัญของคนไข้ ซึ่งมันส่งผลให้ภาพลักษณ์ของอาชีพนี้มัวหมอง

ตัวละครหมอเรสซิเดนท์ปีสาม จากเรื่องสั้น “สมองตาย” เป็นตัวละครที่เสาวรีใช้วิพากษ์การบกพร่องจรรยาบรรณของแพทย์ แสดงให้เห็นผ่านพฤติกรรมของตัวละครหมอเรสซิเดนท์ปีสาม เขาไม่เห็นด้วยกับเรื่องการวินิจฉัยการตายแบบใหม่ที่ยึดเกณฑ์สมองตายเป็นหลัก เขาจึงพยายามช่วยคนไข้รายหนึ่งให้รอดพ้นจากการวินิจฉัย และการบริจาคอวัยวะที่กระทำโดยแพทย์ผู้ใหญ่ที่ต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

การผ่าตัดใหม่ๆ เป็นงานที่ทำหาย มันนำไปสู่จุดที่ต้องการหลายจุด เขานึกถึงการผ่าตัดปลูกถ่ายอวัยวะไม่ว่าจะเป็น ตับ ไต หัวใจ ทั้งหมดล้วนนำความสำเร็จมาสู่วงการแพทย์ นำเกียรติยศ ชื่อเสียง ความภาคภูมิใจมาสู่ผู้ผ่าตัด และนำชีวิตใหม่กลับมาให้คนไข้ของเขา แน่نونแพทย์ทั้งหลายต้องการช่วยชีวิตคนไข้ของเขาให้มีชีวิตอยู่

(เสาวรี, 2542: 16)

“ผมขอคนไข้รายนี้กลับไปรักษาต่อได้ไหม” เขาพูดขึ้นอีก และดูเหมือนมันจะเป็นความหวังครั้งสุดท้าย

“เสียสติหรือเปล่า เรามีคนไข้กำลังรอผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจอยู่ คุณรู้ไหม? แล้วนี่ก็ไม่ใช่ชีวิตแล้ว เขาตายแล้ว อ้อ...อีกอย่างเรสซิเดนท์อย่างคุณควรจะรู้ไว้...” คนพูดเว้นจังหวะเล็กน้อย นัยน์ตาของเขาคมเหมือนเหยี่ยว

“กฎนี้ถึงแม้ว่าจะยังไม่ออกมาเป็นกฎหมาย แต่ทางโรงพยาบาลได้ยอมรับกฎเกณฑ์นี้แล้ว”

(เสาวรี, 2542: 21)

การไม่ยอมคืนคนไข้สมองตายให้ตัวละครเรสซิเดนท์ปีสามมารับไปรักษาต่อสื่อให้เห็นการเลือกปฏิบัติต่อคนไข้บนความไม่เท่าเทียม การกระทำของแพทย์อาวุโสในการเลือกคนไข้ปลูกถ่ายหัวใจในแง่หนึ่งเป็นการกระทำที่ละเลยต่อคนไข้สมองตาย คล้ายกับการมองคนไข้เป็นเพียงสิ่งของที่ใช้ประโยชน์ ของสิ่งใดหมดประโยชน์ก็ไม่มีค่า ดังเห็นได้จากท่าทีของแพทย์อาวุโสกับการใช้อำนาจที่เหนือกว่ากดดันผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าเพื่อผลประโยชน์ของคนไข้ตน *คนพูดเว้นจังหวะเล็กน้อย นัยน์ตาของเขาคมเหมือนเหยี่ยว “กฎนี้ถึงแม้ว่าจะยังไม่ออกมาเป็นกฎหมาย แต่ทางโรงพยาบาลได้ยอมรับกฎเกณฑ์นี้แล้ว”* การกระทำของแพทย์อาวุโสจึงนำไปสู่ข้อวิพากษ์ในการกระทำต่อคนไข้สมองตาย

ตัวละครหมอเรสซิเดนท์ปีสามจึงเป็นสัญลักษณ์ของการยึดมั่นความเท่าเทียมกันของคนไข้ที่ไม่สามารถมีปากเสียงเพื่อตนเองได้ ผู้ที่ทำงานในด้านการรักษาชีวิตนอกจากความเก่งในด้านองค์ความรู้ การมีใจเอื้ออาทรเป็นสิ่งสำคัญ การศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ตะวันตกของแพทย์สมัยใหม่เน้นการให้ความสำคัญกับร่างกายมากที่สุด จึงทำให้แพทย์ละเลยความสำคัญในด้านอื่นที่ไม่สามารถเห็นได้เป็นรูปธรรม ตัวละครหมอเรสซิเดนท์ปีสามจึงเป็นตัวแทนที่พยายามเรียกร้องให้เห็นว่า คนไข้สมองตายยังเป็นคนที่มึลมหายใจ การมีมึลมหายใจเท่ากับการมีความหวังในการรอดชีวิต

ตัวละครหมอกัสตล จากเรื่องสั้น “หมอใหญ่” เป็นบุคคลในอาชีพแพทย์อีกรายที่มีความบกพร่องในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อคนไข้ แสดงให้เห็นผ่านพฤติกรรมของเขา โดยเขามีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในฐานะแพทย์ เขาเลือกรับงานตรวจคนไข้เกินขีดจำกัดของตนเองเพื่อค่าตอบแทนจำนวนมากที่เขาต้องการ

“ก็คนแล้ว” เขาถามเรื่อยๆ มีคนไข้น้อยเหลือเกิน เขาเดินวนไปวนมา แล้วก็เหมือนคนแก่ที่ไร้พีไร เขาชอบเดินมาที่สมุดทะเลเบียนบ่อยๆ และเริ่มที่จะพูดอีกว่า “ลงทะเลเบียนหรือยัง” อีกสักครู่เขาก็จะพูดอีกว่า “ก็คนแล้ว” มันไม่ได้หมายถึงว่า ถ้ามีคนไข้ครบ 20 คน คนที่ 21 แพทย์จะ

ได้ค่าตรวจเพิ่มขึ้นอีกคิดเป็นรายหัว เขาปฏิเสธ เขาไม่ได้คิดเช่นนั้น เขามีเกียรติพอและเงินนั้นก็
น้อยนิดเหลือเกิน แต่ดูเหมือนว่า เขาชอบวิตกกังวล คงเป็นธรรมดาของคนแก่ทั่วๆ ไปนั่นแหละ

...

ความจริงแล้ว เขามีหน้าที่เพียงดูแลงานของโอพีทีนอกเวลาเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่คนไข้หนัก
คนไข้หนักและฉุกเฉินจะถูกส่งตรวจที่ห้องแพทย์เวรอีอาร์ และแพทย์ที่นั่นจะมีหน้าที่ดูแลรับ
รายงานผู้ป่วยตามตึกต่างๆ ไม่เกี่ยวกับเวรพิเศษของเขาเลยแม้แต่น้อย ค่าตอบแทนคนละส่วนกัน
แต่ว่าเขาได้อยู่เวรของอีอาร์ด้วย เท่ากับว่าในเวลาเดียวกันเขาได้เงินเป็น 2 เท่า แต่ก็เชื่อว่าจะมาก
สักเท่าไร จะแปลกอะไรหนักหนา เขาคิด ในเมื่อเขายังเป็นที่ต้องการของทางราชการ แพทย์มีค่า
มากสำหรับผู้ป่วย

(เสาวรี, 2542: 61-62)

บางวันเขารู้สึกอ่อนล้าและไม่มั่นใจ เขาแก่เกินไปหรือว่าเขาไร้หรือสูญเสียความสามารถ
ที่คนเป็นหมอจะพึงมีไป เมื่อรับควบคุมทั้งสองแผนก แน่แน่นอนว่าคนไข้ของหน่วยบริการนอกเวลา
อาจจะต้องนั่งรอนานสักหน่อย ถ้ามีงานที่ห้องฉุกเฉิน ซึ่งเขาเองก็รู้สึกงอแงเต็มที่ เขาชิงชิงเจ้า
ความชราภาพของเขาเสียเหลือเกิน...

(เสาวรี, 2542: 63)

พฤติกรรมของหมอก๊กศมลเป็นพฤติกรรมของความเห็นแก่ตัวในฐานะแพทย์ การรับงานเกิน
ขีดจำกัดของตนเอง ทำให้คนไข้เสียผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับอย่างเต็มที่จากการรักษา ดังประโยค
“แน่นอนว่าคนไข้ของหน่วยบริการนอกเวลาอาจจะต้องนั่งรอนานสักหน่อย ถ้ามีงานที่ห้องฉุกเฉิน ซึ่ง
เขาเองก็รู้สึกงอแงเต็มที่” การกระทำของเขาเป็นการกระทำที่ยึดถือผลประโยชน์ของตนเองเป็น
หลัก หากว่าเขาไม่เห็นแก่ตัวคนไข้จากหน่วยบริการนอกเวลาไม่จำเป็นต้องรอนาน ถ้าหมอเลือกที่จะ
ทุ่มเทการรักษาด้านนี้อย่างเต็มที่กำลัง แต่เขาเลือกที่จะทำงานในเวลาเดียวกัน เพื่อเงินค่าตอบแทน 2
เท่า การกระทำของเขาจึงเป็นการกระทำที่เห็นแก่ตัวอย่างเห็นได้ชัด

อุดมการณ์การเป็นแพทย์เพื่อรักษาคนมิได้เกิดขึ้นกับตัวหมอก๊กศมล แพทย์ในความหมายของ
เขาคือการหาเงินจำนวนมากเท่านั้น เงินกลายเป็นสิ่งที่เขาให้ความสำคัญมากที่สุด อุดมการณ์ดังกล่าว
ที่เขาเป็นขัดต่อหลักจรรยาบรรณแพทย์ที่ไม่คำนึงถึงคนไข้สูงสุด หมอก๊กศมลจึงเป็นภาพของแพทย์ที่
มิใช่แพทย์ที่ดี ดังนั้นคำว่า “หมอใหญ่” ของเสาวรีจึงเป็นการเสียดสีการกระทำตัวของแพทย์อาวุโสที่
กระทำตัวไม่เหมาะสม

การกระทำของหมอก๊กศมลมิเพียงแต่ทำผิดจรรยาบรรณแพทย์ที่ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์
ของคนไข้เป็นหลัก แต่ยังแสดงให้เห็นถึงการหลงในภาพลักษณ์ของความเป็นหมออาวุโส ผ่านทัศนคติ
ของหมอก๊กศมล เขาเชื่อว่าการเป็นหมออาวุโสที่มากด้วยอายุและประสบการณ์จำเป็นที่จะต้องได้รับ

คำตอบแทนและความเคารพจากทุกคน ดังประโยคที่เขา กล่าวว่า “ความจริงแพทย์เกษียณที่มาอยู่ เวนนอกเวลาต้องได้ค่าจ้างเป็นสองเท่า” เขาปรารถนา คู่สนทนาพยักหน้าระบายลมหายใจอย่างทอด ถอน (เสาวรี, 2542: 58) ความต้องการของเขาที่แสดงออกมานำไปสู่การสะท้อนตัวตนของเขาว่าเป็น คนที่ให้ความสำคัญกับตนเองสูงกว่าปกติ ในขณะที่ปฏิกิริยาของพยาบาลคู่สนทนาทำให้เห็นชัดถึง อាកารของความหน่ายในการกระทำของหมอก็คมลง ยิ่งตอกย้ำภาพของแพทย์อาวุโสที่ทำตัวไม่ เหมาะสมแก่ความเคารพ ด้วยหลงในภาพลักษณ์ของการเป็นแพทย์อาวุโสมากเกินไป

นอกจากพฤติกรรมของแพทย์ที่ไม่เหมาะสม ในงานเขียนของเสาวรียังเสนอภาพของพยาบาล ที่มีประพฤติกรรมเหมาะสมเช่นเดียวกัน ในเรื่องสั้น “จากแดนไกล” และ “สาปศรัทธา”

เรื่องสั้น “จากแดนไกล” เป็นงานที่เสียดสีการทำงานบกพร่องของเจ้าหน้าที่พยาบาล ด้วยการนำเสนอถึงการเข้ามาของหุ่นยนต์พยาบาลที่ถูกนำมาใช้ทำงานแทนพยาบาลที่เป็นมนุษย์ และใน อนาคตพยาบาลที่เป็นมนุษย์จะหมดไป เพราะพยาบาลที่เป็นมนุษย์ทำงานไม่เต็มที่ ไม่เป็นที่ประทับใจ ของคนไข้ ดังตัวอย่าง ...ผู้คนจะพอใจกับยี่มมาราถอนของพวกมันมากกว่ารอยยิ้มที่จะได้เห็นจากพวก เรานานๆที่ ...พวกเรากลับให้การพยาบาลด้วยใบหน้าเฉยชา ไม่พูดมาก พวกเขาพูดว่า พวกเราเหมือน หุ่นยนต์ (เสาวรี, 2542 :34-35) พฤติกรรมของพยาบาลมนุษย์มีข้อบกพร่องหลายอย่าง ซึ่ง ข้อผิดพลาดเหล่านี้พยาบาลหุ่นยนต์สามารถแก้ไขได้ดีกว่า จึงเป็นเหตุให้พยาบาลหุ่นยนต์เป็นที่ยอมรับ มากกว่า

เริ่มตั้งแต่ตีผู้ป่วยนอก เตี้ยวันนี้เราไม่ต้องวุ่นวายค้นบัตรหรือทำหน้านี้วี้วี้ขวัดกับ คนไข้อีกต่อไป เจ้าหน้าที่จะทำหน้าที่แทน เพียงแต่คุณเดินมาและกดปุ่มบอกชื่อ-สกุลเท่านั้น ทุก อย่างก็เรียบร้อย เจ้าหน้าที่จะค้นบัตรเก่า (ถ้าคุณมี) มาได้ภายในเวลา 1 นาที และถ้าจะต้องทำ บัตรใหม่ก็ไม่ช้าไปกว่านั้นเช่นกัน จากนั้นคุณก็กดปุ่มบอกอาการที่คุณเป็นอยู่ลงไป เจ้าหน้าที่ก็ สามารถบอกได้ว่าคุณควรจะได้รับยาประเภทไหน ข้อมูลทุกชนิดจะบรรจุไว้ในสมองกลของมัน อย่างมีประสิทธิภาพสูงเยี่ยมทีเดียว และข้อสำคัญ มันจะยิ้มตลอดเวลาไม่มีหน้าบึ้งหน้าอ หน้า ตายหรือพูดกระซอกโงกฮากอย่างที่พวกเราดูทุกอย่างในสมัยก่อน มันช่วยแก้ปัญหาไปได้มาก ที่เดียว...

เจ้าหน้าที่ทำงานได้ดีมาก พวกเรามีหน้าที่เพียงดูแลเล็กน้อยเท่านั้น คนไข้ดูจะพอใจ ที่จะให้หุ่นยนต์ทำงานมากกว่าที่จะอยากให้เราทำ เพราะพวกเขาารู้สึกว่า หุ่นยนต์มีชีวิตจิตใจ ยิ้มแย้มแจ่มใสและพูดทักทายปลอบใจได้...

(เสาวรี, 2542 :34-35)

การที่หุ่นยนต์เข้ามาแก้ไขปัญหาของมนุษย์ได้เป็นนัยยะของการตัดเดือนพยาบาลมนุษย์ให้ตระหนักถึงปัญหาการทำงานก่อนที่จะสายเกินไป การทำงานของหุ่นยนต์พยาบาลดังกล่าวไม่มีข้อผิดพลาดใดๆ หากเทียบกับการทำงานของมนุษย์ เห็นได้ชัดว่าหน้าที่ที่หุ่นยนต์เข้ามาทำในข้างต้นล้วนเป็นหน้าที่ที่เคยดำเนินการด้วยพยาบาลมนุษย์เป็นหลัก แต่การเข้ามาของหุ่นยนต์ทำให้มนุษย์ที่เคยทำงานถูกด้อยค่า ถ้าถูกด้อยค่านี้สื่อให้เห็นถึงบทลงโทษมนุษย์พยาบาลที่ไม่ยึดมั่นในหลักอาชีพของตนอย่างที่ควรจะเป็น

การละเลยความสำคัญของวิชาชีพที่พึงมีต่อคนไข้นอกจากจะทำให้สูญเสียอาชีพเพียงสูญเสียถึงความน่าเชื่อถือในความสามารถของพยาบาลมนุษย์ไปด้วย แสดงให้เห็นผ่านเหตุการณ์ที่พยาบาลรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับหุ่นยนต์มากกว่าเพื่อนพยาบาลมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งเป็นผลกระทบจากการเข้ามาของหุ่นยนต์เป็นเวลานานทำให้คนรุ่นใหม่ไม่เห็นการทำงานของยุคเก่าก่อนมีหุ่นยนต์ที่ทำโดยพยาบาลมนุษย์

“สมัยก่อนตอนที่ฉันเข้ามาทำงานใหม่ๆ เรายังไม่มีหุ่นยนต์มาช่วยทำงานสักตัว พวกเราต้องทำกันเองทั้งหมด ตั้งแต่ซักประวัติ พาไปนอนเตียง วัดไข้ วัดความดัน ฉีดยา ให้น้ำเกลือ ใส่สายสวนปัสสาวะ ฯลฯ”

เมื่อข้าพเจ้าพูดถึงตอนนี้ เด็กรุ่นใหม่ทำเหมือนข้าพเจ้ากำลังเล่าเรื่องโกหก

“จะเป็นไปได้ยังไง ไม่มีหุ่นยนต์ช่วย ทำไมไหวหอรอก” ข้าพเจ้าได้ยินเสียงในกลุ่มกระซิบเช่นนั้น...

(เสาวรี, 2542: 37)

ตัวละครพยาบาลในเรื่องจึงคือการเป็นตัวแทนตัดเดือนเพื่อนร่วมวิชาชีพถึงความน่ากลัวของการละเลยหน้าที่ จากเรื่องเป็นเหตุการณ์การขึ้นกล่าวอำลาในงานเกษียณอายุราชการของตัวละครพยาบาล เขาหวงคิดถึงเหตุการณ์การทำงานในยุคก่อนที่เขาารู้สึกว่าดีกว่าปัจจุบัน เขาได้เล่าถึงการทำงานในยุคก่อนให้กับเด็กรุ่นใหม่ฟัง ทว่าไม่มีใครเชื่อในสิ่งที่เธอเล่า เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เห็นว่าการเล่าเรื่องแม้จะทำให้คนรุ่นใหม่รู้เรื่อง แต่การไม่ประจักษ์ด้วยตาเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือได้ยาก เพราะอย่างทีกล่าวไปว่าหุ่นยนต์เข้ามาทำงานแทนพยาบาลมนุษย์เป็นเวลานาน ปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้ความสามารถของพยาบาลมนุษย์ถูกสืบล้มเลือนตามไปด้วย นับเป็นบทลงโทษที่น่ากลัวสำหรับบุคลากรพยาบาลด้วยการทำให้เห็นถึงความสูญเสียอาชีพและการไม่เป็นที่จดจำ

ความบกพร่องในอาชีพพยาบาลปรากฏเช่นอีกครั้งจากเรื่องสั้น “สาปศรัทธา” เป็นเรื่องราวระหว่างพยาบาลกับคนไข้จิตเวชในโรงพยาบาลจิตเวชแห่งหนึ่ง ที่คนไข้จิตเวชถูกทารุณกรรม

จากเจ้าหน้าที่จนถึงแก่ความตาย และเจ้าหน้าที่ภายในนั้นก็ช่วยกันปกปิดความผิด ราวกับว่าเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องปกติของโรงพยาบาล

เรื่องได้แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงเกิดเหตุที่คนไข้เผชิญมาในคราบของผู้รักษา กล่าวคือ ตัวละครมาลี คนไข้จิตเวช ถูกพยาบาลจับกดหัวลงในบ่อน้ำจนเสียชีวิต โดยอ้างถึงอาการดีของคนไข้ การกระทำที่เกิดขึ้นจึงกลายเป็นมูลเหตุของการสั่งสอนให้มาลีหลายจำ ซึ่งเป็นมูลเหตุที่ทำให้พยาบาล พันผิดจากการทำเกินกว่าเหตุ พฤติกรรมที่ตัวละครพยาบาลกระทำกับตัวละครคนไข้จิตเวชมาลีเป็น พฤติกรรมเชิงอำนาจที่ละเลยการมองถึงความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วยจิตเวช

ผมยังจำได้ถึงน้ำใสและเย็น มีดอกบัวลอยปริ่มอยู่ในน้ำนั้น แดดสีเหลืองเริ่มสาดแสงผ่าน ใบมะกอกลงมาที่สระ แล้วผมก็มองเห็นภาพนั้นอีก ผู้หญิงมอมๆ คนนั้นกับแววตาของเขื่อน แล้วผมก็ได้ยินอีกเสียงหนึ่ง “เธอต้องช่วยทีนะ” เสียงนั้นบอกผม “พี่ไม่ได้ตั้งใจ” เธอยังพูดกับผม พยายามบอกผมถึงความไม่ตั้งใจของเธอ ปากเธอสั่น หน้าเธอซีด เธอบอกว่าเธอเพียงแต่จะทำให้พวกนี้เข็ดและหลายจำเท่านั้น เพื่อคนอื่นจะได้ไม่เอาเป็นเยี่ยงอย่างด้วย เพียงแต่ครั้งนี้นั้นพลาด ผมบอกเธอก่อนจะออกมาจากห้องว่า “ครับ ผมสัญญาว่าจะไม่พูด”

...

“โรจน์ เห็นอะไรบ้างที่สระ” เพื่อนผู้หญิงของผมถามเบาๆ ผมย่นเธอไปว่าจะให้เห็นอะไร

“มาลีถูกกดหัวลงน้ำใสใหม่” เธอพูด

“ใครบอก”

“เขื่อนบอกเรา” เธอจ้องหน้าผม ผมส่ายหน้า

“เชื่อคนบ้าหรือไง” ผมว่า เธออิงไป...

(เสาวรี, 2542: 24-25)

สถานะของการเป็นผู้ป่วยจิตเวชไม่ถูกให้ค่าของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับกลุ่มตัวละคร เจ้าหน้าที่พยาบาล สถานะของการเป็นผู้ป่วยจิตเวชทำให้พวกเขาไม่ได้รับการยอมรับถึงความน่าเชื่อถือเหมือนคนทั่วไป ดังประโยค “เชื่อคนบ้าหรือใจ” เป็นถ้อยคำที่แสดงถึงการดูแคลนว่าพวกเขา โทกทเรื่องการถูกรุกรานจากเจ้าหน้าที่พยาบาล ความไม่เท่าเทียมยังแสดงออกผ่านการเมินเฉยต่อการเห็นตัวละครคนไข้ถูกรุกรานผ่านการกระทำของตัวละครเจ้าหน้าที่โรจน์ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นคือความรุนแรงซ้ำซ้อนที่ถูกทำให้ชอบธรรมภายใต้การปกปิดของเจ้าหน้าที่พยาบาล กล่าวได้ว่า การไม่ให้ค่าผู้ป่วยจิตเวชคือมูลเหตุสำคัญของการทำความรุนแรงเกินกว่าจำเป็นของเจ้าหน้าที่พยาบาล

พฤติกรรมมิชอบธรรมที่เกิดขึ้นกับตัวละครคนไข้จิตเวชคือการเสียดสีศีลธรรมของพยาบาลจิตเวชที่ฟังมีอย่างชัดเจน คุณธรรมจริยธรรมต่อคนไข้เป็นคุณลักษณะสำคัญของการปฏิบัติงานของพยาบาลจิตเวช แต่ว่าจากพฤติกรรมของตัวละครเจ้าหน้าที่พยาบาลที่เสาวรีนำเสนอสวนทางกับคุณลักษณะดังกล่าวอย่างมาก ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมิใช่เพื่อการรักษา จึงมีบทลงโทษเกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าว คือการกลายเป็นผู้ป่วยจิตเวชของเจ้าหน้าที่โรจนินตอนท้ายเรื่อง การใช้ภาพตัวละครเจ้าหน้าที่พยาบาลกลายเป็นคนไข้จิตเวช เพื่อตอกย้ำให้เห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมิใช่ความถูกต้องที่พยาบาลพึงกระทำต่อคนไข้

การละเมิดจรรยาบรรณในวิชาชีพแพทย์หรือพยาบาลเป็นปัญหาที่เสาวรีให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เห็นได้จากจำนวนงานที่ปรากฏ เสาวรีเลือกนำเสนอประเด็นอาชีพนี้ในช่วงแรกของการเขียนงานวรรณกรรมคือ ช่วงทศวรรษ 2530 ซึ่งถือเป็นเรื่องใกล้ตัว ประกอบกับเธอมีอาชีพเป็นพยาบาล เกี่ยวข้องกับสายงานแพทย์ เป็นไปได้ว่าเล็งเห็นถึงปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการทำงานและด้วยอาชีพในด้านนี้เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพชีวิตคน การรักษัจรรยาบรรณหรือศีลธรรมความดีจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

4.4.2 นักเขียน

อาชีพนักเขียนเป็นอาชีพหนึ่งที่มีอิทธิต่อสังคม ด้วยเป็นอาชีพที่เล่าเรื่องต่างๆผ่านตัวอักษรที่มีการใช้ภาษาเรียงร้อยสามารถชักจูงความคิดของคนอ่านได้ งานเขียนที่มาจากนักเขียนก็ล้วนมีหลากหลายแนวแตกต่างกันออกไป อาทิ นวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี เป็นต้น งานเหล่านี้ให้ทั้งความบันเทิงและสาระความรู้ ซึ่งการจะทำเช่นนั้นได้นักเขียนจะต้องมีความรู้มากพอที่จะเขียน ส่งผลให้งานเขียนของนักเขียนในทางหนึ่งสามารถทำให้ผู้อ่านรับรู้ความเป็นไปของสภาพสังคมในแต่ละช่วงเวลาได้

จรรยาบรรณของนักเขียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเขียนสามารถมีทิศทางการเขียนงานของตนเองได้ คุณสมบัติที่สำคัญๆ คือ นักเขียนจะต้องมีความรับผิดชอบทั้งต่อสังคม งานเขียนที่ผลิตออกมามีเพียงแค่สร้างความบันเทิงเท่านั้น แต่จะต้องเป็นเรื่องที่สามารถสร้างแง่คิดให้ผู้อ่านช่วยพัฒนาสังคมได้จึงจะถือว่าเป็นคุณสมบัติที่ดีของนักเขียน อย่างที่กล่าวไปว่าอาชีพดังกล่าวมีผลต่อคนจำนวนมาก เพราะฉะนั้นความรับผิดชอบต่อผลงานของตนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง

เรื่องสั้น “โศกนาฏกรรมของนักเขียนในศตวรรษที่ 21” เป็นงานเขียนที่นำเสนอปัญหาของนักเขียนที่ไม่รับผิดชอบต่องานเขียนของตนซึ่งมีผลต่อคนในสังคมแง่ลบ นำเสนอผ่านตัวละครนายอัจฉริยะ ท้องเนื้อเก่า นักเขียนวัยกลางคนที่ต้องทำงานนักเขียนเพื่อหาเลี้ยงชีพครอบครัว เดิมที่เขา

เขียนงานแนวสร้างสรรค์ แต่ด้วยภาระหนี้สินในปัจจุบันทำให้เขาตัดสินใจเขียนงานแนวอีโรติก (erotic) ที่เน้นเกี่ยวกับเรื่องความรัก เรื่องทางเพศ โดยใช้นามปากกาใหม่ว่า “องรี” นามปากกาใหม่ทำให้เขามีเงินเข้ามามากมาย ทว่าสุดท้ายผลจากการกระทำของเขาทำให้ลูกสาวเลียนแบบพฤติกรรมทางเพศจากงานเขียนอย่างไม่เหมาะสม

“ชอบอ่านนิยายมะ”

องรีตอบว่า “ชอบ”

“นางโลม โลมไล่ให้ชายขมเล่น อ่านยัง” สวาน้อยเขียน

“อ่านดี เป็นไงบ้าง” องรีตอบ

“ไปมาก ชอบ” สวาน้อยเขียน

“อ่านจากไหน” องรีถาม

“อ่านออนไลน์ ตอนหลังซื้อเล่มเลย” สวาน้อยตอบ

“ชอบตอนไหน” องรีถาม

“ตอนพระเอกกับนางเอกซั่มกัน” สวาน้อยตอบ

“อย่างนั้นเลยหรือ” องรีถาม

“มาซั่มกันมะ จะให้ดูก่อนนะ เสร็จแล้วขอดูของเธอบ้าง”

(เสาวรี, 2560 :61)

อัจฉริยะ ทองเนื้อเก้า ใจสั่นยิ่งขึ้น เขาเบิกตากว้างกับภาพที่เห็นผ่านจอคอมพิวเตอร์... สวาน้อยหน้าตาสดใส แววตาร้อนสวาท หล่อนยอมเปิดเผยใบหน้าทีแท้จริง เพื่อแลกกับเงินอีกก้อนหนึ่ง หน้าตาหล่อนน่ารัก มีไฝเม็ดเล็กๆสีน้ำตาลที่แก้มซ้าย และมีลักยิ้มข้างขวาข้างเดียว

“ซั่มกันมัย” สวาน้อยเขียน

...เวลาผ่านไปนานเท่าใดไม่รู้ อัจฉริยะ ทองเนื้อเก้า นั่งพับอยู่บนโต๊ะที่มีแก้วน้ำพลาสติกสีฟ้า 1 ใบ ล้มคว่ำอยู่ ใบหน้าของเขาซีดขาว น้ำลายฟุ้งปาก มีกลิ่นเหม็นของยาฆ่าแมลงลอยคลุ้ง

ที่พื้นห้อง มีรูปของลูกสาวอยู่ในชุดนักศึกษาหน้าตาสดใส เธอมีไฝเม็ดเล็กๆ สีน้ำตาลที่แก้มข้างซ้าย และมีลักยิ้มข้างขวาข้างเดียว

(เสาวรี, 2560 :63-64)

สิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวนายอัจฉริยะคือบทลงโทษของนักเขียนที่มีมีความรับผิดชอบต่อสังคม มาในรูปแบบของความทุกข์ใจจากคนในครอบครัว โดยการที่ลูกสาวของเขาเลียนแบบพฤติกรรมในนิยายอีโรติกออนไลน์ที่เขาเขียน เพื่อหาเงินมาใช้จ่าย ระหว่างสนทนาทั้งคู่ต่างไม่รู้จักกันและกัน ส่งผลให้นายอัจฉริยะสนทนาในเชิงซู้สาวกับลูกสาวของเขา ทำให้ภายหลังเมื่อทราบเขาถึงกับรับไม่ได้และฆ่าตัวตาย ความทุกข์ทรมาณดังกล่าวสื่อให้เห็นอำนาจของความเร็วของงานเขียนออนไลน์ที่ถูกผลิตออกมาเพื่อเน้นรายได้จากเงินเป็นสำคัญ โดยไร้ถึงการไตร่ตรองถึงเนื้อหาและเสียที่จะเกิดขึ้นจากงาน

นั่น สิ่งที่ถูกสาวเขาทำเกิดจากการรับสื่อที่ผลิตออกมาโดยไม่กลั่นกรองของผู้ผลิต นี่จึงคือบทลงโทษผู้ผลิตอย่างนักเขียนเช่นนายอัจฉริยะให้ต้องเผชิญถึงผลกระทบต่อสิ่งที่ทำด้วยตนเอง

4.4.3 ข้าราชการ

หลักจรรยาบรรณของอาชีพข้าราชการเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อมุ่งประสงค์ให้เป็นข้าราชการที่ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรี ตาม พ.ร.บ ระเบียบข้าราชการพลเรือน หมวด 5 การรักษัจรรยาข้าราชการมาตรา 78 ระบุถึงหลักสำคัญ 5 ประการ คือ 1. การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง 2. ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ 3. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ 4. การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และ 5. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2551) สิ่งที่อาชีพข้าราชการให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่องของความถูกต้อง ด้วยอาชีพนี้หมายถึงเข้ารับใช้ของแผ่นดิน งานของแผ่นดินความซื่อสัตย์สุจริตจึงถือเป็นเรื่องสำคัญมาก

ปัจจุบันอาชีพข้าราชการมีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย เพราะการที่ข้าราชการในสังคมไทยมีจำนวนมาก ทำให้เป็นกลุ่มที่มีอำนาจมากในสังคม จึงมีเหตุให้ข้าราชการบางกลุ่มใช้อำนาจมิชอบกระทำการเพื่อประโยชน์ส่วนตนและเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง ปีทมา คำประสิทธิ์ (2548: 20-21) กล่าวถึงต้นตอของปัญหาในระบบข้าราชการไทย มาจากทั้งตัวข้าราชการที่ขาดจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และตัวระบบราชการที่เอื้อต่อการทุจริตได้ง่ายทั้งการรวมอำนาจบริหารเข้าที่ส่วนกลางเป็นหลัก การที่ระบบราชการขยายตัวรวดเร็วทำให้บุคลากรและหน่วยงานจำนวนมากทำงานซ้ำซ้อนขาดประสิทธิภาพ และเกิดระบบธุรกิจการเมืองในระบบราชการ ทำให้ข้าราชการเสื่อมคุณธรรมและนำไปสู่การกระทำ มิชอบ ปัญหาเหล่านี้ส่งผลร้ายต่อการพัฒนาประเทศ

เรื่องสั้น “ลายโอง” ของเสาวรีเป็นงานเขียนที่เสียดสีกลไกการทุจริตของเจ้าหน้าที่ราชการผ่านเรื่องราวของตัวละครนายบุญทิ้ง เขาเป็นอดีตผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ต้องลาออกจากงานด้วยเหตุผลส่วนตัวที่ระอากับระบบราชการที่เล่นพรรคพวก ใช้อำนาจในทางมิชอบ ภายหลังเขาหันมาทำธุรกิจเปิดร้านขายโองจนร่ำรวย เพราะมีหมุดหมายที่จะใช้เงินช่วยคนตีปราบคนชั่วในระบบราชการไม่ให้ใครต้องเจอเรื่องไม่ดีเหมือนที่ตนประสบ ดังอุดมคติของเขาที่ว่า ...บุญทิ้งเรียนรู้ว่า เงินคืออำนาจเงินคืออิทธิพล ซึ่งนักการเมืองกับข้าราชการชั่วๆ พร้อมทั้งจะศิโรราบ เขาจึงใช้วิธีปราบความชั่วอีกทีหนึ่ง นั่นคือช่วยข้าราชการดีด้วยเงินพาดหัวนักการเมืองอีก...(เสาวรี, 2554: 143) ทักษะของบุญทิ้ง

คือการเสียดสีเบื้องหลังความทุจริตในอาชีพของข้าราชการที่บูชาเงินเหนือสิ่งอื่นใด ด้วยเงินสามารถใช้บันดาลอำนาจและความต้องการให้เกิดขึ้นได้

“ชื่อเสียงของผมตอนนี้จรจายไปไกล ไม่น่าเชื่อว่า ขนาดนี้ก็ยังไม่มีอำนาจรัฐหรือการเมืองที่ไหนทำอะไรผมได้ เงินนี้สามารถซื้อทุกอย่างได้จริงๆ ผิดกับตอนที่ผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด มีแต่อำนาจจอมปลอมเท่านั้น” บุญทิ้งหัวเราะเบาๆ

(เสาวรี, 2554 :146)

“ท่านว่าไหมพวกเราถูกหลอกมาตลอดว่าความดีความงามมีอยู่จริง ข้าราชการถ้าไม่ได้รับความเป็นธรรมให้ร้องไปที่ศาลปกครอง แล้วไง มันไปไม่ถึงหรือท่าน คำตัดสินสุดท้ายยังอยู่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัด คนฉลาดเขาไม่วิ่งแค่ผู้ว่าหรือท่าน เขาต้องวิ่งไปที่คนมีอำนาจเหนือกว่าผู้ว่า ท่านรัฐมนตรีอเนก ท่านทรงอิทธิพลกับพรรครัฐบาล ซึ่งเป็นขี้ตายพรรค ข้าราชการดีๆไม่กล้าไปศาล เพราะเขาไม่แน่ใจในระบบ ครอบครัวเขามีลูกเขายังเล็ก เขายังเป็นหนี้สหกรณ์ ข้าราชการตัวเล็กๆ ถูกย้าย ข้าราชการตัวใหญ่ไม่ทำตามก็ถูกย้ายตัวนภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง” ท่านผู้ว่าหน้าสลด...

(เสาวรี, 2554 :149-150)

คำพูดของนายบุญทิ้งเป็นการเสียดสีให้เห็นถึงความร้ายว้ยที่มีอิทธิพลกำหนดความผิดให้กลายเป็นถูกได้ขอบบุคคลากรราชการ เป็นบทสนทนาของนายบุญทิ้งกับผู้ว่าราชการจังหวัดคนปัจจุบันที่มาขอให้นายบุญทิ้งช่วยลูกน้องของตนให้พ้นจากความผิด เพราะท่านายบุญทิ้งร้ายว้ยทำให้มีอำนาจกับผู้ที่มีอิทธิพลในวงราชการ ทว่านายบุญทิ้งได้พูดแถมสมเพชในความทุจริตโสมมของบุคคลในราชการที่ไร้ความยุติธรรมให้กับผู้ว่าเพื่อการตระหนักรู้ ซึ่งความไม่ยุติธรรมดังกล่าวนอกจากจะสร้างความเดือดร้อนให้กับบุคคล ยังทำให้ภาพลักษณ์ของความน่าเชื่อถือในอาชีพนี้ลดน้อยลงจากการที่ผู้มีอำนาจสามารถกำหนดความถูกต้องตามแต่ใจตนได้ การกระทำดังกล่าวทำให้เห็นว่าความมัวหมองของอาชีพข้าราชการที่ย่ำแย่เป็นผลมาจากการกระทำของบุคคลในราชการที่ไร้จรรยาบรรณด้วยตัวเอง

อย่างไรก็ตามแม้ว่านายบุญทิ้งจะใช้อำนาจเงินของตนเองช่วยเหลือแต่ข้าราชการที่ดี แต่ก่อนที่เขาจะเป็นเช่นนี้เขาก็เคยกระทำตัวเป็นข้าราชการไม่ติมาก่อนเช่นกัน ในอดีตบุญทิ้งเคยใช้อำนาจของตนกระทำให้ลูกน้องซึ่งเป็นข้าราชการที่ดีต้องได้รับโทษ และเสียชีวิตในที่สุดจากการถูกลอบสังหารโดยผู้มีอิทธิพล เป็นเหตุให้เขาตัดสินใจลาออก และกลับใจช่วยเหลือแต่ข้าราชการที่ดี

“ผมเคยส่งย้ายข้าราชการที่บริสุทธิ์คนหนึ่งทั้งๆ ที่เขามาขอร้องผม ให้ดูหลักฐานทั้งหมดว่าเขาบริสุทธิ์ แต่คนผิดที่แท้จริงคือหัวหน้างาน ผมรู้ว่าหลักฐานนั้นสามารถไปถึงมือศาลได้ แต่โดยกระบวนการมันต้องผ่านพ่อเมืองก่อน ผมได้รับคำสั่งจากรัฐมนตรีที่วันนี้ยังเซ็ดหน้าอยู่ในสังคมให้

ตัดสินย้ายคนบริสุทธิ์ โดยปล่อยให้คนชั่วเสพสุขอยู่ในระบบราชการ ท่านคิดว่าผมมีความสุขดีอยู่ หรือ ท่านรู้มั๊ย ไม่นานภรรยาของเขาเข้ามาพบผมพร้อมกับเก้าอี้กระดุกของสามีที่ถูกผู้มีอิทธิพลของ จังหวัดนั้นยิงตาย”

(เสาวรี, 2554: 150)

การให้ตระหนักรู้ต่อความไม่เป็นธรรมในอาชีพการทำงานข้าราชการของบุญทิ้งเกิดจากความตายของลูกน้องอย่างไม่เป็นธรรม ประกอบกับการสัมผัสอยู่ในระบบราชการด้วยตนเอง เป็นตัวเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ได้แจ่มชัดมากขึ้น เป็นการย้ายภาพการทำงานที่ไร้ศีลธรรมของกลุ่มคนทำงานข้าราชการที่ใช้อำนาจหน้าที่มีชอบสร้างผลกระทบต่อผู้อื่นเป็นวงกว้าง

การละเมิดจรรยาบรรณในวิชาชีพที่ประกอบมีมีส่วนทำให้สังคมย่าแย่ง สังคมที่มีจำนวนคนมากการทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดเป็นสิ่งที่จะทำให้สังคมมีระเบียบและสงบสุข ทว่าในทางกลับกัน หากคนในสังคมละเลยการทำหน้าที่ของตน ไม่มีความซื่อสัตย์ต่องานที่ทำสังคมก็จะประสบปัญหา ความไร้ระเบียบและเป็นบ่อเกิดของปัญหาอื่นๆในสังคม เห็นได้จากงานที่นำเสนอของเสาวรี อาชีพเหล่านี้ล้วนเป็นอาชีพที่มีอิทธิพลต่อคนจำนวนมาก หากคนเป็นแพทย์ไร้จรรยาบรรณผลกระทบก็จะเกิดกับคนไข้ หรือในกรณีของนักเขียน งานเขียนที่ไร้การกลั่นกรองที่ดีก็จะส่งผลต่อผู้เสพในแง่ลบ และในกรณีของข้าราชการ คนที่ไร้จรรยาบรรณก็จะทำให้คนดีๆต้องเดือนร้อน กล่าวคือคนที่คนในสังคมไร้ความรับผิดชอบต่องานของตนก็สามารถทำให้เกิดผลกระทบกับสังคมได้

4.5 ศาสนากับศรัทธาที่ถูกทำลายในสังคมร่วมสมัย

พระวินัยเป็นบัญญัติคำสั่งสอนอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญมากสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม มีขึ้นเพื่อให้เกิดความความดี ความสงบเรียบร้อยในหมู่คณะ ซึ่งมีความสำคัญยิ่งที่พระสงฆ์ต้องยึดถือ เพราะจะทำให้พระพุทธศาสนาสามารถแพร่หลายได้รวดเร็วและดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ด้วยจะนำพามาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสของประชุมนชนทั่วไป พระวินัยจึงเป็นกรอบสำคัญสำหรับผู้เข้ามาบวชเป็นพระที่จำเป็นจะต้องมี และยึดถือปฏิบัติอย่างมั่นคง เพราะหากว่าพระสงฆ์คนใดทำผิดพระวินัย จะต้องได้รับโทษตามสถานการณ์ ซึ่งหนักสุดคือ อาบัติปาราชิก เป็นการให้พ้นจากการเป็นพระสงฆ์ในทันที (พระมหาโพธิวงศาจารย์, 2561: 7-10)

ปัจจุบันสถาบันสงฆ์เกิดปัญหาขึ้นมากมายในสังคม เห็นจากข่าวการทำผิดพระวินัยของพระสงฆ์อยู่บ่อยครั้งตามสื่อต่างๆ ตัวอย่างคดีดังในอดีต 1. ข่าวพระนิกร ในปี พ.ศ. 2533 อดีตนักเทศชื่อดังในขณะนั้นที่ปาราชิกในการมีความสัมพันธ์ลึกลับกับหญิงสาวคนหนึ่งจนมีลูก แต่ก็มิยอมสึก

2. คดีพระยันตระ ในปี พ.ศ. 2537 อดีตภิกษุชื่อดังที่มีผู้เคารพศรัทธามากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำผิดในคดีล่อลวงเสพเมถุนผู้หญิงหลายราย 3. คดีเณรแอ ในปี พ.ศ. 2537 ทำผิดในคดีการย่ำศพเด็กเพื่อเอาไปทำพิธีทางไสยศาสตร์ จนถูกขนานนามว่า "เณรแอ จอมขมังเวท" หลังถูกดำเนินคดีไม่นานได้พ้นโทษออกมาก่อนเหตุล่อลวงข่มขืนหญิงสาวไปทำพิธีกรรมในปี พ.ศ. 2548 4. ข้าวของพระภิกษุพุกโธ ในปี พ.ศ. 2538 ในความผิดกรณีข่มขืนเด็กสาวชาวกะเหรี่ยงทั้ง 6 คน โดยมีแม่ชีเป็นผู้สมรู้ร่วมคิด ถูกตัดสินโทษจำคุก 50 ปี ต่อมาคดีที่ 5. ในกรณีของพระอิสระมณี ในปี พ.ศ. 2544 พระชื่อดังที่อดีตนักการเมืองมีชื่อเสียงหลายคนให้ความนับถือ เขาต้องปาราชิกในกรณีลักลอบมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนสนิท ถูกจับได้พร้อมจดหมายและคลิปเสียง 6. ข้าวของหลวงปู่เณรคำ ฉัตติโก ในปี พ.ศ. 2556 จากกรณีความผิดหลายประการทั้งเรื่องเพศ รวมไปถึงเรื่องการฉ้อโกงเงินจำนวนมหาศาล และคดีโด่งดังสุดท้ายคือ คดีของธัมมชโย เจ้าอาวาสวัดธรรมกายที่มีชื่อเสียงโด่งดัง ในปี พ.ศ. 2559 จากกรณีความผิดในการร่วมกันฟอกเงินและรับของโจร (ไทยรัฐ, 2560) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสังคมทุกวันนี้แม้ผู้อยู่ในร่มศาสนาย่างพระสงฆ์ก็ไม่อาจหนีพ้นจากเรื่องความต้องการส่วนตัวทั้งสิ้น

จากที่กล่าวมาสื่อให้เห็นว่าศาสนาในสังคมมีความเสื่อมถอย มูลเหตุมาจากความประพฤติมิชอบของพระสงฆ์ผู้สืบทอดศาสนา ซึ่งการเสื่อมถอยของศาสนาคือความอ่อนแอของสังคมประการหนึ่ง ด้วยสังคมไทยยึดถือศาสนาเป็นหนึ่งในบรรทัดฐานสังคมที่ช่วยแก้ปัญหาให้คนในสังคม สถาบันศาสนาจึงมีผลต่อความมั่นคงและการดำรงอยู่ของสังคม การเสื่อมถอยของศาสนาจึงคือมูลเหตุสำคัญประการหนึ่งของปัญหาสังคม

ในงานของเสาวรีได้มีการนำเสนอปัญหาเกี่ยวกับการกระทำของพระสงฆ์ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องสั้น “ผู้ชนะ” “ภาพลวง” และ “เราตกอยู่ในสมรภูมিরอบอีกครั้ง” โดยเผยให้เห็นปฐมเหตุของความอ่อนแอของศาสนาพุทธ

เรื่องสั้น “ผู้ชนะ” นำเสนอภาพพระสงฆ์ผู้มีอำนาจละกิเลสรักได้ เพื่อให้เห็นถึงความไม่พร้อมของการเป็นบุคคลในร่มศาสนา ผ่านตัวละคร “ภิกษุหนุ่ม” ที่ต้องใช้หลบหนีออกธุดงค์เพื่อไปสงบใจจากการติดตามของภรรยาเก่าที่ต้องการให้เขาสึกออกมาเป็นสามีของเธออีกครั้ง ซึ่งเขาใช้เวลาธุดงค์ยาวนานถึง 7 ปี แต่ก็ยังสามารถละทิ้งความรู้สึกอาวรณ์ต่อภรรยาเก่าของเขาไปได้

ภิกษุหนุ่มอดที่จะมีใจหวนไหวเสียมิได้ ครั้งหนึ่งหญิงสาวเบื้องหน้าเคยเป็นสตรีอันเป็นที่รัก เคยซัดไถ่ ห่วงหา อาหาร แม้กระทั่งบัดนี้ ความรู้สึกนั้นเชื่อว่าจืดจางไป

(เสาวรี, 2544 : 125)

...ภิกษุยืนสงบนิ่งอยู่โคนต้นลำทมม เจ็ดปีที่ออกธุดงค์ ปักกลดอยู่ในป่าช้า พินิจพิจารณาซากศพ ภิกษุหลังน้ำตา อนิจจา เจ็ดปีที่คิดว่าไม่ต้องกลับมาวดดอกกลันทมที่เกลื่อนอยู่ที่นี่อีก ที่คิดว่า ละได้ ก็เพราะไม่เห็น ไม่ได้รับรู้ ไม่ได้ใกล้ชิด หนีได้แต่เพียงกายและพลอยหลงคิดไปว่าใจก็หนีไป พร้อมกายด้วย ภิกษุหนุ่มตัดสิ้นใจไม่ไปไหน กราบหลวงพ่อกอยู่ต่อที่นี้อีกสักระยะเวลาหนึ่ง

(เสาวรี, 2544 : 130)

จากตัวอย่างตัวละครภรรยาเก่ามีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นภาพความไม่พร้อมเป็น พระสงฆ์ของตัวละครภิกษุหนุ่ม เขายังมิสามารถสลัดความรู้สึกรักอันเป็นกิเลสพื้นฐานที่มีอยู่ในมนุษย์ ไปได้ อีกทั้งกาลเวลาและหลักปฏิบัติทางศาสนายังมีเพียงพอให้เขากลายเป็นพระสงฆ์ผู้ละกิเลสอย่างที่ ควรจะเป็นได้ การกระทำของตัวละครภิกษุหนุ่มจึงเผยให้เห็นว่าผู้ที่บวชเรียนอยู่ในศาสนามีใช้ว่าทุกคนจะสามารถเป็นพระสงฆ์ผู้ละซึ่งกิเลสทั้งปวงอย่างสมบูรณ์แบบได้

เช่นเดียวกันกับตัวละครพระภิกษุณะ ในเรื่องสั้น “ภาพลวง” ที่ได้นำเสนอภาพพระสงฆ์ผู้มี อัจฉริยะได้เช่นเดียวกัน เขาได้ตัดสิ้นใจออกธุดงค์เพื่อต้องการเข้าใจแก่นแท้ในหลักคำสอนของ ศาสนาที่ ณ ปัจจุบัน เขามีเข้าใจ ทว่าขณะที่เขาออกธุดงค์ เมื่อพบเจอหญิงสาวที่ใด เขาก็มีอาจห้าม อารมณ์ทางเพศของบุรุษไปได้ อารมณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นสื่อได้ว่าภิกษุหนุ่มมีอาจหลุดพ้นจาก พันธนาการของกิเลส ไม่ว่าจะพยายามสักเพียงใดก็ตาม

“เมื่อไหร่ท่านจะลืมตา”

ประโยคสุดท้ายเป็นเสียงโพรเราะของอิสตรี สุ่มเสียงใสๆ นั้นเป็นเสียงของสาวรุ่น ภิกษุผู้ ต้องการละกิเลสรู้สึกจิตใจสั้นไหว บางสิ่งบางอย่างภายในจิรวเริ่มไหวตัวอีกครั้ง เสียงหวานนั้น กระตุ้นให้ภิกษุหนุ่มจินตนาการถึงความงดงามแห่งสรีระของเพศหญิง ภายใต้ดวงตาที่ปิดสนิท ดวงใจกลับไหวระเพื่อมด้วยต้นทุนราคาแห่งธรรมชาติเข้าครอบงำ

“ท่านยังไม่ยอมลืมตา” เสียงหวานใสยังคงแว่วกระทบความรู้สึกส่วนลึกให้อ่านาจมืดที่ ซุกซ่อนอยู่ภายใน

...พวกเขาพากันก้มลงกราบ ภิกษุเหวี่ยงไหล่ซิม สายลมพัดเย็นโหยยามวิกาล จีวรลุ่มส่มผัดผวยกย เสียงเดินของพวกเขาห่างไปไกลทุกขณะ เหงื่อขึ้นทำให้เย็นสบายลมพัดต้อง ภิกษุผู้ต้องการละ กิเลสล้มตัวลงนอน บางสิ่งบางอย่างในจิรวขยายตัวเต็มที่ ในมโนภาพเขามองเห็นโยนีอยู่รอบกาย เขาส่มผัสได้ถึงความพ่ายแพ้อีกครั้งหนึ่งเมื่อจิรวบางส่วนเปียกชื้น

(เสาวรี, 2544 :131-132)

พฤติกรรมของตัวละครพระภิกษุณะที่ปรากฏทำให้ภิกษุหนุ่มมีต่างจากฆราวาสทั่วไป ปฏิบัติทางปฏิบัติทางศาสนาดังกล่าวที่ต้องการทางเพศที่ถูกกระตุ้นโดยหญิงสาวคือภาพแสดงยืนยันอย่างชัดเจน

การละกิเลสจึงเป็นเส้นกันบางๆ เพื่อแยกความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นพระกับคนธรรมดา ซึ่งจากเดิมตัวละครพระภิกษุณะก็สามารถเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาได้เป็นทุนเดิม เมื่อประกอบกับตัณหาที่ยังสลัดไม่ได้จึงทำให้ภาพแสดงตัวตนของเขามีใช้พระสงฆ์อย่างที่เราจะเป็นอย่างแท้จริง สอดคล้องกับคำเรียกเขาที่ว่า “ภิกษุผู้ต้องการละกิเลส” ที่เน้นย้ำว่าเขามีใช้พระสงฆ์ที่แท้จริง แต่เขาคือคนธรรมดาที่อยู่ในภาวะต้องการละกิเลสไปสู่การเป็นพระสงฆ์ที่สมบูรณ์เท่านั้น

เรื่องสั้น “เราตกอยู่ในสมรภูมิมรโหิตครั้ง” เป็นเรื่องสั้นอีกเรื่องที่เคยให้เห็นปฐมเหตุของความอ่อนแอของพุทธศาสนา โดยนำเสนอภาพพฤติกรรมที่สื่อถึงความไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ ผ่านเหตุการณ์ภายในเรื่อง จากตัวละครเณร 3 คน ได้แก่ เณรโต้ง เณรเดช เณรถิต ที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนพระธรรมคำสอนในวัดแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ซึ่งได้พบเห็นว่าวัดแห่งนี้ปรากฏข่าวลือว่าพระในวัดทำผิดศีลในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการ ทั้งการลักลอบเสพเมถุนกับสีกา การร่วมเพศกับพระด้วยกัน ซึ่งข่าวดังกล่าวทำให้วัดเป็นที่สนใจจากสื่อจำนวนมาก

นักข่าวเดินมาถ่ายรูปเณรโต้ง และขอสัมภาษณ์ เณรน้อยเดินหนี นักข่าวเดินตาม

“เชื่อหรือไม่ครับว่าท่านเจ้าอาวาสบริสุทธิ์จริง”

เณรโต้งมองหน้านักข่าวและช่างภาพพยายามรักษาใจไม่ให้โกรธหลวงพี่ใจดีเดินเข้ามา

พูดว่า

“วัดนี้เต็มไปด้วยกับระเบิด”

เณรโต้งมองหน้าหลวงพี่ใจดีใจยังไม่คลายสงสัยกับภาพที่เห็นท่ามกลางแสงจันทร์ในคืนก่อนภาพเณรถิตอยู่ในอ้อมกอดของหลวงพี่ใจดียังติดตามเณรถิตจะปฏิเสธและให้ข้อมูลที่เป็นไปได้แล้วก็ตามเณรโต้งมองหน้าหลวงพี่กับระเบิดอยู่ในใจในโต้งแนวรมมืออยู่ทั่วไปเราต่างตกอยู่ในภาวะสงครามเน้นต้องรู้สึกเช่นนั้นนักข่าวถ่ายรูปหลวงพี่ใจดี แซะ แซะ แซะ

รุ่งเช้าปรากฏภาพหลวงพี่ใจดีขึ้นสู๊ปข่าวพิเศษว่า "ชาวบ้านสงสัยหลวงพี่หนุ่มจะเป็นคู่คี่ของเกย์ตุ๊ดในวัด" "เณรถิต" เณรต้องรำพึง ไล่สายตาไปยังภาพและตัวอักษรเบื้องหน้าแล้วก็ต้องเพ่งมองซ้ำอีกครั้งเน้นต้องเหวี่ยงแตกเต็มใบหน้าและโทษตัวเมื่อมองก็ครั้งๆ ภาพเณรตุ๊ดที่ว่าเป็นภาพตัวเองที่ถูกปิดตาคาดตาไว้ในข่าวหน้าสู๊ปพิเศษ

(เสาวรี, 2554 :40)

ตัวอย่างข้างต้นเผยให้เห็นปัญหาของวิกฤตศรัทธาที่ทำให้ศาสนาเสื่อมลงจากการกระทำของเหล่าตัวละครพระและสื่อ การโอบกอดของตัวละครเณรโต้งกับหลวงพี่ใจดีเป็นการกระทำที่สื่อถึงความไม่เหมาะสมของการครองตนอยู่ในร่มเงาของศาสนา ทว่าพฤติกรรมดังกล่าวถูกแรงกระเพื่อมจากสื่อที่ต้องการข่าวโหมซ้ำให้ภาพลักษณ์ของศาสนาต่างพร้อม ซึ่งเสาวรีเลือกนำเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่า

ข่าวที่ถูกนำเสนอกับภาพที่เห็นสวนทางกัน แสดงให้เห็นการทำลายพระพุทธศาสนาจากการกระทำของนักข่าว ด้วยการประโคมข่าวพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระ เป็นส่วนทำให้ศาสนามัวหมอง เพราะสังคมจะตีตราว่าพระเป็นผู้กระทำผิดไปแล้ว

การนำเสนอในงานเขียนของเสาวรีทั้ง 3 เรื่องทำให้เห็นว่าพฤติกรรมของพระสงฆ์ผู้เป็นบุคคลสำคัญที่มีหน้าที่เผยแผ่ศาสนามีความสำคัญต่อภาพลักษณ์ของศาสนาพุทธเป็นอย่างมาก ซึ่งเรื่องสั้น 3 เรื่องนี้เขียนขึ้นต่างเวลา โดยเริ่มมาตั้งแต่ปี 2537 ในเรื่องสั้น “ผู้ชนะ” ต่อมาในปี 2540 กับเรื่องสั้น “ภาพลวง” และอีกครั้งในปี 2554 กับเรื่องสั้น “เราตกอยู่ในสมรภูมิรบอีกครั้ง” จะเห็นได้ว่านับเป็นเวลายาวนานที่เรื่องเกี่ยวกับความประพฤติมิชอบของพระสงฆ์ยังคงถูกเสาวรีหยิบยกขึ้นมานำเสนออยู่เป็นระยะ สะท้อนให้เห็นถึงว่าเรื่องเหล่านี้ยังคงวนเวียนอยู่ในสังคม ตักเตือนสังคมให้เห็นว่าศาสนามีวันเสื่อมถอยจากการเสื่อมศรัทธา มูลเหตุมาจากพฤติกรรมของพระสงฆ์ ผู้เป็นทายาทของศาสนา และนำไปสู่ความอ่อนแอของสังคมได้ในที่สุด

4.6 ความอ่อนแอของระบบการศึกษา

อาชีพครูเป็นอาชีพหนึ่งในสังคมที่ได้รับการยกย่อง ด้วยอาชีพครูเป็นอาชีพที่ใช้วิชาความรู้ในการสร้างคนที่มีคุณภาพให้กับสังคม เป็นเสมือนพ่อแม่คนที่สองที่นอกจากจะให้ความรู้แล้ว ครูยังอบรมสั่งสอนปลูกฝังค่านิยมด้านคุณธรรม ศีลธรรม เพื่อให้ผู้เรียนกลายเป็นบุคคลที่มีเหตุผลในการคิดและแก้ปัญหาได้ อาชีพครูจึงเป็นอาชีพที่มีความจำเป็นมากต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ เพื่อให้ประเทศเจริญก้าวหน้า

สังคมไทยปรากฏปัญหาการขาดแคลนครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนมาก การศึกษาในระดับนี้มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการการศึกษาขั้นเริ่มต้นที่เป็นรากฐานของอนาคตที่จะทำให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองต่อไปได้ ความสำคัญเช่นนี้จำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะต้องใส่ใจอย่างยิ่ง หากแต่ปัญหานี้เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานมากในสังคม เห็นได้จากการพยายามปฏิรูปการฝึกหัดครู ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 2 ในปี 2510 เรื่อยมาก็ได้มีการเกิดโครงการต่างๆในการเร่งผลิตพัฒนาคู เพื่อให้เท่าทันกับปริมาณความต้องการของสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ รวมไปถึงความเข้มแข็งของการศึกษาที่คนเป็นครูจะต้องทั้งมีความสามารถและเป็นคนดีไปพร้อมกัน (ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ, 2560 :19-20) ตอกย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

ในเรื่องสั้น “แท่งแก้ว ทีชเชอร์” ได้มีการนำเสนอภาพปัญหาการขาดแคลนครูในพื้นที่โรงเรียนต่างจังหวัด ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญของการศึกษา ผ่านตัวละคร “ผม” ที่มีหน้าที่เป็นครูและเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนแห่งนี้มีจำนวนครูน้อยกว่าเด็ก ทำให้ครู 1 คน จำเป็นจะต้องรับผิดชอบงานสอนมากกว่าปกติ เป็นเหตุให้นักเรียนยังมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะครูหนึ่งคนมิสามารถชำนาญในวิชาทุกวิชาได้

ผมเป็นแค่ครูประจำบาล สมัยเรียนผมซี้เกียจจะมัด แต่อาศัยๆ โถงๆ จนเรียนจบ ปกส. สูง ผมเป็นครูสอนภาษาไทย แต่อย่างว่า โรงเรียนบ้านนอกไกลปืนเที่ยง ขาดแคลนครู สอนไปสอนมา ผมก็จับปลัดจับผลูมาสอนวิชาภาษาอังกฤษ เนื่องจากครูสอนภาษาอังกฤษลาออกกะทันหัน แล้วอย่างผมจะไปสอนให้ได้ดีอย่างไร ในเมื่อสมัยเป็นนักเรียน ครูทั้งเคี้ยวทั้งเขี้ยวผมยังสอบตก

(เสาวรี, 2554:111)

“สวัสดีค่ะ ครูใหญ่ หนูมีเรื่องจะปรึกษาค่ะ”

“ว่ามาเลย มีอะไรหนักอกหนักใจ เรื่องเด็กอีกกละสิ” ผมตักคอก หล่อนพยักหน้า

“เด็กที่นี้อ่อนมากค่ะครูใหญ่ เรียนชั้นปอหกแล้ว ยังอ่านหนังสือไม่ออก อ่านคำว่า ปรา-รต-นา อ่านคำว่า เกษ-ตร เป็น เกษ-ตอน”

(เสาวรี, 2554 :121)

จากตัวอย่างในสัปดาห์ต้นแสดงให้เห็นความอ่อนแอในวงการศึกษาไทย ทักษะของตัวละครผม บ่งบอกได้ถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนกับปัญหาการขาดแคลนครู จากการที่เขาต้องมารับผิดชอบสอนวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาที่ตนไม่ถนัด มูลเหตุมาจากพื้นที่โรงเรียนอยู่ห่างไกล สื่อถึงความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษาที่ละเลยความสำคัญของโรงเรียนต่างจังหวัดที่ห่างไกล ซึ่งการที่เด็กนักเรียนอ่านหนังสือไม่บอกคือผลกระทบที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบถึงความเลวร้ายของปัญหาการจัดการศึกษาที่บกพร่อง

งานเขียนของเสาวรีนำเสนอถึงปัญหาสังคมในมิติของรากฐานของปัญหา มูลเหตุของการทำให้สังคมเสื่อมถอยเริ่มจากการละเลยความถูกต้องจากเรื่องใกล้ตัว เช่น การละเลยครอบครัว การขาดสติไตร่ตรองความปลอดภัยของชีวิต การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การรักษาความถูกต้องในหน้าที่การงาน นอกจากนี้ยังรวมไปถึงปัญหาสังคมในเรื่องความประพฤติบกพร่องของบุคคลในศาสนา และการละเลยความสำคัญของการศึกษา อันเป็นปัญหาสังคมที่ฝังรากลึกมาอย่างยาวนานและมิได้รับการแก้ไข มูลเหตุเหล่านี้คือสิ่งที่ทำให้สังคมอ่อนแอ เพราะเมื่อคนในสังคมมีอาชญากรรมหรือความถูกต้องไว้ได้ สังคมก็จะไร้ระเบียบ มีปัญหาอื่นๆ ตามมาอย่างไม่จบสิ้น งานเขียนของเสาวรีจึงคือภาพเสนอให้เห็นและตระหนักถึงปัญหาในมุมมองที่อาจจะถูกละเลยในสังคม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาปัญหาสังคมในงานเขียนของเสาวรี ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัญหาสังคมและบริบททางสังคมที่ปรากฏในงานเขียนของเสาวรี และศึกษาทัศนคติทางสังคมของเสาวรีที่ปรากฏผ่านงานเขียน ซึ่งจะศึกษาจากงานเขียนของเสาวรีที่ได้รับการตีพิมพ์รวมเล่ม ตั้งแต่ พ.ศ.2542 ถึง 2560 แบ่งเป็นนวนิยายจำนวน 3 เรื่อง และเรื่องสั้น 57 เรื่อง รวมงานเขียนทั้งสิ้น 60 เรื่อง

งานวรรณกรรมแนวสร้างสรรค์เป็นงานที่นำเสนอประเด็นทางสังคมในแง่มุมต่างๆ ทั้งปัญหาและปรากฏการณ์ทางสังคมโดยเน้นที่สาระหนักมากกว่าความหย่อนใจ เสาวรีเป็นนักเขียนหญิงที่สร้างงานวรรณกรรมแนวสร้างสรรค์มาอย่างต่อเนื่อง เป็นเวลายาวนานกว่า 3 ทศวรรษ นับตั้งแต่เรื่องสั้นเรื่องแรกของเธอที่เริ่มเขียนขึ้นในปี พ.ศ. 2527 ทำให้เสาวรีมีงานเขียนที่นำเสนอปัญหาสังคมจำนวนมากและหลากหลาย

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาสังคมที่ปรากฏในงานเขียนของเสาวรี แบ่งได้ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่นำเสนอผ่านตัวละครหญิง 2. ความไม่รู้ของมนุษย์อันนำไปสู่ปัญหา และ 3. ความอ่อนแอของสังคม

ในประเด็นเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงที่นำเสนอผ่านตัวละครหญิง งานเขียนของเสาวรีนำเสนอภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับตัวละครหญิงใน 5 ลักษณะ ได้แก่ 1. การถูกข่มขืน ตัวละครหญิงในงานของเสาวรีที่นำเสนอปัญหาการข่มขืน แสดงให้เห็นว่าอาชญากรที่ข่มขืนผู้หญิงเป็นได้ทั้งคนใกล้ชิดและคนแปลกหน้า และสามารถเกิดขึ้นในทุกๆ สถานที่ ความเจ็บปวดจากการถูกข่มขืนมิได้จบแค่วันเกิดเหตุแต่ยังส่งผลทำให้ตัวละครหญิงเหล่านั้นมีบาดแผลทางใจที่ไม่สามารถใช้ชีวิตปกติได้เหมือนเดิม

เสาวรีใช้องค์ประกอบทางวรรณกรรมทำลายมายาคติของสังคมที่มีต่อการข่มขืน โดยทำให้เห็นว่า การข่มขืนมิใช่ความผิดของผู้หญิง แต่เป็นความผิดจากความใคร่ของผู้ชายที่ไม่สามารถควบคุม

ตัณหาของตนเองได้ และมีได้เกิดขึ้นจากคนแปลกหน้าเท่านั้น แต่คนใกล้ชิดก็สามารถก่อเหตุข่มขืนได้ โดยใช้ความสัมพันธ์จากความเป็นคนใกล้ชิดทำให้เหยื่อไม่ทันระวังตัวได้

ความรุนแรงต่อผู้หญิงในแง่มุมมองต่อมาคือ การตีตราของสังคมต่อการทำแท้ง งานเขียนของ เสาวรีปรากฏภาพของตัวละครหญิงที่เป็นทุกข์จากการตั้งครรภ์เพราะถูกข่มขืน และไม่กล้าที่จะทำแท้งด้วยกรอบของคำวาบารพของสังคมชัดแจ้งไว้ งานเขียนของเสาวรีได้วิพากษ์กรอบศีลธรรมของสังคมว่าเป็นความรุนแรงในอีกลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง รวมไปถึงบุคคลที่รับทำแท้งซึ่งถูกตีตราว่าไม่ต่างกับอาชญากร ทศนะของเสาวรีที่นำเสนอผ่านงานเขียนจึงแสดงถึงการสนับสนุนการทำแท้งให้แก่ผู้หญิงที่ถูกข่มขืน เพื่อปลดปล่อยผู้หญิงจากการเหยื่อของความรุนแรงที่ซ้ำซ้อนของสังคม

ตัวละครหญิงกับการติดเชื้อเอชไอวีเป็นประเด็นที่ 3 ของความรุนแรงต่อตัวละครหญิงที่ถูกกระทำโดยแพทย์และสามี ปรากฏในนวนิยายเรื่อง **ห้องสีน้ำเงิน** ซึ่งตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2542 สอดคล้องกับปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีในครอบครัวซึ่งปรากฏรุนแรงอย่างมากในช่วงต้นทศวรรษ 2530 เสาวรีแสดงให้เห็นความรุนแรงที่แฝงมาพร้อมกับการใช้อำนาจของวิทยาการทางการแพทย์ที่เข้ามาควบคุม บังคับ และกำจัดตัวอ่อนในครรภ์มารดา ผู้หญิงจึงเป็นผู้ถูกกระทำทั้งจากสามีที่นำเชื้อมาแพร่และจากทศนะทางการแพทย์ที่ตัดสินใจให้คร่าชีวิตลูกที่ยังไม่เกิด อย่างไรก็ตามทศนะของเสาวรีที่ปรากฏผ่านงานเขียนมิได้สนับสนุนการทำลายชีวิต แต่ได้พยายามเสนออีกแง่มุมของการต่อสู้ทางการแพทย์ที่จะทำให้เด็กมีโอกาสรอดชีวิต

ความรุนแรงที่เกิดกับผู้หญิงในลักษณะที่สี่ คือ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากบทบาทของเมียและแม่ ที่ถูกจองจำในพื้นที่บ้าน การแบกรับบทบาทของภรรยาที่ต้องผลิตทายาท ความเจ็บปวดจากการถูกสามีนอกใจ หรือแม้แต่ความทุกข์จากการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ถูกสังคมคาดหวังในบทบาทของแม่ที่เป็นต้นแบบและมอบความรักทดแทนทั้งพ่อและแม่ให้แก่ลูกได้ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงในประเด็นนี้เป็นผลมาจากสังคมชายเป็นใหญ่ซึ่งจะมีความคาดหวังในบทบาทของผู้หญิงที่เป็นทั้งเมียและแม่ ด้วยความกดดันและความทุกข์จากความคาดหวังดังกล่าวอาจนำไปสู่การโต้กลับอย่างรุนแรงของผู้หญิงซึ่งในงานของ เสาวรีเลือกใช้การฆาตกรรมสามีเป็นอุปลักษณ์

สังคมกับการจับจ้องผู้หญิง เป็นความรุนแรงต่อผู้หญิงประการสุดท้ายที่ปรากฏในงานของ เสาวรี เสาวรีแสดงให้เห็นถึงการจับจ้องของสังคมที่มีต่อผู้หญิงด้วยความคาดหวังบางประการ ทั้งในแง่ของการเป็นผู้หญิงดีที่ถูกนิยามด้วยความบริสุทธิ์ทางเพศ การเป็นแม่ที่ดีที่ต้องตั้งอยู่ในความประพฤติที่เหมาะสม เป็นต้นแบบหญิงดีให้แก่ลูกได้ เมื่อผู้หญิงไม่อาจดำรงตนในกรอบเกณฑ์ที่สังคมจับจ้องได้

ไม่ว่าด้วยเหตุใด สังคมก็พร้อมจะลงโทษพวกเธอด้วยคำติฉินนินทา การนำเสนอปัญหาของเสาวรีจึงเป็นการนำความจริงที่สังคมรับรู้แต่ละเลยมาตีแผ่

กล่าวได้ว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับตัวละครหญิงในงานเขียนของเสาวรีในแง่มุมมองอันหลากหลายที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนแสดงให้เห็นว่าเสาวรีให้ความสำคัญกับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงในสังคมเป็นอย่างมาก และด้วยความเป็นนักเขียนหญิงของเธอจึงทำให้งานเขียนของเสาวรีมีลักษณะที่เรียกว่า Sisterhood หรือสายสัมพันธ์ความเป็นพี่เป็นน้องกันระหว่างผู้หญิงซึ่งจะมีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ และเข้าถึงปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญด้วยมุมมองของผู้หญิง

ปัญหาที่งานเขียนของเสาวรีนำเสนอในกลุ่มที่ 2 คือ ความเป็นมนุษย์กับภาวะของความไม่รู้ ซึ่งความไม่รู้ในที่นี้คือความเขลาและความหลง เสาวรีนำเสนอความเขลาของมนุษย์ในรูปของการเชื่อมั่นในองค์ความรู้สมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรือแม้แต่ประวัติศาสตร์ ด้วยการวิพากษ์และสั่นคลอนความรู้ทางการแพทย์แผนปัจจุบันที่ไม่ใช่ทางออกเดียวของการรักษาพยาบาล แต่ยังมีเชื่อ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน หรือหมอสมุนไพรที่สามารถบำบัดโรคให้แก่ผู้ป่วยได้เช่นกัน เช่นเดียวกับองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมั่นในการเข้าถึงและสถาปนาความจริงแท้ที่เกิดขึ้นมาพร้อมความรู้สมัยใหม่ แต่เสาวรีกำลังบอกว่าแท้ที่จริงแล้วประวัติศาสตร์คือรูปแบบหนึ่งของการแสดงออกของอำนาจ ความจริงของประวัติศาสตร์อาจเป็นเพียงการบันทึกเรื่องราวของผู้ชนะ ในแง่นี้ งานเขียนของเสาวรีจึงทำหน้าที่ตั้งคำถามกับองค์ความรู้สมัยใหม่ด้วยในทางหนึ่ง

ในด้านความไม่รู้ที่เกิดจากความหลง เสาวรีเลือกเสนอความหลงในเงินตราและความหลงในรูปลักษณ์ การหลงในเงินตราคือการหลงคิดว่าเงินจะช่วยใช้ชีวิตมีความสุข คนจึงมุ่งแต่แสวงหาเงินจนละเลยผู้รอบตัวเพื่อเรียนรู้ในภายหลังว่า เงินไม่อาจทำให้ใครมีความสุขได้อย่างแท้จริง เพราะเงินจะพรากคนจากสิ่งที่ตนรัก ทั้งบุคคลอันเป็นที่รัก เกียรติหรือความนับถือตัวเอง และรากเหง้า รวมถึงตัวตนของตนเองที่อาจถูกกลืนกินไป ในด้านความหลงในรูปลักษณ์ภายนอก เสาวรีแสดงให้เห็นความเป็นมายาของรูปลักษณ์ ทั้งรูปลักษณ์ที่จับต้อง สัมผัส แลเห็นได้จากหน้าตาภายนอก และรูปลักษณ์ที่เกิดจากการผลิตซ้ำภาพจำจากสื่อ เหล่านี้ล้วนเป็นเปลือกที่ถูกฉาบขึ้น ซึ่งเปลือกเหล่านี้ไม่อาจพามนุษย์พบความสำเร็จได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ความไม่รู้ในงานของเสาวรียังถูกนำเสนออย่างตรงไปตรงมาผ่านการไม่อ่านหนังสือของคนในสังคมไทย ซึ่งเสาวรีตั้งใจที่จะเสียดสีคนในยุคปัจจุบันที่หันไปให้ความสนใจต่อเรื่องไร้สาระมากกว่าการอ่านหนังสือเพื่อเพิ่มพูนปัญญา อีกทั้งความไม่รู้ในรูปแบบของการไม่เรียนรู้บทเรียนที่

เกิดขึ้นในอดีตและการก้าวข้ามข้อปัญหาที่เคยเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งการพาตนเองไปสู่ปัญหาซ้ำเดิมอาจเป็นความเขลาของมนุษย์ในรูปแบบหนึ่ง

อย่างไรก็ตามแม้เสาวรีจะวิพากษ์ความไม่รู้หรือความเขลาของมนุษย์ในหลากหลายแง่มุมดังกล่าวข้างต้น แต่เหมือนว่าเสาวรีจะตระหนักอยู่ในที่ที่ความเขลาเป็นคุณสมบัติที่ติดอยู่ในความเป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์เกิดมาพร้อมการไม่รู้ จึงพัฒนาตนเองเพื่อเป็นสิ่งมีชีวิตที่รู้จักเรียนรู้ แต่แม้มนุษย์จะเรียนรู้ มนุษย์ก็กลับยิ่งหลงในความรู้ของตน และไม่มีความรู้ใดที่สามารถพามนุษย์ออกจากชะตากรรมของชีวิตอันเป็นธรรมชาติที่มนุษย์ไม่อาจล่วงรู้ได้

ปัญหาในงานเขียนของเสาวรีนำเสนอในกลุ่มที่ กลุ่มที่ 3 คือ สังคมกับความอ่อนแอ งานเขียนของเสาวรีนำเสนอมูลเหตุของปัญหาที่ทำให้สังคมอ่อนแอจากองคาพยพต่างๆ ของสังคม ทั้งเรื่องของความมืดบอดในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ที่ไม่ซื่อสัตย์ของคู่ชีวิต รวมไปถึงการเลี้ยงลูกอย่างลำเอียงและการละเลยพ่อแม่ โดยวิพากษ์ให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวจะล่มสลายจากการกระทำของคนในครอบครัวที่กระทำผิดต่อกัน เมื่อสถาบันครอบครัวล่มสลายสังคมก็อาจคงอยู่ได้ ด้วยสถานบันครอบครัวคือสถาบันหลักที่สำคัญต่อสังคม เช่นเดียวกันกับความแตกแยกในครอบครัวจากความเห็นต่างทางการเมืองที่ก็สามารถทำให้สถาบันครอบครัวล่มสลายได้เช่นกัน เสาวรีเผยให้เห็นถึงมูลเหตุสำคัญของความแตกแยกเป็นเพราะคนในครอบครัวไม่ให้เกียรติที่จะรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่การสูญเสียในวันที่สายเกินแก้ ในแง่นี้เห็นได้ชัดว่างานเขียนของเสาวรียกให้ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของมนุษย์

สังคมการทำงานที่เต็มไปด้วยการละเมิดจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นองคาพยพประการหนึ่งที่ทำให้ร้ายสังคม เสาวรีเลือกนำเสนอผ่าน 3 อาชีพ ได้แก่ บุคลากรทางการแพทย์ นักเขียน และข้าราชการที่ละเลยความถูกต้องในอาชีพเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ ซึ่งงานเขียนของเสาวรีเผยให้เห็นว่าการกระทำดังกล่าวทำให้สังคมแย่ลง เนื่องจากจรรยาบรรณการทำงานคือจรรยาบรรณขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่มนุษย์ยังมีสามารถรักษาได้ เมื่อมนุษย์ละเมิดสังคมก็จะไร้ระเบียบและอ่อนแอตามลำดับ

ความเจ็บป่วยและการทำอัตวินิบาตกรรม เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนทำร้ายสังคมได้ เช่นเดียวกัน โดยงานเขียนของเสาวรีเผยให้เห็นว่าการกระทำดังกล่าวคือการกระทำอันเป็นความอ่อนแอของมนุษย์ที่ขาดสติ อันมีต้นเหตุมาจากความเจ็บป่วยจากโรคเรื้อรังและการผิดหวังในความรัก ซึ่งการกระทำดังกล่าวมิเพียงเป็นแค่เรื่องส่วนตัวของมนุษย์เท่านั้น งานเขียนของเสาวรียังให้เห็นว่านี่คือปัญหาหนึ่งของมนุษย์ที่ใช้อารมณ์นำพาชีวิต ซึ่งหากคนในสังคมล้วนแล้วแต่ใช้อารมณ์เป็นหลัก

สังคมจะมีแต่ความวุ่นวาย ทำให้การทำอัตวิบัติกรรมมีเพียงเป็นปัญหาส่วนบุคคลเท่านั้น ทว่ายังเป็นมูลเหตุปัญหาหนึ่งของสังคม อันเกิดจากมนุษย์ไม่ตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตของตนเอง

นอกจากนี้มูลเหตุที่ทำให้สังคมอ่อนแอยังมาจากปัญหาเดิมของสังคมที่ยังมีสามารถแก้ได้เช่นกัน ในปัญหาสถาบันศาสนาที่พระสงฆ์ยังมีอาจะละกิเลสได้ และปัญหาความอ่อนแอของสถาบันการศึกษา ในปัญหาแรกเสวรีเผยให้เห็นปัญหาของวิกฤตศรัทธาอันเกิดจากความประพฤติมิชอบของพระสงฆ์ ที่ส่งผลถึงภาพลักษณ์ของศาสนาให้ย่ำแย่ ซึ่งอิทธิพลเสื่อมถอยของศาสนามีผลโดยตรงต่อสังคมไทยที่ยึดถือศาสนาเป็นบรรทัดฐานของสังคม มีต่างกันกับความอ่อนแอของการศึกษาก็มีอิทธิพลโดยตรงต่อสังคม เสวรีเลือกนำเสนอปัญหานี้ผ่านตัวละครเด็กต่างจังหวัด เพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญของการศึกษา เพราะการจะพัฒนาสังคม คนคือกลไกสำคัญของการพัฒนา หากคนไม่มีความรู้สังคมย่อมไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้ การนำเสนอของเสวรีจึงมีเพียงแสดงถึงมูลเหตุของการเกิดปัญหาสังคม แต่ยังทำให้เห็นว่าสังคมจะสามารถพัฒนาต่อไปได้หากสังคมอ่อนแอจากปัญหาที่รุมเร้า

5.2 อภิปรายผล

ผลของการนำเสนอประเด็นปัญหาสังคมของงานเสวรี พบว่าเสวรีเป็นนักเขียนที่ให้ความสำคัญกับปัญหาสังคมทั้งในด้านปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นโดยตรงและมูลเหตุของปัญหา เป็นการถ่ายทอดปัญหาสังคมในอีกแบบหนึ่ง ที่ปัจจุบันสังคมมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นมิได้มีเพียงปัญหาโดยตรงที่สามารถเห็นได้ชัดเจนเท่านั้น

ปัญหาที่เสวรีมีความโดดเด่นมากที่สุดคือปัญหาความรุนแรงที่มีต่อผู้หญิง เห็นได้จากผลงานจำนวนมาก ประกอบกับประเด็นที่เสวรีเลือกนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นมีทั้งทางกายและทางใจ รวมไปถึงในแง่มุมมองของการกตัญญูจากสังคม อันเป็นแง่มุมหนึ่งของความรุนแรงอย่างถึงแก่น ทำให้เสวรีเป็นนักเขียนหญิงคนหนึ่งที่มีบทบาทในการเป็นนักเขียนหญิงเพื่อผู้หญิงอย่างแท้จริง

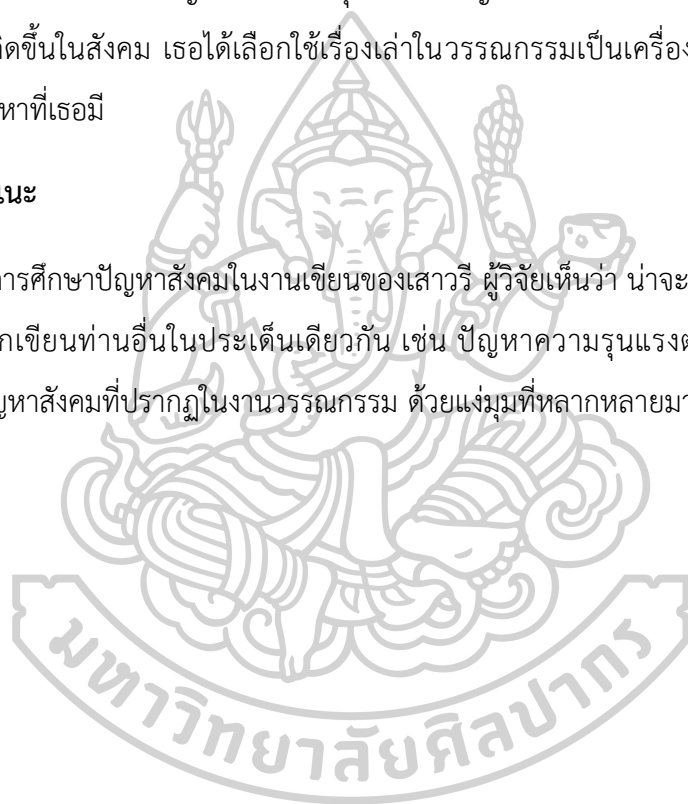
งานเขียนของเสวรีที่ปรากฏกว่า 30 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นแล้วว่าเสวรีเป็นนักเขียนหญิงที่ให้ความสำคัญกับงานวรรณกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งในสังคมไทยนักเขียนหญิงที่สร้างผลงานในแนวดังกล่าวอย่างต่อเนื่องมีจำนวนน้อย เสวรีเป็นหนึ่งในนักเขียนหญิงจำนวนน้อยที่สร้างผลงานสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงแรกเริ่มเสวรีให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องทางการแพทย์ อันเป็นเรื่องใกล้ตัวของเธอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความเจ็บป่วยจากการติดเชื้อ HIV จากแม่สู่ลูก ซึ่งในช่วงปี 2532 ถือเป็นปัญหาใหม่ที่เกิดในสังคมขณะนั้น รวมไปถึงเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติของบุคลากร

ทางการแพทย์ ในแง่ของศีลธรรมความกับการทำงาน ซึ่งอาจอนุมานได้ว่าเรื่องใกล้ตัวเหล่านี้ อาจมาจากเสี้ยวหนึ่งของประสบการณ์ในการทำงานสายพยาบาลของเธอก็เป็นได้

ระยะต่อมาเสาวรีเริ่มเขียนเกี่ยวกับปัญหาผู้หญิงกับความรุนแรงในรูปแบบต่างๆรวมไปถึงเรื่องเกี่ยวกับปัญหาในครอบครัว ในช่วงกลางทศวรรษ 2530 และสอดแทรกเรื่องนี้เรื่อยมาจนถึง ปี พ.ศ. 2557 หลังจากนั้น งานเขียนของเสาวรีก็เริ่มปรากฏเรื่องเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมือง ณ ขณะนั้น พัฒนาการของงานเขียนดังกล่าวสื่อให้เห็นว่าเสาวรีเป็นนักเขียนหญิงคนหนึ่งที่มีมุมมองต่อปัญหาในสังคมที่หลากหลายและร่วมสมัยกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เธอได้เลือกใช้เรื่องเล่าในวรรณกรรมเป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึง มุมมองต่อปัญหาที่เธอมี

5.3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาสังคมในงานเขียนของเสาวรี ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะมีการศึกษาเปรียบเทียบกับงานของนักเขียนท่านอื่นในประเด็นเดียวกัน เช่น ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เพื่อพิจารณามุมมอง ต่อปัญหาสังคมที่ปรากฏในงานวรรณกรรม ด้วยแง่มุมที่หลากหลายมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- Cnunxiao Chen. (2557). “ภาพสะท้อนสังคมไทยจากนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแวนแกวระหว่างปี พ.ศ.2553-2555. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Lingfen Mo. (2560). ปัญหาครอบครัวในสังคมไทย : ภาพสะท้อนจากนวนิยายไทย ช่วง พ.ศ. 2508 – 2557. วารสาร ศิลปศาสตร์ปริทัศน์ 12, 23 (มกราคม – มิถุนายน): 1-12.
- Qin Hongbo. (2555). “วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า ปี พ.ศ.2550-2553.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Sanook. (2563). ตามหาตัวแม่ใจร้าย หอบลูกสาวเพิ่งคลอด ใส่ถุงทิ้งศาลาข้างถนน ย่านบางพลี. เข้าถึงวันที่ 12 เมษายน. เข้าถึงได้จาก <https://www.sanook.com/news/8177898/>
- TK park. (2558). ผลสำรวจการอ่านกับบางข้อเท็จจริงที่ค้นพบและน่าตกใจ. เข้าถึงวันที่ 20 เมษายน. เข้าถึงได้จาก https://www.tkpark.or.th/tha/articles_detail/261
- World Health Organization. (2564). Violence against women. เข้าถึงวันที่ 10 เมษายน. เข้าถึงได้จาก <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2547). รายงานผลการศึกษาพฤติกรรมการทำร้ายตนเองที่เสียชีวิต (การฆ่าตัวตาย) พ.ศ.2547. ขอนแก่น: โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). รายงานการสาธารณสุขไทยด้านการแพทย์แผนไทยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก 2557-2559. นนทบุรี : กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข.
- กันตภัทร เกตดี และคณะ. (2545). “วิเคราะห์สภาพสังคมไทยในเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ระหว่างปี พ.ศ.2524-2542.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- การแพทย์แผนไทยประยุกต์ศิริราช. (2560). ประวัติภาควิชา. เข้าถึงเมื่อ 8 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.si.mahidol.ac.th/th/department/thaimed/thai/orgz.center.html>
- ขวัญชาย ดำรงขวัญ. (2561). เอดส์ : ปฐมบทแห่งการเรียนรู้จากโรงพยาบาลบาราตในอดีต. นนทบุรี : สถาบันวิจัยจัดการความรู้และมาตรฐานการควบคุมโรค กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- จิตรพรรณ พึ่งพงษ์. (2550). “สภาพสะท้อนโรคเอดส์ในบันเทิงคดีไทยช่วง พ.ศ. 2532 ถึง พ.ศ. 2547.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จุฑามาศ เขื่อนมนัน. (2559). ครูกับการละเมิดจรรยาบรรณวิชาชีพ. เข้าถึงวันที่ 1 พฤษภาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/618391>

- จุฬารัตน เอื้ออำนวย. (2550). ปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศของผู้หญิงไทย. กรุงเทพมหานคร : หางทุนสวนจำกัดสามลดา.
- ชฎาภา ประเสริฐทรง. (2555). การนอกใจ: ใครสุข ใครทุกข์. วารสาร มฉก.วิชาการ, 16(31).17-30.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ. (2560). รายงานการวิจัยเอกสารสภาวะการขาดแคลนครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย. งานวิจัยโดยเงินทุนสนับสนุนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชลิตาภรณ์ สงสัมพันธ์. (2561). เถียงกันเรื่องแท้ง: สุขภาพ เสรีภาพ ศิลธรรม. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนาโครงการจัดพิมพ์คอบไฟ และเครือข่ายสนับสนุนทางเลือกของผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อม.
- ชวณณ กิจศิริฤกุล และวิภาวณิช อรรถนพพรชัย. (2564). จริยธรรมทางการแพทย์ :กรณีศึกษาการรักษาด้วยวิธีโทรเวชกรรม. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 7,3 (กันยายน-ธันวาคม). 244-257.
- ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช. (2558). อ่านไม่เอาเรื่อง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อ่าน
- ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช. (2558). อ่านใหม่. กรุงเทพมหานคร: อ่าน.
- ดุลยา จิตตะยโสธร. (2552). รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู: แนวคิดของ Diana Baumrind's Parenting Styles. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 29, 4 (ตุลาคม – ธันวาคม): 173-187.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2560). นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์โชค ไชยวิเศษกุล. (2549). “ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). รวมพระฉาว! พระ(แท้)ในตำนาน โด่งดังเป็น 'คดีความ' ทุกรูป. เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/1011309>
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2562). ออกนอกขนบประวัติศาสตร์ไทย ว่าด้วยประวัติศาสตร์นอกขนบและวิธีวิทยาทางเลือก. นนทบุรี : ฟ้าเดียวกัน.
- ธนบัตร ใจอินทร์. (2561). พุทธทำนายความฝันพระเจ้าปเสนทิโกศล ฉบับหอสมุดแห่งชาติ: ความสัมพันธ์กับเพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญประคอง ภาณุรัตน์. (2502). “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส : ศึกษากรณีสตรีที่สมรสแล้วภาคีรัฐบาล, รัฐวิสาหกิจ และเอกชน.” วิทยานิพนธ์การศึกษาด้านหลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภาส อุครานันท์ และคณะ. (2554). การพัฒนาแบบคัดกรองผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย (SU-9). ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.

- ปราณี วงษ์เทศ. (2549). ความเป็นแม่ คือองค์ความรู้ที่ยิ่งใหญ่และสำคัญมากต่อการสร้างมนุษยชาติ. เข้าถึงวันที่ 10 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2006/08/9320>
- ปรีชา เสือพิทักษ์. (2554). “การศึกษาบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายในบทธลครนอก สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (2325-2394).” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปวีณี ไพรทอง. (2560). เหตุผลโทษในคดีอาญากรณีผู้หญิงถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวกระทำ ความผิด: การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยและอังกฤษ. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 10(1) มกราคม-มิถุนายน. 115-139.
- ปัทมา คำประสิทธิ์. (2548). “ภาพสะท้อนข้าราชการในนวนิยายของ สุวรรณี สุคนธา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคริส เบเคอร์. (2557). ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564). ไฉนก็ใจมารแท้! พบเด็กแรกเกิดสายสะดือยังติดหน้าท้องถูกทิ้งพงหญ้าท้องที่ “บ้านดู่ เชียงราย. เข้าถึงวันที่ 12 เมษายน. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/local/detail/9640000117252>
- พงศ์ศักดิ์ สังขภิญโญ. (2563). “วัฒนธรรมการอ่านของคนไทย: การวิเคราะห์วาทกรรม.” วารสารมนุษยศาสตร์ 38,3 (กรกฎาคม-กันยายน) : 1-24.
- พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี). (2561). พระวินัยบัญญัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- พัชรี สุวรรณสอาด. (2560). Thailand 4.0 : ส่งเสริมเยาวชนไทยใส่ใจการอ่าน. อินทนิลทักษิณสาร 12,3 (ฉบับพิเศษ). 187-209.
- มานิช หล่อตระกูล. (2554). การประเมินต่อความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย. วารสารรามธิบดีพยาบาลสาร 34,4 (ตุลาคม-พฤศจิกายน): 187-189.
- มาลี เกื้อนพกุล, ทศพร เรื่องกฤษ และพัชรา อุบลสวัสดิ์. (2556). “การตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมของวัยรุ่น : เหตุผลที่ไม่ยุติการตั้งครรภ์.” วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. 7, 1 (มกราคม-มิถุนายน) : 38-49
- รณชัย คงสกนธ์ และนฤมล โพธิ์แจ่ม. (2551). ความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพฯ : หน่วยจัดการความรู้เรื่องความรุนแรงในครอบครัว คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รวงผึ้ง สุทเธนทร์ และวรรณิ กัญฐุมาลากุล. 2555. เอชไอวีและพยาธิกำเนิดโรคเอดส์. กรุงเทพมหานคร: โอกรู๊ปเพรส.
- รสริน ดิษฐบรรจง. (2558). “ภาพสะท้อนความรุนแรงในครอบครัวที่ปรากฏในนวนิยายครอบครัวไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรรณต์ สวัสดิชัย. (2550). “โลกาภิวัตน์-โลกีย์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตรกรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2564). วิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. 2556–2557. เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม. เข้าถึงจาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%A4%E0%B8%95%E0%>

- วิชัย ศรีรัตน์ และคณะ. (2556). ประมวลศัพท์และความรู้สิทธิมนุษยชน เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- วิพุธ พูลเจริญ และคณะ. (2547). สุขภาพ อุดมการณ์และยุทธศาสตร์ทางสังคม. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- วิลาสินี ฝนดี. (2563). โรคเครียดภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญกับจิตวิทยาเชิงบวก. วารสารสมาคมนักวิจัย 25,2 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 396-409.
- วุฒิกกร คงคา. (2550). ภายใน-ภายนอกของมนุษย์. วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจร. 5,1. 1-15.
- ศิริยุพา นันสุนานนท์. (2563). บทบาทพยาบาลจิตเวชในการส่งเสริมการเข้าถึงการดูแลจิตเวชฉุกเฉิน. วารสารวารสารการพยาบาล 22,2 (กรกฎาคม – ธันวาคม). 118-126.
- สรณัฐ ไตลังคะ. (2550). เรื่องสั้นไทยแนวคตินิยมสมัยใหม่ พ.ศ. 2507-2516. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรณัฐ ไตลังคะ. (2554). “วรรณกรรมปัจจุบัน พ.ศ.2516-2553.” เอกสารการสอนชุดวิชาวรรณคดีไทย สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ฉบับปรับปรุงครั้งที่1 หน่วยที่1-7.
- สรณัฐ ไตลังคะ. (2556). วรรณกรรมสมัยใหม่ : พัฒนาการในบริบทสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวรรณคดีไทย คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2540). จำนวนคดีอาญาประเภทความผิด คดีชีวิตร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน และคดียาเสพติด ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2540-2557. เข้าถึงวันที่ 10 เมษายน. เข้าถึงได้จาก http://social.nesdc.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=1300&template=1R2C&eartype=M&subcatid=45
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2551). พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551. เข้าถึงวันที่ 23 พฤษภาคม. เข้าถึงได้จาก http://www.personnel.moi.go.th/act/type4_Clu5.htm
- สุขุมา อรุณจิต.(2562). ความรุนแรงทางเพศ: บทสะท้อนความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ 65. 167-178.กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนิษา แซ่ตระกูล. (2551). “กรอบแนวคิดจรรยาบรรณวิชาชีพการประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี เพชรเกต. (2560). มิติความเป็นหญิงกับกลไกของสังคมในภคณาสนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี. วารสารหาดใหญ่วิชาการ 15(1) ม.ค. - มี.ย. 91-107

- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2560). ทฤษฎีวิวัฒนาการคดีวิจารณ์ตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 20. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ เจริญพร.(2546). “ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยช่วงทศวรรษ 2530 : วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นทางสังคม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสาวณิต จุลวงศ์. (2561). ทุนนิยมวิพากษ์ในวรรณกรรมไทย. ทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2559.
- เสาวรี (2552). ชิงช้าสีแดง. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น.
- เสาวรี. (2542). ภาพลวง. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น.
- เสาวรี. (2542). ห้องสีน้ำเงิน. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น.
- เสาวรี. (2544). ละครคือชีวิต. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น.
- เสาวรี. (2546). ผู้หญิงกลางแดด. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น.
- เสาวรี. (2551). ตามหาชั่วชีวิต. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น.
- เสาวรี. (2554). เราตกอยู่ในสมรภูมิรบอีกครั้ง. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น.
- เสาวรี. (2557). จะหลับตาลงได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น.
- เสาวรี. (2560). จดหมายจากกาลเวลา. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น.
- หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2563). 10 ปีสลายการชุมนุมคนเสื้อแดง : มองเมษา-พฤษภา 53 ผ่านวาทกรรม “จำไม่ลง”. เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52614304>
- อนงค์ จันทรวงศ์. (2551). “ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อภิสร่า ปังเร็ว. (2545). “ความเคลื่อนไหวขององค์กรสตรี และข่าวความรุนแรงต่อสตรีในหนังสือพิมพ์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรัญญ์ รวยอาจัน และกาญจนา แก้วเทพ. (2523). บทบาทของแพทย์แผนโบราณในการพัฒนาสาธารณสุขไทย. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อานนท์ จำลองกุล. (2560). “การดูแลผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ: ร่างกาย จิตใจ และการเยียวยาทางกฎหมาย.” วารสารจุฬาลงกรณ์เวชสาร 61,5 (กันยายน-ตุลาคม): 603-618
- เอกพลณัฐ ญัฐพัชร์นันท์. (2556). “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ: กรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ตั้งแต่ปี 2549-2553”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ศุภลักษณ์ หอมชื่น
วัน เดือน ปี เกิด	12 พฤษภาคม พ.ศ. 2538
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาจากโรงเรียนพระแม่มาลี ประจวบคีรีขันธ์ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและปลายจากโรงเรียนประจวบ วิทยาลัย สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (วรรณคดี) ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2559 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะ อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2560

